

HODNOCENÍ DOPADŮ KOORDINOVANÉ POMOCI V OBCÍCH ZASAŽENÝCH TORNÁDEM

VÝZKUMNÁ ZPRÁVA

**SocioFactor s.r.o.
2023**

Autoři:

SocioFactor s.r.o.

Ondřej Král, Jana Korečková, Veronika Prokschová, Martin Fetter, Daniel Topinka

Výzkumná zpráva je jedním z výstupů zakázky „Hodnocení dopadů koordinované pomoci v obcích zasažených tornádem“, zadané těmito objednateli: ADRA o.p.s., Člověk v tísni o.p.s., Diakonie ČCE, Donio s.r.o., Karel Komárek Family Foundation, Nadace ČEZ, Nadace Via, Nadační fond Českého rozhlasu.

Vydal SocioFactor s.r.o.

Daliborova 631/22, Ostrava – Mariánské Hory, 709 00

Vyhotoveno v roce 2023, počet stran 141

<http://www.sociofactor.eu>

OBSAH

1	Manažerské shrnutí	1
2	Úvod	6
3	Cíl výzkumu	8
4	Způsob řešení – metodologie hodnocení dopadů pomoci	9
4.1	Metodologie kvantitativního výzkumu	10
4.1.1	Struktura dotazníku	10
4.2	Metodologie kvalitativního výzkumu	12
4.3	Metodologie mediální analýzy	12
5	Výsledky kvantitativního výzkumu	14
5.1	Charakteristika respondentů	14
5.2	Struktura pomoci a její využití	17
5.2.1	Celková struktura pomoci	28
5.3	Hodnocení kvality pomoci	30
5.4	Celkové hodnocení systému pomoci	34
5.5	Dobrovolníci	40
5.6	Informovanost	41
5.7	Kvalita života	43
5.7.1	Vývoj kvality života – celkový pohled	44
5.7.2	Vývoj kvality života (zdraví, finance, okolí)	46
5.7.3	Vývoj kvality vztahů v komunitě	49
5.8	Shrnutí kvantitativní části	52
6	Výsledky kvalitativního výzkumu	57
6.1	Systém a proces pomoci	57
6.1.1	Úroveň krajský krizový štáb	57
6.1.2	Úroveň ORP Hodonín krizový štáb	58
6.1.3	Úroveň vedení obcí	59
6.1.4	Úroveň neziskových organizací a nadací	62
6.1.5	Sociálně ekologický model pomoci	63
6.2	Hodnocení pomoci místními aktéry	65

6.2.1	Fokusní skupina s místními aktéry v Moravské Nové Vsi.....	65
6.2.2	Individuální rozhovory s místními aktéry	68
6.3	Dopady pomoci na domácnosti	69
6.3.1	Beata a Robert.....	69
6.3.2	Božena	71
6.3.3	Jindřich	75
6.3.4	Laura	78
6.3.5	Lucie.....	80
6.3.6	Mirek	82
6.3.7	Ondřej.....	85
6.3.8	Pavel	87
6.3.9	Tomáš	90
6.4	Shrnutí kvalitativní části	92
7	Mediální analýza.....	95
7.1	Mediální analýza tištěných deníků	95
7.1.1	Téma č. 1 – První hodiny a dny po tornádu	97
7.1.2	Téma č. 2 – Osobní příběhy zasažených tornádem.....	98
7.1.3	Téma č. 3 – Informování o obětech tornáda.....	99
7.1.4	Téma č. 4 – Odhady škod	100
7.1.5	Téma č. 5 – Vlna solidarity	102
7.1.6	Téma č. 6 – Rozdělování financí	103
7.1.7	Téma č. 7 – Dobrovolníci, dobrovolnická pomoc.....	107
7.1.8	Téma č. 8 – Nedostatek materiálu a řemeslníků, řemeslnické podvody	108
7.1.9	Téma č. 9 – S-centrum.....	108
7.1.10	Téma č. 10 – Obnova kostelů a hřbitovů	110
7.1.11	Téma č. 11 – Podvody, krádeže a dezinformace.....	112
7.1.12	Shrnutí	113
7.2	Analýza obsahu sociálních sítí	115
7.2.1	Facebooková skupina „Pomoc po tornádu – Hodonínsko, Břeclavsko“	115
7.2.2	Facebooková skupina „Dobrovolnická pomoc po břeclavském tornádu“	116
7.2.3	Shrnutí a doporučení.....	117
8	Závěry výzkumu a doporučení	119

8.1 Doporučení	128
Seznam grafů, tabulek a obrázků	130
Přílohy	132
Seznam příloh.....	132

SEZNAM ZKRATEK

AČR – Armáda České republiky

CAPI – Computer Assisted Personal Interviewing

ČR – Česká republika

HZS – Hasičský záchranný sbor

IZS – Integrovaný záchranný systém

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MND – Moravské naftové doly, a.s.

MOP – Mimořádná okamžitá pomoc

MoU – Memorandum of Understanding

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NNO – Nestátní nezisková organizace

ORP – Obec s rozšířenou působností

SFPI – Státní fond podpory investic

SPSS – Statistical Package for the Social Sciences

ÚP – Úřad práce

Terminologická poznámka k některým termínům zmíněným v textu:

Konsorcium – volné sdružení některých nestátních neziskových organizací a nadací, koordinující své aktivity během pomoci po tornádu (ADRA o.p.s., Člověk v tísni o.p.s., Diakonie ČCE, Donio s.r.o., Karel Komárek Family Foundation, Nadace ČEZ, Nadace Via, Nadační fond Českého rozhlasu, Nadační fond pomoci Karla Janečka).¹

Koordinovaná pomoc – pomoc poskytovaná výhradně členy Konsorcia (nerozhoduje její forma).

Nestátní neziskové organizace (NNO) – všechny NNO včetně těch, které přímo nebyly členy Konsorcia.

Nadace – všechny nadace včetně těch, které přímo nebyly členy Konsorcia.

¹ V tomto konsorciu byly přítomny na počátku i další organizace (Nadace Charty 77 – konto bariéry, Nadace JT, Nadace NROS, Nadace partnerství, Výbor dobré vůle)

1 MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Dne 24. června 2021 zasáhla řadu obcí na jižní Moravě ležících na pomezí Břeclavska a Hodonínska extrémní bouře s krupobitím a tornádem. Bouře prošla úsekem dlouhým 26 kilometrů a širokým přibližně půl kilometru. Nejvíce bylo zasaženo šest obcí, zejména Moravská Nová Ves, Mikulčice, Hrušky, Lužice a městské části Hodonína Bažantnice a Pánov. V obcích bylo poškozeno kolem 1 500 budov, silně poničeny byly infrastruktura a zeleň. Následně byly vyměřeny demoliční výměry pro 187 budov. V důsledku extrémní bouře zemřelo šest lidí a stovky byly zraněny.

Na českém území se jednalo o výjimečnou situaci s celou řadou ničivých důsledků, které zasáhly do života obyvatel zasažených obcí i jejich blízkého okolí. Tato mimořádná událost vzbudila v celé republice obrovskou vlnu solidarity a ochoty zasaženým obcím pomoci, do procesu pomoci se v nejrůznějších formách zapojilo obrovské množství aktérů. A právě evaluace (vyhodnocení) poskytnuté pomoci v obcích zasažených tornádem byla hlavním důvodem pro realizaci rozsáhlého šetření, které mělo čtyři dílčí cíle. **Prvním cílem bylo popsat, jak docházelo k distribuci forem pomoci** (finanční, materiální, manuální, psychosociální a další) v zasažených obcích, jak probíhala distribuce pomoci směrem k jedincům a domácnostem. **Druhým cílem bylo zjistit, jak je s odstupem času pomoc přijímána a hodnocena jedinci a domácnostmi.** **Třetím cílem bylo zjistit dopady pomoci na vývoj kvality života jedinců a čtvrtým cílem výzkumu bylo zjistit, jaké měla pomoc dopady na úrovni jedinců a domácností, a dále zda byla pomoc zasaženými vnímána jako účelná, efektivní, transparentní, srozumitelná a spravedlivá.** Pro dosažení výzkumných cílů byl využit **kvantitativní i kvalitativní design výzkumu.** Tuto kombinaci metodologických přístupů jsme dále doplnili o mediální analýzu vybraných tištěných deníků. Výše uvedená kombinace metodologických přístupů nám umožnila komplexně popsat a zhodnotit dopady pomoci na zasažené jedince či domácnosti. Následující text bude pro větší přehlednost strukturován dle jednotlivých dílčích cílů výzkumu.

Struktura, formy a distribuce pomoci

Nestátní neziskové organizace reprezentované pěti aktéry (ADRA, Český červený kříž, Člověk v tísni, Diakonie ČCE a Diecézní charita Brno) se zaměřovaly hlavně na poskytování finanční pomoci, kterou od nich využilo 95 % dotazovaných. Výhradně finanční pomoc poskytovaly **pojišťovny.** Zasažených, kteří finanční pomoc od pojišťoven využili, bylo 79 %, přičemž téměř pětina z nich hodnotila pomoc pojišťoven jako nedostatečnou. **Nadace** pomohly 63 % zasažených, a to zejména finančně. Své aktivity v terénu v rámci konsorcia koordinovaly s některými NNO (ADRA, Člověk v tísni, Diakonie ČCE), které jim zprostředkovávaly kontakt se zasaženými.

Nějakou formu **obecní** pomoci přijalo 71 % domácností, přičemž se jednalo především o finanční pomoc, která však nebyla poskytována všude, dále pak materiální pomoc a významný podíl (cca pětina) pak zaujímal bezprostřední pomoc a pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukcích. Nějakou formu pomoci od **státu** využilo 86 % zasažených domácností. Nejčastěji se jednalo o finanční pomoc (zejména program Živel, dotace lesů ČR a dávky MOP), kterou využily dvě třetiny respondentů. 56 % zasažených pak využilo pomoc při odklizení sutě a popadaných stromů ze strany IZS a AČR.

Pomoc **rodiny** využilo 92 % zasažených domácností, pomoc od přátel pak 88 % zasažených domácností. Jednalo se především o pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukcích a v neposlední řadě i o bezprostřední pomoc spojenou například s nouzovým ubytováním. **Dobrovolníci** poskytovali zejména manuální pomoc při odklizech a rekonstrukčních pracích, přičemž tuto pomoc využilo 82 % zasažených. Mezi další zdroje pomoci pak lze zařadit především **zaměstnavatele** zasažených, kteří poskytovali podporu velmi různorodým způsobem (finanční dary, neplacené volno, půjčení auta atp.), nebo **farní pomoc** a pomoc od nejrůznějších **spolků** (např. zahrádkáři, kteří organizovali sbírky na obnovu zahrad).

Jedním z důležitých témat bylo téma **dobrovolníků a jejich pomoci**. Dobrovolníci sehráli klíčovou roli v poskytování pomoci bezprostředně po katastrofě. Jejich úsilí bylo hodnoceno pozitivně zejména na úrovni konkrétních jedinců a domácností. Výzkum ukázal, že 91 % zasažených si myslelo, že bez dobrovolníků by nebylo možné situaci zvládnout. S činností dobrovolníků v zasažených lokalitách však byly zaznamenány také určité problémy, včetně nedostatečné koordinace aktivit dobrovolníků či nedostatku ubytování a stravování pro dobrovolníky. V prvních dnech po tornádu dobrovolníci také působili problémy blokováním komunikací, jelikož do lokalit najížděli vlastními auty, která nebylo kde zaparkovat. Přestože byla dobrovolnická pomoc považována za nedocenitelnou, někteří dobrovolníci měli pro určitý typ odborných řemeslných prací nedostatečné znalosti a dovednosti, což omezovalo efektivitu jejich pomoci.

Materiální a humanitární pomoc byla nezbytná pro postižené obce, avšak část této pomoci byla nevyužitelná, jelikož někteří dárci poskytovali nepotřebné nebo poškozené věci, což komplikovalo proces třídění a využívání této pomoci. Správa skladů a distribuce pomoci vyžadovaly lepší organizaci a evidenci, aby se zabránilo zneužití a ztrátám. Podle zjištění dotazníkového šetření využilo materiální pomoc celkem 76 % zasažených.

Pomoc ze strany **pojišťoven** využilo 79 % zasažených. Byly zaznamenány problémy s nepojištěnými a podpojištěnými domácnostmi, což naznačuje nedostatečnou ochranu proti finančním ztrátám. Stavební materiál a práce zaznamenaly po katastrofě prudké zvýšení cen, což vedlo k tomu, že i dobře pojištěné domácnosti nemusely ve výsledku dostat dostatečnou finanční náhradu.

Přijímání pomoci a její hodnocení jedinci a domácnostmi

Při **hodnocení kvality pomoci** jsme se zaměřili na koordinovanou pomoc konsorcia, pomoc státu, obce, pojišťoven a dobrovolníků. **Nejlepší hodnocení** získali **dobrovolníci** a **neziskové organizace** (NNO) a **nadace** díky včasné pomoci. **Nejhůře** byly hodnoceny **pojišťovny** a **obce**, přičemž pojišťovny čelily kritice kvůli nedostatečné pomoci z důvodu neaktuálních pojistných smluv a rychlého růstu cen. Obce byly kritizovány za zpoždění v poskytování finanční pomoci a rozdělování peněz z transparentních účtů. **Hodnocení obcí se výrazně lišilo podle konkrétní obce**. **Stát** obdržel pozitivní hodnocení za manuální pomoc, především díky IZS a AČR, ale finanční pomoc byla kritizována kvůli nejasnostem a změnám pravidel čerpání finanční pomoci.

Dopady pomoci na vývoj kvality života jedinců

Oblastí, které byl v dotazníkovém šetření věnován velký prostor, byla oblast **vývoje kvality života**. Po katastrofě došlo k razantnímu poklesu některých aspektů kvality života, ale postupně se hodnocení vrátilo k původním hodnotám, i když ještě nedosáhlo úrovně před katastrofou. Největší pokles zaznamenala kvalita okolí, zatímco finanční situace vykazovala menší pokles díky dobré kvalitě finanční pomoci. Vztahy v sousedství a obci se vyvíjely různě, s výrazným zlepšením po katastrofě, ale později někdy docházelo k jejich zhoršení. Míra celospolečenské solidarity se nejvíce zvýšila bezprostředně po katastrofě a postupně klesala, ale stále zůstává nad původní úrovní před tornádem.

Dopady a účelnost pomoci na úrovni jedinců a domácností

V rámci dotazníků jsme se zaměřili na **celkové hodnocení systému pomoci** pohledem respondentů. Konkrétně se jednalo o organizaci pomoci, srozumitelnost poskytování pomoci, transparentnost pomoci a spravedlnost poskytnuté pomoci.

Z dat vyplynulo, že nejlépe hodnocena byla **organizace pomoci**. Někteří respondenti by přesto uvítali, kdyby byl na místě někdo, kdo by jim lépe pomohl se získáním finanční i materiální pomoci. Respondenti také uváděli, že **koordinace pomoci** mohla být z jejich pohledu lepší. Oceňována byla zejména práce hasičského záchranného sboru, který do systému pomoci (zejména v některých obcích) vnesl koordinaci a řád. Jako zcela stěžejní se ukázala **pozice velitele zásahu hasičského záchranného sboru**, přes kterého šlo velké množství schvalovacích procesů.

Pozitivně byla hodnocena i **srozumitelnost poskytování pomoci** – jako velmi, nebo spíše dobrou ji označilo 79 % respondentů. Dotazovaní uvedli, že by uvítali celkové zlepšení

komunikace a pravidelný tok informací směrem k zasaženým ohledně celé řady aktuálně důležitých záležitostí. Z hloubkových rozhovorů vyplynulo, že zasažení se nepotřebovali v systému orientovat zcela, jelikož pro ně nehrálo roli, od koho danou pomoc dostanou, v dané chvíli pro ně ale bylo podstatné, jestli ji dostanou a v jakém čase. Jako **zatěžující hodnotili opakovaně šetření neziskových organizací v terénu** (šetření o tom, co zasažené domácnosti potřebují), která se často dublovala.

S tématem srozumitelnosti souvisí i téma **transparentnosti pomoci**, která byla hodnocena o něco hůře. Jako velmi nebo spíše dobrou označilo transparentnost pomoci 64 % dotazovaných. Neziskové organizace, obce i stát měly jasné stanovená kritéria, na základě kterých byla pomoc vyplácena. Jediné, co respondenti z hlediska transparentnosti uvedli jako problematické, bylo to, že neziskové organizace a nadace nezveřejňovaly, kolik peněz jim z vybraných částek zbylo. Možným důvodem bylo vyplácení pomoci v různých vlnách, což způsobovalo, že informace o výši zůstatku se neustále měnila, což respondenti již neregistrovali.

Nejhůře hodnocená pak byla **spravedlnost poskytování pomoci**, u které 18 % dotazovaných uvedlo, že byla spíše špatná nebo velmi špatná. Pozitivně spravedlnost hodnotilo jen 48 % respondentů. Na tuto otázku však také přímo odpovědělo nejméně respondentů, jelikož téměř pětina z nich se necítila spravedlnost objektivně hodnotit – často zmiňovali, že k hodnocení spravedlnosti nemají potřebný odstup. Jako důvod nespokojenosti respondenti uváděli, že **vnímali nerovnost v rozdělování pomoci**, kdy čelili nerovným podmínkám při obnově svého bydlení. Respondenty bylo dále zmiňováno, že se **pomoc zneužívala** a že ji čerpali i ti lidé, kteří tuto pomoc nepotřebovali. A právě poslední zmiňovaný problém byl často akcentován v kvalitativních rozhovorech. Patrné to bylo například u tématu **vydávání humanitární pomoci**, kdy podle participantů docházelo k tomu, že pomoc byla vydávána i těm, které tornádo nezasáhlo, nebo jim nezpůsobilo téměř žádné škody. Dalším tématem, které bylo vnímáno jako nespravedlivé, bylo například **zneužívání hromadného vydávání stravy v obcích**, kdy si pro ni chodili i lidé, kteří nebyli přímo zasažení. S vnímáním nespravedlivého rozdělování pomoci souvisí i téma **změn nálad v zasažených obcích**, včetně proměn vztahů v obcích.

Následovat bude výčet doporučení, která byla na základě výsledků evaluace formulována. Jako první se budeme věnovat **doporučením, která se týkají zapojování a činnosti dobrovolníků**. Aby mohla být koordinace dobrovolníků opravdu efektivní, je třeba připravit, nebo propojit stávající dostupné nástroje, které jsou už využívány, a vytvořit tak **registrační platformu**, skrze kterou budou registrováni všichni dobrovolníci působící v zasažených lokalitách. Samotnou **koordinaci dobrovolníků** pak doporučujeme zastřešit prostřednictvím NNO, které mají s koordinací dobrovolníků dlouhodobé zkušenosti. Je důležitá dohoda se zástupci obcí v místě, kde dobrovolníci budou působit a přesně definovat očekávání a možnosti. Pokud to bude možné na území zasažené obce/oblasti **zajistit ubytování** dobrovolníků, případně jejich **dopravu na místo** a podle možností **stravování**. Doporučujeme rovněž, aby všichni

dobrovolníci byli řádně označeni, ideálně páskou na zápěstí, reflexní vestou či tričkem s nápisem dobrovolník apod. Dobrovolníkům by na místě měli být k dispozici také **pracovní a ochranné pomůcky**, jako např. rukavice, respirátory apod. Doporučujeme také zvážit pojištění pro dobrovolníky – pojištění pro výkon dobrovolnické služby doporučujeme vzhledem k možnému riziku úrazů a zranění v oblasti zasažené mimořádnou událostí. Pojištění obvykle zahrnuje i možné škody na majetku a vybavení domácností vyplývající z dobrovolnické činnosti v zasažených domácnostech. V neposlední řadě naše doporučení směřují k **edukaci dobrovolníků a široké veřejnosti o podmínkách pomoci**, situaci na místě, rizicích nebo omezeních, které vyplývají z celkového rozsahu události a také na základě legislativních opatření. Ideální forma by byl např. informační leták.

Druhý balík doporučení směřuje ke koordinaci NNO, nadacím, HZS a samosprávě. První z doporučení směřuje k tomu, aby v případě události podobného rozsahu došlo ke společné dohodě zástupců pomáhajících NNO, HZS a starostů **na rozdělení území**, nebo realizovaných činností na daném území. Součástí rozdělení území by měla být také realizace terénního šetření a sběru dat o zasažených domácnostech a distribuce informací a informačních materiálů zasaženým obyvatelům. Je důležité dohodnout se v rámci spolupráce na pravidelných koordinačních schůzkách zástupců pomáhajících, starostů, nebo pověřených zástupců obcí, a v případě, že na území stále probíhají záchranné a likvidační práce, také s velitelem zásahu. S výše uvedeným souvisí také **ohraničení spolupráce** (dohody s HZS, MoU mezi NNO a dalšími partnery). Důležité je nastavení metodiky pro poskytování materiální a zejména finanční pomoci zasaženým a její správná komunikace. Z hlediska dopadů pomoci a jejího vnímání je to jeden z klíčových faktorů.

Další doporučení směřuje k **evidenci a distribuci materiální pomoci**. Doporučujeme ve výdejních místech v jednotlivých obcích kombinovat pracovníky pomáhajících organizací se zástupci místní komunity, kteří mají místní znalost a mohou někdy „redukovat nadužívání pomoci“ nebo případně i její zneužívání obyvateli, kteří nebyli zasaženi mimořádnou událostí. Právě místní komunita je z hlediska psychosociální práce a pomoci jedním z klíčových partnerů v procesu pomáhání. Proto naše další doporučení směřuje k **větší podpoře a větší spolupráci s místní komunitou**. Posledním obecným doporučením je to, aby realizace finanční podpory z veřejných sbírek, ale i dalších zdrojů (dotační tituly MMR, MPSV atd.), **měla jasnou a srozumitelnou metodiku**, je důležité možnosti a postup rozdělování co nejsrozumitelněji komunikovat veřejnosti a především zasaženým.

2 Úvod

Dne 24. června 2021 zasáhla řadu obcí na jižní Moravě ležících na pomezí Břeclavska a Hodonínska extrémní bouře s krupobitím a tornádem. Bouře prošla úsekem dlouhým 26 kilometrů a širokým přibližně půl kilometru. Nejvíce bylo zasaženo šest obcí, zejména Moravská Nová Ves, Mikulčice, Hrušky, Lužice a městské části Hodonína Bažantnice a Pánov. V obcích bylo poškozeno kolem 1 500 budov, silně poničeny byly infrastruktura a zeleň. Následně byly vyměřeny demoliční výměry pro 187 budov.² V důsledku extrémní bouře zemřelo šest lidí a stovky byly zraněny.

Na českém území se jednalo o výjimečnou situaci s celou řadou ničivých důsledků, které zasáhly do života obyvatel zasažených obcí i jejich blízkého okolí. Medializace rychle přinášela informace o události, dramatické obrazy a zprostředkovávala první výpovědi obyvatel. Obraz přírodní katastrofy, která měla velký rozsah, zásadně změnila prostředí moravských vesnic, přinesla lidské oběti a škody na majetku, se šířil napříč různými sdělovacími prostředky a komunikačními kanály.

Devastující účinky na život komunit v zasažených obcích a jejich obyvatel byly evidentní. Živelní pohroma měla ekologické a humanitární aspekty a provázela (a provází) je celá řada důsledků – krátkodobých i dlouhodobých. Prostedí vesnic se muselo vypořádávat s vlastními problémy, navíc se záhy dostalo do celé řady zásadních interakcí s vnějším prostředím. Místní komunitní sociální systémy se orientovaly na řešení aktuálních potřeb, postupně ale přecházely ke strategiím orientovaným na využití nabízejících se dostupných prostředků a uspokojení dlouhodobých potřeb. Stále ještě dochází k regeneraci prostředí vesnic. Dopady jsou různorodé a projevují se, a budou se projevovat, v horizontu celé řady let.

V obcích dochází k procesům adaptace, tj. opatřováním zdrojů z vnějšího prostředí a jejich distribuce a přerozdělení, prioritizaci systémových cílů a mobilizaci k jejich dosahování, ustavení priorit mezi nimi, dále integraci, tj. koordinaci, přizpůsobení, regulování vztahů mezi různými aktéry (vnitřními i vnějšími) a vyjednávání a vytváření mechanismů řízení vnitřních napětí, které se objevují. Dopady jsou v oblastech sociální, psychologické, ekologické, prostorové, ekonomické, politické, kulturní a další.

Jedním ze zásadních vnějších vlivů, který do prostředí obcí vstoupil a intervenoval, byla pomoc. Pomoc byla poskytována různými formami, poskytovateli a způsoby, a měla celou řadu přímých účinků. K její obsažnosti vedla značná solidarita veřejnosti s obyvateli, která se odrazila například v oblasti dobrovolnictví. Rovněž prostřednictvím organizací bylo vybráno více než 1,1 mld. Kč, další finanční prostředky lidé věnovali přímo obyvatelům, další zdroje do postižených míst směřoval stát.

² HZS ČR: Tornádo na Moravě. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/tornado-na-morave-pdf.aspx>.

V rámci forem pomoci jsme se zaměřili na pomoc zprostředkovanou konsorciem devíti nadací a nestátních neziskových organizací, která získala podobu koordinované pomoci lidem zasaženým tornádem. Jejím cílem bylo spravedlivě rozdělit pomoc mezi postižené. K dohodě se připojily nevládní organizace, nadace a nadační fondy: ADRA o.p.s., Člověk v tísni o.p.s., Diakonie ČCE, Nadace Via, Nadace ČEZ, Nadační fond Českého rozhlasu, Karel Komárek Family Foundation, Nadační fond pomoci Karla Janečka a Nadační fond Donio.³ Organizace se dohodly, že sběr informací o potřebné pomoci v terénu budou mít na starosti nevládní neziskové organizace ADRA, Diakonie ČCE a Člověk v tísni, které mají zkušenosti v poskytování humanitární i psychosociální pomoci. Pro sběr dat a jejich vyhodnocování využily aplikaci Inspecto, která se používala při monitoringu škod v domácnostech zasažených povodněmi. Pro efektivní spolupráci byla důležitá základní shoda na principech a koordinaci napříč organizacemi. Zároveň ale byla jednotlivým organizacím ponechána nezávislost při rozdělování pomoci podle vlastního uvážení a zaměření tak, aby společná pomoc byla co nejefektivnější. Toto uskupení budeme v následující zprávě nazývat **konsorcium**, a pomoc, kterou poskytovalo, **koordinovanou pomocí**.

³ V průběhu události se ke konsorciu připojilo i několik dalších organizací, jejichž role byla úžeji profilovaná, například na rodiny s dětmi, handicapované atp. (Nadace Charty 77 – konto bariéry, Nadace JT, Nadace NROS, Nadace partnerství, Výbor dobré vůle)

3 CÍL VÝZKUMU

Cílem výzkumu bylo zjistit:

- a) jak docházelo k distribuci forem pomoci (finanční, materiální, manuální, psychosociální a další) v zasažených obcích, jak probíhal transfer směrem k zasaženým jedincům a domácnostem,
- b) jak je s odstupem času pomoc přijímána a hodnocena zasaženými jedinci a domácnostmi,
- c) jaké měla pomoc dopady na vývoj kvality života zasažených jedinců,
- d) jaké měla pomoc dopady na úrovni domácností, zda byla zasaženými vnímána jako účelná, efektivní, transparentní a spravedlivá?

Hodnocení dopadů jsme sledovali zejména **na úrovni jedinců a domácností**, neboť se jedná o společenskou jednotku – osobu samostatně žijící, nebo skupinu osob, které nemusí být navzájem v příbuzenském vztahu, které žijí na stejné adrese a společně hospodaří.

Hodnotili jsme výhradně pomoc, která směřovala ze zdrojů **koordinované pomoci konsorcia** lidem zasaženým tornádem.

4 ZPŮSOB ŘEŠENÍ – METODOLOGIE HODNOCENÍ DOPADŮ POMOCI

Abychom byli schopni vyhodnotit dopady pomoci po tornádu na zasažené jedince či domácnosti, snažili jsme se o co nejkomplexnější uchopení tématu a zároveň jsme chtěli do hodnocení dopadů pomoci zapojit co nejvíce aktérů. Proto jsme se rozhodli využít **smíšeného designu výzkumu**, tedy **kombinace kvantitativní a kvantitativní metodologie**. Tuto kombinaci metodologických přístupů jsme dále doplnili **analýzou médií**, konkrétně analýzou vybraných tištěných deníků a analýzou vybraných sociálních sítí. Kombinace výše uvedených metodologických přístupů nám umožnila komplexně popsat a zhodnotit dopady pomoci na zasažené jedince či domácnosti.

Na tomto místě je třeba zmínit jeden z určitých **limitů výzkumu**. Dvouletý odstup od události, kdy bylo realizováno terénní šetření, byl na jedné straně výhodou v tom smyslu, že participant šetření měli již v naprosté většině případů událost již sami pro sebe narativně zpracovanou a oproštěnou od silných emocí. Na druhé straně se však tento odstup od události projevil tak, že si respondenti nevybavovali přesné detaily pomoci, zejména co se týče časových údajů ale i skutečnosti, kdo jim poskytl tu konkrétní pomoc. Vzhledem k tomu, že jsme při terénním šetření neměli vždy možnost veškerá tvrzení ověřit, je potřeba tento limit při interpretaci výsledků vzít v potaz zejména u popisu systému pomoci a jeho časové dynamiky.

Při hodnocení dopadů pomoci jsme vycházeli z premisy, že spokojenost s pomocí poskytnutou po tornádu je úměrná tomu, do jaké míry se zasaženým jedincům či domácnostem daří opět dosahovat **životního standardu a kvality života**, na který/ktou byli zvyklí před příchodem tornáda. Právě s tímto stavem budou jedinci či domácnosti poměřovat výsledky poskytnuté pomoci.

Samotný výzkum hodnocení pomoci po tornádu byl rozdělen do několika fází. **V první fázi** výzkumu jsme se zaměřili na samotný systém pomoci. Jeho popis a zevrubná analýza byly klíčové pro další navazující fáze výzkumu, neboť bylo potřeba alespoň v hlavních rysech rozlišovat typy pomoci – vedle sebe působila pomoc různých organizací (místních i přicházejících z vnějšku), dobrovolníků, svépomoc, sousedská pomoc, a mnohé další. Pomoci se prostupovaly, křížily, vzájemně interagovaly, střetávaly se, v čase se vyvíjely. Výstupem této první fáze, který byl využit v dalších fázích výzkumu, byl souhrnný sociálně ekologický model pomoci, který je zobrazen a vysvětlen v kapitole 5.1.5 Sociálně ekologický model pomoci. V této fázi byla provedena i mediální analýza, která umožnila identifikovat klíčová témata spojená s živelní katastrofou a následnou humanitární pomocí.

Ve druhé fázi evaluace byl realizován kvantitativní a kvalitativní výzkum, který vycházel z předchozích výzkumných zjištění a tato zjištění rozšiřoval a validoval. V zasažených oblastech byl realizován sběr dotazníků a dále individuální a skupinové rozhovory napříč celým spektrem aktérů, kterých se tornádo na jižní Moravě dotklo.

V **poslední fázi** evaluace byla získaná data zpracována a analyzována. Následovat bude podrobnější popis metodologie kvantitativního výzkumu, dále kvalitativního výzkumu a v poslední části této kapitoly také popis metodologie mediální analýzy.

4.1 Metodologie kvantitativního výzkumu

Dotazníkové šetření proběhlo na **přelomu srpna a září 2023** kombinovanou formou, kdy tento obsažný a časově náročný dotazník byl v průběhu interview vyplňován tazatelem v elektronické formě (metoda CAPI) a následný dosběr byl realizován online formou. Délka vyplnění jednoho dotazníku se pohybovala v rozmezí od 30 do 90 minut, přičemž průměrná doba byla 46 minut. V průběhu terénního sběru dat si tazatelé vedli terénní deníky, které byly následně využity při zpracování kvalitativních dat. **Respondentem byl vždy pouze jeden zástupce domácnosti, který byl nejprve dotazován na nabízenou a využitou pomoc, kdy odpovídal za celou svou domácnost, a až poté na postojové otázky kvality života, týkající se výhradně jeho osoby.** Reprezentativita šetření byla zajištěna kvótním výběrem respondentů na úrovni obcí. Celkový sebraný vzorek představuje cca 20 % zasažených domácností.

Data byla zpracována v aplikacích SPSS a Microsoft Excel, ve kterých byla provedena kontrola dat, popisné i pokročilejší analýzy a konečná vizualizace ve formě grafů a tabulek. Při čistění celkové matice získaných dotazníků byly neúplné či nekonzistentní odpovědi důvodem pro vyřazení celého dotazníku z analýzy. Nakonec zůstalo **296 dotazníků**, které byly využitelné pro další zpracování, z čehož 286 dotazníků bylo vyplněno úplně, tedy včetně demografických údajů.

4.1.1 Struktura dotazníku

Dotazník, který byl použit pro sběr dat, se skládal z několika částí. První část se zabývala aktéry pomoci, se kterými přišli respondenti v rámci systému pomoci poskytované po tornádu do styku. Mezi tyto aktéry patřily **nestátní neziskové organizace** (ADRA, Český červený kříž, Člověk v tísni, Diakonie ČCE, Diecézní charita Brno), **nadace** (Nadace Via, Nadační fond Českého rozhlasu, Nadace ČEZ, Karel Komárek Family Foundation, Nadační fond pomoci Karla Janečka, Nadační fond Donio, příp. jiné), **stát** (konkrétně integrovaný záchranný systém, armáda ČR, MMR – prostřednictvím dotačního programu Živel, ÚP – mimořádná okamžitá pomoc (MOP) a Lesy ČR), **obce, pojišťovny, rodina, přátelé a sousedé, dobrovolníci a případní další aktéři**. Následně respondenti specifikovali pomoc, kterou od jednotlivých aktérů pomoci přijali. Konkrétně měli na výběr mezi bezprostřední pomocí, materiální pomocí, finanční pomocí, pomocí při odklizení, opravách, rekonstrukci a psychologickou pomocí. Následně jsme se zaměřili na hodnocení vybraných aspektů konkrétní pomoci. V rámci tohoto hodnocení

jsme se zaměřili na to, jak respondenti hodnotí včasnost, kvalitu⁴ a dostatečnost pomoci, případně komunikaci s poskytovatelem pomoci. Respondenti dále uvedli, kdy proběhl první a poslední kontakt s daným aktérem.

V další části dotazníku byl zkoumán názor respondentů na **pomoc dobrovolníků** po katastrofě. Respondenti hodnotili svůj postoj k výroků týkajícím se různých aspektů dobrovolnické pomoci. Hodnocení probíhalo na škále od 1 (rozhodně souhlasím) do 5 (rozhodně nesouhlasím), s možností volby "nedovedu posoudit". Otázky se zaměřovaly na různé aspekty dobrovolnické pomoci, včetně povahy poskytované pomoci (např. zda dobrovolníci poskytovali především manuální pomoc), její nezbytnosti (např. zda bez dobrovolníků by situaci na místě nešlo zvládnout), efektivitu a koordinaci (např. zda byla dobrovolnická pomoc dobře koordinována nebo zda se zbytečně dublovala s další pomocí), a také na délku pobytu dobrovolníků na místě (zda zůstávali přiměřeně dlouho, příliš krátkou nebo příliš dlouhou dobu).

Další hodnocenou oblastí byla **informovanost**. Zaměřovali jsme se na to, z jakých zdrojů respondenti čerpali informace v prvních dnech po události a jestli tyto informace byly pro ně dostatečné, případně jaké konkrétně jim chyběly. Respondenti pak měli na výběr z několika výroků zaměřených na jejich informovanost o různých typech pomoci. Respondenti hodnotili svou znalost o tom, kam se obrátit pro specifické potřeby a informace, a to na škále od 1 – rozhodně souhlasím do 5 – rozhodně nesouhlasím. Tato hodnocení zahrnovala oblasti jako získání stavebního materiálu, přístup k finančním prostředkům, zdroje dobrovolnické pomoci, možnosti psychologické podpory a obecné informace související s krizí. Poslední část této oblasti se zaměřovala na to, zda respondenti poskytovali informace směrem k veřejnosti a případně pomocí jakých médií.

Následná část se zaměřila na **celkové hodnocení jednotlivých aspektů pomoci** s odstupem dvou let, kde jsme se respondentů ptali na **organizaci pomoci, srozumitelnost pomoci, transparentnost poskytování pomoci a spravedlnost poskytování pomoci**. V případě, že účastník průzkumu označil pomoc v některé oblasti za nedostatečnou, měl šanci specifikovat prostřednictvím otevřené otázky, v jakých konkrétních aspektech by se mohla tato pomoc zlepšit. Stejným způsobem pak mohl přidat závěrečné doporučení pro poskytovatele pomoci.

Další částí dotazníku bylo **hodnocení kvality života**. V této části byli respondenti požádáni o hodnocení různých aspektů kvality života v několika časových úsecích, aby bylo možné sledovat vývoj kvality života a identifikovat případné výkyvy. Hodnocení bylo prováděno na škále od 1 (nejhorší) do 10 (nejlepší). Dotazník byl strukturován do čtyř sekcí, které odpovídají různým časovým obdobím: kvalita života před tornádem, kvalita života bezprostředně po tornádu, kvalita života rok po tornádu a kvalita života v současnosti, tedy přibližně dva roky po tornádu. Tímto způsobem dotazník umožňoval respondentům

⁴ V případě pomoci rodiny a přátel nebyla kvalita pomoci hodnocena.

reflektovat, jak se jejich vnímání kvality života měnilo v průběhu času a jaký dopad měla katastrofa na různé aspekty jejich života.

Závěrečná část dotazníku se věnovala **demografickým údajům** respondenta, konkrétně jsme zjišťovali respondentův věk, pohlaví, typ domácnosti, typ bydlení a obec, ve které žije. Dále byla zjišťována míra škod na soukromém majetku, s možnostmi odpovědí sahajícími od mírného poškození až po nutnost demolice, případně na dopady katastrofy na jejich podnikání. Samotná klasifikace škod na soukromém majetku byla inspirována metodikou, kterou používala jedna z NNO v terénu pro potřeby distribuce finanční pomoci (0 – poškození zahrady, oken, dveří, garáže, bazénu, nedošlo k výraznějšímu poškození střechy; 1 – poškozena polovina střechy, potřeba přelaťovat, nemusel se měnit krov; 2 – musel být opravován krov, nebyl výrazněji poškozen byt; 3 – nový krov, poškozené obytné podkrovy, poškozený byt; 4 – demolice).

4.2 Metodologie kvalitativního výzkumu

Kvalitativní rozhovory byly provedeny se širokým spektrem aktérů, kterých se situace kolem tornáda na jižní Moravě nějakým způsobem přímo dotýkala. Cíle kvalitativního výzkumu byly tři. Nejdříve jsme zmapovali **systém a proces pomoci**, a to z úrovně krajského krizového štábu, z úrovně krizového štábu ORP, z úrovně vedení obcí a v neposlední řadě z úrovně neziskových organizací, které byly do procesu pomoci zapojeny. Pro přehlednější prezentaci výsledků jsme se rozhodli v analýze využít tzv. sociálně ekologický model, který ukazuje vliv okolního prostředí na jedince, v tomto případě pak vliv pomoci z okolního prostředí na jedince v různých úrovních. Druhá část kvalitativního výzkumu je věnována **hodnocení pomoci místními aktéry**. Za významné místní aktéry považujeme např. představitele spolků, organizací, institucí či podnikatelů, kteří v místech zasažených tornádem působí. Tito aktéři pomáhají formulovat veřejné mínění a mohou mít vliv na hodnocení procesu pomoci. V poslední části kvalitativního výzkumu představíme **dopady pomoci na domácnosti**. V této části budou prezentovány konkrétní příběhy 14 domácností, které byly tornádem zasaženy. Přestože jsme vybírali pokud možno co nejrozdílnější participanty, jejich příběhy byly velmi podrobné a ukazují, jaký vliv mělo tornádo a následný systém pomoci po tornádu na život konkrétních jedinců a domácností. Celkem bylo realizováno 37 individuálních rozhovorů a dvě fokusní skupiny.

4.3 Metodologie mediální analýzy

V rámci mediální analýzy byla nejprve provedena analýza tradičních médií, v tomto případě vybraných tištěných deníků. Do analýzy bylo celkem **zahrnuto pět vybraných deníků**. Deníky byly vybírány na základě následující logiky: první dva nejčtenější deníky v České republice – *deníky Blesk* a *MF DNES* a dále tři regionální deníky podle zasaženého regionu, tedy *Hodonínský deník*, *Břeclavský deník* a *Brněnský deník*. Články ve výše uvedených denících byly vyhledávány pomocí **databáze Anopress**, **období vyhledávání** bylo zvoleno od 24. 6. 2021

do 24. 12. 2021. Jednotlivé články byly pro každý výše uvedený deník vyhledávány samostatně podle předem definovaných klíčových slov. Z tematické analýzy mediálního obsahu vzešlo několik stěžejních témat, kterým média věnovala největší pozornost. Tato témata byla podrobně popsána tak, aby byl vytvořen co nejkomplexnější popis tématu tak, jak o něm deníky informovaly.

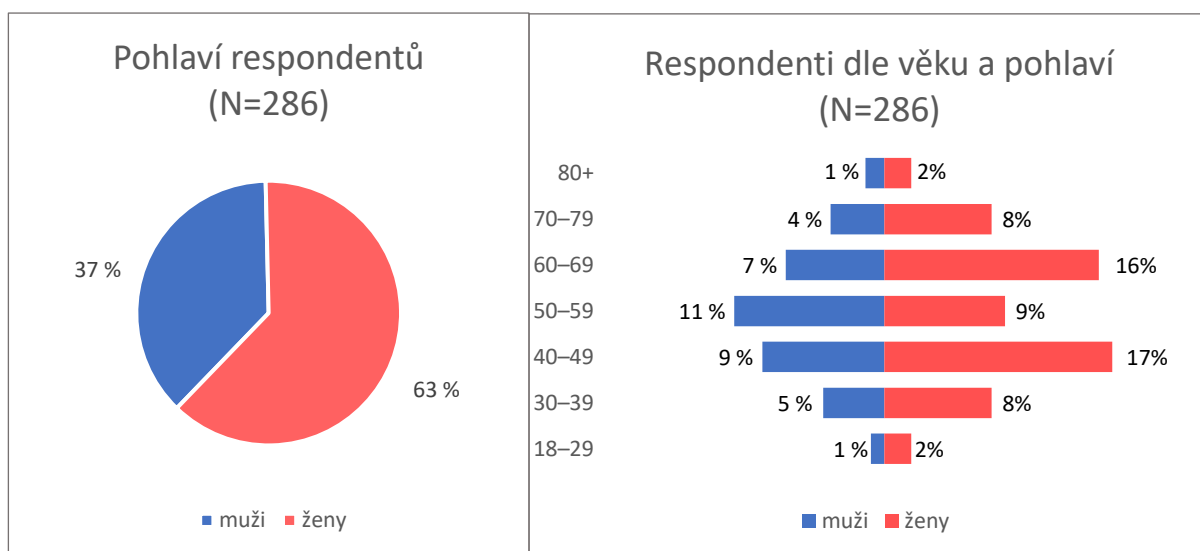
Následně byla provedena také **analýza obsahu na sociálních sítích**. Pro tuto část analýzy byla zvolena **metoda kvalitativní obsahové analýzy**, která klade důraz především na interpretaci obsahu sdělení. Texty byly vyhledávány především ve skupinách na **sociální síti Facebook**, konkrétně se jednalo o **skupiny *Pomoc po tornádu – Hodonínsko a Břeclavsko* a *Dobrovolnická pomoc po břeclavském tornádu***. Výběr výše uvedených FB skupin byl proveden na základě počtu členů (tyto dvě skupiny měly nejvíce členů) a také podle mediální známosti (tyto dvě skupiny byly velmi často zmiňovány v celostátních médiích). Do analýzy byly zahrnuty všechny příspěvky a komentáře v těchto skupinách za období **od 24. června 2021 do 24. prosince 2021**.

5 VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU

Dotazníkové šetření proběhlo na **přelomu srpna a září 2023**. Respondentem byl vždy pouze jeden zástupce domácnosti, který postupně odpovídal na otázky jak za celou domácnost (hodnocení pomoci), tak i otázky týkající se výhradně jeho osoby (kvalita života).

5.1 Charakteristika respondentů

Po vyčištění celkové matice získaných dotazníků, kdy byly neúplné či nekonzistentní odpovědi důvodem pro vyřazení celého dotazníku z analýzy, zůstalo 296 dotazníků, které byly využitelné pro další zpracování.⁵ **V našem výzkumu tak máme 63 % žen a 37 % mužů. Více než dvě třetiny respondentů byly ve věku 40–69 let.** Zbýlých 31 % pak tvořili respondenti 18–39 let a 70 a více let. Důvodem tohoto rozdělení je patrně obecně vyšší ochota k vyplňování dotazníků mezi ženami i jejich vyšší zastoupení v terénu během dotazování (často během všedního dne dopoledne). Vyšší podíl respondentů středního věku je pak dán především skutečností, že vzhledem k zaměření dotazníku musela být dotazovaná osoba dobře zorientovaná v chodu a hospodaření domácnosti. Většinou se tak jednalo přímo o hlavu dané domácnosti.

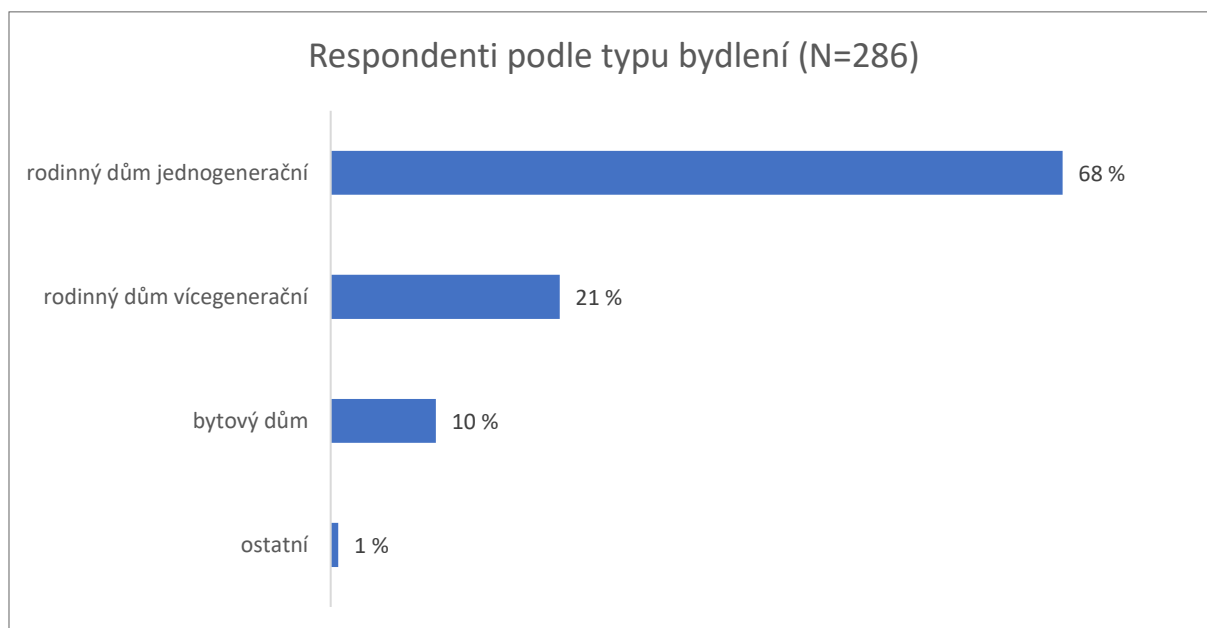
Graf 1: Pohlaví respondentů (N=286)

Graf 2: Respondenti dle věku a pohlaví (N=286)

Naprostá většina respondentů (89 %) bydlela v rodinných domech, přičemž 68 % v jednogeneračních a 21 % ve vícegeneračních rodinných domech. Další respondenti (10 %) bydleli v bytových domech a poslední jedno procento tvořili lidé žijící v jiném typu ubytování, což v našem případě byly celoročně obývané zahradní chaty.

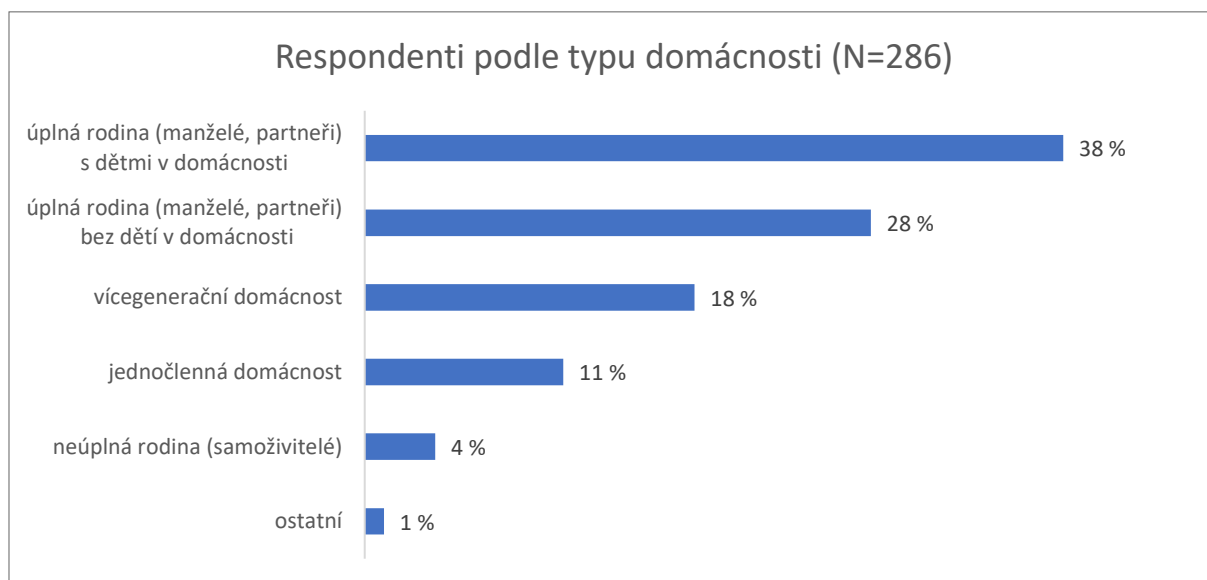
⁵ Respondentů, u kterých známe i demografické údaje, bylo celkem 286. Dotazníky, u kterých tyto údaje známy nebyly, nebyly použity při hlubších analýzách.

Graf 3: Respondenti podle typu bydlení (N=286)

Nejčastěji zastoupeným typem domácností byly úplné rodiny s dětmi (38 %), u kterých nebylo rozlišováno, zda jsou rodiče dětí sezdání, či ne. Poté se jednalo o rodiny bez dětí (28 %), vícegenerační domácnosti (19 %) a jednočlenné domácnosti (11 %). Méně zástupců (4 %) měly neúplné rodiny, které zahrnovaly samoživitele (stejnou měrou zde byli zastoupeni muži i ženy) a ostatní typy rodin, které nespádají do výše popsané klasifikace.

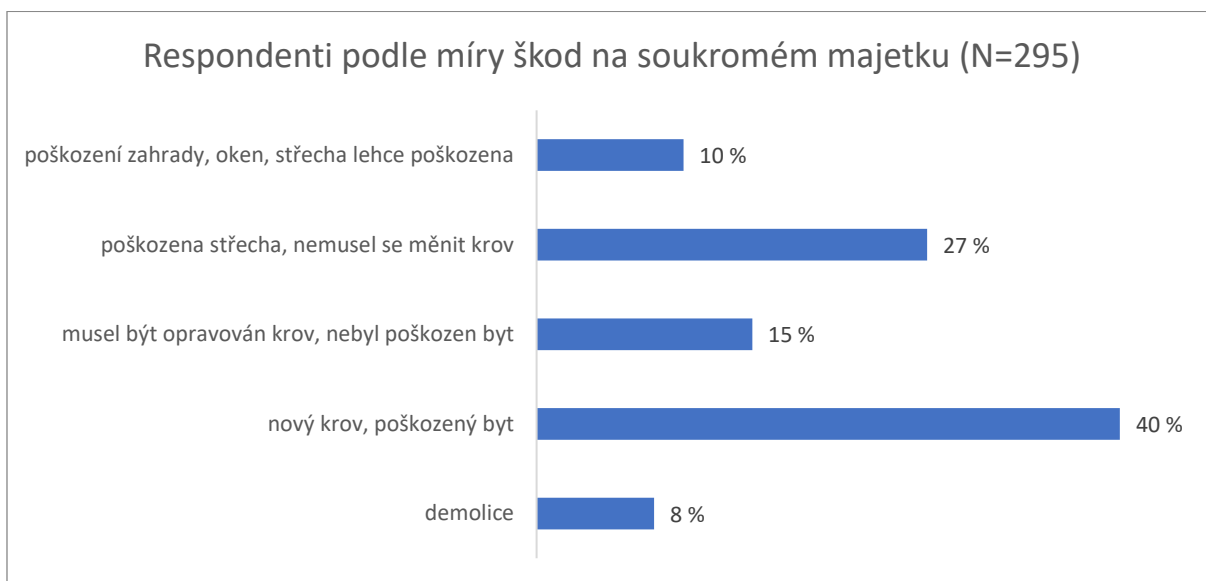
Graf 4: Respondenti podle typu domácnosti (N=286)

Pokud jde o míru poškození majetku, **40 % respondentů uvedlo poškození obytného podkroví nebo bytu, s nutností opravit střešní krov.** Dalších 27 % mělo poškozenou polovinu střechy, která vyžadovala přelaťování bez nutnosti měnit krov. 15 % respondentů potřebovalo opravit krovy. Menší škody, jako poškození zahrady, oken, dveří, garáže nebo bazénu, bez významného poškození střechy, uvedlo 10 % dotazovaných. **Úplná demolice domu se týkala**

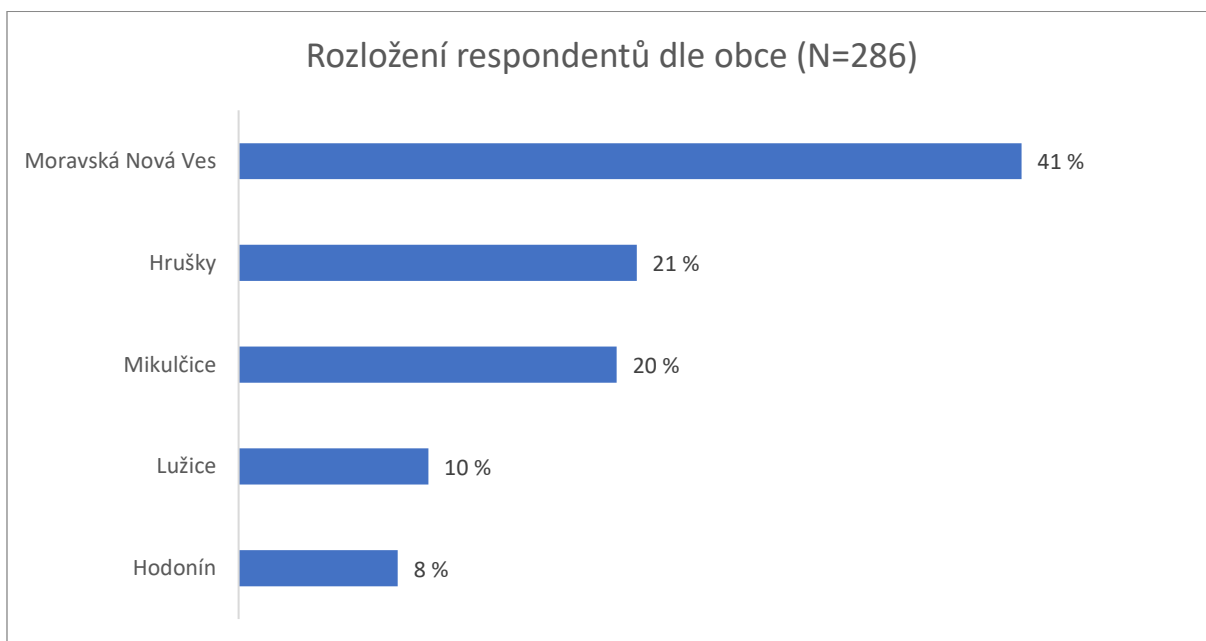
8 % respondentů. Kromě toho **15 % respondentů uvedlo, že katastrofa postihla i jejich podnikání.**

Graf 5: Respondenti podle míry škod na soukromém majetku (N=295)

Rozložení respondentů dle obcí z velké míry kopíruje počty zasažených domácností v obcích. Největším dílem je proto zastoupena Moravská Nová Ves (41 %), poté Hrušky a Mikulčice (21 %, respektive 20 %) a nejméně Lužice a Hodonín. Z hlediska srovnání s podíly zasažených domácností lze konstatovat, že v našem výzkumném vzorku jsou mírně nadreprezentovány Hrušky a Moravská Nová Ves.

Graf 6: Rozložení respondentů dle obce (N=286)

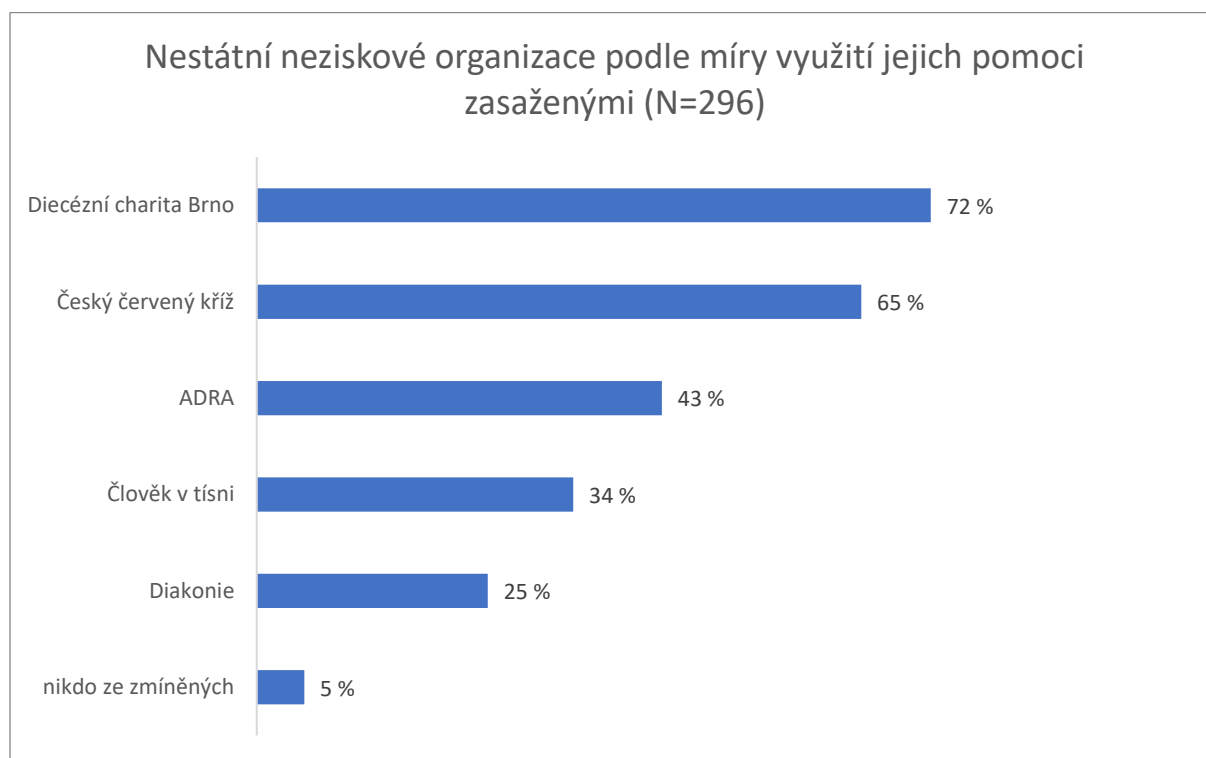

5.2 Struktura pomoci a její využití

V této části bude představena struktura pomoci podle jednotlivých aktérů, díky které lze zrekonstruovat její podobu v co možná nejpodrobnějším pohledu. Respondenti určovali typ pomoci, kterou využili v případě konkrétního aktéra. Jednalo se o **bezprostřední pomoc**, která spočívala v zajištění nejzákladnějších potřeb (ošacení, přespání, hygiena) ihned po události. Dále **materiální pomoc**, která byla definována na základě přijetí pomoci materiální povahy, ať už to byl stavební materiál, nářadí potřebné k odklizení a stavebním pracím či další věcné dary a zápůjčky, jako například vysoušeče zdiva nebo agregátory a pohonné hmoty. **Finanční pomoci** byly myšleny dary (od nadací, neziskových organizací i soukromých osob), vyplacené pojistné plnění, dávky státní podpory či nízko úročené půjčky z programu Živel. Dále se jednalo o **manuální pomoc při odklizení sutě, opravách a následné rekonstrukci**, přičemž se jednalo vždy o bezplatnou pomoc. Posledním vymezeným druhem pomoci byla **psychologická pomoc**, přičemž je důležité uvést, že touto pomocí nebyla chápána pouze odborná psychologická pomoc, ale jakákoli pomoc, kterou tak označili respondenti. Ti často uváděli neocenitelnou pomoc především ze strany rodiny, spočívající v tom, že se zasažení měli komu „vypovídat.“

Využití pomoci nestátních neziskových organizací

Graf 7: Nestátní neziskové organizace podle míry využití jejich pomoci zasaženými (N=296)

Humanitární pomoc ze strany nestátních neziskových organizací (dále NNO) poskytovalo v zasaženém území celkem pět aktérů, jejichž pomoc čerpalo 95 % respondentů. **Největšímu počtu zasažených poskytla pomoc Diecézní charita Brno (72 % respondentů), následovaná Českým červeným křížem (65 %), což je dáno tím, že tyto organizace působily v celém zasaženém území, a také skutečností, že tyto NNO disponovaly největšími finančními**

prostředky.⁶ Naproti tomu ostatní NNO své úsilí koordinovaly v rámci konsorcia a po vzájemné domluvě ho směřovaly do určitého území, čímž je dán jejich relativně nižší podíl na celku.⁷ Reálně však pokryly celé území zasažené tornádem. **Celkový podíl organizace ADRA** (která působila pouze v Moravské Nové Vsi) **tak činí 43 %, podíl Člověka v tísní** (Mikulčice, Lužice, Hodonín) **34 % a Diakonie ČCE** (Hrušky) **25 %**.

Využití jednotlivých aktérů z hlediska obcí ukazuje následující tabulka. Ta potvrzuje předešlé tvrzení, a tudíž je podíl Diecézní charity Brno a Českého červeného kříže napříč obcemi relativně vyrovnaný s výjimkou Hodonína a Lužic. U ostatních je znatelné cílené zaměření do určitých obcí: ADRA do Moravské Nové Vsi, Diakonie ČCE do Hrušek a Člověk v Tísni do zbylých obcí, tedy Mikulčic, Lužic a Hodonína.

Tabulka 1: Využití nestátních neziskových organizací v jednotlivých obcích

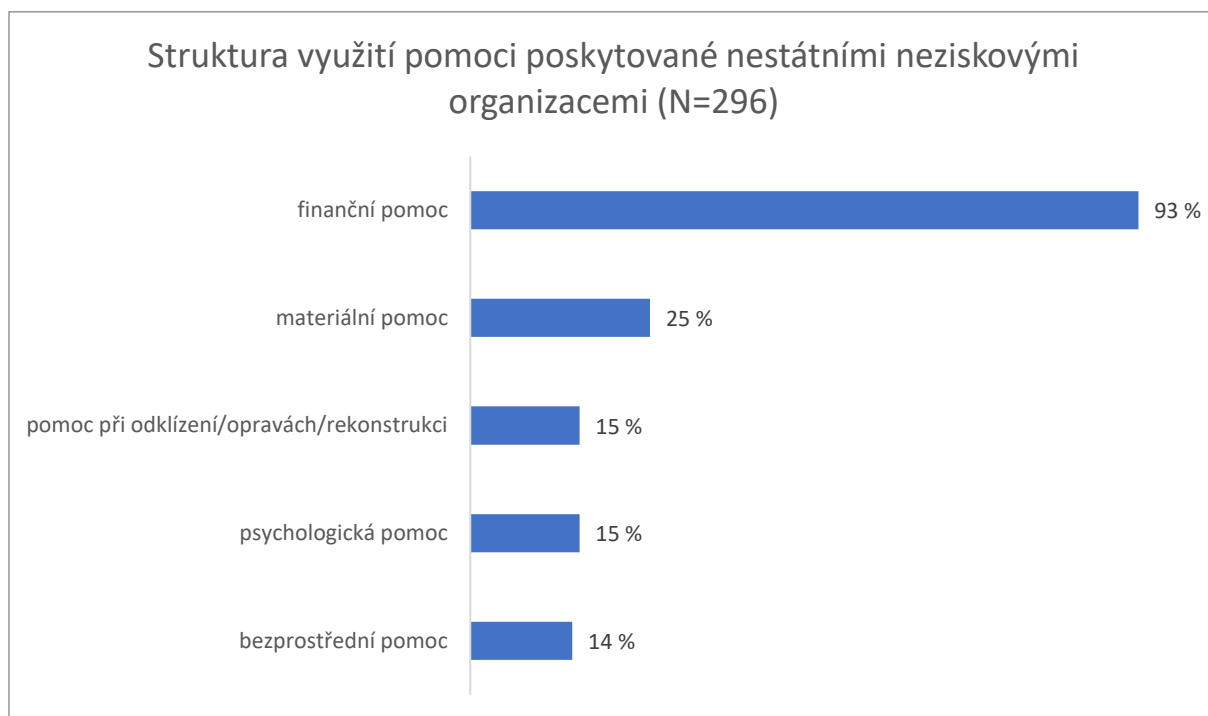
NNO/obec	Hodonín		Hrušky		Lužice		Mikulčice		Moravská Nová Ves	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
ADRA	3	13 %	7	12 %	5	19 %	8	14 %	101	86 %
Český červený kříž	9	38 %	40	67 %	20	74 %	43	75 %	75	64 %
Člověk v tísní	18	75 %	12	20 %	18	67 %	43	75 %	6	5 %
Diakonie ČCE	2	8 %	41	68 %	4	15 %	11	19 %	15	13 %
Diecézní charita Brno	13	54 %	47	78 %	14	52 %	40	70 %	93	79 %
celkem respondentů	24	---	60	---	27	---	57	---	118	---

Všechny nestátní neziskové organizace se zaměřovaly především na poskytování finanční pomoci, kterou od nich využilo 93 % dotazovaných. Dále šlo o materiální pomoc (25 %), která byla poskytována zejména v prvních fázích pomoci. Následuje pomoc při odklizení, opravách či rekonstrukci (15 %), psychologická podpora (15 %) a bezprostřední pomoc (14 %).

⁶ Diecézní charita Brno rozdělila více než 313 milionů korun a Český červený kříž více než 103 milionů korun.

⁷ Tyto tři NNO dohromady v terénu rozdělily více než 200 milionů korun.

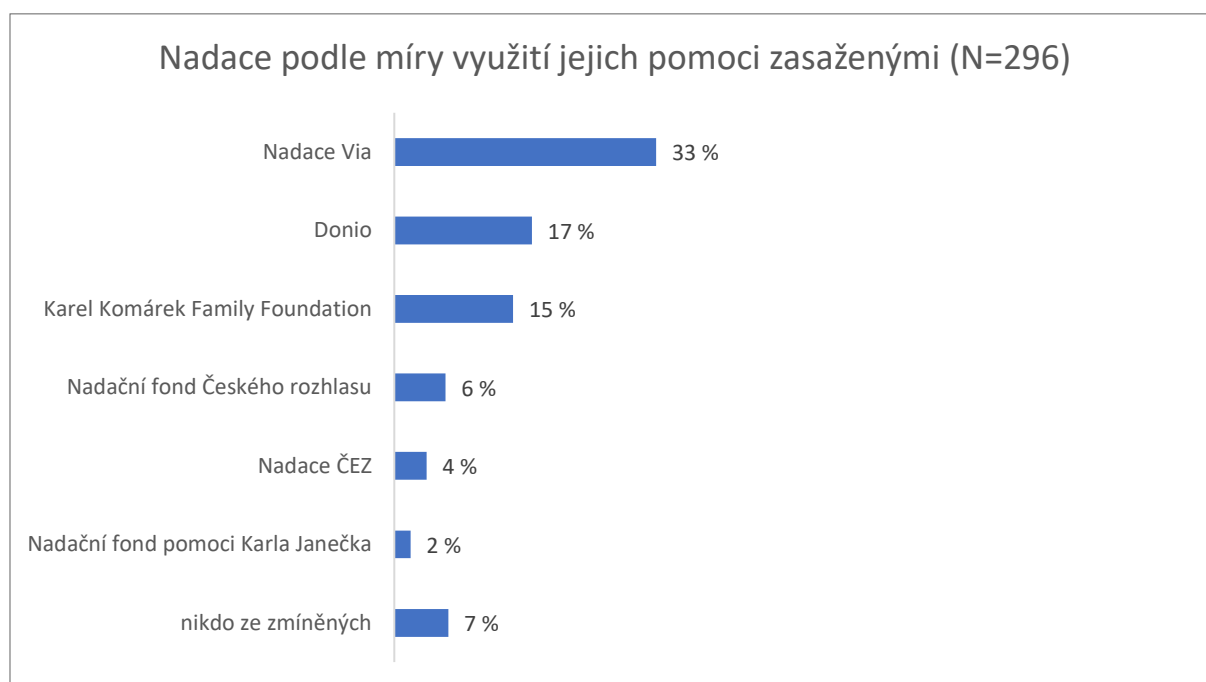
Graf 8: Struktura využití pomoci poskytované nestátními neziskovými organizacemi (N=296)

Využití pomoci nadací

Nadace, níže uvedené v grafu, úzce spolupracovaly s NNO, které měly rozdělenou územní působnost (ADRA, Člověk v tísni, Diakonie ČCE). Zatímco zmíněné neziskové organizace prováděly šetření v terénu, úloha nadací v této spolupráci byla administrativní, zaměřená především na poskytování finančních prostředků zasaženým. Podíl **respondentů, kteří využili alespoň nějakou pomoc od nadací, činí 63 %**. Největšímu počtu zasažených poskytla finanční prostředky Nadace Via, jejichž podíl prostředků na celkovém počtu zasažených byl celkem třetinový (33 %). Výrazným poskytovatelem finanční pomoci bylo Donio, které pomohlo 17 % respondentů, a velmi činná byla nadace Karel Komárek Family Foundation, jejíž podíl je 15%. Podíl dalších nadací (Nadace ČEZ, Nadační fond Českého rozhlasu a Nadační fond pomoci Karla Janečka) nepřesáhl 10 %.

Graf 9: Nadace podle míry využití jejich pomoci zasaženými (N=296)

Tabulka 2: Využití nadací v jednotlivých obcích

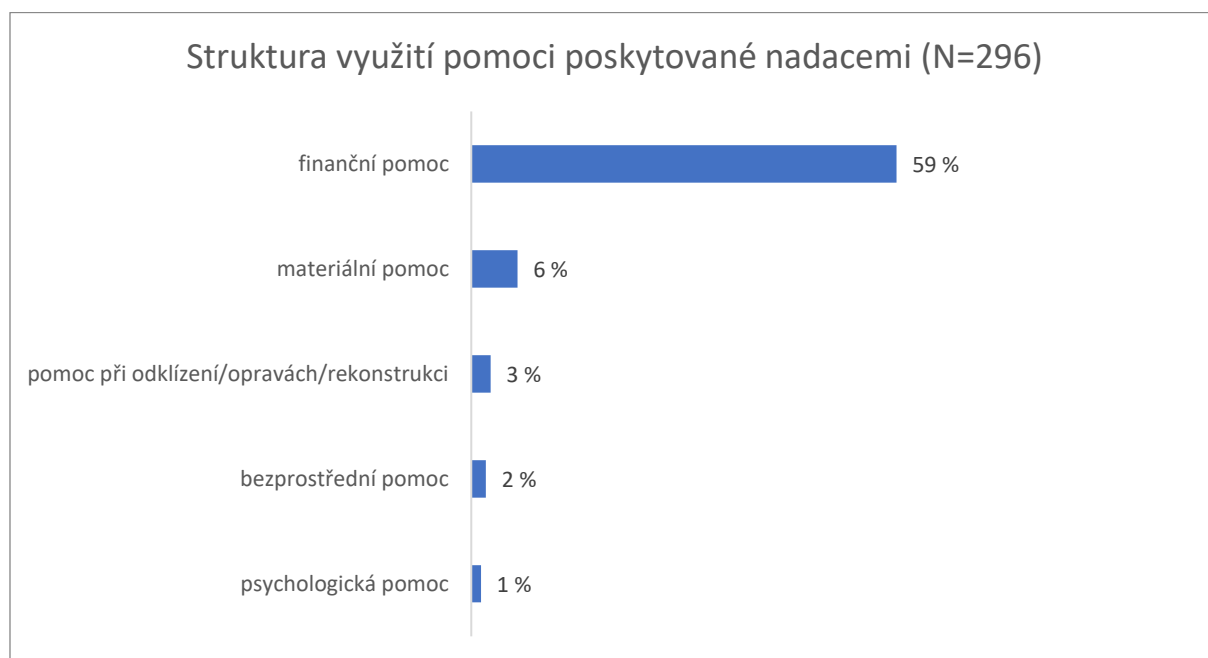
Nadace/obec	Hodonín		Hrušky		Lužice		Mikulčice		Moravská Nová Ves	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
Nadace Via	8	33 %	15	25 %	6	22 %	20	35 %	46	39 %
Nadační fond Českého rozhlasu	0	0 %	6	10 %	2	7 %	9	16 %	1	1 %
Nadace ČEZ	0	0 %	1	2 %	1	4 %	3	5 %	7	6 %
Karel Komárek Family Foundation	1	4 %	14	23 %	4	15 %	10	18 %	15	13 %
Nadační fond pomoci Karla Janečka	0	0 %	2	3 %	2	7 %	0	0 %	2	2 %
Donio	0	0 %	12	20 %	2	7 %	16	28 %	20	17 %
jiná	2	8 %	5	8 %	2	7 %	4	7 %	7	6 %
celkem respondentů	24	---	60	---	27	---	57	---	118	---

Využití nadací z hlediska jednotlivých obcí zobrazuje tabulka uvedená výše. Ta odhaluje relativně vyrovnaný podíl Nadace Via napříč celým územím, jejíž finanční dar obdrželo 22 % až 39 % zasažených. Zdaleka nejvyšší byl podíl Nadace Via v Moravské Nové Vsi. Podíl Nadace Karla Komárka byl kromě Hodonína také velmi vyrovnaný, přičemž nejvíce zastoupená byla tato nadace v Hruškách, především kvůli vysokému zdejšímu podílu zaměstnanců Moravských

naftových dolů. Podíl Nadace ČEZ byl skromnější napříč územím především z důvodu poskytování pomoci několika rodinám svých zaměstnanců. Donio bylo nejvíce zastoupeno v Hruškách, Mikulčicích a Moravské Nové Vsi.

Z hlediska podílu nadací na jednotlivých typech pomoci pak podobně jako u NNO převažovala **finanční pomoc, kterou využilo 59 % respondentů**. Tato pomoc byla také hlavní forma, kterou nadace zamýšlely poskytovat. V menší míře byly zastoupeny i ostatní typy pomoci – materiální pomoc využilo 6 %, pomoc při odklizení/opravách/rekonstrukci 3 %, bezprostřední pomoc 2 % a psychologickou pomoc 1 %. V případě materiální pomoci se jednalo například o darované stromky do zahrad, nebo v případě psychologické pomoci o odbornou pomoc poskytnutou neziskovou organizací, avšak danou nadací proplacenou. Ve všech případech se však jednalo spíše o jednotlivé případy, či o nepřesnosti způsobené dvouletým odstupem od události.

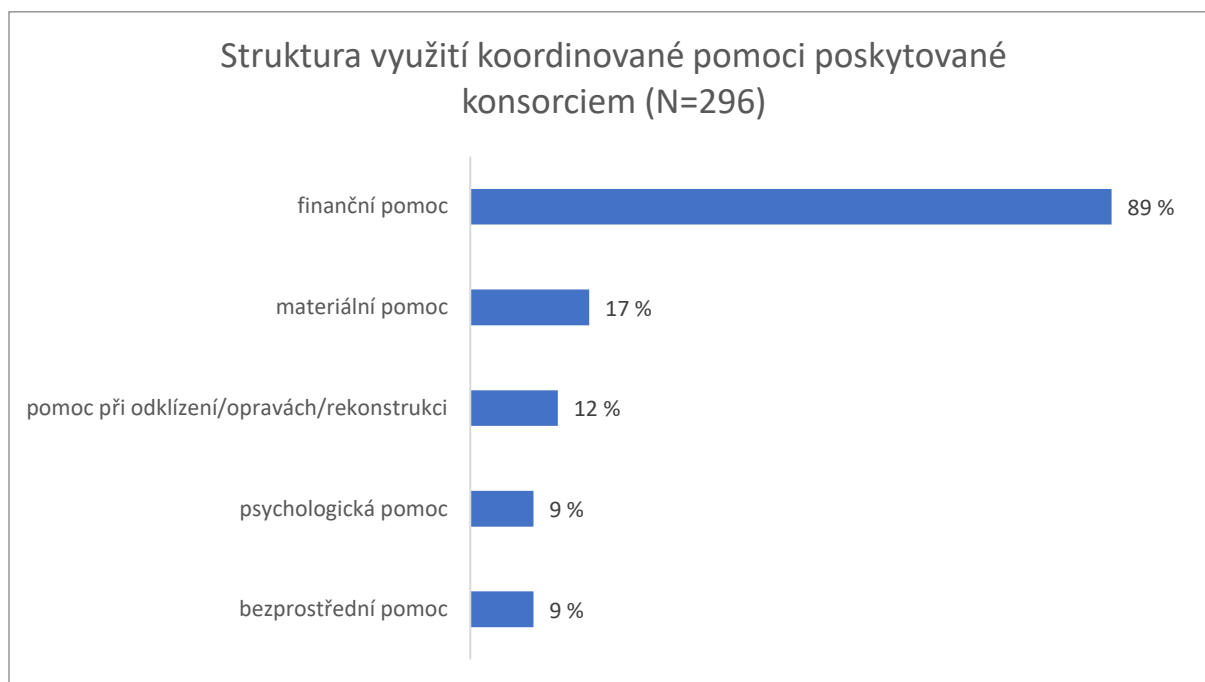
Graf 10: Struktura využití pomoci poskytované nadacemi (N=296)

Využití koordinované pomoci konsorcia

V naší analýze jsme se dále zaměřili na subjekty sdružené v konsorciu, které v oblasti zasažené tornádem svou činnost koordinovaly. **Celkový podíl respondentů, kterým tyto subjekty poskytly pomoc, byl 93 %**. Tuto skupinu tvořily všechny výše jmenované nadace, společně s nestátními neziskovými organizacemi ADRA, Člověk v tísni a Diakonie ČCE. **Od těchto koordinovaných subjektů využilo nejvíce respondentů finanční pomoc (89 %)**. Méně zastoupené pak byly materiální pomoc (17 %), pomoc při odklizení, opravách, rekonstrukci (12 %), psychologická pomoc (9 %) a bezprostřední pomoc (9 %).

Graf 11: Struktura využití koordinované pomoci poskytované konsorciem (N=296)

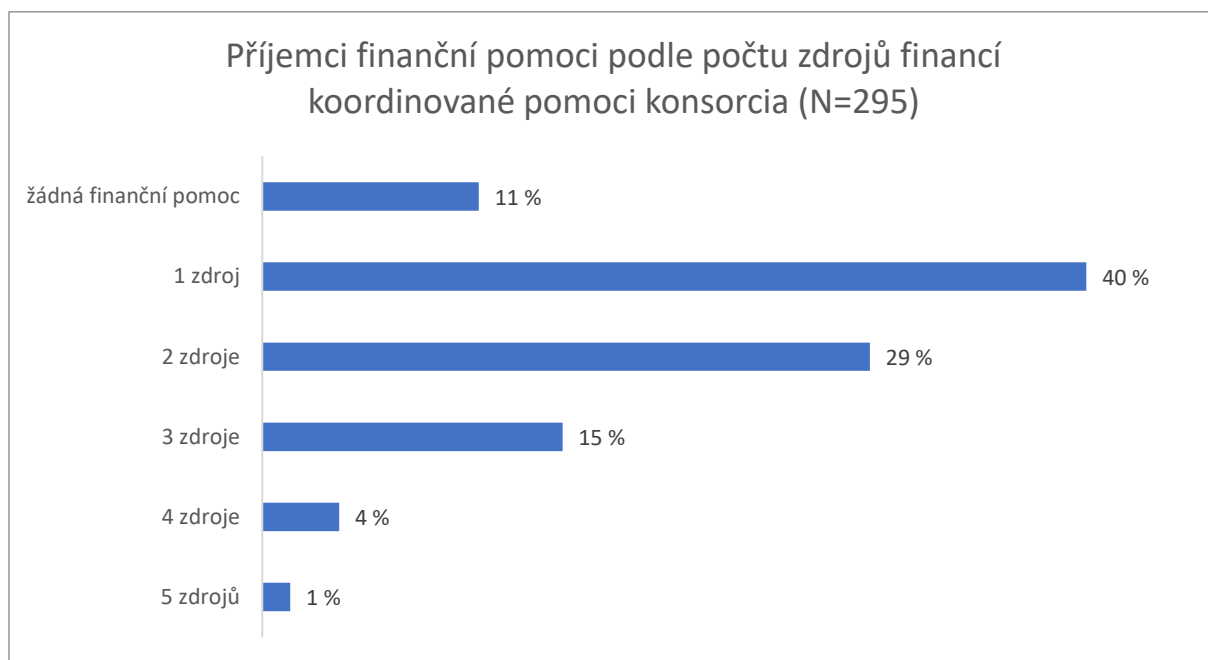
Tyto koordinované subjekty pak respondentům poskytly pomoc v jednotlivých obcích přibližně stejnou měrou, přičemž nejvíce jejich finanční pomoc využili obyvatelé Mikulčice (95 %) a nejméně pak obyvatelé Hodonína (79 %). Rozložení využití finanční pomoci dle jednotlivých obcí pak zobrazuje tabulka uvedená níže.

Tabulka 3: Využití finanční pomoci koordinovaných subjektů sdružených v konsorciu

Konsorcium/obec	Hodonín		Hrušky		Lužice		Mikulčice		Moravská Nová Ves	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
finanční pomoc	19	79 %	55	92 %	23	85 %	54	95 %	106	90 %
celkem respondentů	24	---	60	---	27	---	57	---	118	---

Na tomto místě vyvstává i otázka, jak intenzivně byla finanční pomoc konsorcia využívána zasaženými. Dvě pětiny (40 %) využily jeden zdroj finanční pomoci konsorcia, dva zdroje pak 29 % zasažených. 11 % zasažených nevyužilo ze strany konsorcia žádnou finanční pomoc. Té se jim však dostalo z jiného zdroje (především od státu, pojišťovny a dvou NNO, které nepatřily do konsorcia). Zároveň se jednalo o domácnosti, které utrpěly při tornádu méně než ostatní. Na druhé straně domácnosti, které přijaly koordinovanou pomoc z více než 3 zdrojů, patřily k těm nejvíce poškozeným. Z celkového počtu 16 těchto domácností v našem výzkumu jich většina získala finanční pomoc i od státu (13), polovina od obce (8) a 11 získalo finance z pojištění.

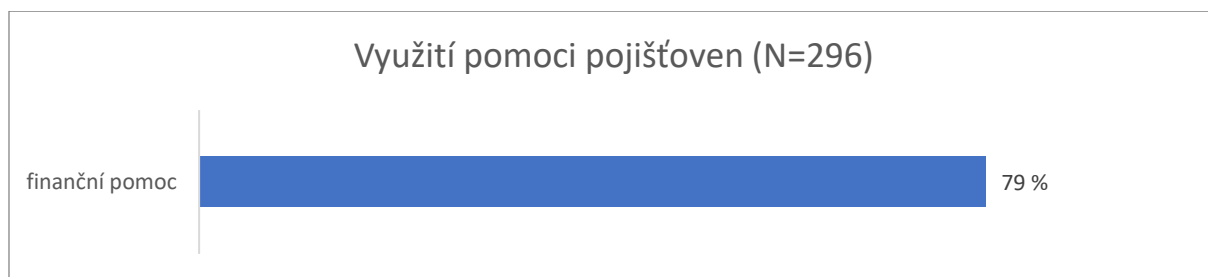
Graf 12: Příjemci finanční pomoci podle počtu zdrojů financí koordinované pomoci konsorcia (N=296)

Pojišťovny

Dalším aktérem, který v oblasti zasaženým tornádem pomáhal, byly pojišťovny, které poskytovaly výhradně finanční pomoc. **Pomoc pojišťoven využilo dohromady 79 % respondentů.** Nejvíce pomoci od pojišťoven využili respondenti v Moravské Nové Vsi a Mikulčicích (86 %). Nejméně pak respondenti v Hodoníně a Lužicích (67 %).

Graf 13: Využití pomoci pojišťoven (N=296)

Tabulka 4: Využití finanční pomoci od pojišťoven v jednotlivých obcích

Pojišťovny/obec	Hodonín		Hrušky		Lužice		Mikulčice		Moravská Nová Ves	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
finanční pomoc	16	67 %	45	75 %	18	67 %	49	86 %	102	86 %
celkem respondentů	24	---	60	---	27	---	57	---	118	---

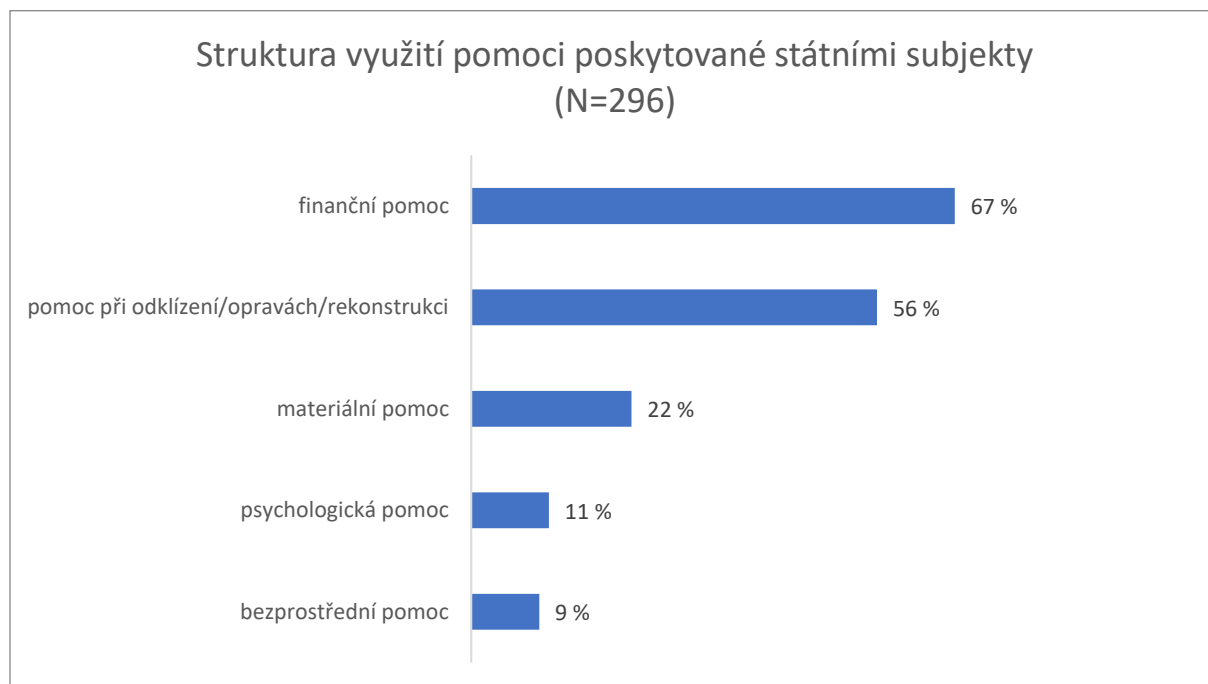
Využití státní pomoci

Pomoc zasaženým ze strany státu byla komplexní, jelikož se skládala z více druhů pomoci. Pomoc státu využilo 86 % dotazovaných. Jednalo se především o **finanční pomoc, kterou podle vlastních slov využilo 67 % respondentů**. Tato pomoc byla reprezentována především dotačním programem Živel, finanční pomocí od Lesů ČR a v neposlední řadě dávkami mimořádné okamžité pomoci (MOP).⁸

Výraznou pomoc **manuálního charakteru při odklizení sutin, popadaných stromů atp. využilo 56 % dotázaných**, přičemž se jednalo především o hasičský záchranný sbor, jednotky sboru dobrovolných hasičů a Armádu ČR.

Dalších 22 % respondentů uvedlo, že obdrželo od státu materiální pomoc. V tomto případě se jednalo zejména o státní podnik Lesy ČR, který poskytoval dřevo na krovy a také palivové dříví. Psychologickou podporu využilo 11 % zasažených. Na této pomoci měly hlavní podíl složky Integrovaného záchranného systému, které poskytovaly zasaženým v prvních hodinách po události i bezprostřední pomoc.

Graf 14: Struktura využití pomoci poskytované státními subjekty (N=296)

Z perspektivy jednotlivých obcí se podíly státní pomoci lišily oproti ostatním obcím především v Hodoníně, kde byl nejnižší podíl manuální pomoci při odklizení, především z důvodu odlišného prostředí, kdy se jednalo většinou o zástavbu bytových domů, kde tyto práce prováděly technické služby. Nízký podíl má v Hodoníně a Lužicích i státní finanční pomoc.

⁸ Na tomto místě je nutné připomenout, že celkový počet respondentů čerpajících finanční pomoc od státu bude patrně vyšší, jelikož dávku mimořádné okamžité pomoci respondenti nezmiňovali příliš často. Zda je to proto, že ji nečerpali, nebo vinou dvouletého odstupu již zapomněli, není možné určit.

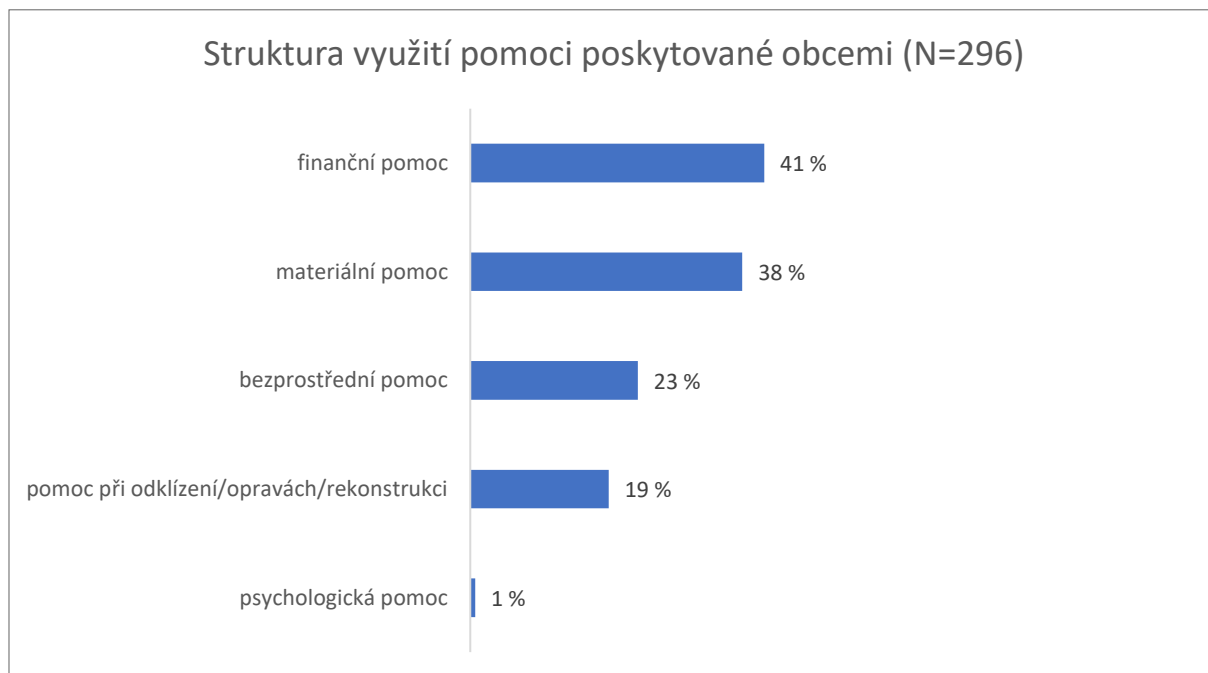
Tabulka 5: Využití finanční pomoci a pomoci při odklizení, opravách nebo rekonstrukci od státních subjektů

Státní subjekty/obec	Hodonín		Hrušky		Lužice		Mikulčice		Moravská Nová Ves	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
finanční pomoc	13	54 %	36	60 %	13	48 %	43	75 %	90	76 %
pomoc při odklizení/opravách/rekonstrukci	5	21 %	39	65 %	19	70 %	37	65 %	64	54 %
celkem respondentů	24	---	60	---	27	---	57	---	118	---

Využití obecní pomoci

Dalším klíčovým aktérem, který měl rozhodný podíl na distribuci pomoci, byly obce. **Pomoc ze strany obce využilo 71 % dotazovaných. Celkově nejčastějším druhem pomoci byla finanční pomoc, kterou využilo 41 % respondentů. Materiální pomoc pak využilo 38 %.** Bezprostřední pomoc byla poskytnuta ve 23 % případů. Pomoc při odklizení, opravách nebo rekonstrukcích poskytla obec 19 % respondentů. Psychologická pomoc byla ze strany obce poskytována jen sporadicky.

Graf 15: Struktura využití pomoci poskytované obcemi (N=296)

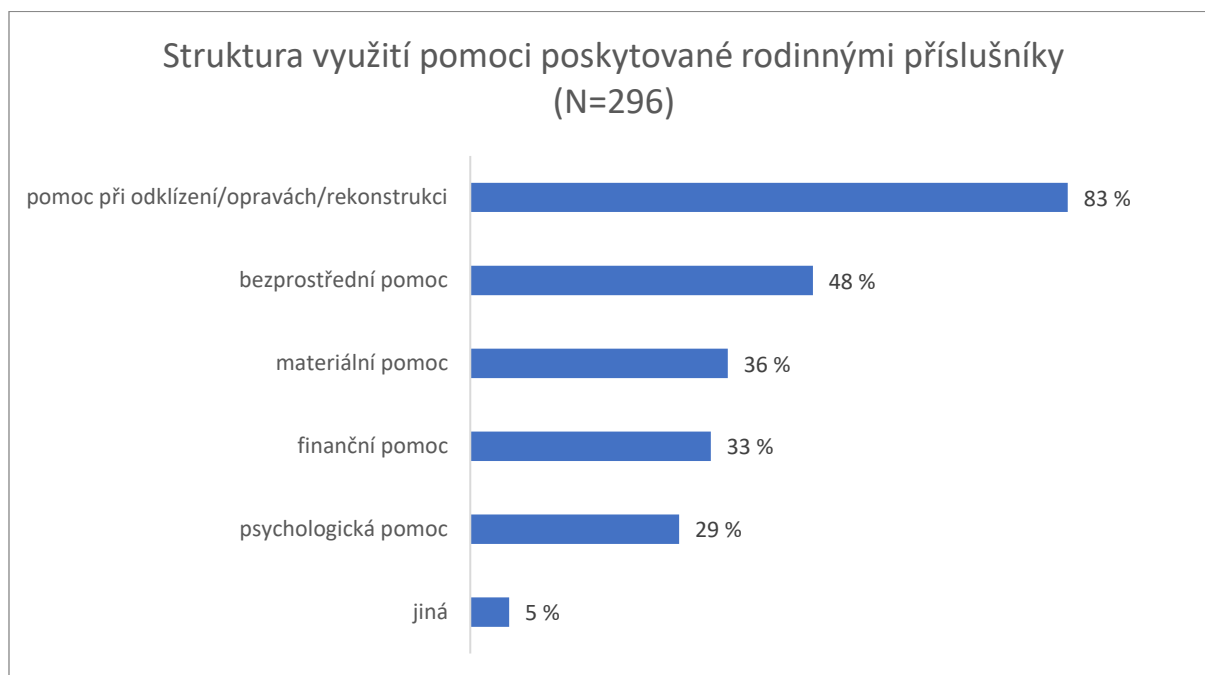
Tabulka 6: Využití finanční a materiální pomoci od obce v jednotlivých obcích

Pomoc obce/obec	Hodonín		Hrušky		Lužice		Mikulčice		Moravská Nová Ves	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
materiální pomoc	3	13 %	22	37 %	15	56 %	27	47 %	38	32 %
finanční pomoc	13	54 %	40	67 %	12	44 %	46	81 %	6	5 %
celkem respondentů	24	---	60	---	27	---	57	---	118	---

Využití pomoci rodiny, přátel a dobrovolníků

Posledními aktéry, kteří na místě pomáhali, pak byli rodinní příslušníci, přátelé a sousedé nebo dobrovolníci. **Pomoc rodiny využilo 92 % respondentů.** Nejčastěji byla poskytnuta pomoc při odklizení, opravách nebo rekonstrukcích, přičemž tuto pomoc využilo 83 % respondentů. Bezprostřední pomoc byla poskytnuta v 48 % případů. Materiální pomoc tvořila 36 % a finanční pomoc 33 %. Psychologická podpora byla poskytnuta 29 % dotazovaných. Jinou formu pomoci od rodinných příslušníků využilo 5 % dotazovaných, jednalo se především o poskytnutí hlídání dětí nebo nesoběstačných seniorů, administrativní pomoc a komunikaci s pojišťovnami.

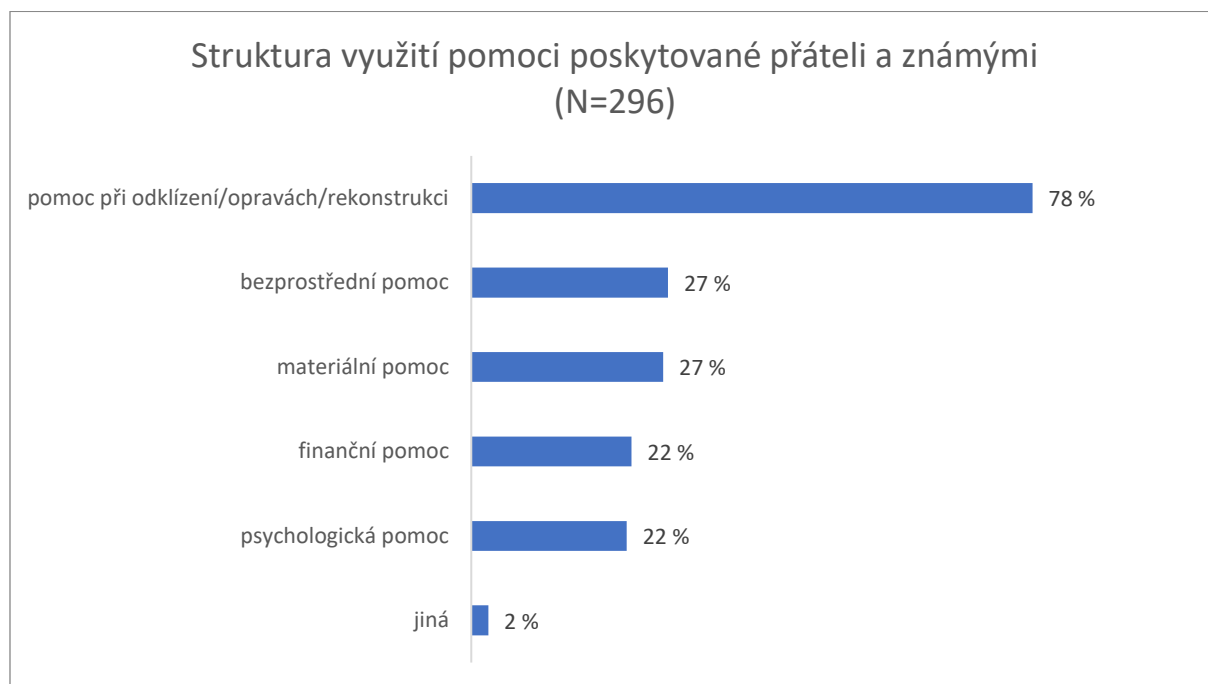
Graf 16: Struktura využití pomoci poskytované rodinnými příslušníky (N=296)

Pomoc přátel a známých v našem vzorku využilo celkem 88 % respondentů. Nejvíce využívaná byla pomoc při odklizení, opravách či rekonstrukcích, jejíž podíl činil 78 %.

Materiální a bezprostřední pomoc jsou zastoupeny výrazně méně, a to 27% podílem. Finanční a psychologická pomoc využilo mírně přes pětinu respondentů (shodně 22 %).

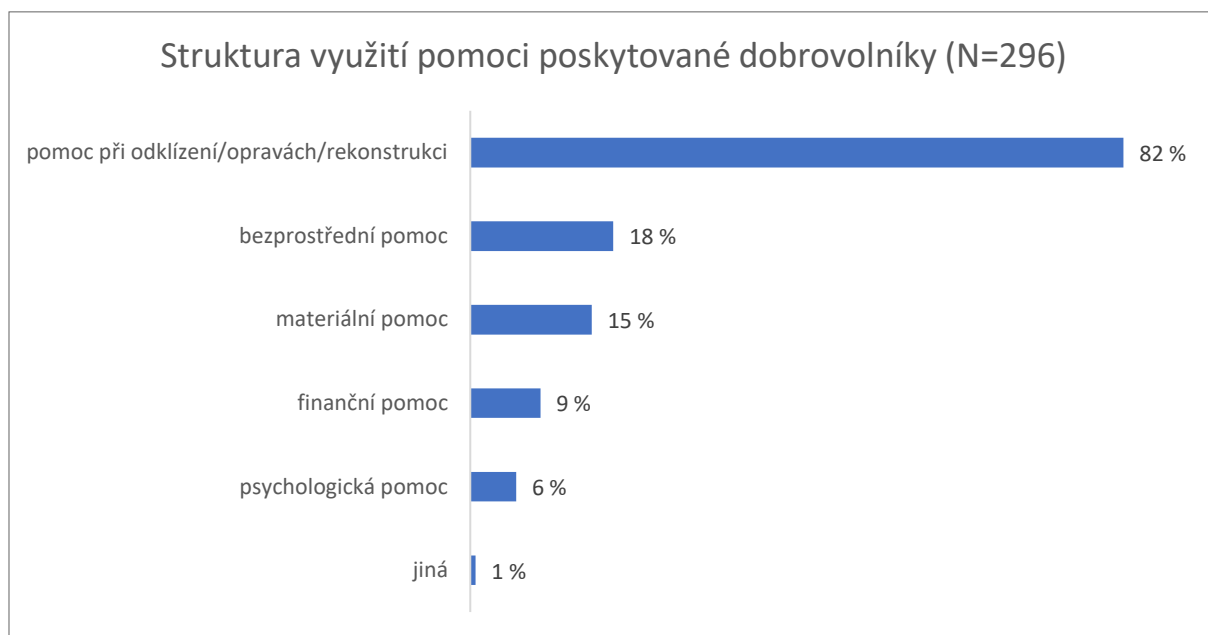
Graf 17: Struktura využití pomoci poskytované přáteli a známými (N=296)

Dobrovolnickou pomoc využilo 86 % dotazovaných. Nejčastěji poskytovaná byla pomoc při odklizení, opravách či rekonstrukcích s vysokým podílem 82 %. Další formy pomoci pak následují s výrazným odstupem. Bezprostřední pomoc byla poskytnuta 18 % respondentů. Materiální pomoc obdrželo 15 %, zatímco finanční pomoc byla poskytnuta 9 % dotazovaných. Psychologická pomoc byla poskytnuta dobrovolníky nejméně, kdy ji obdrželo pouze 6 % dotazovaných.

Podpora rodiny, přátel nebo dobrovolníků byla využívána stejnou měrou napříč všemi obcemi.

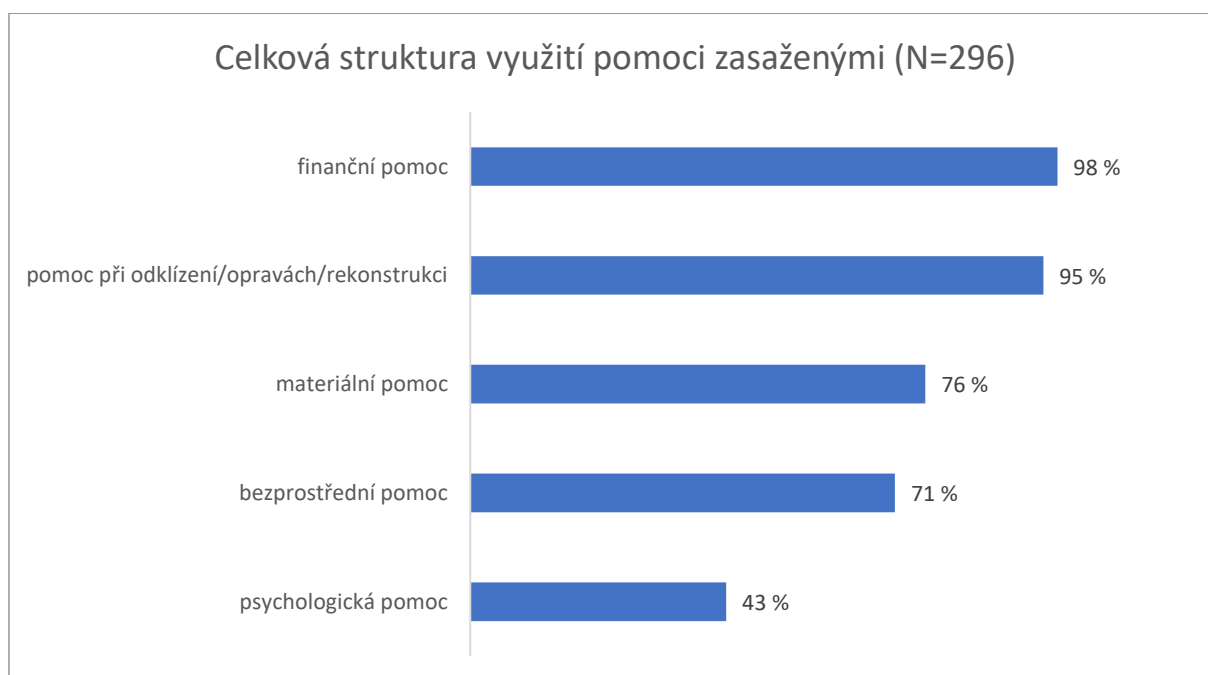
Graf 18: Struktura využití pomoci poskytované dobrovolníky (N=296)

5.2.1 Celková struktura pomoci

Z hlediska celkové poskytnuté pomoci od všech aktérů využilo nejvíce respondentů finanční pomoc, kterou využili téměř všichni zasažení (98 %). Další nejvíce využívanou pomocí byla manuální pomoc při odklizení, opravách nebo rekonstrukci (95 %). Materiální pomoc využilo 76 % dotazovaných, 71 % pak využilo bezprostřední pomoc. **Nejméně respondentů využilo pomoc psychologickou (43 %).** Jedno procento respondentů pak nevyužilo žádnou pomoc, kromě svých osobních sítí ve formě rodiny nebo známých. Tito respondenti také uvedli nízký typ poškození jejich majetku.

Graf 19: Celková struktura využití pomoci zasaženými (N=296)

Kromě výše zmíněných skupin pak někteří respondenti uvedli, že jim pomáhal zaměstnavatel nebo kolegové z práce (6 %), firmy (4 %), nebo představitelé církve (1 %).

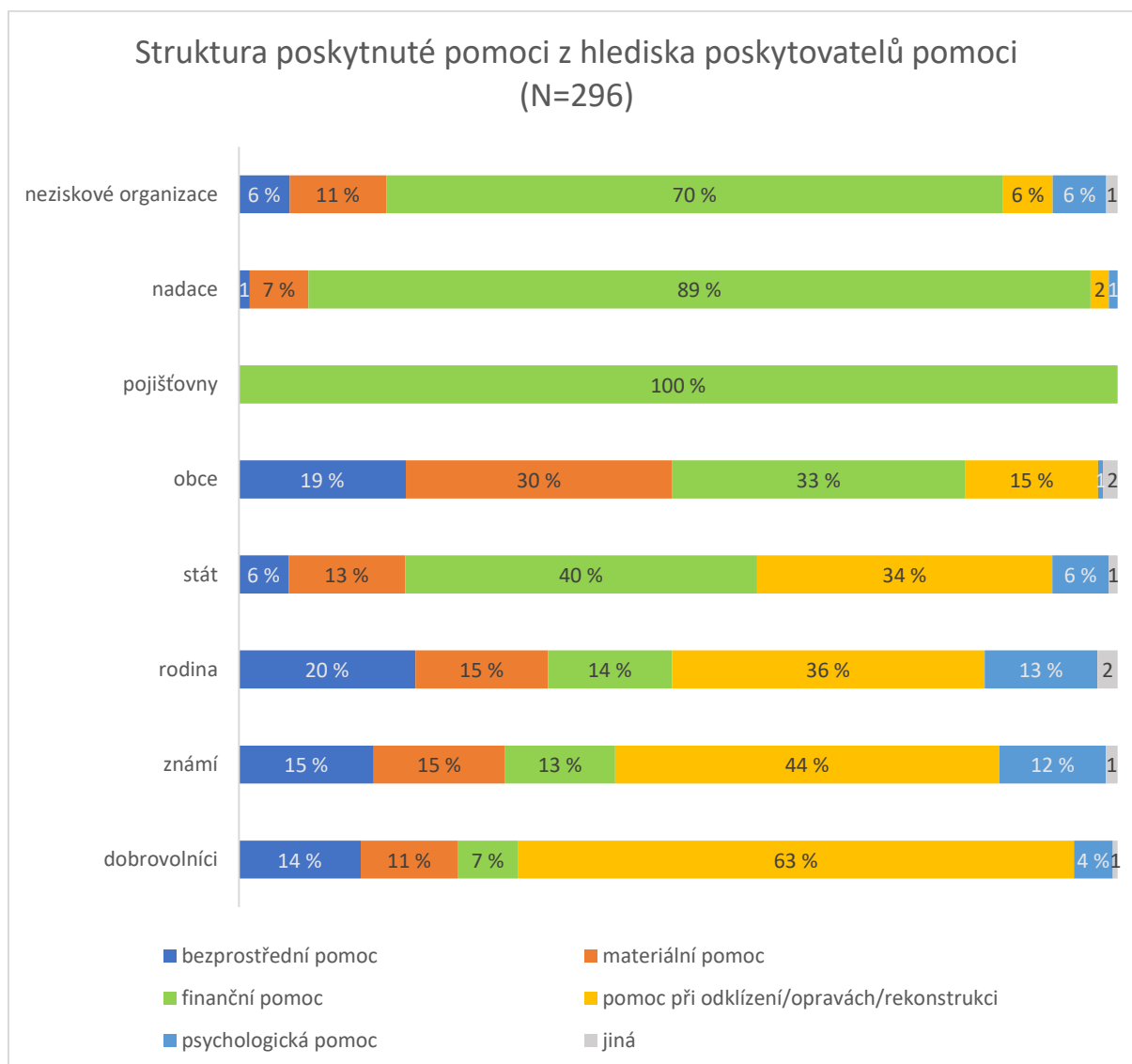
Graf 20: Celkové využití jednotlivých aktérů zasaženými (N=296)

Pokud se na celý systém pomoci podíváme pohledem jednotlivých aktérů, můžeme na základě přehledových grafů v této podkapitole konstatovat, že nejvíce využívanou byla **pomoc nestátních neziskových organizací, s jejichž pomocí se dostalo do styku 95 % zasažených**. Pomoc nadací čerpaly necelé dvě třetiny respondentů (63 %) a výhradně finanční pomoc pojišťoven 79 %. Přímoou pomoc od obce čerpalo 71 % zasažených. Obecně velmi vysoké podíly využití měla pomoc rodiny (92 %) známých a přátel a dobrovolníků (86 %). Státní pomoc v jakékoli podobě čerpalo 86 % zasažených.

Z hlediska jednotlivých aktérů můžeme pozorovat jednoznačnou orientaci na **finanční pomoc od všech NNO, nadací a pochopitelně pojišťoven**. Pomoc **dobrovolníků a přátel byla pak orientovaná především na manuální pomoc** při odklizení sutě a rekonstrukčních pracích. Pomoc rodiny pak byla komplexnější, jelikož poskytovala i největší podíl bezprostřední pomoci. **Zcela nejširší paletu druhů pomoci ale poskytovaly obce a státní subjekty**. Zejména u obcí lze vidět podstatné podíly u poskytování hned čtyř druhů pomoci: finanční, materiální (zcela nejvyšší ve srovnání s ostatními), bezprostřední pomoci i pomoci při odklizení, opravách a rekonstrukcích.

Graf 21: Struktura poskytnuté pomoci z hlediska poskytovatelů pomoci (N=296)

5.3 Hodnocení kvality pomoci

V rámci dotazníkového šetření respondenti identifikovali aktéra, který jim poskytoval pomoc během krizové situace. Poté, co upřesnili, jakou pomoc od něj přijali (bezprostřední pomoc, materiální pomoc, finanční pomoc, pomoc při odklizení, opravách či rekonstrukci a také psychologická pomoc), uvedli **hodnocení této pomoci dle čtyř kritérií, kterými byla včasnost pomoci, kvalita pomoci, dostatečnost pomoci a komunikace s poskytovatelem pomoci**. Hodnocení bylo založeno na systému podobném školním známkám, kde 1 znamená velmi dobré a 5 velmi špatné. Na základě těchto hodnocení pak byla stanovena průměrná známka pro každý typ poskytnuté pomoci. Tato známka byla považována za relevantní jen v případě, že byla spočtená z více než 10 hodnocení.

Z hlediska koordinované pomoci ze strany konsorcia většina respondentů hodnotila jednotlivé aspekty kladně. Nejlépe hodnocená pomoc celkově byla psychologická pomoc, která však byla poskytnuta nejmenšímu počtu zasažených. Z hlediska psychologické pomoci byla nejlépe hodnocena kvalita pomoci a komunikace s poskytovatelem pomoci. Dále byla hodnocena finanční pomoc, kterou využilo nejvíce zasažených. Z hlediska finanční pomoci byla nejlépe hodnocena její včasnost, přičemž ostatní aspekty byly hodnoceny vyrovnaně. Obdobně tomu bylo také u bezprostřední pomoci, kdy nejlépe hodnoceným aspektem byla včasnost této pomoci. Nejhorší hodnoceným aspektem z hlediska bezprostřední pomoci pak byla její dostatečnost. Relativně nejhorší byla hodnocena materiální pomoc a pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukci. Z hlediska materiální pomoci byla nejhorší hodnocena její včasnost a dostatečnost. Nejlépe pak kvalita pomoci a komunikace s poskytovatelem této pomoci. U pomoci při odklizení, opravách a rekonstrukci byla také nejlépe hodnocena včasnost. Horší pak byly hodnoceny aspekty kvality, dostatečnosti této pomoci a také komunikace s poskytovatelem pomoci. Jak je patrné z tabulky uvedené níže, **dostatečnost pomoci obecně byla pro respondenty ve zpětném pohledu jednoznačně nejpalčivější téma.**

Tabulka 7: Hodnocení koordinované pomoci konsorcia (průměrné hodnoty)

Hodnocení pomoci – konsorcium	bezprostřední pomoc	materiální pomoc	finanční pomoc	pomoc při odklizení/ opravách/ rekonstrukci	psychologická pomoc
včasnost pomoci	1,27	1,36	1,26	1,26	1,23
kvalita pomoci	1,23	1,25	1,24	1,33	1,12
dostatečnost pomoci	1,38	1,41	1,35	1,36	1,19
komunikace s poskytovatelem pomoci	1,23	1,27	1,25	1,33	1,15
N	26	65	488	40	27

Z hlediska hodnocení **státní pomoci** (integrovaný záchranný systém, Armáda ČR, program Živel, dávky MOP a Lesy ČR) byla nejlépe hodnocena bezprostřední pomoc a pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukci, reprezentovaná zejména IZS a armádou. U těchto typů pomoci byly nejlépe hodnocenými aspekty její včasnost, kvalita a dostatečnost. Z hlediska materiální pomoci byla nejlépe hodnocena její kvalita, méně příznivě pak byla hodnocena její dostatečnost a komunikace s poskytovatelem pomoci. **Finanční pomoc byla ve srovnání s jinými typy pomoci hodnocena méně příznivě,** zejména co se týče její dostatečnosti a komunikace s poskytovatelem, přičemž hlavním důvodem byla dle respondentů administrativní náročnost programu Živel. Relativně špatně byla hodnocena také dostatečnost a komunikace s poskytovatelem. Nejhorší hodnocenou pomocí pak byla psychologická pomoc, kterou ale využilo pouze 30 zasažených. Zde je na místě uvést, že se jedná o stanovisko respondenta s možným zkreslením daným jeho chápáním psychologické pomoci.

Pomoc státu tedy byla hodnocena jako efektivní ve včasnosti a kvalitě poskytované pomoci, s mírně nižším hodnocením v dostatečnosti a komunikaci. Hodnocení jednotlivých aspektů zobrazuje tabulka níže.

Tabulka 8: Hodnocení pomoci státu (průměrné hodnoty)

Hodnocení pomoci – stát	bezprostřední pomoc	materiální pomoc	finanční pomoc	pomoc při odklizení/ opravách/ rekonstrukci	psychologická pomoc
včasnost pomoci	1,14	1,35	1,46	1,20	1,70
kvalita pomoci	1,29	1,29	1,44	1,19	1,63
dostatečnost pomoci	1,29	1,43	1,52	1,27	1,80
kommunikace s poskytovatelem pomoci	1,36	1,52	1,51	1,28	1,54
N	28	66	196	164	30

V naší analýze jsme se dále zaměřili na hodnocení jednotlivých aspektů pomoci ze strany **obce**. Obec z pohledu hodnocení dopadla vzhledem k ostatním aktérům nejhůře. **Nejlépe hodnocena byla bezprostřední pomoc**, která měla nejlepší hodnocený aspekt včasnost, což je i jejím určujícím faktorem. **Hůře hodnoceny byly ostatní typy pomoci, tedy materiální pomoc, pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukci a finanční pomoc, přičemž u finanční pomoci byla nejhůře hodnoceným aspektem její včasnost a dostatečnost.** Toto hodnocení může mít souvislost s výroky některých respondentů u otevřené otázky, kdy tito respondenti uvedli, že obce dle jejich názoru špatně přerozdělovaly finanční prostředky mezi zasažené, případně tuto finanční pomoc vůbec neposkytly.

Tabulka 9: Hodnocení pomoci obcí (průměrné hodnoty)

Hodnocení pomoci – obce	bezprostřední pomoc	materiální pomoc	finanční pomoc	pomoc při odklizení/ opravách/ rekonstrukci	psychologická pomoc
včasnost pomoci	1,37	1,43	1,88	1,50	1,00
kvalita pomoci	1,41	1,55	1,68	1,56	2,00
dostatečnost pomoci	1,46	1,57	1,79	1,60	2,00
kommunikace s poskytovatelem pomoci	1,51	1,63	1,64	1,68	1,50
N	68	111	121	57	2

Dalším hodnoceným aktérem byly **pojišťovny**. Poskytnutá finanční pomoc pojišťovnami byla hodnocena **velmi negativně ve všech zkoumaných aspektech**. Z 234 respondentů, kteří získali

pomoc od pojišťoven, ji v průměru 7 % označilo v určitých aspektech jako spíše, nebo velmi špatnou. Zejména se ale jednalo o **dostatečnost pomoci, kterou jako nedostatečnou ohodnotilo 17 % respondentů. To může být způsobeno jednak podpojištěním domácností, ale i výrazným vzestupem cen stavebního materiálu, kdy finance z pojištění mnohdy nestačily na krytí reálných nákladů na rekonstrukce.** Ze všech aspektů vychází nejlépe včasnost pomoci, přičemž lze říci, že toto hodnocení se vztahuje až k obdržení financí, jelikož dle respondentů byli likvidátoři pojišťoven v naprosté většině případů na místě velmi brzy. Hodnocení finanční pomoci pak zobrazuje tabulka uvedena níže.

Tabulka 10: Hodnocení pomoci pojišťoven (průměrné hodnoty)

Hodnocení pomoci – pojišťovny	bezprostřední pomoc	materiální pomoc	finanční pomoc	pomoc při odklizení/ opravách/ rekonstrukci	psychologická pomoc
včasnost pomoci	---	---	1,82	---	---
kvalita pomoci	---	---	1,87	---	---
dostatečnost pomoci	---	---	2,06	---	---
komunikace s poskytovatelem pomoci	---	---	1,94	---	---
N	0	0	234	0	0

V rámci hodnocení pomoci byli **dobrovolníci** nejlépe hodnoceným aktérem poskytující humanitární pomoc. **Většina respondentů hodnotila jednotlivé aspekty kladně.** Nejlépe byli dobrovolníci hodnoceni v oblasti bezprostřední pomoci. Z hlediska materiální pomoci byla nejlépe hodnocena dostatečnost pomoci, a i další aspekty této pomoci byly hodnoceny obdobně kladně. **Relativně hůře byla hodnocena pomoc při odklizení, opravách nebo rekonstrukci, kdy byl hůře hodnocen aspekt komunikace.** Tato skutečnost byla respondenty specifikována tak, že se jednalo buď o neodborně provedené rekonstrukční práce, nebo o situace, kdy dobrovolníci udělali proaktivně práci, která nebyla potřeba, či byla přímo kontraproduktivní. Z hlediska celkového hodnocení byla nejlépe hodnocena včasnost pomoci a její dostatečnost. Hodnocení jednotlivých aspektů pak zobrazuje tabulka uvedená níže.

Tabulka 11: Hodnocení pomoci dobrovolníků (průměrné hodnoty)

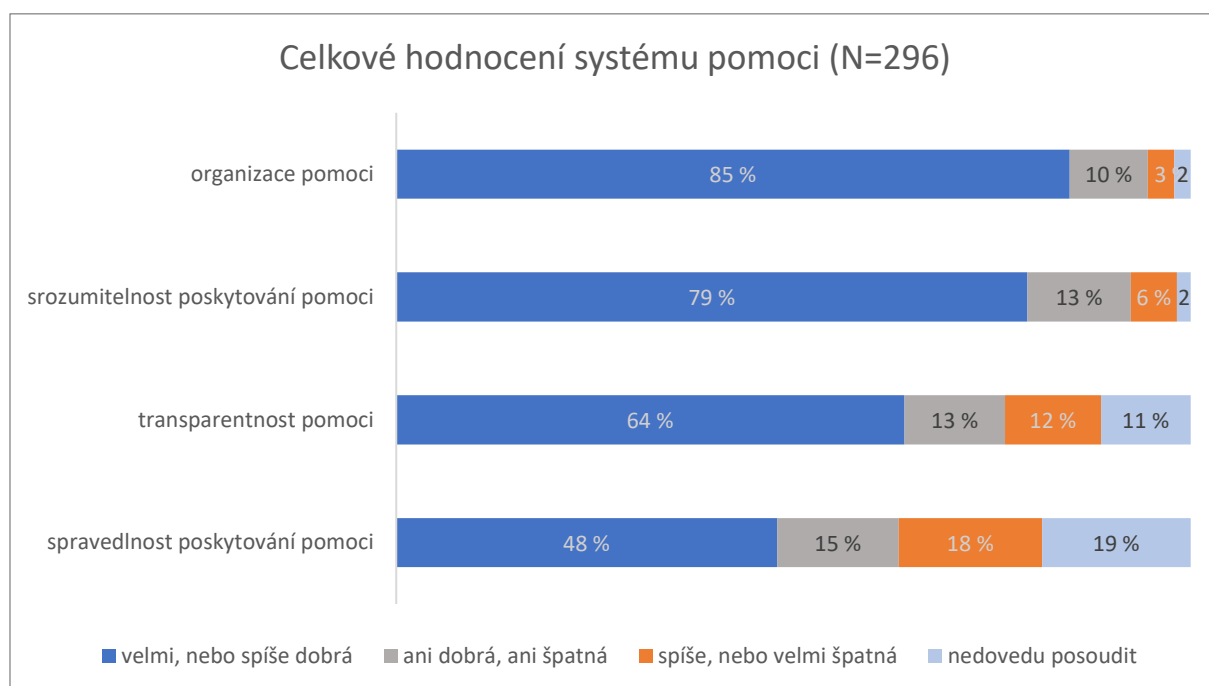
Hodnocení pomoci – dobrovolníci	bezprostřední pomoc	materiální pomoc	finanční pomoc	pomoc při odklizení/ opravách/ rekonstrukci	psychologická pomoc
včasnost pomoci	1,02	1,13	1,16	1,14	1,24
kvalita pomoci	1,16	1,16	1,17	1,26	1,20
dostatečnost pomoci	1,04	1,11	1,26	1,25	1,21
kommunikace s poskytovatelem pomoci	1,10	1,16	1,22	1,29	1,21
N	51	45	25	235	17

5.4 Celkové hodnocení systému pomoci

V rámci dotazníků jsme se dále zaměřili na celkové hodnocení pomoci pohledem respondentů. Konkrétně se jednalo o organizaci pomoci, srozumitelnost poskytování pomoci, transparentnost pomoci a spravedlnost poskytnuté pomoci. Z dat vyplynulo, že **byla nejlépe hodnocena organizace pomoci**. Někteří respondenti by přesto uvítali, kdyby byl na místě někdo, kdo by jim lépe pomohl se získáním finanční i materiální pomoci. Respondenti také uváděli, že koordinace pomoci mohla být z jejich pohledu lepší.

Obdobně byla hodnocena i **srozumitelnost poskytování pomoci**, kdy jako velmi, nebo spíše dobrou ji označilo 79 % respondentů. Jako spíše, nebo velmi špatnou ji označilo 6 % dotazovaných. Dotazovaní uvedli, že by uvítali celkové zlepšení komunikace a pravidelný tok informací směrem k respondentům ohledně celé řady aktuálně důležitých záležitostí, jako příklad byly zmiňovány informace o opravách elektřiny, seznamy živnostníků nebo o probíhajících schůzkách.

Graf 22: Celkové hodnocení systému pomoci (N=296)

Respondentů jsme se dále ptali na **transparentnost pomoci**. Jako velmi, nebo spíše dobrou ji označilo 64 % dotazovaných. Naopak za spíše, nebo velmi špatnou ji označilo 12 % dotazovaných. Respondenti by uvítali lepší evidenci a transparentnost v tom, kdo pomoc čerpá a zda ji skutečně potřebuje. Dále bylo uvedeno, že by měly být přístupné informace o zůstatku vybraných peněz a za jakých podmínek lze čerpat pomoc. Více než desetina respondentů pak uvedla, že se necítí dostatečně informovaně na to, aby mohla tento aspekt posoudit.

Nejhůře hodnocená pak byla **spravedlnost poskytování pomoci**, u které 18 % dotazovaných uvedlo, že byla spíše, nebo velmi špatná. Pozitivně spravedlnost hodnotilo jen 48 % respondentů. Jako důvod nespokojenosti respondenti uváděli, že vnímali nerovnost v rozdělování pomoci, kdy čelili nerovným podmínkám při obnově svého bydlení. Konkrétně uváděli, že někteří lidé, kteří utrpěli větší škody, dostali méně pomoci než ti s menšími škodami. Respondenty bylo dále zmiňováno, že se pomoc zneužívala a že ji čerpali i ti lidé, kteří tuto pomoc nepotřebovali. Na tuto otázku však také přímo odpovědělo nejméně respondentů, jelikož téměř pětina z nich se necítla spravedlnost objektivně hodnotit. Často zmiňovali, že nemají potřebný odstup.

Následující tabulka odkrývá **hlubší vazby mezi hodnocením pomoci a jednotlivými demografickými charakteristikami respondentů**. Uvedené hodnoty reprezentují pozitivní hodnocení daného aspektu pomoci vyjádřené podílem pozitivních odpovědí (velmi dobrá a spíše dobrá) v daném aspektu na celkovém počtu respondentů v dané kategorii, kteří na otázku odpověděli. Na první pohled je patrné, že nejlépe hodnocenými aspekty byly organizace a srozumitelnost pomoci. Hůře hodnocená byla transparentnost a nejhůře spravedlnost pomoci.

Z hlediska genderu lze vidět, že všechny **aspekty pomoci hodnotily hůře ženy**, přičemž zvláště výrazné byly tyto rozdíly u srozumitelnosti a spravedlnosti pomoci. U věku je **patrná vyšší pozitivní zpětná vazba společně se stoupajícím věkem**. Nejvyšší podíly pozitivních hodnocení jsou patrné u nejvyšší věkové kategorie nad 70 let. Naopak nejvíce kritických hodnocení udávali respondenti v obou nejmladších věkových skupinách, pokrývajících věkové rozmezí mezi 18 a 49 lety. Mezi typy rodin zasažených není mnoho výrazných rozdílů, avšak lze pozorovat lehce horší hodnocení všech aspektů u úplných rodin s dětmi a neúplných rodin (samoživitelů). Typ bydlení se z tohoto hlediska také nejeví jako zásadní při hodnocení aspektů pomoci – podíly pozitivně hodnotících jsou velmi vyrovnané.

Velmi zajímavé je v tomto ohledu rozdělení pozitivních hodnocení z pohledu míry poškození majetku. Téměř ve všech aspektech totiž **nejmenší podíly pozitivních hodnocení obsahují dvě krajní kategorie – demolice a naproti tomu lehké poškození nemovitosti**. Ve druhém případě klesl podíl osob pozitivně hodnotících spravedlnost pomoci na 41 %, což je vůbec nejnižší hodnota v celé tabulce. Středové kategorie různých druhů poškození pak vykazují navzájem relativně vyrovnané hodnoty.

Posledním sledovaným kritériem bylo bydliště respondenta. **Z hlediska organizace pomoci byla nejvíce pozitivně hodnocená ta v Mikulčicích**, a to velmi vysokým podílem pozitivních hodnocení (95 %). Na druhé straně nejméně pozitivních hodnotících bylo v Moravské Nové Vsi a Hodoníně. Srozumitelnost systému pomoci byla nejlépe hodnocena v Mikulčicích a Hruškách, nejhůře pak opět v Moravské Nové Vsi a Hodoníně. Méně dobře hodnocená byla srozumitelnost pomoci v Lužicích, avšak v nich byla zdaleka nejlépe hodnocena její transparentnost. Opět nejméně pozitivních ohlasů na transparentnost a spravedlnost pomoci jsme zaregistrovali v Moravské Nové Vsi a v Hodoníně. Nejvyšší podíl pak byl opět v Mikulčicích. **Hodnocení všech aspektů pomoci pravděpodobně přímo souvisí s přístupem jednotlivých obcí k pomoci vůči zasaženým občanům**. V Moravské Nové Vsi nebyla občanům vyplácena finanční pomoc a na druhé straně v Hodoníně byl zdaleka nejnižší podíl zasažených čerpající od města materiální pomoc.

Tabulka 12: Podíly pozitivních hodnocení (velmi dobrá a spíše dobrá) pomoci podle různých skupin příjemců pomoci ⁹

Příjemce pomoci	organizace pomoci	srozumitelnost pomoci	transparentnost pomoci	spravedlnost pomoci
pohlaví				
muž	92 %	89 %	74 %	69 %
žena	83 %	77 %	71 %	55 %
věk				
18–39 let	76 %	80 %	60 %	53 %
40–49 let	87 %	79 %	69 %	48 %
50–59 let	88 %	84 %	69 %	66 %
60–69 let	86 %	80 %	80 %	63 %
70+ let	97 %	86 %	83 %	81 %
typ rodiny				
úplná rodina bez dětí v domácnosti	90 %	85 %	78 %	72 %
úplná rodina s dětmi v domácnosti	81 %	75 %	68 %	52 %
vícegenerační domácnost	89 %	84 %	73 %	60 %
jednočlenná domácnost	93 %	90 %	73 %	58 %
neúplná rodina (samoživitelé)	82 %	82 %	70 %	60 %
typ bydlení				
rodinný dům jednogenerační	86 %	82 %	73 %	61 %
rodinný dům vícegenerační	88 %	80 %	69 %	57 %
bytový dům	86 %	79 %	70 %	58 %
míra poškození majetku				
poškození zahrady, oken, střecha lehce poškozena	72 %	69 %	68 %	41 %
poškozena střecha, nemusel se měnit krov	87 %	83 %	72 %	60 %
musel být opravován krov, nebyl výrazněji poškozen byt	88 %	83 %	68 %	64 %
nový krov, poškozený byt	91 %	82 %	75 %	65 %
demolice	79 %	77 %	63 %	48 %
obec				
Hodonín	83 %	79 %	74 %	53 %
Hrušky	91 %	88 %	77 %	62 %
Lužice	89 %	81 %	83 %	61 %
Mikulčice	95 %	88 %	78 %	71 %
Moravská Nová Ves	80 %	76 %	64 %	54 %
celkem	86 %	81 %	72 %	59 %

Pokud respondent uvedl, že v některém z aspektů nebyla pomoc velmi dobrá, dostal možnost důvody své nespokojenosti specifikovat. Většina však jen lakonicky dodala, že navzdory skutečnosti, že nedali nejlepší hodnocení, si myslí, že objektivně lépe zorganizovat

⁹ Podíly vypočítány z celkového počtu osob, které na danou otázku odpověděly (vyjmuty odpovědi „Nemohu posoudit“).

pomoc zasaženým nešlo: „*Byl tu chaos, těžko se to zpětně hodnotí, nikdo na to nebyl připravený. Ale dělali to ze začátku místní, kteří nebyli poškozeni, a i tak byli v šoku. Dělali, co mohli.*“

Respondenti, kteří byli konkrétní, nejčastěji poukazovali na **nespravedlnost v rozdělování pomoci**, přičemž připomínali, že pomoc dostali i ti lidé, kteří na ni dle respondentů neměli nárok. Z hlediska poskytnuté pomoci se pak také často objevovaly výroky, které poukazovaly na nespravedlivé rozdělení pomoci, kdy například dostali lidé s demolicí stejnou pomoc jako lidé s menším poškozením: „*Lidé s rekonstrukcí měli stejné podmínky jako lidé s demolicí. Náročnost jak finanční, tak fyzická je nesrovnatelná.*“ Dále respondenti poukazovali na skutečnost, že „*pomoc čerpali i lidé, kteří nebyli tornádem postiženi*“, nebo že „*lidé brali věci, aniž by byli z postiženého místa*“. Někteří respondenti dále poukazovali na špatné pokrytí pomoci, kdy jedna z respondentek uvedla, že bydlí na konci obce a že se k nim nedostalo tolik pomoci, jako lidem blíže k úřadu. Jeden respondent také poukázal na to, že starší lidé na tom byli hůře, protože nedostali adekvátní pomoc vzhledem k jejich věku. Starší lidé pak také měli problém, vzhledem k jejich fyzickým možnostem, obstarat si materiální pomoc. Jeden z respondentů také uvedl, že nedostal finanční pomoc, na kterou měl podle svého názoru nárok.

Z hlediska transparentnosti pomoci pak nejčastější problémy byly u informací k nárokům na finanční pomoc, nebo informace týkající se přerozdělování finančních prostředků. Jak uvedl jeden z respondentů: „*Transparentnost byla špatná, protože neziskové organizace odmítaly podat informace o přerozdělování finančních prostředků z veřejných sbírek nejen vedení obce nebo krizového štábu, ale i mezi sebou.*“ Směrem k NNO poskytujícím pomoc byl pak několika respondenty kritizován i špatný přístup, kdy se zaměstnanci nechovali korektně, případně špatně posoudili stav objektu a přerozdělování dotací.

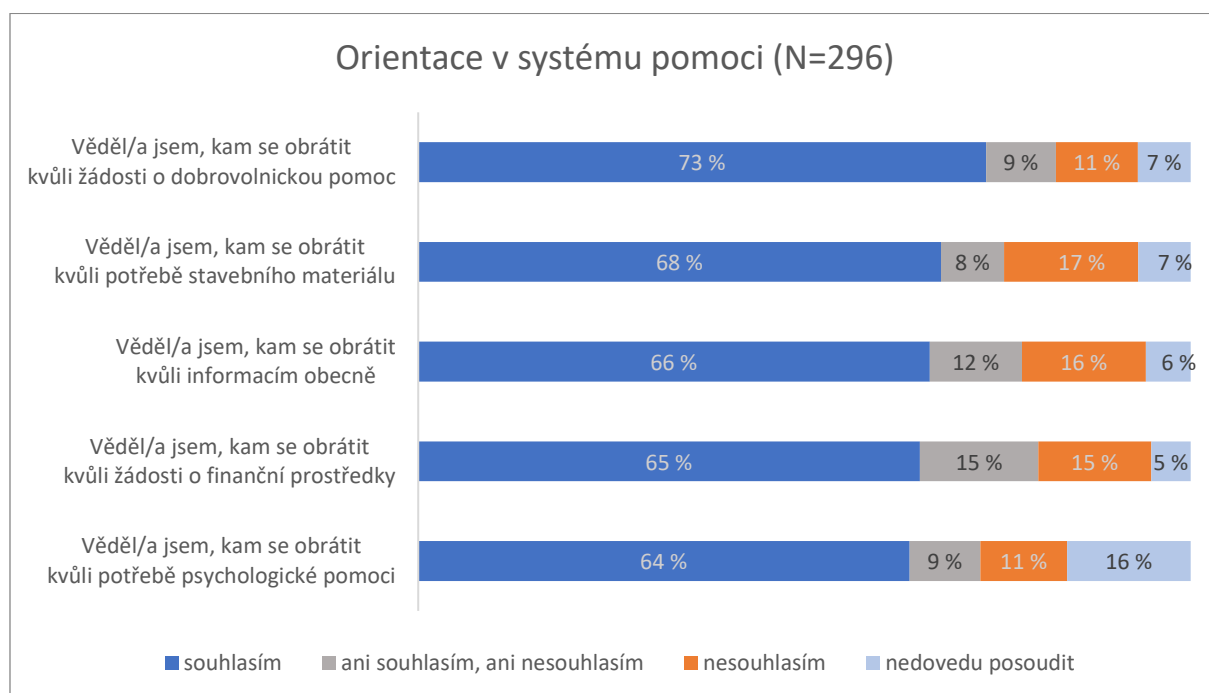
V kontextu obce pak respondenti nejčastěji poukazovali na nedostatečnou organizaci a chaotický přístup po události. Kdy například jeden z respondentů poukazoval na přetížení obecního úřadu: „*Starostka chtěla mít o všem přehled [...], nezvládali proto hromady žádostí.*“ Další respondenti pak nebyli spokojeni s organizací dobrovolníků v prvních dnech po události. Obce také dle respondentů nedokázaly dostat efektivně potřebné informace k zasaženým.

Z hlediska nedostatečnosti informací respondenti nejčastěji kritizovali nedostatečnost poskytnutých informací a špatnou komunikaci z hlediska zapojených subjektů. Jak uvedla jedna z respondentek: „*Lidé o ničem nevěděli, když vozili materiály, vše se dělo na obci a lidé byli špatně informováni.*“ Dále několik respondentů, kteří měli demolicí, uvedlo, že se těžko dostávali k pomoci z důvodu své faktické nepřítomnosti v místě. Podle nich zde selhala obec, která měla poskytnout jejich kontakty neziskovým organizacím.

Potřebu včasné a jasné informovanosti v situaci, kdy nikdo ze zasažených nevěděl, jak se má zachovat, vystihl jeden z respondentů: „*Informace..., informace..., informace..., stačilo by rozmístit letáky... s textem: Uklidněte se, elektřina se opravuje, nafotťe škody, zajistěte svou*

bezpečnost /např. visely tašky ze střechy apod./, schůzka bude tam a tam v ... hod. Posléze poskytnout seznamy živnostníků stavebních prací apod. – prostě informace!“

Graf 23: Orientace v systému pomoci (N=296)

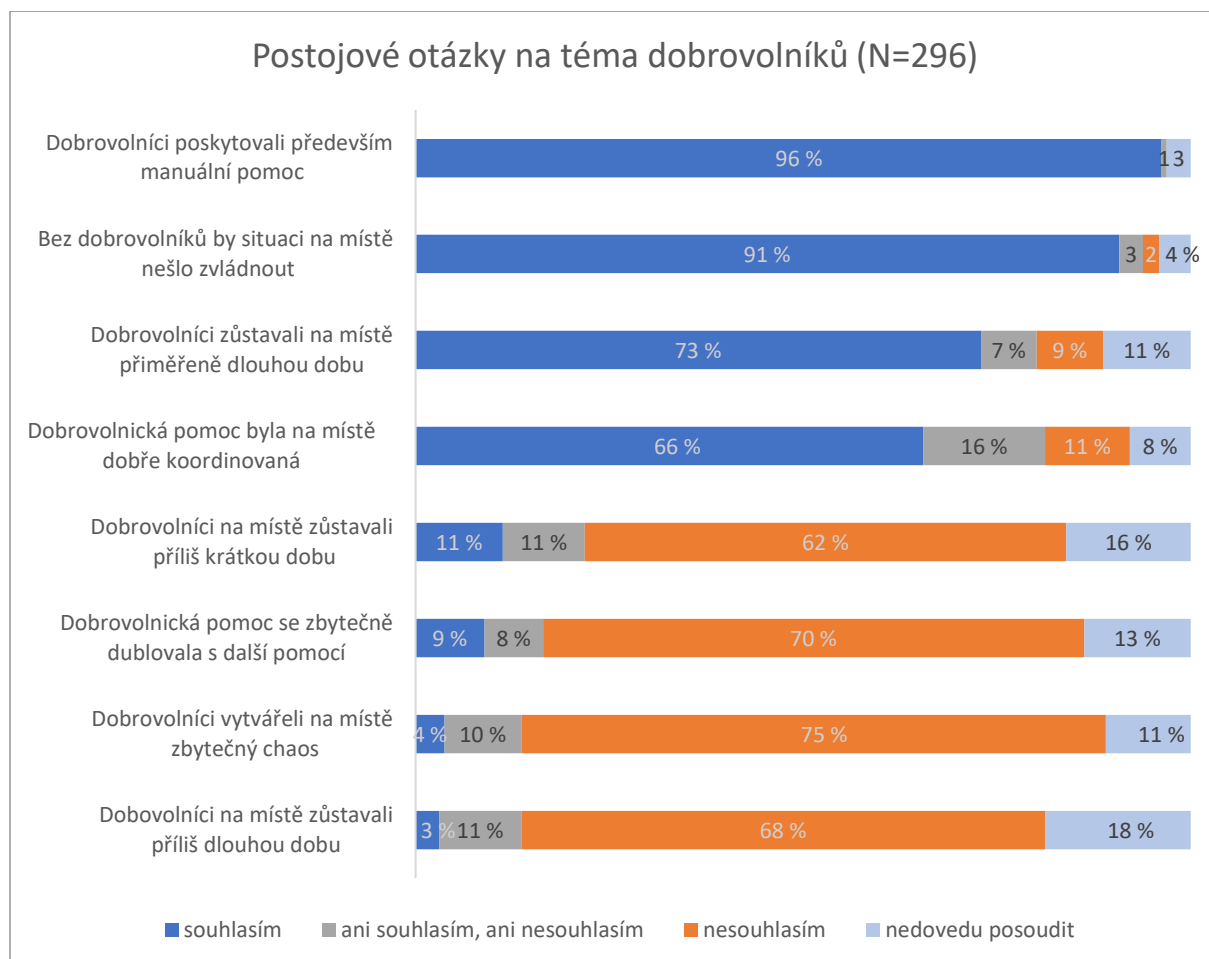

Míru orientace zasažených v systému pomoci upřesňuje sada otázek na konkrétní informace, které v době po tornádu zasažení měli. Nejvíce respondentů uvedlo (73 %), že vědělo, kam se obrátit kvůli žádosti o dobrovolnickou pomoc. U zbývajících otázek, které se zaměřovaly na získání informací obecně, kam se obrátit kvůli psychologické pomoci nebo žádosti o finanční prostředky nebo stavebního materiálu, pak uvedly vždy dvě třetiny respondentů, že tyto informace měly.

V poslední otevřené otázce jsme se respondentů ptali na případná **doporučení pro poskytovatele pomoci**. Dotazovaní by uvítali, pokud by se pravidelně školil místní krizový štáb, aby se přesně vědělo, jak reagovat na podobné události. Dále uvedli, že by určitě situaci zlepšilo, kdyby vedení obcí a státu bylo zapojeno do spolupráce s NNO a nadacemi. Někteří respondenti by si přáli psychologickou pomoc poskytovanou po delší časový úsek. V zasažených oblastech jsou pak dále lidé, kteří měli demolici a na které se už dle respondentů zapomnělo, podporu by ale potřebovali, jelikož se rekonstrukční práce táhnou především kvůli vysokým cenám materiálu. Dle těchto respondentů by to chtělo monitorovat zasažené po delší dobu. Ve výpovědích dále několikrát zaznělo, že by se měla zlepšit informovanost a poradenství. Z hlediska organizace dobrovolníků pak respondenti navrhli lepší koordinaci dobrovolníků na základě jejich silných stránek, například zapojení dobrovolníků s manažerskými schopnostmi.

5.5 Dobrovolníci

Graf 24: Postojové otázky na téma dobrovolníků (N=296)

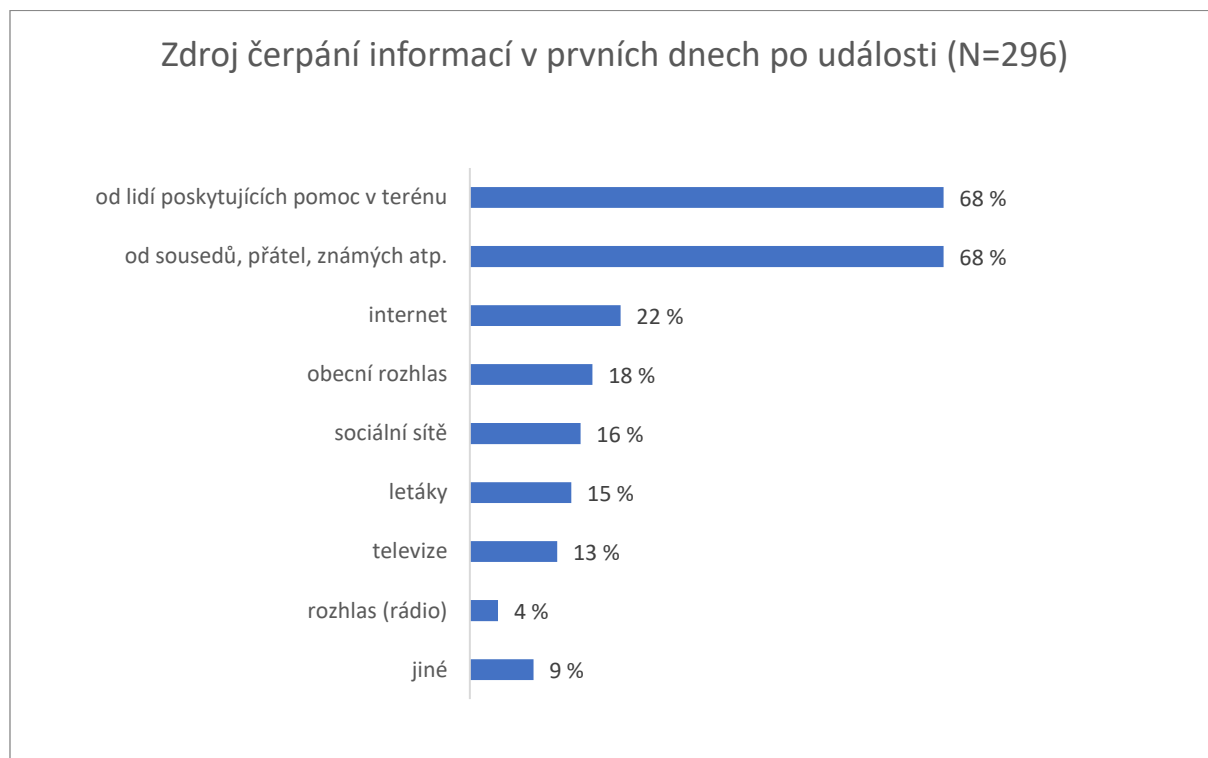

Velkým tématem byli dobrovolníci, kteří přijeli pomáhat do zasažené oblasti. Respondentů jsme se proto ptali, zda souhlasí s určitými výroky, které se vztahují k roli dobrovolníků. Z hlediska těchto postojových otázek téměř všichni dotazovaní (96 %) souhlasili s tvrzením, že dobrovolníci poskytovali především manuální pomoc, což se shoduje s realitou dle výše uvedené struktury pomoci. **Více než devět desetin respondentů (91 %) uvedlo, že bez dobrovolníků by situaci na místě nebylo možné zvládnout.** Z hlediska negativních aspektů dobrovolnické práce pouze 9 % respondentů uvedlo, že souhlasí s tvrzením, že se dobrovolnická pomoc zbytečně dublovala s jinými zdroji pomoci. **Dvě třetiny respondentů (66 %) souhlasily s tím, že dobrovolnická pomoc byla na místě dobře koordinovaná.** Z hlediska časové působnosti dobrovolníku na místě pak převážná část respondentů uvedla, že dobrovolníci na místě nezůstávali ani příliš dlouhou dobu (68 %), ani příliš krátkou dobu (62 %). **S tvrzením, že dobrovolníci na místě zůstávali přiměřeně dlouhou dobu, souhlasilo 73 % dotazovaných.** Pouze 4 % respondentů souhlasila s tvrzením, že dobrovolníci na místě vytvářeli zbytečný chaos.

5.6 Informovanost

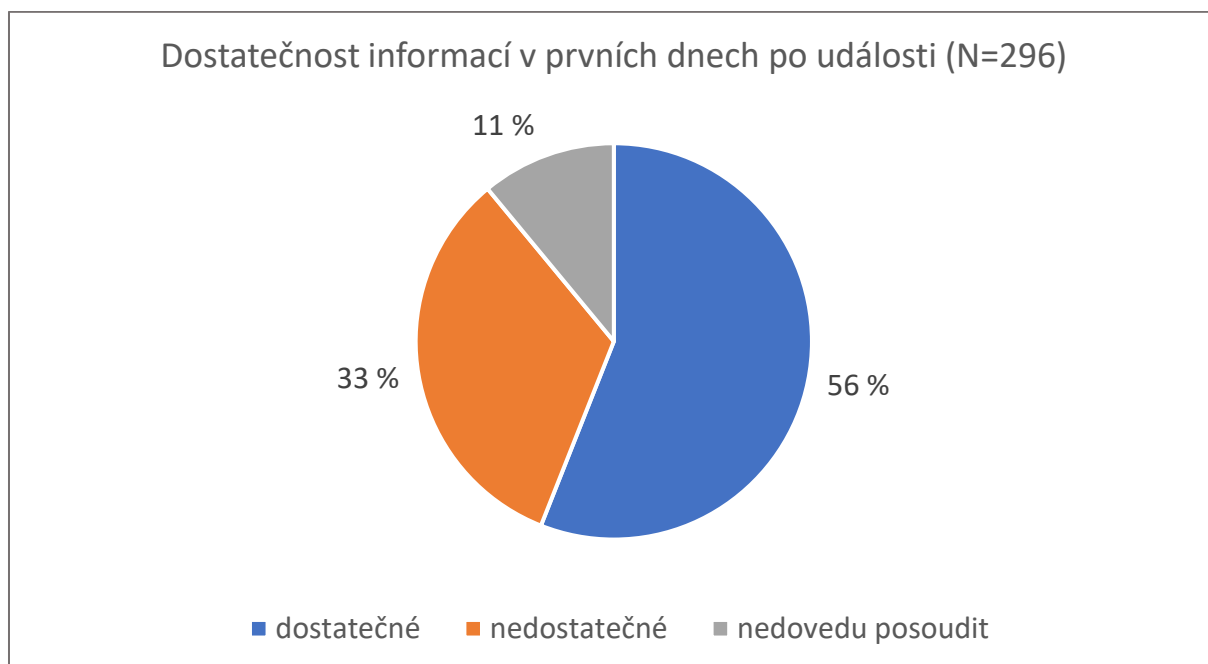
Zasažení čerpali informace v prvních dnech po události především přes své kontakty a přes osoby poskytující pomoc v terénu. Tento informační kanál uvedly více než dvě třetiny dotázaných (68 %). Vzhledem k výpadkům sítí a faktu, že zasažení přišli i o televizní přijímače a počítače, měl výraznou pozici ve sdělování informací i obecní rozhlas, který improvizovaně fungoval přes tlampače na autech. **I přes zmíněné překážky byl na třetím místě v čerpání informací internet (22 %) a výraznou pozici měly i sociální sítě.**

Graf 25: Zdroj čerpání informací v prvních dnech po události (N=296)

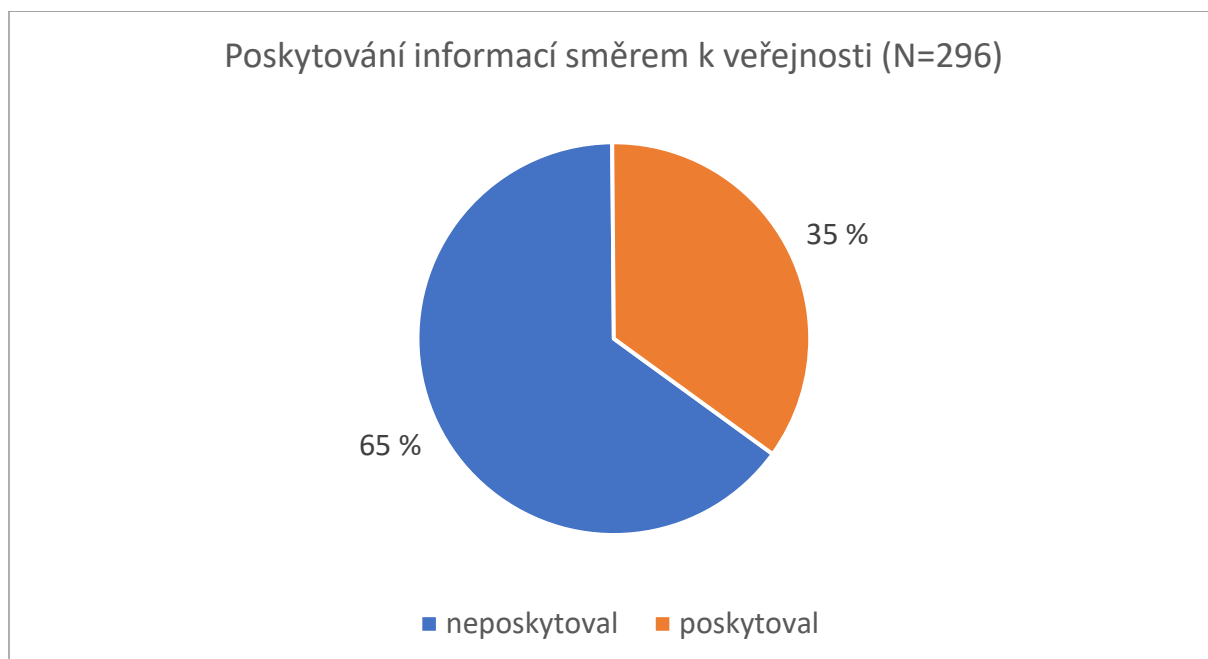

Z hlediska dostatečnosti informací v prvních dnech po události uvedlo 56 % dotazovaných, že informace byly dostatečné. Jako nedostatečné je zhodnotilo 33 % respondentů. Respondenti pak dále v otevřených v odpovědích často zmiňovali špatný přístup k informacím. Jako příklad jeden respondent uvedl, že měl nedostatek informací k získávání stavebního materiálu. Dále byla zdůrazněna potřeba lepší informovanosti občanů o dostupné pomoci, včetně získávání kontaktů na odborné řemeslníky a varování před nesolidními firmami. Respondenti by také uvítali, kdyby získávali aktuální informace ze strany obce, například o opravách elektrického vedení.

Graf 26: Dostatečnost informací v prvních dnech po události (N=296)

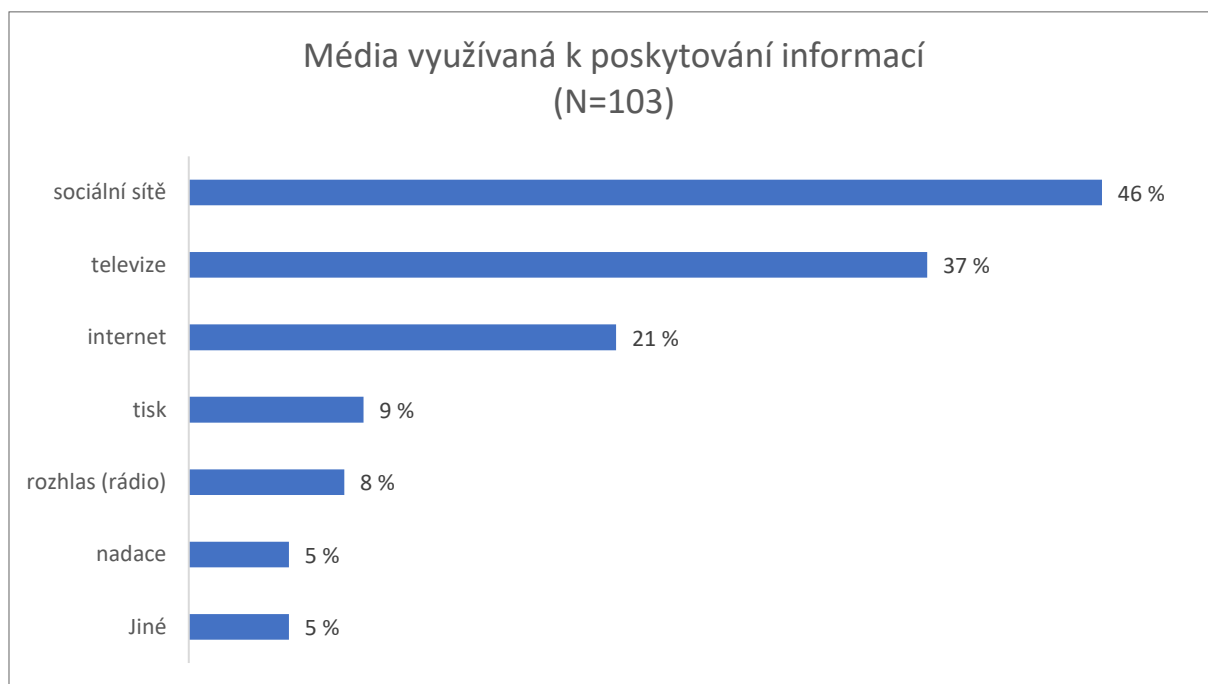

Graf 27: Poskytování informací směrem k veřejnosti (N=296)

Z dotázaných poskytovala informace směrem k veřejnosti více než třetina (35 %). Z nich pak **46 % sdílelo informace na sociálních sítích.** Více než třetina pak poskytovala informace televizním stanicím (37 %). Jako další prostředek byl zmiňován internet obecně (21 %), a méně frekventovaně tisk (9 %), rádio (8 %) nebo poskytování informací NNO a nadacím (5 %).

Graf 28: Média využívaná k poskytování informací (N=103)

5.7 Kvalita života

Část dotazníku zaměřená na kvalitu života se skládala z celkem 25 aspektů kvality života, které byly při zpracování tematicky sdruženy do devíti širších celků, které byly posuzovány separátně.

- 1) **Fyzické zdraví** (pocit únavy/nedostatku energie; pocit fyzické bolesti; kvalita spánku/problémy se spánkem; celkové hodnocení fyzického zdraví);
- 2) **psychické zdraví** (pocity úzkosti; prožívání depresivních stavů; obavy o budoucnost; problémy se soustředěním; pocity vyhoření; celkové hodnocení psychického zdraví);
- 3) **finanční situace** (stabilita finančního příjmu; dostatečnost finančních rezerv; starosti kvůli penězům);
- 4) **kvalita okolí** (estetický dojem vašeho okolí; zeleň v okolí bydliště; znečištění veřejného prostoru v okolí; hluk v okolí);
- 5) **energetická soběstačnost nemovitosti**;
- 6) **hodnocení vztahů v rodině** (v domácnosti; v rodině; v příbuzenstvu);
- 7) **hodnocení vztahů v sousedství** (v sousedství; v ulici);
- 8) **hodnocení vztahů v obci**;
- 9) **hodnocení míry celospolečenské solidarity**.

Respondenti tyto aspekty kvality života hodnotili na stupnici od 1 (nejhorší hodnocení) do 10 (nejlepší hodnocení) a zároveň toto hodnocení prováděli v čtyřech časových obdobích:

- 1) **stav před tornádem**;

- 2) **stav bezprostředně po tornádu;**
- 3) **stav cca po jednom roce;**
- 4) **stav cca po dvou letech** (de facto v současnosti).

Sdružení výše zmíněných aspektů kvality života do větších tematických celků bylo provedeno až ve fázi analýzy výsledků, přičemž ve všech zmíněných dané průměrné hodnoty vykazují velmi výraznou korelaci. Podmínkou pro sdružení těchto aspektů byla hodnota Pearsonova korelačního koeficientu vyšší než 0,98. **V následné analýze byly využity průměrné hodnoty v rámci těchto celků, které umožňují jednoduchou interpretaci vývoje v čase i komparaci mezi určitými skupinami respondentů.**

Každá z uvedených otázek byla dobrovolná, proto se výsledné počty odpovědí u jednotlivých otázek liší a oscilují od 193 odpovědí u hodnocení vztahů v příbuzenstvu a hodnocení míry celospolečenské solidarity a 224 odpovědí u hodnocení kvality spánku. Celkově alespoň na jednu otázku odpovědělo 247 respondentů. Výsledná charakteristika respondentů, kteří zodpověděli otázky kvality života, se téměř nelišila od celkové uvedené v kapitole 4.1.¹⁰

Z důvodů přehlednosti prezentace výsledků této kapitoly jsou zde prezentovány jen sumární výsledky bez rozlišení kategorií respondentů a srovnávací analýza výchozího a současného stavu. Kompletní výsledky jsou ve formě grafů uvedeny v příloze.

5.7.1 Vývoj kvality života – celkový pohled

Jak názorně ukazují grafy č. 29 a 30, okamžik katastrofické události zasáhl do kvality života respondentů skutečně zásadním způsobem, ovšem ne jen v negativním slova smyslu. **Fyzické a psychické zdraví zaznamenaly razantní pokles** o více než třetinu průměrného hodnocení (pokles o 3,7 bodu, respektive o 3,4 bodu). Podobný propad můžeme pozorovat i u hodnocení

¹⁰ Charakteristika respondentů kvality života byla následující: častěji odpovídaly ženy, které tvořily téměř dvě třetiny respondentů (62 %). Z hlediska věku musely být při zpracování dat sloučeny první dvě kategorie (18–29; 30–39) a poslední dvě kategorie (70–79; 80+) kvůli nízkému podílu respondentů v krajních intervalech (v kategorii 18–29 byli pouze 4 respondenti, v kategorii 80+ 7 respondentů). I přesto patří výsledné věkové kategorie mezi ty nejméně zastoupené (18–39 let; 14 % a 70+ let; 14 %). Nejpočetněji zastoupenou věkovou kategorií v šetření je kategorie v rozmezí 40–49 let (28 %).

Nejpočetnějšími typy rodiny byly úplné rodiny (nerozhodoval právní status soužití partnerů). Tyto rodiny jsme dělili z hlediska toho, zda jsou v nich přítomny děti (39 %) anebo se jedná o úplnou partnerskou domácnost bez dětí (27 %). Druhý jmenovaný případ zahrnoval především starší manželské páry v seniorském věku. Více generací v jedné domácnosti jsme zaznamenali v 19 % případů. Desetinu pak tvoří jednočlenné domácnosti (10 %).

Více než dvě třetiny respondentů obývají jednogenerační rodinný dům (69 %), 22 % rodinný dům vícegenerační. V bytech v bytových domech bydlelo 8 % respondentů.

Nejpočetněji zastoupenou kategorií poškození nemovitostí bylo velmi těžké poškození, kdy byla zničena nejen střecha, ale i byt (43 %), dále poškození lehké, kdy nebylo třeba měnit krov (26 %). Poškození nejlehčí (výměna oken, poškozená zahrada, nepříliš zasažená střecha) a to nejtěžší (nemovitost byla určena v demolicí) mají stejné zastoupení (8 %). Celkem 17 % respondentů zasáhlo tornádo i podnikání (většinou se jednalo o vinaře, či drobné živnostníky, kteří měli v rámci svého obydlení zařízenou dílnu).

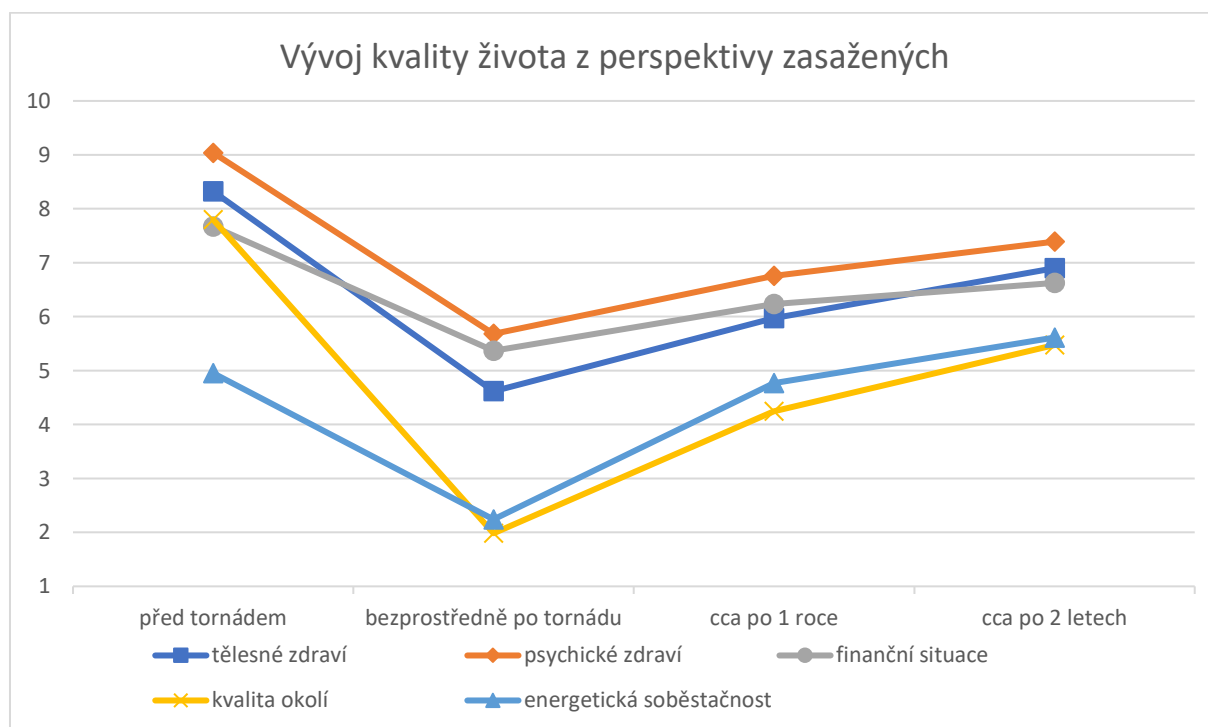
Zastoupení jednotlivých obcí přibližně kopíruje i podíly zasažených domácností v těchto obcích. Nejvíce zastoupenou obcí je tak Moravská Nová Ves (42 %), nejméně pak Lužice (9 %) a Hodonín (7 %).

finanční situace (pokles o 2,3 bodu průměrného hodnocení). **Zdaleka největší pokles jsme zaznamenali v případě kvality okolí**, která klesla na čtvrtinu původního hodnocení (pokles o 5,8 bodu průměrného hodnocení). Významný propad pak lze pozorovat i u hodnocení energetické soběstačnosti nemovitosti.

Naproti tomu se mírně zvedlo hodnocení vztahů s výjimkou kvality vztahů v rámci rodiny, jež mírně klesla. **V rámci širší komunity (sousedství) se zvedla poměrně výrazně** (o 0,8 bodu průměrného hodnocení). **Hodnocení vztahů v obci se zvedlo spíše mírně**. Zdaleka nejvíce se zvýšilo povědomí o celospolečenské solidaritě. Přestože její počáteční hodnocení bylo prakticky shodné s hodnocením vztahů v obci (6,7), bezprostředně po události míru solidarity hodnotili respondenti natolik vysoko, že dosáhla zcela nejvyššího průměrného hodnocení ze všech aspektů vůbec (9,3).

Další vývoj se nesl v duchu pozvolného návratu k původním hodnotám. U kategorií týkajících se fyzického, psychického zdraví a finanční situace se průměrné hodnocení k počáteční hodnotě nevrátilo (viz tabulka č. 13). **Nevzdálenější původní hodnotě je hodnocení kvality okolí, které je o 2,3 bodu průměrného hodnocení nižší**. Poslední z aspektů, který zaznamenal propad, byla energetická soběstačnost nemovitosti, která se již rok po události dostala na téměř původní hodnotu. V současnosti (cca dva roky po tornádu) je hodnocení energetické soběstačnosti výrazně vyšší než původně (vzestup od počáteční hodnoty o 0,7 bodu průměrného hodnocení).

Graf 29: Vývoj kvality života z perspektivy zasažených, průměrná hodnocení

Hodnocení vztahů v rodině, v sousedství i v rámci obce po mírném nárůstu zaznamenalo v období cca jednoho roku po události **lehký propad, který byl výraznější v rámci obce**.

Od té doby průměrné hodnoty stagnují. V obou případech se současné hodnoty pohybují pod původní hodnotou. U blízkých vztahů se jedná o lehký pokles o 0,1 bodu průměrného hodnocení. U vztahů v rámci obce se jedná o výraznější pokles o 0,6 bodu průměrného hodnocení.

Míra celospolečenské solidarity od vzednutí v době bezprostředně po tornádu soustavně klesá na hodnotu, která je mírně nad původním hodnocením (nárůst oproti počáteční hodnotě o 0,5 bodu průměrného hodnocení).

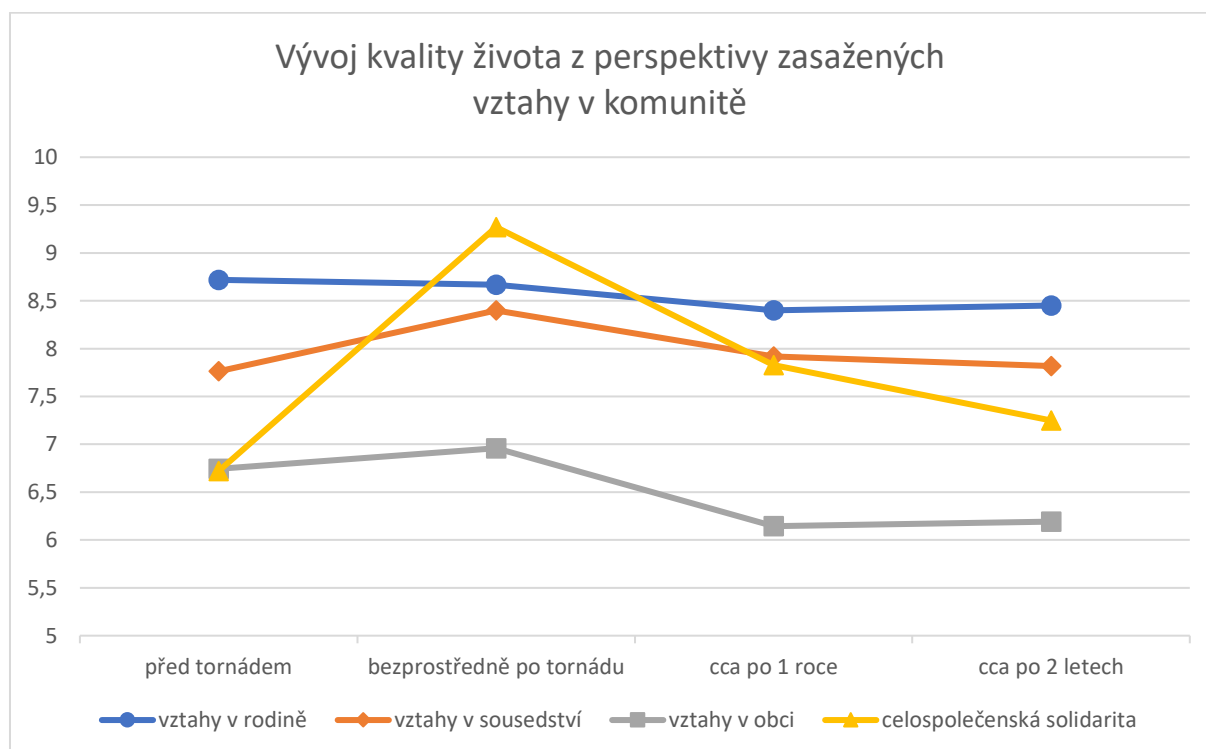
5.7.2 Vývoj kvality života (zdraví, finance, okolí)

(viz přílohy č. 1–5)

Gender

Hodnocení kvality fyzického i psychického zdraví z pohledu genderu nevykazovalo zpočátku významnější rozdíl. Křivka vývoje v obou hlediscích ve sledovaných čtyřech obdobích vykazuje u mužů a žen velmi podobný vývoj, přičemž **ženy ve všech obdobích hodnotily své zdraví hůře než muži**. Rozdíl na konci sledovaného období (dva roky po tornádu) je však větší než na počátku (0,3 na začátku a 0,8 na konci). U hodnocení finanční situace nebyl mezi muži a ženami tak velký rozdíl, ovšem i zde ženy vykazují horší hodnocení po události i ve všech dalších momentech (cca o 0,4 bodu průměrného hodnocení). V případě hodnocení kvality okolí se z hlediska genderu nevyskytují žádné signifikantní rozdíly.

Graf 30: Vývoj kvality vztahů na různých úrovních z perspektivy zasažených, průměrná hodnocení

Věk

Z hlediska věku lze konstatovat, že **horší hodnocení fyzického a psychického zdraví ve všech zkoumaných okamžicích bylo přímo úměrné s věkovou kategorií**. V případě fyzického zdraví je tento fakt výraznější, což je patrně dáno objektivními důvody, a nikoli katastrofickou událostí jako takovou. Tvar křivky je však velmi podobný napříč všemi věkovými kategoriemi. Průkazné rozdíly mezi věkovými kategoriemi nejsou ani v případě hodnocení okolí. Výraznější rozdíly lze pozorovat v případě finanční situace, kde v době události zaznamenaly největší propad nižší věkové kategorie do 49. roku. Během let po tornádu se kategorie 18–39 let přiblížila ostatním, kdežto kategorie 40–49 let zůstala na horším hodnocení.

Typ bydlení

U typu bydlení se ve všech oblastech projevila relativně výrazná odlišnost mezi rodinnými a bytovými domy. U rodinných domů téměř neexistuje rozdíl z hlediska dynamiky vývoje jednotlivých aspektů kvality života. Pouze respondenti z vícegeneračních domů vykazují lehce nižší hodnocení v každém okamžiku, jedná se ale o zanedbatelné rozdíly. Na druhé straně **obyvatelé bytových domů obecně vykazovali méně výrazné výkyvy v čase**. Patrné je to u fyzického i psychického zdraví – zatímco bezprostředně po tornádu hodnotili své zdraví lépe (o 0,5 bodu průměrného hodnocení než respondenti z jednogeneračních rodinných domů), rok a dva roky po tornádu to bylo vždy o 1,3 bodu průměrného hodnocení více. Lze předpokládat, že je to vlivem blízkosti sousedské komunity, kdy na obnovu nemovitosti není žádná domácnost sama. Svou roli hraje i fakt, že většina bytových domů se nachází v Hodoníně a jejich správa je do značné míry centralizovaná (městská bytová správa, bytová družstva).

Typ domácnosti

Z hlediska typu domácnosti vykazují úplné rodiny (bez ohledu na přítomnost dětí) a vícegenerační domácnosti velmi podobný vývoj. Mírně jinou dynamiku můžeme pozorovat u samoživitelů a jednočlenných domácností. U fyzického zdraví vykazují největší propad samoživitelé, zároveň však i rychlý návrat k průměru (v této kategorii jsou stejnou měrou zastoupeny ženy i muži). U psychického zdraví se samoživitelé pohybují v nejpozitivnějším hodnocení včetně okamžiku těsně po tornádu. Samoživitelé naopak nejhůře hodnotili svou finanční situaci, která se po propadu těsně po události ani po roce příliš nezlepšila. V současnosti však svou situaci hodnotí výrazně lépe a lze říci, že ve srovnání s ostatními typy domácností průměrně. Jednočlenné domácnosti vykazovaly jak u fyzického, tak u psychického zdraví relativně nejnižší propad, s ročním odstupem od události bylo jejich hodnocení průměrné, avšak mezi ročním a dvouletým odstupem vykazovaly nejméně výrazné zlepšení. Jinak řečeno, **oproti ostatním typům domácností, u kterých bylo postupné zlepšování fyzického a psychického zdraví plynulé, u jednočlenných domácností se v posledním roce zpomalilo**. Hodnocení finanční situace se u jednočlenných domácností nijak výrazně nelišilo od průměru. Na hodnocení kvality okolí a energetické soběstačnosti neměl typ domácnosti žádný větší vliv.

Tabulka 13: Rozdíly v hodnocení kvality života mezi výchozím stavem před událostí a v současnosti (rozdl průměrných hodnocení)

	fyzické zdraví	psychické zdraví	finanční situace	kvalita okolí	energetická soběstačnost	vztahy v komunitě – rodina	vztahy v komunitě – sousedé	vztahy v komunitě – obec	celospolečenská solidarita
pohlaví									
muž	-1,13	-1,24	-0,71	-2,00	0,37	-0,20	0,04	-0,30	0,90
žena	-1,59	-1,87	-1,20	-2,50	0,82	-0,30	0,06	-0,70	0,33
věk									
18–39 let	-1,43	-1,58	-0,83	-2,29	1,74	-0,42	0,02	0,15	1,26
40–49 let	-1,51	-1,65	-1,29	-2,12	0,31	-0,30	0,27	-0,81	0,17
50–59 let	-1,23	-1,49	-1,24	-2,27	0,88	-0,19	0,14	-0,26	0,72
60–69 let	-1,35	-1,81	-0,91	-2,63	0,48	-0,28	-0,25	-1,00	0,25
70+ let	-1,67	-1,64	-0,51	-2,31	0,36	-0,14	0,03	-0,33	0,79
typ domácnosti									
úplná rodina bez dětí v domácnosti	-1,65	-1,71	-0,98	-2,45	0,31	-0,23	-0,11	-0,53	0,42
úplná rodina s dětmi v domácnosti	-1,40	-1,60	-0,96	-1,95	0,92	-0,26	0,23	-0,62	0,56
vícegenerační domácnost	-1,33	-2,03	-1,68	-3,21	0,59	-0,08	0,17	-0,37	0,70
jednočlenná domácnost	-1,23	-1,34	-0,69	-2,17	0,89	-0,49	-0,41	-0,72	0,31
neúplná rodina (samoživitelé)	-1,90	-1,19	-0,41	-1,33	0,50	-0,83	0,15	-0,44	0,25
typ bydlení									
rodinný dům jednogenerační	-1,47	-1,53	-0,84	-2,19	0,74	-0,31	0,04	-0,58	0,67
rodinný dům vícegenerační	-1,54	-2,02	-1,48	-3,09	0,63	-0,07	-0,01	-0,65	0,09
bytový dům	-0,74	-1,62	-1,19	-1,48	0,07	-0,18	0,63	0,25	0,88
míra poškození majetku									
poškození zahrady, oken, střecha lehce poškozena	-1,04	-0,99	-0,82	-1,70	-0,50	-0,78	-0,43	-0,92	0,54
poškozena střecha, nemusel se měnit krov	-1,14	-1,13	-0,61	-2,24	0,94	-0,09	0,19	-0,22	0,91
musel být opravován krov, nebyl výrazněji poškozen byt	-1,34	-1,45	-0,81	-2,23	0,53	-0,27	0,10	-0,53	0,16
nový krov, poškozený byt	-1,49	-1,76	-1,11	-2,30	0,84	-0,25	0,08	-0,54	0,64
demolice	-2,55	-3,50	-2,46	-3,29	0,13	-0,45	-0,21	-1,16	-0,44
poškození podnikání									
poškozeno podnikání	-1,45	-1,54	-0,79	-2,57	0,81	-0,25	-0,05	-0,58	0,68
nepoškozeno podnikání	-1,42	-1,67	-1,09	-2,27	0,63	-0,27	0,08	-0,54	0,49
obec									
Hodonín	-0,57	-1,39	-1,04	-1,58	0,27	-0,25	0,73	0,00	0,58
Hrušky	-1,55	-1,61	-0,97	-2,63	0,88	-0,32	-0,03	-0,63	0,60
Lužice	-1,71	-1,90	-1,35	-2,47	0,44	0,12	0,34	0,38	1,00
Mikulčice	-1,72	-1,96	-0,89	-1,42	0,33	-0,41	0,38	-0,48	0,76
Moravská Nová Ves	-1,29	-1,48	-1,05	-2,69	0,80	-0,25	-0,21	-0,77	0,29
celkem	-1,43	-1,65	-1,04	-2,32	0,66	-0,27	0,06	-0,55	0,53

Míra poškození nemovitosti

Kromě hodnocení kvality okolí, do kterého se míra poškození nemovitosti nijak výrazně nepropisuje, je téměř ve všech ohledech **hodnocení přímo úměrné rozsahu poškození**. Nejhuře tak svou kvalitu života ve všech sledovaných obdobích po tornádu hodnotí respondenti, jejichž dům musel být stržen. Naopak v naprosté většině ti, jejichž dům byl jen lehce poškozen a většina škod se týkala zahrady, jsou nejen na opačném konci spektra, ale jejich křivka vykazuje i relativně nejmenší výkyv. Oproti ostatním mírám poškození vykazují respondenti s demolicí nemovitosti také nejpomalejší „zlepšování“ situace. V případě finanční situace můžeme mluvit dokonce o stagnaci. U hodnocení finanční situace vykazují druhé nejhorší hodnocení respondenti s nejméně závažným poškozením. To je dáno patrně skutečností, že třetina respondentů z této kategorie neobdržela finanční pomoc z žádného oficiálního zdroje (NNO, nadace, stát, obec).

Podnikání

Hledisko zasaženého vlastního podnikání se jako významný faktor ve vnímání kvality života neprojevovalo. Lidé se zasaženým podnikáním vykazují mírně lepší hodnocení situace pouze u fyzického a psychického zdraví. U finanční situace je situace odlišná, ovšem i zde se nejedná o nijak výrazný rozdíl oproti ostatním respondentům, v místě nepodnikajícím.

Obec

Jednotlivé aspekty kvality života se napříč obcemi příliš nelišily. Nadprůměrné hodnocení vykazoval jen Hodonín, a to z výše zmíněných důvodů odvislých od většiny respondentů bydlících v bytových domech.

5.7.3 Vývoj kvality vztahů v komunitě

(viz přílohy č. 6–9)

Rodina

Vývoj kvality vztahů v rodinách byl lehce záporný. A to dokonce i v okamžiku navazujícím těsně na tornádo. Přesto je hodnocení vztahů v rodinách ve srovnání s ostatními typy vztahů nejlepší. Z hlediska genderu jsou u těchto vztahů mírně kritičtější ženy.

Nejnižší věková kategorie (18–39 let) vykazuje dlouhodobě spíše průměrné hodnocení s výraznou výjimkou v době těsně po události, kdy respondenti této kategorie udávali nejlepší hodnocení ze všech. Ostatní věkové kategorie nevykazují žádnou obdobnou, byť dočasnou změnu v kvalitě vztahů. Nejvíce pozitivně pak hodnotili vztahy v rodině respondenti starší 70 let.

Obyvatelé bytových domů uvedli zlepšení vztahů hned po události, s lehkým propadem po jednom roce, přičemž na dané úrovni již vztahy setrvaly. Obyvatelé rodinných domů vykazují mírnou odlišnost. Jak u jednogeneračních, tak u vícegeneračních domů kvalita vztahů

v rodině mírně poklesla hned po události a s ročním odstupem dále klesla. Vývoj vztahů obyvatel obou typů domů je téměř identický s tím rozdílem, že ti bydlící ve vícegeneračním domě uvedli v průměru nižší hodnocení. V současnosti kvalita vztahů u jednogeneračních domů stagnuje, avšak u vícegeneračních domů se zvedá na úroveň srovnatelnou s předešlým typem domu.

Z pohledu typů domácností vykazují všechny podobný lehce sestupný trend s výjimkami u samoživitelů, jejichž hodnocení vztahů v rodině od vzestupu těsně po tornádu setrvale a výrazně klesá. Vícegenerační domácnosti poté zaznamenávají v posledním roce vzestup.

Z pohledu míry zasažení domácností vykazují odlišný vývoj respondenti s demolicemi, jejichž kvalita rodinných vztahů od události klesá, zatímco u ostatních v posledních letech spíše stagnuje. Výrazně jiný trend pak vykazují respondenti s nejmenšími škodami, kteří své vztahy po všechna sledovaná období hodnotili výrazně podprůměrně a se setrvalým poklesem. Hledisko zasaženého podnikání ani obec nemají na vývoj kvality vztahů v rodině významnější vliv.

Sousedství

Dynamika vývoje kvality sousedských vztahů je oproti těm nejbližším vztahům odlišná, neboť bezprostředně po tornádu jejich kvalita vzrostla, nicméně od té doby klesá na téměř stejnou úroveň jako před událostí. V tomto případě vztahy hodnotí ženy více pozitivně než muži, kteří zároveň návrat k původnímu hodnocení identifikují již rok po události, tedy dříve než ženy.

Z hlediska věku můžeme pozorovat podobný obraz jako u rodinných vztahů. Nejlépe hodnotili sousedské vztahy lidé starší 70 let, přičemž ti také uvedli nejmenší zlepšení vztahů v době po události. Výraznější výkyv uvádějí kategorie mladší 59 let, přičemž zcela nejvyšší uvádí nejmladší kategorie 18-39 let. Respondenti spadající do nejmladší kategorie ale počáteční a současnou kvalitu vztahů hodnotí zdaleka nejhůře.

Značný vliv měla událost na obyvatele bytových domů, kteří uvedli dramatické zlepšení sousedských vztahů (téměř o 1,5 bodu průměrného hodnocení) a po jistém poklesu v průběhu času se tyto vztahy drží na výrazně lepší úrovni než na počátku. Obyvatelé rodinných domů tak dramatický vývoj neindikují, a třebaže se po tornádu vztahy v sousedství zlepšily, v současnosti jsou na původní hodnotě.

Z pohledu domácností můžeme identifikovat největší pozitivní výkyv u rodin s dětmi, a to jak úplných rodin s oběma rodiči, tak neúplných jen s jedním rodičem. Menší zlepšení v době po události lze zaznamenat u úplných rodin bez dětí a křivka vývoje u vícegeneračních domácností je vůbec nejmenší. Stranou pak stojí jednočlenné domácnosti, jejichž sousedské vztahy po události nepatrně klesly, přičemž po roce poklesly ještě výrazněji, na čemž již další vývoj nic nezměnil.

Z hlediska míry zasažení nemovitosti lze identifikovat podobný obrázek jako v předešlém případě, kdy z relativně podobného vývoje u většiny kategorií vyčnívají obě krajní. Ti, co měli nejméně zasaženou nemovitost, uvádějí nejmenší zlepšení sousedských vztahů a v době dva roky po tornádu jejich největší zhoršení. Respondenti s demolicí uvedli významné zlepšení v době po tornádu, avšak po dvou letech od události také uvádějí celkové zhoršení.

Nejdramatičtější vývoj sousedských vztahů (jejich zlepšení) lze pozorovat v Hodoníně, což je dáno specifickým prostředím bytových domů. Sousedské vztahy se mírně zlepšily v Mikulčicích a Lužicích, naopak obyvatelé Hodonína a Moravské Nové Vsi je dva roky po události hodnotí mírně hůře.

Obec

Postoj žen ke vztahům v obci je mírně kritičtější, ale obě pohlaví se shodují v identifikaci postupného zhoršování vztahů. Pozoruhodné je pak rozdílné vnímání vývoje vztahů v obci mezi věkovými kategoriemi. Respondenti mladší 59 let uvedli počáteční zlepšení vztahů v obci a o to výraznější následný propad po jednom roce od události. Poté již vztahy podle těchto respondentů stagnují. Starší ročníky (kategorie nad 60 let) identifikují pokles kvality vztahů ihned po události s pokračováním po jednom roce. Nejstarší kategorie nad 70 let udává mírné zlepšování v posledním roce. Celkový propad v kvalitě vztahů je proto nejmenší.

Obyvatelé bytových domů udávají v celkovém obraze konečné zlepšení vztahů v obci, jejich počáteční hodnocení však bylo zdaleka nejkritičtější. Způsobeno je to patrně pohledem na městskou společnost, která je daleko anonymnější než v menší obci, kde obyvatelé většinou bydlí v rodinných domech. Ti pak udávají značné zhoršení vztahů, třebaže obyvatelé jednogeneračních domů pozorovali ve fázi těsně po tornádu zlepšení.

Kromě samoživitelů kopírují všechny typy domácností celkovou křivku vývoje vztahů v obci uvedenou v grafu č. 30 s tím, že jednočlenné domácnosti vidí propad vztahů v obci mezi okamžikem po události a ročním odstupem nejhůře. Samoživitelé na rozdíl od ostatních identifikovali značné zlepšení v době po tornádu, avšak dále již také spatřují značný propad kvality vztahů v obci.

Respondenti podle míry zasažení nemovitosti ukazují trend obdobný vztahům sousedským, jelikož z celého obrazu vystupují obě krajní kategorie, které vidí propad vztahů v obci nejhůře.

Z pohledu obcí se vztahy mírně zlepšily v Hodoníně a Lužicích. Pokles podobný celkovému průměru vykazují Mikulčice a Hrušky. V Moravské Nové Vsi došlo těsně po tornádu ke zlepšení vztahů, avšak po roce došlo k výraznému propadu. K žádnému dalšímu vývoji, ať pozitivnímu, či negativnímu, pak již nedošlo.

Celospolečenská solidarita

Tento ukazatel do jisté míry supluje vnímání kvality vztahů v rámci státu, přičemž lze říci, že jeho vývoj je velmi bouřlivý. Těsně po tornádu došlo k velkému vzestupu, protože tak velkou

vlnu solidarity zasažení vůbec nečekali. Od té doby dochází k postupnému poklesu, avšak i v současnosti hodnotí dotázaní míru celospolečenské solidarity výše než na počátku. Zvláště patrné je to ve srovnání se vztahy v obci, které respondenti na počátku stavěli na stejnou úroveň.

Z pohledu genderu, typu domácnosti ani typu bydlení se vývoj percepce celospolečenské solidarity prakticky neliší. Stejně tak je tomu i u podnikání a místa bydliště. Rozdíly můžeme pozorovat u věkových kategoriích, kde největší zlepšení reportovala nejmladší skupina 18–39 let, která však začínala na nejnižší úrovni. Naopak nejstarší skupina byla před tornádem nejpozitivnější, což jí vydrželo i v současnosti. Všechny věkové skupiny pak zaznamenaly konečné zlepšení. Skupina čtyřicátníků ale jen mírné.

U jednotlivých kategorií míry poškození nemovitosti lze opět identifikovat odlišnosti jen u kategorie demolice, kde došlo k postupnému zhoršování během posledních dvou let, přičemž konečná (současná) hodnota je dokonce nižší než počáteční. Kategorie nejmírnějšího poškození naopak vykazuje nejmenší vzestup těsně po tornádu a poté nejmírnější pokles, a to dokonce do takové míry, že hodnocení míry celospolečenské solidarity je v současnosti nejlepší ze všech kategorií.

5.8 Shrnutí kvantitativní části

Cílem kvantitativní části výzkumu bylo popsání jednotlivých aktérů poskytujících pomoc zasaženým z pohledu využití jejich pomoci a samotné struktury této pomoci. Dále hodnocení jednotlivých aktérů pomoci z hlediska kvality, včasnosti, dostatečnosti pomoci a komunikace poskytovatele pomoci s jejími příjemci. Důležitým faktorem pak bylo celkové hodnocení systému pomoci z hlediska jeho organizace, srozumitelnosti, transparentnosti a spravedlnosti. Další velmi obsáhlou částí kvantitativního výzkumu byl popis vývoje kvality života zasažených, který je klíčový pro zodpovězení efektivity pomoci. Další otázky se týkaly zejména postojových otázek na téma dobrovolníků a informovanosti. Dotazník vyplnilo 296 respondentů, zastupujících stejné množství domácností v celém zasaženém území. Celkem se jedná o reprezentativní vzorek 20 % všech zasažených domácností.

Po události na místě poskytovalo pomoc velké množství aktérů, které jsme pro potřeby výzkumu roztřídili do několika skupin: nestátní neziskové organizace, nadace, pojišťovny, stát, obce, rodina, přátelé a nakonec dobrovolníci. Postupně představíme všechny skupiny aktérů a jejich pozici v systému pomoci.

Nestátní neziskové organizace reprezentované pěti aktéry (ADRA, Český červený kříž, Člověk v tísni, Diakonie ČCE a Diecézní charita Brno) se vedle základní koordinační role zaměřovaly hlavně na poskytování finanční pomoci, kterou od nich využilo 95 % dotazovaných. Diecézní charita Brno a Český červený kříž působily v celém zasaženém území. Ostatní se dohodly na rozdělení území a své aktivity v terénu úžeji koordinovaly.

Nadace pomohly 63 % zasažených, a to zejména finančně. Své aktivity v terénu koordinovaly prostřednictvím konsorcia s některými NNO (ADRA, Člověk v tísni, Diakonie ČCE). **Koordinovaná pomoc** všech těchto subjektů se dostala k 93 % respondentů, naprostá většina z nich pak čerpala finanční pomoc.

Výhradně finanční pomoc poskytovaly **pojišťovny**, ovšem jen těm, kteří byli pojištěni. Těchto osob bylo mezi zasaženými 79 %, přičemž téměř pětina z nich hodnotila pomoc pojišťoven jako nedostatečnou.

Nějakou formu pomoci od **státu** využilo 86 % zasažených domácností. Nejčastěji se jednalo o finanční pomoc (zejména program Živel, dotace Lesů ČR a dávky MOP), kterou využily dvě třetiny respondentů. Více než polovina pak využila pomoc při odklizení sutě a popadaných stromů ze strany IZS a AČR.

Pomoc ze strany **obcí** byla ještě komplexnější než v případě státní pomoci. Nějakou formu obecní pomoci přijalo 71 % domácností, přičemž se jednalo především o finanční pomoc, která však nebyla poskytována všude, materiální pomoc¹¹ a významný podíl (cca pětinový) pak zaujímala bezprostřední pomoc a pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukcích.

Pomoc **rodiny a přátel** využilo devět desetin zasažených domácností. Jednalo se však především o pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukcích a poté i bezprostřední pomoc spojenou například s nouzovým ubytováním. **Dobrovolníci** poskytovali také zejména manuální pomoc, kterou využilo 82 % zasažených. Mezi další zdroje pomoci lze zařadit především **zaměstnavatele** zasažených, kteří poskytovali podporu velmi různorodým způsobem (finanční dary, neplacené volno, půjčení auta atp.), nebo **pomoc církevní komunity**.

Při **hodnocení kvality pomoci** jsme se zaměřili na koordinovanou pomoc konsorcia, pomoc státu, obce, pojišťoven a dobrovolníků. Obecně nejlépe byli hodnoceni dobrovolníci a poté NNO a nadace v rámci koordinované pomoci. Zde patrně hraje významnou roli skutečnost, že pomoc těchto aktérů zasažení nečekali, a tím více ji vítali. Nejhůře byla hodnocena pomoc pojišťoven a obcí. U pojišťoven se jedná zejména o nedostatečnou pomoc, danou hlavně nevýhodnými pojistnými smlouvami, případně rychlým růstem cen materiálu. U obcí byla nejhůře hodnocena finanční pomoc, a to především z hlediska její včasnosti. Ze strany státu byla pozitivně hodnocena manuální pomoc při sanačních pracích, špatně byla hodnocena finanční pomoc.

V rámci dotazníků jsme se dále zaměřili na **celkové hodnocení systému pomoci** pohledem respondentů. Konkrétně se jednalo o organizaci pomoci, srozumitelnost poskytování pomoci, transparentnost pomoci a spravedlnost poskytnuté pomoci. Z dat vyplynulo, že byla nejlépe hodnocena **organizace pomoci**. Někteří respondenti by přesto uvítali, kdyby byl na místě někdo, kdo by jim lépe pomohl se získáním finanční i materiální pomoci. Respondenti také uváděli, že koordinace pomoci mohla být z jejich pohledu lepší. Obdobně byla hodnocena

¹¹ Materiální pomoc poskytovaná obcemi byla v tomto smyslu i ta, kterou obce distribuovaly.

i **srozumitelnost poskytování pomoci**, kdy jako velmi, nebo spíše dobrou ji takto označilo 79 % respondentů. Dotazovaní uvedli, že by uvítali celkové zlepšení komunikace a pravidelný tok informací směrem k respondentům ohledně celé řady aktuálně důležitých záležitostí, jako příklad byly zmiňovány informace o opravách elektřiny, seznamy živnostníků nebo o probíhajících schůzkách. **Transparentnost pomoci** byla hodnocena hůře. Jako velmi, nebo spíše dobrou ji označilo 64 % dotazovaných. Naopak za spíše, nebo velmi špatnou ji označilo 12 % dotazovaných. Respondenti by uvítali lepší evidenci a transparentnost v tom, kdo pomoc čerpá a zda ji skutečně potřebuje. Dále bylo uvedeno, že by měly být přístupné informace o zůstatku vybraných peněz a za jakých podmínek lze čerpat pomoc. Více než desetina respondentů uvedla, že se necítí dostatečně informovaně na to, aby mohla tento aspekt posoudit. Nejhůře hodnocená pak byla **spravedlnost poskytování pomoci**, u které 18 % dotazovaných uvedlo, že byla spíše, nebo velmi špatná. Pozitivně spravedlnost hodnotilo jen 48 % respondentů. Jako důvod nespokojenosti respondenti uváděli, že vnímali nerovnost v rozdělování pomoci, kdy čelili nerovným podmínkám při obnově svého bydlení. Konkrétně uváděli, že někteří lidé, kteří utrpěli větší škody, dostali méně pomoci než ti s menšími škodami. Respondenty bylo dále zmiňováno, že se pomoc zneužívala a že ji čerpali i ti lidé, kteří tuto pomoc nepotřebovali. Na tuto otázku však také přímo odpovědělo nejméně respondentů, jelikož téměř pětina z nich se necítla spravedlnost objektivně hodnotit. Často zmiňovali, že nemají potřebný odstup.

Při podrobném pohledu na **strukturu hodnocení pomoci** lze konstatovat, že z hlediska genderu všechny aspekty pomoci hodnotily hůře ženy, přičemž zvláště výrazné byly tyto rozdíly u srozumitelnosti a spravedlnosti pomoci. U věku byla patrná vyšší pozitivní zpětná vazba společně se stoupajícím věkem. Nejvyšší podíly pozitivních hodnocení jsou patrné u nejvyšší věkové kategorie nad 70 let. Naopak nejvíce kritických hodnocení udávali respondenti v obou nejmladších věkových skupinách, pokrývajících věkové rozmezí mezi 18 a 49 lety. Velmi zajímavé je v tomto ohledu rozdělení pozitivních hodnocení z pohledu míry poškození majetku. Téměř ve všech aspektech totiž nejmenší podíly pozitivních hodnocení obsahují dvě krajní kategorie – demolice a naproti tomu lehké poškození nemovitosti. Ve druhém případě klesl podíl osob pozitivně hodnotících spravedlnost pomoci na 41 %, což je vůbec nejnižší hodnota v celé tabulce. Středové kategorie různých druhů poškození pak vykazují navzájem relativně vyrovnané hodnoty. Posledním zkoumaným kritériem bylo hodnocení podle obce respondentů. Z hlediska organizace a spravedlnosti pomoci byla nejvíce pozitivně hodnocená pomoc v Mikulčicích, a to velmi vysokým podílem pozitivních hodnocení. Na druhé straně nejméně pozitivních hodnotících bylo v Moravské Nové Vsi a Hodoníně. Hodnocení všech aspektů pomoci pravděpodobně přímo souvisí s přístupem jednotlivých obcí k pomoci vůči zasaženým občanům.

Zasažení **čerpali informace** v prvních dnech po události především přes své kontakty a přes osoby poskytující pomoc v terénu, což uvedly více než dvě třetiny dotázaných. I přes určité překážky (výpadky elektřiny a sítí) byl na třetím místě v čerpání informací internet (22 %) a výraznou pozici měly i sociální sítě. Z hlediska **dostatečnosti informací** v prvních dnech

po události uvedlo 56 % dotazovaných, že informace byly dostatečné. Jako nedostatečné je zhodnotilo 33 % respondentů. Z dotázaných poskytovala informace směrem k veřejnosti více než třetina (35 %). Z nich pak téměř polovina sdílela informace na sociálních sítích (46 %).

Poslední významnou kvantitativně zkoumanou oblastí byl **vývoj kvality života**, hodnocený v 25 ukazatelích sdružených do celkem devíti oblastí: fyzické zdraví, psychické zdraví, finanční situace, kvalita okolí, energetická soběstačnost nemovitosti, hodnocení vztahů v rodině, hodnocení vztahů v sousedství, hodnocení vztahů v obci, hodnocení míry celospolečenské solidarity. Všechny aspekty kvality života pak respondenti hodnotili ve čtyřech časových obdobích: stav před tornádem, stav bezprostředně po tornádu, stav přibližně po jednom roce a stav přibližně po dvou letech (de facto v současnosti).

Po razantním poklesu fyzického i **psychického zdraví**, **finanční situace**, energetické soběstačnosti a zejména kvality okolí ihned po události se hodnocení všech těchto aspektů postupně vrací na původní hodnoty, kterých však dosud nedosáhlo. Dosud největší ztrátu na původní hodnoty má kvalita okolí, naproti tomu hodnocení **finanční situace** nezaznamenalo s odstupem dvou let takovou ztrátu na původní hodnoty jako například otázky zdraví, což je patrně zapříčiněno dobrou kvalitou finanční pomoci. Oproti tomu **energetická soběstačnost nemovitostí** celkově stoupla, což značí snahu zasažených alespoň v tomto ohledu zkvalitnit své bydlení. Podle informací z terénního šetření respondenti považovali za zlepšení v této kategorii nejčastěji nová okna (většinou volili trojskla), nebo například novou střechu (*"dříve jsme měli na půdě jen trochu polystyrenu, teď máme střechu zateplenou i skelnou vatou"*). V případě demolice, tedy těch, kteří měli možnost udělat vše od základu jinak, posun není tolik patrný, ale to je dáno i tím, že řada z nich ještě neměla dostaveno.

Poněkud jiný vývoj byl zaznamenán v případě vztahů. **Kvalita vztahů v rodině** stagnovala a v dnešní době je mírně pod původní hodnotou. **Kvalita vztahů v sousedství** stoupla a mírně nad původní úroveň se drží dosud. Zde je třeba zmínit případ obyvatel bytových domů, kteří uvedli, že se kvalita vztahů v sousedství výrazně zlepšila z původně anonymního soužití. **Vztahy v obcích** se těsně po události mírně zlepšily, avšak s delším odstupem se propadly a v současnosti jsou podle respondentů pod původní úroveň. Samostatnou kapitolou je **míra celospolečenské solidarity**, která těsně po události stoupla nejvíce ze všech ukazatelů. Od té doby soustavně klesá, ale stále je nad původní hodnotou.

Ve zmíněných ukazatelích lze vyzorovat i jisté vzorce spojené s demografickými charakteristikami respondentů. Ženy jsou zpravidla kritičtější, jak co se týče vlastního zdraví, tak co se týče vztahů. Z hlediska věku lze říci, že se stoupajícím věkem klesá kvalita zdraví a vnímání kvality okolí, avšak stoupá hodnocení ostatních aspektů kvality života, jako jsou vztahy v komunitě. Celkem lze také říci, že starší lidé nevnímali takové změny v kvalitě života jako lidé v ostatním věkových kategoriích. Velmi pozitivně vnímají kvalitu vztahů v komunitě respondenti v bytových domech, na které neměla událost tak výrazný dopad ani v případě zdraví a finanční situace. Důležitým určujícím faktorem kvality života je pak míra poškození

nemovitosti. Nejhorší jsou na tom téměř ve všech ukazatelích respondenti s demolicí a na druhé straně ti s nejmínějším poškozením, které nevyžadovalo výrazné opravy.

6 VÝSLEDKY KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

Kvalitativní rozhovory byly provedeny se širokým spektrem aktérů, kterých se situace kolem tornáda na jižní Moravě nějakým způsobem přímo dotýkala. Cíle kvalitativního výzkumu byly tři. Nejdříve jsme se rozhodli zmapovat **systém a proces pomoci**, a to z úrovně krajského krizového štábu, z úrovně krizového štábu ORP, z úrovně vedení obcí a v neposlední řadě z úrovně neziskových organizací, které byly do procesu pomoci zapojeny. Pro přehlednější prezentaci výsledků jsme se rozhodli v analýze využít tzv. sociálně ekologický model, který ukazuje vliv okolního prostředí na jedince, v tomto případě pak vliv pomoci z okolního prostředí na jedince v různých úrovních. Druhá část kvalitativního výzkumu je věnována **hodnocení pomoci místními aktéry**. Za významné místní aktéry považujeme např. představitele spolků, organizací, institucí či podnikatelů, kteří v místech zasažených tornádem působí. Tito aktéři pomáhají formulovat veřejné mínění a mohou mít vliv na hodnocení procesu pomoci. V poslední části kvalitativního výzkumu představíme **dopady pomoci na domácnosti**. V této části budou prezentovány konkrétní příběhy 14 domácností, které byly tornádem zasaženy. Příběhy jsou velmi podrobné a ukazují, jaký vliv mělo tornádo a následný systém pomoci po tornádu na život konkrétních jedinců a domácností.

6.1 Systém a proces pomoci

6.1.1 Úroveň krajský krizový štáb

Začneme tou nejvyšší úrovní, tedy úrovní krajského krizového štábu. Na této úrovni byly uskutečněny dva individuální rozhovory. Podle výpovědí participantů ke svolání krizového štábu došlo již několik hodin poté, co bylo zjištěno, že se jižní Moravou prohnalo tornádo. Hejtman Jihomoravského kraje vyhlásil na základě požadavků IZS stav nebezpečí. Krizový štáb se scházel pravidelně, každý den v dopoledních hodinách, a účastnili se ho všichni zákonem stanovení aktéři. Podle participantů byly **první hodiny a dny po tornádu velmi náročné**, jelikož nikdo z nich neměl s podobnou událostí zkušenosti, a i když byly jasně dané kroky, kterými se má postupovat, a pozice, kdo má co řešit a za co odpovídá, celé to bylo **koordinačně velmi náročné**. Navíc byla zcela přetížena linka 112, která byla zavalena volajícími ze zasažených oblastí. Podle participantů bylo **náročné do všech zasažených oblastí okamžitě poslat dostatečný počet členů IZS**, protože jejich kapacity byly omezené jak personálně, tak dostupnou technikou. Velmi si tak cení pomoci záchranářů z Rakouska či Slovenska, kteří jim pomáhali odvézt zraněné do okolních nemocnic, včetně těch zahraničních. Co bylo dále podle participantů velmi náročné, byla **administrativa**.

Co participanté oceňovali, byla činnost neziskových organizací přímo v terénu. Jediným problémem podle nich bylo, že **ne všechny neziskové organizace působící na místě postupovaly**

shodně v rámci koordinované pomoci. Jeden z participantů ale druhým dechem dodal, že to bylo jejich právo, a i tak byla jejich pomoc v terénu nedocenitelná. V tomto ohledu ještě jeden z participantů upozornil na to, že **termín humanitární pomoc není v naší legislativě dobře ukotven.** Dalším uvedeným problémem bylo téma **koordinace dobrovolníků v zasažených lokalitách.** Dobrovolníci chtěli do lokalit najíždět hned druhý den po tornádu, podle participantů však obce nebyly pro dobrovolníky bezpečné a hrozilo jejich zranění. Zároveň bylo třeba řešit, kde budou dobrovolníci ubytováni a kde a jak se budou stravovat. Stravování bylo rovněž nutné zajistit pro všechny členy IZS, případně pro místní. **Koordinovat bylo třeba také pomoc, která do zasažených lokalit mířila z celé České republiky.** Jeden z participantů uvedl, že někdy mu doslova zůstával rozum stát nad tím, co vše lidé do zasažených lokalit posílali – např. kamion plný jogurtů, když venku bylo více než 30 stupňů a nikde nefungovala elektřina.

Participantů během rozhovorů často **srovnávali situace pomoc po tornádu a pomoc po povodních.** Shodli se na tom, že obě dvě situace jsou od sebe tak odlišné, že to, co se osvědčilo při povodních, ne vždy fungovalo při pomoci po tornádu. Obě situace měly svá specifika a postupy IZS musely být na míru uzpůsobeny lokálnímu kontextu a konkrétní situaci v zasažených oblastech. Na závěr lze podle participantů uvést to, že i přes problémy, se kterými se během vypořádávání se s následky tornáda na krajském krizovém štábu setkali, se jim situaci podařilo zvládnout dobře a dalo jim to mnoho podnětů pro práci krizového štábu do budoucna.

6.1.2 Úroveň ORP Hodonín krizový štáb

Na úrovni ORP Hodonín byla provedena jedna fokusní skupina s členy krizového štábu. Předmětem fokusní skupiny bylo vyhodnocení činnosti krizového štábu na úrovni ORP Hodonín a reflexe zkušeností jednotlivých členů krizového štábu.

Členové krizového štábu se shodli, že je velmi důležité, aby vedení krizového štábu mělo **dobrou místní znalost** a v zasažené oblasti se dokázalo **bez problémů orientovat.** Dobrá místní znalost zefektivňuje komunikaci mezi jednotlivými aktéry v terénu a zároveň celý proces pomoci urychluje. Jako jednu z nejdůležitějších pozic v celém řetězci pomoci vnímají **pozici velitele zásahu hasičského záchranného sboru,** přes kterého šly všechny schvalovací procesy. Právě toto však členové krizového štábu vnímali jako jedno z nejslabších míst celého systému pomoci – velitel zásahu je pouze jeden na několik zasažených lokalit. Z logiky věci pak vyplývá, že velitel zásahu je velmi vytížený, je těžké ho kontaktovat či zastihnout osobně, jelikož se pohybuje v terénu. Zároveň bez jeho (ideálně písemného) souhlasu nemohli členové krizového štábu např. objednávat další těžkou techniku apod. V prvních dnech po tornádu tak bylo náročné zejména vyjasňování si kompetencí mezi jednotlivými aktéry pomoci, včetně toho, kdo bude hradit jednotlivé náklady. Toto se však po čase usadilo a krizové řízení fungovalo podle jeho členů bez větších problémů.

Stejně jako členové krizového štábu kraje i členové krizového štábu ORP museli z počátku řešit **zajišťování stravy** pro členy IZS a armádu. Shánění stravy bylo podle nich náročné zejména tu noc, kdy udeřilo tornádo – všechny obchody byly zavřené a takové zásoby potravin, které byly potřeba, nikdo neměl. Členové krizového štábu tak obvolávali všechny své známé s tím, zda by někdo nemohl otevřít obchod, kde by se daly nakoupit alespoň bagety a další pečivo. Obvolávali pekárny a další obchody v okolí. Zde se ukázal problém, že na webových stránkách jsou většinou uvedené kontakty na pevnou linku obchodů, což samozřejmě v noci nikdo nezvedne. Situaci se podle členů krizového štábu podařilo zvládnout zejména díky dobrovolníkům, kteří začali ještě v noci a ráno do sídla krizového štábu navážet zásoby potravin a balené vody. Neziskové organizace měly navíc k dispozici potravinové balíčky pro obyvatele zasažených lokalit.

Dalším tématem, které se na fokusní skupině řešilo, bylo **informování veřejnosti na sociálních sítích a v médiích**. Krizový štáb měl svého tiskového mluvčího, který pravidelně předával informace médiím. Kromě toho bylo velké téma komunikace na sociálních sítích – členové krizového štábu se často setkávali s tím, že na sociálních sítích byly sdíleny příspěvky, které již nebyly aktuální. Následkem toho jim lidé z celé České republiky posílali humanitární pomoc, která ale už v té době nebyla potřeba. Lidé prý navíc **humanitární pomoci zneužívali k úklidu** svých domácností a posílali jim staré, špinavé, zatuchlé a roztrhané oblečení. Kromě toho se jim hromadil starý nábytek, který nebyl v dobrém stavu a lidé v zasažených oblastech ho příliš nepotřebovali.

I přes drobné počáteční problémy (zejména v oblasti koordinace, předávání informací a administrativy), se kterými se členové krizového štábu potýkali, hodnotí celkový systém pomoci na místě jako **funkční a dobře koordinovaný a efektivní**.

6.1.3 Úroveň vedení obcí

Na úrovni vedení obcí byly uskutečněny čtyři individuální rozhovory se starosty, případně místostarosty zasažených obcí.

Participantů se v rozhovorech shodovali na tom, že nic podobně náročného, jako řešit z pozice vedení obce následky po tornádu, ve svých životech nezažili. **Situace pro ně byla náročná jak po psychické, tak po fyzické stránce**. Všichni participantů se shodli na tom, že **bez hasičů by situaci na místě v prvních dnech nešlo zvládnout**. Někteří z participantů v rozhovorech uváděli, že byli z celé situace natolik v šoku, že vůbec nevěděli, co mají v prvních hodinách po tornádu dělat a jak mají správně postupovat. O existenci krizového a havarijního plánu většina z nich nevěděla a ti, kteří o jeho existenci na obci věděli, ho stejně nevyužili. Nastolit v naprostém chaosu alespoň nějaký řád jim ve většině případů pomohli právě hasiči. Ti do zasažených obcí začali najíždět okamžitě po události a radili starostům, co vše je potřeba zařídit a jak mají v následujících hodinách a dnech jednat.

Situace se samozřejmě lišila obec od obce. **Starostka Moravské Nové Vsi**, která v té době na úřadě působila jako matrikářka, hned v úvodu rozhovoru uvedla, že obce by podle ní neměly sázet pouze na to, že veškeré **seznamy obyvatel a čísel popisných** a další důležité údaje mají pouze v elektronické formě v počítačích, ale měly by mít pravidelně aktualizované údaje o obyvatelích a popisných číslech také vytištěné. Narážela na situaci, kdy po tornádu nešla v obci elektřina a byl velký problém dostat se vůbec k nějakému seznamu, na základě kterého budou občané evidováni. Dalším problémem, na který v prvních minutách po tornádu pracovníci obce narazili, bylo to, že **nemají seznam telefonních čísel** na své občany, aby je mohli obvolat, zda jsou v pořádku. Podle názoru současné starostky se obec potýkala s větším počtem problémů než sousední zasažené obce. Důvodem podle ní byla **vážnoucí komunikace a koordinace členů tehdejšího vedení obce**. V obci prý nebyly jasně rozdělené kompetence toho, kdo má co na starosti, kdo má řešit jakou agendu a kdo za co zodpovídá. Dobře **nefungoval ani sklad humanitární pomoci**, který podle současné starostky vedla zcela nekompetentní osoba, která navíc měla kriminální minulost. Ze skladu se ztrácela humanitární pomoc, některá pomoc do skladu ani nedorazila. Tyto informace nám v dalších rozhovorech potvrdili i někteří z obyvatel obce. Další problém, na který současná starostka upozornila, bylo téma **zajišťování a vydávání jídla**. Jídlo mělo být původně připravováno pouze pro hasiče a další členy IZS, případně pro armádu. Následně se však začali ke stravování připojovat i dobrovolníci, se kterými se původně úplně nepočítalo. Docházelo tak k situacím, kdy na hasiče už nezbylo jídlo, protože bylo vydáno většímu množství dobrovolníků, než se kterým se počítalo.

S problémem v **oblasti stravování** se podle vedení obce potýkala také obec **Hrušky**. Největším problémem podle vedení obce bylo to, že nikdy dopředu nevěděli, kolik jídel mají připravit – v některé dny to bylo např. dva tisíce porcí, v jiné dny i dva a půl tisíce jídel. Vařilo se pro IZS, armádu, dobrovolníky i místní. Někteří ze strážníků navíc pendlovali mezi Moravskou Novou Vsí a Hruškami a vybírali si, kde jim ten den bude více chutnat a kde se zdrží na jídlo. Jinak však podle starostky obec fungovala zcela jinak, než tomu bylo např. v Moravské Nové Vsi. Starostka Hrušek si ihned po tornádu **vytvořila svůj vlastní krizový štáb** složený ze zastupitelů, kterým rozdělila role a přiřadila, jakou agendu v rámci koordinace pomoci mají na starosti. Každý tak přesně věděl, za co zodpovídá a co má dělat. Co podle názoru vedení obce nefungovalo příliš dobře, byla původně nastavená **komunikace kraj – ORP – obec**. Podle starostky byla tato komunikace příliš zdlouhavá, proto většinu problémů řešila rovnou s úrovní kraje a úroveň ORP často vynechávala. Co podle vedení obce bylo v prvních dnech naprosto nezvladatelné, byla **koordinace materiální a humanitární pomoci od nahodilých dárců**. Starostka popsala, že před úřadem začal zcela spontánně vznikat sklad pomoci tím stylem, že okolo jeho auto, vyložilo krabice s pomocí a ještě předtím, než stihl někdo vyjít z úřadu, auto odjelo. Takto se to dělo stále dokola, dokud i plocha před úřadem nebyla zcela zaplněná. Ne vždy se však jednalo o pomoc, která byla potřebná – lidé před úřad vozili prakticky všechno, čeho se doma potřebovali zbavit, čímž pracovníkům obce přidělávali ještě větší práci. Čeho si vedení obce velmi vážilo, byla **pomoc armády a hasičů při odklizení škod** po tornádu. Odklízecí práce byly velmi rychlé, naplnění jednoho kontejneru se sutí trvalo v některých

případech i méně než 10 minut. Velkým překvapením pak byla faktura od firmy za svoz odpadu v prvních třech dnech po tornádu, která byla na částku milion a půl. Tyto náklady však obci pokryla státní dotace. U tématu využívání pomoci od armády ještě chvíli zůstaneme. Právě u tohoto tématu se starostka vyjádřila poměrně kriticky ke svým kolegům z ostatních zasažených obcí, kteří pomoc armády i přes nabídku pomoci nevyužili. Během rozhovoru uvedla konkrétní příklad toho, jak jí vedení armády volalo, zda pro ně má nějakou práci, že v Lužicích na úřadě nikdo není a v Moravské Nové Vsi jim řekli, že žádnou pomoc nepotřebují. Starostka neváhala a nabízené pomoci využila, jelikož na obci byla spousta práce.

Vedení města **Hodonín** řešilo v prvních hodinách po tornádu zejména **evakuaci S-centra**. Podle místostarosty evakuace seniorů ze zasaženého S-centra probíhala vzhledem k situaci ukázkově a za dvě hodiny měla většina seniorů zajištěné náhradní ubytování. Další výzvou bylo podle místostarosty **noční zajištění potravin** pro pracovníky IZS, což se podařilo díky spolupráci jednoho z místních obchodních řetězců, který jim ve 2 hodiny ráno otevřel a nechal je nakoupit vše potřebné. **Krizový štáb** byl svolán již pár hodin po tornádu, druhý den byla zřízena také krizová linka. Pracovníci úřadu měli jasně dané role, kdo má na starosti jakou agendu a za co přesně zodpovídá. Vše tak podle místostarosty fungovalo s přihlédnutím k okolnostem dobře a koordinovaně. Jednou z oblastí, která však byla na koordinaci značně náročná, byla **koordinace dobrovolníků**, kteří chtěli v zasažených lokalitách pomáhat. Podle místostarosty bylo úžasné, že celá republika chtěla pomoci, ale nekoordinovaní dobrovolníci často krizovému štábu i pracovníkům IZS přidělávali problémy, např. v tom, že museli řešit, kde mají dobrovolníci parkovat či dohlížet na to, aby dobrovolníci nechodili do oblastí, které pro ně podle IZS nebyly bezpečné. Dalším tématem, které bylo během rozhovoru řešeno, byla **pomoc neziskových organizací**. Podle místostarosty se v prvních chvílích po tornádu pomoc neziskových organizací zbytečně dublovala – zasažených občanů se ptalo několik neziskových organizací v krátkém časovém úseku na to, co potřebují. Když se však členové krizového štábu zeptali pracovníků neziskovek, co tedy lidé doopravdy potřebují, odpovědí jim bylo, že získaná data se musí nejdříve zpracovat. Podle místostarosty tak předávání informací bylo pomalé a ne vždy již bylo aktuální. Po pár dnech se situace zlepšila, podle jeho názoru i proto, že neziskové organizace spolu začaly více komunikovat a koordinovat se. Tématem se staly i **sociální sítě**. Podle místostarosty se na sociálních sítích šířily neaktuální informace o tom, jaká pomoc je v zasažených lokalitách potřeba. Lidé si na sociálních sítích nevěřili data, kdy byl příspěvek o tom, co zasažené lokality potřebují, uveřejněn, do Hodonína tak např. dva týdny po tornádu přivezli dodávku dek, které byly potřeba zejména první noc po tornádu. Kromě toho se prý na sociálních sítích šířily poplašné zprávy, které nebyly pravdivé – například že ze ZOO v Hodoníně utekly nebezpečné šelmy a toulají se po okolí.

Podle starosty **Lužic** panoval bezprostředně po tornádu v obci obrovský chaos. Do činnosti zastupitelů **vnesli strukturu a koordinaci až hasiči**, kteří se do zasažené oblasti začali sjíždět již desítky minut po události. S příchodem hasičů se mezi zastupiteli začaly rozdělovat jednotlivé role a také to, kdo bude mít jakou agendu na starosti. Ještě v noci prošli hasiči spolu se zástupci obce zasaženou část vesnice, aby se ujistili, že nikdo nezůstal v rozpadlých domech

uvězněný. Co si starosta vybavuje z rána po tornádu, je naprosté ticho v obci – nejezdily vlaky, auta ani autobusy, nezpívali ptáci, neštěkali psi. Jedním z dalších témat v rozhovoru byli opět **dobrovolníci**. Hasiči do některých oblastí v prvních dnech po tornádu dobrovolníky nechtěli pouštět, protože to pro ně nebylo bezpečné. Obec tak dobrovolníky chtěla využít na úklid jedné z lokalit, kde byl nafoukán např. polystyrén a další drobnější odpad. Starosta uvedl, že z některých dobrovolníků měl pocit, že tato práce je pod jejich úroveň, že přijeli dělat něco „užitečnějšího“. To však v té chvíli nebylo možné, jelikož z pozemků ještě nebyla uklizena suť a ne všechny domy byly prohlédnuty statikem. Starosta si rovněž všímal **změn nálad mezi místními**. Bezprostředně po tornádu v obci panovala sounáležitost, všichni si pomáhali a sousedské spory byly zapomenuty. Přibližně po dvou měsících se však začala nálada měnit s tím, jak neziskové organizace, nadace, ale i sama obec, začaly rozdělovat finanční prostředky ze sbírek. Lidé si mezi sebou začali více závidět, někteří z nich se pokoušeli nárokovat finance, i když neměli škodu vůbec nebo byla škoda na černé stavbě, což obec neproplácela.

6.1.4 Úroveň neziskových organizací a nadací

Se zástupci neziskových organizací a nadací bylo celkem provedeno sedm individuálních rozhovorů. Cílem rozhovorů bylo reflektování procesu a dopadu poskytování pomoci na jedince. **Zástupci nadací** velmi křivovali **efektivitu pomoci konsorcia** – jelikož nadace nemusely své pracovníky posílat fyzicky do terénu, mohly se tak mnohem více zaměřit na právní stránku poskytované pomoci (např. řešení smluv apod.). Některé sice proaktivně improvizovaně v terénu působily ještě před dohodou o spolupráci, tato dohoda však byla rychlá a z pohledu nadací velmi efektivní. Jednoduchá byla tak i **komunikace směrem k veřejnosti**. Z pohledu NNO však tato komunikace občas neprobíhala příliš hladce – orientace lidí v systému pomoci byla občas obtížná. O tom vypovídá např. citace jednoho ze zástupců NNO: „*Lidé věděli, že tam jsme proto, že jim chceme pomoci, ale úplně ne všichni rozuměli tomu, proč ta pomoc jde v těch 3 fázích a jenom po určitých částkách. A byl tam pak tlak z médií a sociálních sítí. Prostě se objevilo, že nevládky sedí na miliardě korun, tak kde ty peníze jako jsou. Když ten člověk pak řekl: hele, já jsem dostal 150 000 a pak dalších 150 000. Kde je teda ta miliarda? Říkal tak, že jsme to měli hned během týdne všechno vyplatit.*“ Na dlouhé vysvětlování akcentující potřebu spravedlivého rozdělení finanční pomoci pak neměl v terénu čas ani pracovník NNO, ani zasažený. Většina lidí se ale podle participantů z neziskových organizací v systému pomoci orientovala dobře.

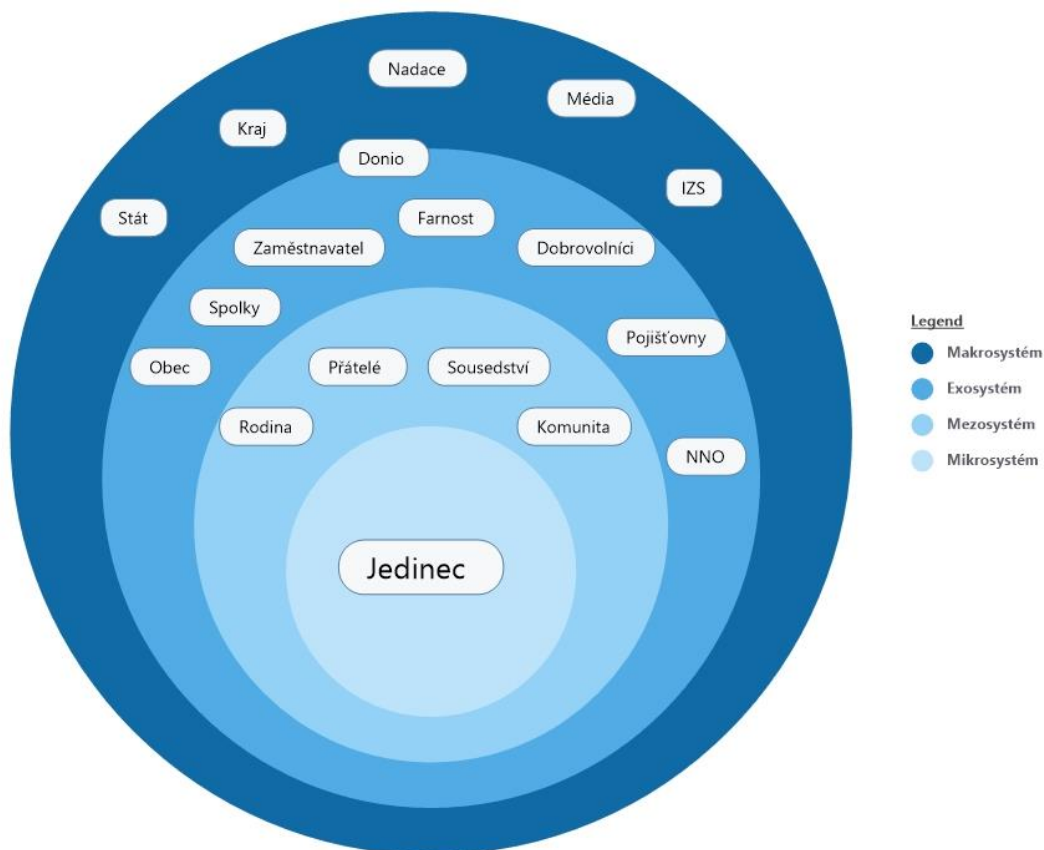
Participant z neziskových organizací, kteří se pohybovali přímo v terénu, dále ještě zmiňovali **problémy s mobilním signálem** – datové připojení potřebné pro INSPECTO bylo nestabilní a zpočátku se ztrácela data z terénních šetření, především dokumentační fotografie. Vyřešeno to bylo operativně leteckým režimem a připojením se na hotelovou wi-fi, kde se pak vše odeslalo v pořádku. Ve zpětném pohledu lze také říci, že se **dotazníky, kterými neziskové organizace monitorovaly situaci v terénu, často opakovaly** – zasažené části lokalit v řádu dnů obešli postupně hasiči, pak NNO, pak další NNO, následně další aktéři s nabídkou

psychosociální péče apod. Různí poskytovatelé pomoci tyto dotazníky prováděli v zájmu získávání aktuálních informací opakovaně. Chyběl tak vyšší stupeň koordinace. Některé NNO v prvních dnech po tornádu uvažovaly o tom, že by začaly **koordinovat dobrovolníky**, kteří pomáhali v zasažených oblastech, které byly jednotlivým neziskovým organizacím přiděleny. Nakonec se však rozhodly od toho původního záměru upustit, jelikož by se z jejich pohledu staly dalším hráčem v koordinaci dobrovolníků, což by nebylo šťastným řešením. Nakonec situaci vyhodnotily tak, že koordinace dobrovolníků relativně dobře funguje skrze jednotlivé krizové štáby obcí a skrze sociální sítě. Neziskové organizace tak koordinovaly pouze vlastní dobrovolníky, kteří byli v naprosté většině případů řádně označeni.

6.1.5 Sociálně ekologický model pomoci

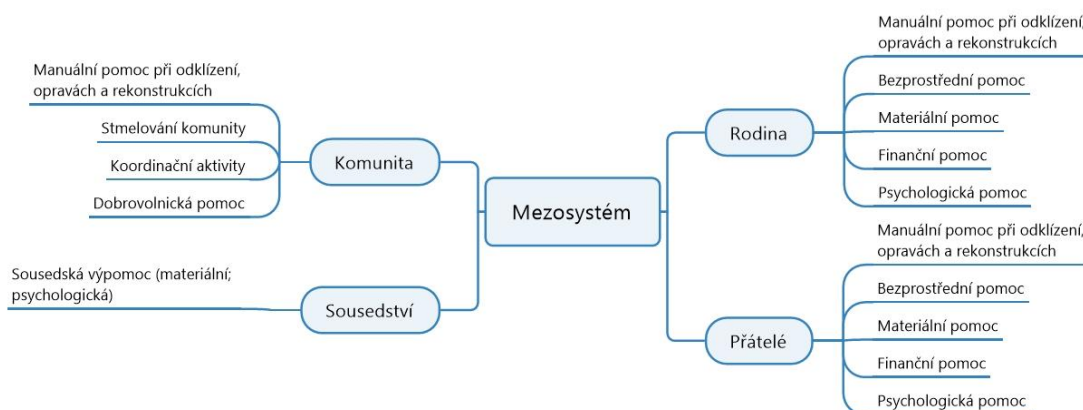
Sociálně ekologický model pomoci předpokládá propojenost jedince a jeho prostředí. Jedinec se během svého života pohybuje v různých systémech, které v různé míře ovlivňují jeho život. Tento přístup v sociální práci rozpracoval Urie Bronfenbrenner, který definoval pět systémů ovlivňujících život člověka. Tyto systémy mají podobu soustředných kruhů, v jejichž středu je jedinec. Bronfenbrenner definoval následující systémy: mikrosystém, mezosystém, exosystém, makrosystém a chronosystém. Pro účely naší analýzy jsou nejdůležitější první čtyři systémy, které jsme vztáhli k procesu pomoci, která byla jedinci po tornádu poskytována.

Obrázek 1: Sociálně ekologický model pomoci po tornádu

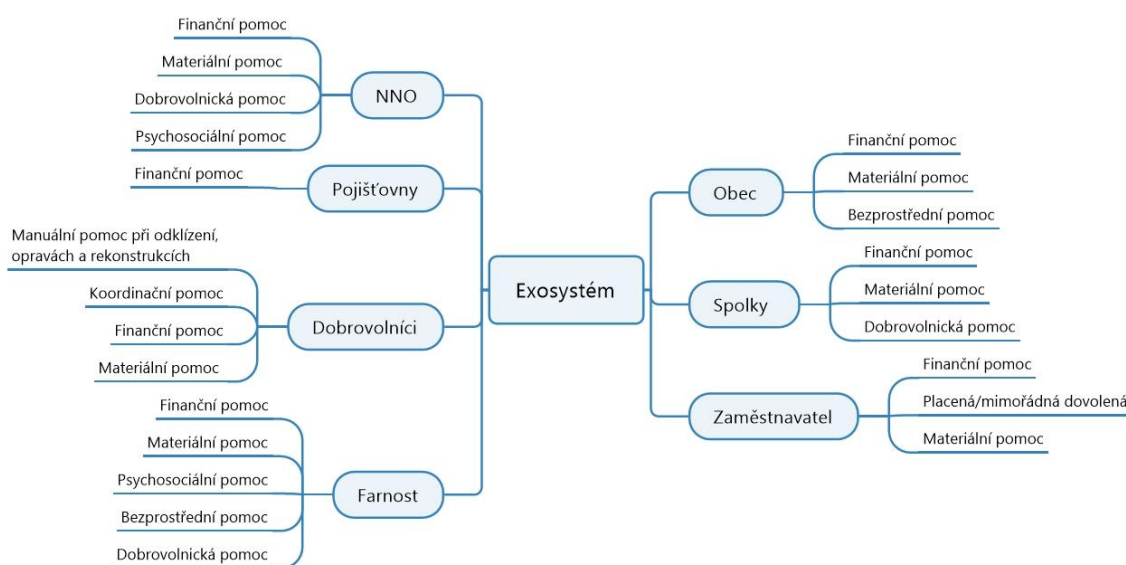
Ve středu **mikrosystému** stojí jedinec, kterému byla po tornádu z vnějšího prostředí poskytována pomoc od různých subjektů. Na úrovni **mezosystému**, který je jedinci nejbližší, řadíme mezi poskytovatele pomoci jeho rodinu, přátele, sousedství a komunitu. Každý z těchto subjektů mohl jedinci poskytovat pomoc v různé formě. Právě různé formy pomoci, které jsme díky kvalitativnímu výzkumu identifikovali, jsou zobrazeny na následujícím obrázku.

Obrázek 2: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v mezosystému

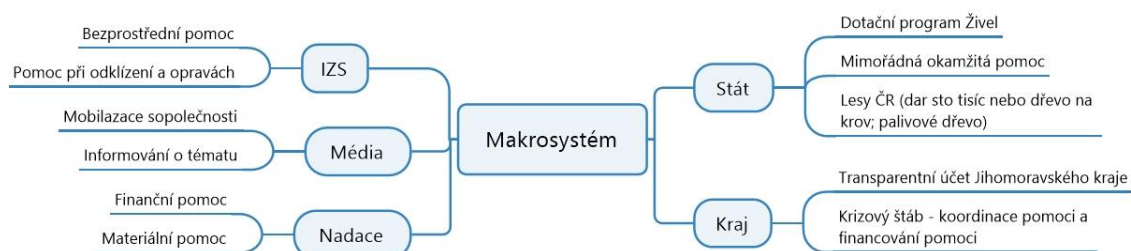
Po úrovni jedincova nejbližšího systému (mezosystému) následuje pomoc ze vzdálenějšího **exosystému**. Na základě analýzy dat jsme do exosystému zařadili následující poskytovatele pomoci: obec, spolky, zaměstnavatel, nestátní neziskové organizace (NNO), pojišťovny, dobrovolníci a farnost. Na následujícím obrázku je opět zobrazeno, jakou pomoc mohly jednotlivé subjekty jedinci poskytovat.

Obrázek 3: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v exosystému.

Po úrovni exostému následuje úroveň **makrosystému**, která je jedinci z jeho pohledu nejvzdálenější, přesto však má na celkový výsledek poskytované pomoci obrovský vliv. Jedná se o pomoc ze strany státu, kraje, IZS, médií a v neposlední řadě také nadací. Následující obrázek opět zobrazuje, jaké formy pomoci mohly jednotlivé subjekty jedinci poskytovat.

Obrázek 4: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v makrosystému

Z výše uvedeného je patrné, že do systému pomoci bylo zapojeno velké množství subjektů, které jedinci poskytovaly široké spektrum nejrůznější pomoci. To, jak jedinec poskytovanou pomoc od výše uvedených subjektů pomoci vnímal a hodnotil, bude konkrétněji zachyceno v části Dopady pomoci na domácnost.

6.2 Hodnocení pomoci místními aktéry

Na úrovni místních aktérů bylo provedeno deset individuálních rozhovorů a jedna fokusní skupina. Fokusní skupina proběhla s místními aktéry v Moravské Nové Vsi, individuální rozhovory pak proběhly s různými aktéry napříč zasaženým územím. Začneme výsledky fokusní skupiny.

6.2.1 Fokusní skupina s místními aktéry v Moravské Nové Vsi

Tématem fokusní skupiny s místními aktéry bylo celkové zhodnocení pomoci po tornádu v zasažené lokalitě Moravská Nová ves. Hodnocen byl systém pomoci jako celek, jeho jednotlivé části (činnost státu, činnost kraje, činnost obce, pomoc neziskových organizací a nadací apod.) Fokusní skupina byla vedena **technikou SWOT analýzy**, která se zaměřovala na silné stránky pomoci, slabé stránky pomoci a dále pak na příležitosti a hrozby. Výstupem je tedy přehledná SWOT analýza vytvořená samotnými účastníky fokusní skupiny.

Silné stránky

- IZS fungoval perfektně, jeho pomoc byla velmi rychlá
- Nasazení IZS je odstřižnuto od politických rozhodnutí
- Velmi vyspělá občanská společnost

- Humanitární pomoc pro všechny (jídlo, pití, oblečení)
- Zasažení se sdružovali a navzájem si pomáhali
- Pojišťovny zafungovaly dobře
- Neoficiální pomoc armády – pomáhali, i když neměli rozkaz (v podstatě pomáhali nelegálně)
- Firmy dávaly slevy na stavební materiál, když byl určen pro obyvatele zasažené tornádem
- Dobrovolníci (bez nich by to nešlo)

Slabé stránky

- Pomoc od státu přišla jako poslední
- Moravská Nová Ves měla nejhorší koordinaci pomoci ze všech zasažených obcí
- Činnost obce – neinformovala občany, nezapojovala se, odmítala pomoc zvenčí (Moravská Nová Ves)
- Kradlo se (benzín, jídlo, ...)
- Podvody firem a živnostníků, kteří měli opravovat zasažené domy
- Obyvatelé obcí, kteří nebyli zasaženi tornádem, se na pomoci „přiživili“ (chodili si pro materiální pomoc i pro jídlo)
- Materiální pomoc od obyvatel ČR – lidé dávali jako materiální pomoc vše, čeho se chtěli doma zbavit (většina oblečení byla stejně nepoužitelná)
- Špatná evidence materiální pomoci
- Špatně pojištěné nebo vůbec nepojištěné domy
- Nedostatek řemeslníků
- Nedostatek materiálu (stavebního)
- Změna pravidel čerpání státní pomoci (programu Živel)
- Stavební materiál se vyhazoval (např. cihly, které stačilo očistit a znovu použít, se vyhazovaly a přitom byl cihel nedostatek)
- Bezprostřední pomoc neprobíhala dle krizového evakuačního plánu (Lidé zůstávali v poničených domech přes noc a přitom nevěděli, zda jsou domy stabilní. Nikdo zasažené lidi nikam nerozvážel.)
- Dlouhé čekání na statiky – brzdilo odklizení a stavební práce
- Selhání krizového štábu
- Dublování pomoci (např. statici od státu a statici od pojišťoven – stačil by jeden statik a jejich databáze by měly být propojené)
- Krizoví manažeři se střídali jak na běžícím pásu
- Nedostatečná podpora příslušníků PČR, kteří nedostali ani napít během služby ve velkých vedrech
- Problém při žádosti o pomoc směrem k hasičům a armádě (když hasiči a armáda nedostali oficiální pokyn k pomoci zasaženým, oficiálně pomoci nemohli – pomáhali neoficiálně na své vlastní riziko)

- Nedostačující zdravotní pomoc pro zasažené na místě (zasažení lidé měli trauma, ale lékaři ve stanech neměli vhodné léky)
- Obecní úřad „kšeftoval“ se slevami na materiál i s poukazy od IKEA
- Neinformování občanů o tom, co se stalo s humanitární pomocí, která zbyla – kam se vlastně poděla?
- Vedoucí pracovník humanitárního skladu byl „podivný člověk“ s kriminální minulostí – dělal tam business
- Závist mezi lidmi v obci – zasažení vs. nezasažení, kdo jakou pomoc dostal a v jaké výši
- Dobrovolníci v tričkách neziskových organizací (ADRA) se akorát pletli a zavazeli

Příležitosti

- Peníze rozdělit i na pomoc potřebným (klientům sociálních služeb)
- Zapojení sociální komise
- Zbylá humanitární pomoc se může distribuovat těm, co ji potřebují – např. klientům sociálních služeb
- Organizace dobrovolníků (stále je prostor pro zlepšení)
- Zpracovat všechen materiál, i odpad (např. cihly ze zasažených domů)
- Politické téma

Hrozby

- Důležitost evidence humanitární pomoci – hlídání toho, kdo si pro jakou pomoc přijde
- Nedostatek lidí na THP úseku
- V ČR není povinné pojištění nemovitosti/domácnosti
- Finanční pomoc nebyla dostatečná z důvodu inflace (projekty byly vytvořené na nějakou částku, ale v reálu se stavba/oprava o desítky procent navýšila z důvodu inflace a rostoucích cen materiálu)
- Podvody firem i živnostníků (nadsazování hodinových cen, čerpání záloh a nedokončení stavebních prací)
- Koordinace humanitární pomoci (je třeba koordinovat, co se bude vybírat a v jakém množství – např. všude bylo plno Sava, které bylo k ničemu)
- Změny pravidel v programu Živel
- Špatná činnost krizového centra (musí být řízeno někým, kdo tomu rozumí a ví jak koordinovat pracovníky i jednotlivé činnosti)

Jak je vidět výše, podnětů na fokusní skupině padlo opravdu velké množství. Přestože slabých stránek pomoci bylo jmenováno mnohonásobně více než silných stránek pomoci, místní aktéři si toho, jaká pomoc jim byla ze strany různých aktérů poskytnuta, velmi vážili. Nad SWOT analýzou se dlouho zamýšleli a jejich úmyslem bylo na slabé stránky systému pomoci upozornit tak, aby je aktéři pomoci mohli v případě dalších podobných událostí co nejvíce eliminovat.

6.2.2 Individuální rozhovory s místními aktéry

Místní aktéři v **Moravské Nové Vsi** se shodují na tom, že přístup tehdejšího vedení obce k následkům tornáda byl tristní. S vedením se jim ne vždy spolupracovalo dobře, problémem byla v několika případech i shoda na tom, jak při opravách škod po tornádu postupovat. Jako nejhorší ze strany obce hodnotí **komunikaci směrem k veřejnosti** a také **špatnou koordinaci aktivit a pomoci bezprostředně po tornádu**. Co se podle nich dále v obci proměnilo, byla **nálada**. Bezprostředně po tornádu vnímali náladu v obci jako plnou porozumění, pochopení, sounáležitosti a snahy jeden druhému pomáhat. To se ale s postupem času změnilo a mezi lidmi se začala šířit závist a snaha pomoc zneužívat. Participantů během rozhovorů uváděli několik příkladů toho, jak si lidé, kteří tornádem zasaženi nebyli, chodili pro různé formy pomoci (např. pro nejrozličnější materiální a humanitární pomoc), nebo si chodili pro jídlo apod. Problém byl v některých případech i v rozdělování darů, např. elektrokol, která dostali i lidé, kteří zasaženi nebyli. To se v obci samozřejmě rozkřiklo a vztahy mezi místními to ještě zhoršilo. Co obec mohla udělat lépe a neudělala, byla podle místních aktérů **koordinace materiálních a humanitárních skladů**, zejména vydávání pomoci. Participantů uváděli, že v obci se kšeftovalo např. s pohonnými hmotami i s další pomocí z humanitárních a materiálních skladů. Problém byl podle některých participantů i s nekoordinovanými dobrovolníky, kterých bylo na místě velké množství a svými auty blokovali např. i silnice, kudy nemohla být odvážena suť. Další oblastí, která podle některých participantů nebyla dobře zvládnutá, byla **koordinace a logistika stravování**. V porovnání s okolními obcemi, hlavně Hruškami, prý byla situace v Moravské Nové Vsi mnohonásobně horší. Co náladu ve vesnici podle participantů nezlepšilo, byly **první hodečky po tornádu**, které sice místo původních čtyř dnů trvaly pouze jeden den, ale i to stačilo. Polovina obce byla proti tomu, aby se hody pořádaly, druhá polovina byla pro. Náladu v obci to však spíše zhoršilo. V současné době je **obec podle participantů stále rozdělená, vztahy v obci jsou napjaté**. Obec tak podle názoru participantů mohla svou úlohu v pomoci po tornádu zvládnout lépe, a to jak komunikačně či koordinačně, tak i v rámci využívání nabízené pomoci zvenčí či v procesu rozdělování pomoci.

S problémy s **nekoordinovaným vydáváním materiální a humanitární pomoci** se podle svých slov setkali i někteří místní aktéři v **Hodoníně**. Problém to podle nich byl zejména v prvních dnech po tornádu, v následujících týdnech se situace výrazně zlepšila a zkoordinovala. Podle dalšího z participantů se v Hodoníně potýkali s **šířením nepravdivých informací** o tom, že ze zasažené zoologické zahrady utekly nebezpečné šelmy, které se nyní toulají po Hodoníně. To mezi místními vyvolalo velký neklid, který i po vyvrácení těchto informací přetrvával. Participantů hodnotí velmi dobře komunikaci s různými aktéry pomoci, ať už směrem z krajského krizového štábu, krizového štábu ORP či vedení města. V Hodoníně byla zasažena pouze specifická část města, mnohem větší část zůstala nedotčena. Někteří místní tak podle participantů neměli příliš dobré povědomí o tom, co se na druhém konci města stalo a jakou pomoc zasažená oblast potřebuje. Od nezasažených obyvatel se tak např. množily

stížnosti, že není včas posekaná tráva nebo že vážne svoz odpadu apod. Vztahy ve městě však tímto nijak zvláště narušeny nebyly a nálada ve městě se příliš nezměnila.

Další obcí, kde jsme měli možnost hovořit s některými místními aktéry, byly **Mikulčice**. Ti v obci v prvních dnech po tornádu vnímali jako problematické zejména **nekoordinovanost systému pomoci**. V terénu se pohybovala spousta pracovníků a dobrovolníků, kteří mapovali potřeby domácností, toto mapování se však podle místních aktérů mnohdy **dublovalo**. Jeden z participantů se dále domnívá, že mnohem více se měly zjišťovat také schopnosti a dovednosti dobrovolníků, kteří v obci pomáhali. V některých případech prý docházelo k tomu, že **dobrovolníci tvrdili, že něco umí, v realu však byla situace opačná**. To vedlo k tomu, že v některých případech se např. musela několikrát předělávat střecha, kterou dobrovolníci opravovali. To nakonec přidělávalo starosti a práci jak zasaženým domácnostem, tak odborným řemeslníkům a dalším pracovníkům. Jeden z participantů pro popis situace využil příhodné spojení – *spousta pomocných rukou je super, ale když chybí hlava, tak je to problém*. Někteří dobrovolníci v terénu pak podle participantů pomáhali bezhlavě až psychopaticky a jejich **nezdravá touha zachraňovat svět** se později ukázala jako problematická – tito dobrovolníci byli po čase zcela vyčerpaní a sami mnohdy potřebovali specializovanou pomoc. Co se týče **vztahů v obci**, ty byly vyostřené zejména několik týdnů po tornádu, postupem času se však uklidnily a nyní nejsou vztahy v obci nijak napjaté. Vyostření vztahů v obci, které vyústilo až v rezignaci starostky, bylo podle jednoho z participantů způsobeno zejména fyzickým i psychickým vyčerpáním místních obyvatel. Vyčerpání se podle participantů stále ještě podepisuje na zápalu a chuti místních pouštět se do společných aktivit obnovy po tornádu, např. do obnovy zeleně.

6.3 Dopady pomoci na domácnosti

V této části zprávy jsou uvedeny výsledky biografického výzkumu domácností. Konkrétně je zde uvedeno devět z nich, u kterých během procesu autorizace participanté souhlasili se zveřejněním ve výzkumné zprávě. Rozhovory probíhaly v červenci a srpnu 2023.

6.3.1 Beata a Robert

Dům, ve kterém bydleli Beata s Robertem, byl starý přes 40 let. Jednalo se o dvougenerační nemovitost. Dole bydleli rodiče pana Roberta, nahoře on s manželkou Beatou a dvěma dospívajícími dětmi. Dům byl v zásadě zrekonstruován, zateplen, měl nová okna. Rekonstrukce se prováděla postupně, podle toho, jak měla zrovna rodina peníze.

V den, kdy přišlo tornádo, sice hlásili bouřku, ale podle paní Beaty tomu nikdo nevěnoval pozornost, protože všichni očekávali jen „normální“ bouřku. Pan Robert po návratu z práce

sice poschovával nějaké věci ze zahrady, ale žádné větší zabezpečení neprováděl. Paní Beata už byla také z práce doma. Celá rodina byla tedy v době tornáda pohromadě. *„Já jsem pořád chodila z jednoho balkonu na druhý, jeden jsme měli do ulice a druhý do zahrady, a koukala jsem, co se děje. A teď na to koukám a tam takový kruh a teď začal ten vítr, a když jsem se podívala ke kostelu, tak tam už bylo vyložene vidět to tornádo – ten tunel.“* Celá rodina se utíkala schovat dolů do sklepa. Když ale seběhli do přízemí ke sklepním dveřím, dům už se trhal. V tu chvíli, kdy rodina byla dole, smetlo tornádo celý štít domu. Vzduchem létaly skříně, dveře, okna se pod tlakem prohýbala a rozbíjela. Celé to trvalo maximálně deset minut. *„Byl to hluk, tak jak by vám do baráku najížděl vlak, nebo letadlo. Hukot, šílený hukot.“* Když se tornádo přehnalo, nemohla rodina nejprve uvěřit tomu, co se stalo. Vzápětí přiběhli příbuzní, kteří bydlí ve stejné obci, aby zjistili, co se stalo a jak mohou pomoci. To, co po tornádu zůstalo, byla spoušť. *„Mně to připadalo, že je to tu všechno k demolici, všechny domy, co tu byly.“*

Nikdo z rodiny naštěstí neutrpěl vážná zranění, pouze dcera Beaty a Roberta měla drobné zranění ruky. Rodina se odstěhovala na dva a půl měsíce ke švagrovi, který bydlí ve stejné obci, ale na jejím opačném konci, který neštěstí nebyl zasažen. Babička se nastěhovala ke druhému synovi. Večer začali do obce jezdit hasiči. *„Ta vesnice vypadala jako po válce. Sami hasiči, když sem najížděli, říkali, že zažili ledasco, ale něco takového ještě nikdy neviděli.“* Díky pomoci hasičů se podařilo dům zpevnit. Z jedné strany byla přistavena konstrukce, která měla zajistit, aby bylo vůbec možné vyjít do horního patra domu a vynést cennosti, které nebyly zničené. Následovala demolice domu. Statické posudky ohledně nutnosti demolice se sice lišily, všichni odborníci se ale shodovali, že opravovat dům ve stavu, v jakém byl, by bylo nesmyslné. Díky tomu, že rodina má známého majitele stavební firmy, tak na statiky nebylo nutné dlouho čekat. První přijel hned v neděli, tedy čtyři dny po neštěstí. Firma známého následně i starý dům zdemolovala. Postarala se i o odklizení sutin, s drobnými věcmi na zahradě vypomáhali dobrovolníci. Někteří byli z organizací, v obci totiž operovala ADRA a Český červený kříž, které pomoc dobrovolníků koordinovaly. Někteří dobrovolníci nicméně přišli „jen tak“, chodili po obci a ptali se, s čím mohou pomoci. Práci dobrovolníků i hasičů si rodina velmi pochvaluje: *„Bez nich by se to ani neovládlo. Oni byli šikovní, nemůžeme proti nim nic říct.“*

Naštěstí byl dům rodiny pojištěn. Jednání s pojišťovnou bylo navíc bezproblémové. Jelikož měla rodina demoliční výměr, vyplatila pojišťovna škodu v plné míře, až do výše pojistné částky, což byly asi 4 miliony Kč. Rodina využívala i jiné finanční pomoci, od nadací, dobrovolníků a také státní finanční pomoc „Živel“, od kterého rodina získala asi 2 miliony Kč. Tato pomoc pokryla asi 95 % škod. Kromě toho rodina využila pomoc jednoho dárce, který se nabídl, že jim uhradí nákup nového nábytku až do výše 100 tisíc Kč. Rodině bylo řečeno, že nesmějí čerpat pomoc od MND, když čerpají pomoc od Lesů ČR. Kolem těchto pravidel čerpání pomoci se šířila celá řada fám, ale tuto informaci rodina považuje za správnou. Rodina si celkově poskytnutou pomoc velmi pochvaluje, jak co se týče výše poskytnutých částek, tak co se týče fungování pomoci. Na začátku sice vládl určitý chaos, podle paní Beaty a pana Roberta ale není možné tuto věc někomu vyčítat. Vzhledem k tomu, že se jednalo o zcela

mimořádnou událost, je jasné, že nebylo možné se na ni pořádně připravit. Fungoval i rozvoz jídla a pití. „*Mohli jste si pro něj dojít na místo v obci, nebo to bylo i rozváženo traktůrkem.*“

Pro zrychlené stavební řízení bylo nezbytné, aby novostavba měla původní půdorys, účel užívání místností se ale změnil. I z venku je nový dům jiný. Hlavním argumentem pro provedené změny, byly finance. Tím, že přišla válka na Ukrajině, tak ceny všeho materiálu i práce vyletěly nahoru. Určité změny ale byly provedeny i v zájmu zvýšení komfortu bydlení a užívání domu.

Po prázdninách se rodina nastěhovala k sousedovi, který bydlí naproti jejich domu. Mohli tedy snadno dohlížet na výstavbu nového domu, jehož výstavba trvala rok a dva měsíce. Nový dům stavěla firma známého, která demolovala dům starý. Některé drobnosti na domě a kolem něj ale pan Robert prováděl svépomocí. Tím, že byl dům na klíč, odpadly rodině starosti se sháněním odborníků na jednotlivé realizace. Cenu ale pan Robert a paní Beata považují za nepřiměřenou. Navzdory tomu jsou však rádi, že výstavba dopadla tak, jak dopadla. Některé rodiny v okolí čekaly na stavební firmu i rok.

Neštěstí podle paní Beaty a pana Roberta prokázalo, že vztahy mezi sousedy fungují velmi dobře. Lidé si vypomáhali hodně díky rodinám nebo dobrovolníkům. Navzájem už méně, protože každý měl dost svých starostí. V ulici, kde rodina bydlí, přišly o střechu všechny domy.

Oba manželé hodnotí svůj život od neštěstí jako méně spokojený. Pan Robert je živnostník, jeho živnost naštěstí nebyla neštěstím zasažena, nicméně stejně byla rodina asi půl roku bez příjmu, protože pan Robert se musel věnovat pracím na domě. S výstavbou domu měli a stále mají hodně starostí, navíc jim ubyl čas, který by mohli věnovat dětem. Děti sice rodičům úbytek společně tráveného času nevyčítají, protože důvody chápou. Tuto změnu k horšímu nicméně vnímají. Paní Beata celou situaci shrnuje slovy: „*My jsme ty děti na ty dva roky de facto odložili. Naštěstí byli velcí. Po psychické stránce ale já jsem byla v háji. Měsíc a půl jsem marodila. Skončila jsem v práci. Všechno bylo špatně. Pořád jsem se sama sebe ptala, proč my. Je to asi rok, co je mi už lépe. Ale potřebovala jsem psychologa.*“ Paní Beata připouští, že doteď má obavy, když přijde bouřka a je zrovna v práci. „*Divili jsme se, že celou situaci zvládá celkem bez problémů babička. Má už 77 let a ona ten starý dům s dědou stavěla. Chtěla být i u té demolice.*“

6.3.2 Božena

Paní Božena se nastěhovala do novostavby rodinného domu na sklonku roku 2020. V té době ještě dům oproti původnímu harmonogramu nebyl zkolaudován, protože práce na něm se zdržely v důsledku proti covidových opatření. Rodině však vypršela nájemní smlouva v předchozím bydlišti, a tak se rozhodla nastěhovat do nezkolaudované stavby. Práce na domě pokračovaly až do konce června 2021, kdy se kolaudace již měla uskutečnit. Týden před jejím termínem však přišlo tornádo.

Na příchod tornáda paní Božena vzpomíná podobně jako mnozí jiní obyvatelé zasažených obcí. Když začal prudký vítr rozbíjet okna, utíkala se i s dítětem schovat do koupelny, kterou v tu chvíli považovala za nejbezpečnější a současně nejlépe dostupné místo v domě. Paní Božena netuší, jak dlouho se v koupelně schovávala, když ale bouře konečně ustala a vyšla ven z domu, nemohla uvěřit vlastním očím. Jejich dům byl zcela zdevastován. Okolní domy vypadaly podobně.

Hned následující den se rodina přestěhovala do nedaleké obce k příbuzným a později si načas pronajala byt ve městě. Největší strach měla paní Božena z demolice domu, které se obávala kvůli rozsáhlému poškození zdi v domě: „*Tady v té zdi, v té obvodové, byla obrovská díra. Takže jsem se nejvíc bála, že nám nařídí demolici.*“ Projektant domu, který přijel hned druhý den po tornádu, však rodinu uklidnil, že poškození není tak rozsáhlé, aby bylo nutno dům srovnat se zemí.

V následujících dnech se rodina dala do vyklízení domu, při kterém jí pomáhali dobrovolníci z řad přátel. Pomoc cizích dobrovolníků rodina nevyužila. Jednak proto, že si vystačili s vlastními přáteli, jednak pro určitou nedůvěru k cizím lidem. Rekonstrukci zatím neřešili. Po domluvě se sousedy, kteří také všichni bydlí v novostavbách (jednalo se o zcela novou část obce), se rodina dohodla, že nechce poškození jen narychlo a nekvalitně „lepit“, ale že chce udělat potřebné opravy skutečně odborně správně.

Rodina v prvních dnech využila pomoc od obce, a to v podobě donášek jídla. Na tuto pomoc paní Božena vzpomíná ráda. Ačkoliv se podle ní může zdát, že je to jen maličkost, fakt, že se člověk nemusí dobrovolníkům ani sobě samotnému starat o jídlo a pití a může se soustředit plně na práci okolo zničeného domu, podle paní Boženy hodně pomůže. Rodina také využila nabídku obce na darování materiálu na zatlučení rozbitých oken. Na celém domě totiž zůstalo jen jediné nepoškozené okno. Vyklízecí práce trvaly rodině přibližně týden.

Další fází bylo shánění financí na opravu domu. I v tomto případě byli rodině velkou pomocí přátelé, kteří rodině přispěli částkou přibližně 500 tisíc. Diecézní charita Brno přispěla rodině na opravy částkou 60 tisíc, nejvíce peněz však rodina získala od ADRA. Celkem to bylo dvakrát 150 tisíc. ADRA nabízela rodině 150 tisíc i potřeť, ale to už rodina odmítla: „*Tu třetí nabídku 150 tisíc jsme už odmítli, protože nám přišlo, že už to jako není nutné a že jsou tu i jiní, potřebnější.*“ Rodině také pomohl Český červený kříž částkou 50 tisíc na opravu střechy. Se zorientováním v nabídce finanční pomoci pomáhala rodině hodně sestra paní Boženy, jejíž dům byl také zasažen tornádem. Rodině pomohl také úřad práce částkou přibližně 60 000 v rámci výplaty dávky hmotné nouze, dále také místní farář, který pořádal vlastní sbírku, z níž rodině přispěl částkou 100 tisíc. Celkově rodina přijala na darech finanční pomoc ve výši téměř 570 tisíc (do této částky není započítána finanční pomoc od přátel, viz výše).

Vzhledem k tomu, že rodina neměla pojistku na stavbu, ale na domácnost, nebylo až tak složité domoci se na pojišťovně výplaty škody, a to navzdory skutečnosti, že obývala nezkolaudovanou stavbu. Paní Božena si v této věci velmi pochvaluje pomoc spolužáka

ze studií, který jim s uzavřením pojistky pomohl. Pojišťovna ze začátku rodině proplácela nějaké částky proti fakturám, nakonec celkově vyplatila rodině na pojistném částku 2 miliony. Rodina nežádala stát o Živel, protože kolem toho bylo tolik administrativy, že to za částku 200 tisíc, na kterou by měli nárok, nestálo. Rodina také nežádala o půjčku od státu s úrokem 1 %, protože škodu zvládla pokrýt i bez této pomoci.

„Ještě jsem žádala pomoc u Nadace J&T a ti nám přispěli na rekonstrukci dětského pokojíku. Tato pomoc byla založena na proplácení faktur.“ Rodina nečerpala žádnou pomoc na obnovu zeleně, protože v době, kdy tornádo udeřilo, ještě žádná zahrada kolem domu nebyla.

Paní Božena připouští, že velkým štěstím pro ně byla poněkud netypická konstrukce střechy novostavby, která má tvar jehlanu. Zatímco stavby se sedlovými střechami přišly nejen o krytinu, ale často i o celý krov, krov jejich střechy a spodní části krytiny zůstaly zachovány. Proto také vnitřek jejich domu nebyl tolik poničen následným promočením tak, jak tomu bylo u mnohých jiných domů.

Hezkou zkušeností pro rodinu byly také události, kdy zcela cizí člověk, který šel okolo jejich rozbořeného domu, přispěl rodině na opravu domu v hotovosti. Jednalo se obvykle o částky okolo 2 tisíc, rodina nicméně přijala i pomoc ve výši 30 tisíc od paní, která chtěla rodině proplatit i případnou daň z tohoto daru: *„Ona mi pak volala a říká mi: ‚No já jsem vám poslala teďka nějaké peníze, ale já nevím, jak to bude potom se zdaněním. Takže kdybyste z toho měla platit daň, jo, tak mi zavolejte, kolik to bylo a já vám ty peníze ještě pošlu.‘ Jakože to bylo úplně až neuvěřitelné. Ale ty dary na to tornádo se nedanily, samozřejmě...“*

Opravy domu trvaly rodině zhruba rok a půl, přičemž ve snaze najít ve špatném i něco dobrého rodina neštěstí využila jako příležitost zrealizovat některé věci na domě jinak, lépe. Paní Božena nicméně tyto změny hodnotí spíše jen jako kosmetické. V domě totiž rodina bydlela tak krátce, že ještě nestihla přijít na to, co udělala špatně. Lidé, kteří bydleli ve svých domech již déle, mohli tohoto neštěstí „využít“ lépe. Rodina se nastěhovala zpátky do domu za 5 měsíců od neštěstí, kdy v domě nebyla ještě kuchyň ani interiérové dveře, ale paní Božena už hodně chtěla do vlastního.

Peníze přijaté na darech a pojistném rodina využila také k nákupu nového auta, protože tornádo jim zničilo i auto: *„To naše předchozí jsme měli zaparkované normálně tu u domu a po tornádu jsme ho našli na zahradě u souseda.“*

Obec, ve které paní Božena žije, na rozdíl od jiných, nerozdělovala mezi své obyvatele finanční pomoc. To vyvolalo poměrně negativní reakce. Myšlenka obce byla taková, že vytvořila tři variabilní symboly, na školu, na školku a na městys, protože byla jednou z nejzasazenějších obcí na veřejných stavbách. Potřebovala tedy značné finance na obnovu svých staveb, které se ještě stále nepodařilo opravit v plném rozsahu. Paní Božena tento postup obce chápe, ale připouští, že množství obyvatel obce to velmi pobouřilo.

Rodině pomohla také firma, v níž je zaměstnán manžel paní Boženy. Ten dostal z práce asi 3 týdny placené dovolené, aby mohl obstarat věci okolo domu. Také rodině zapůjčili asi na půl roku auto, na prvních pár dnů také dodávku. Firma poslala rodině také nějaký finanční dar a kolegové také přispěli.

Na jednom místě v obci byl sklad humanitární pomoci, kdy se ze začátku nijak nesledovalo, kdo si co a kolik bere. Podle paní Boženy to později někteří lidé začali zneužívat a zásobovali se třeba toaletním papírem více, než bylo nutné. Proto začalo být později povinné uvádět při přebírání věcí jméno a adresu, aby bylo možné sledovat, zda někdo nedochází pro pomoc „podezřele“ často.

Situace sousedů byla podle paní Boženy obdobná, a to jak co se týče škod, tak co se týče pomoci. Sousedé si tedy podle ní neměli moc co závidět.

Velkou pomocí byla také nabídka pronájmu bytu v Brně za cenu energií od známého. Přičemž energie si tento známý doteď nenechal zaplatit. Přitom se jedná o člověka s těžce postiženým dítětem, který jistě také nemá příliš moc peněžních prostředků. Paní Božena nicméně nabídnutou pomoc ocenila i v tom, že Brno jim na rozdíl od jejich obce nabízelo anonymitu spojenou s oddechem od neustálého litování ze strany lidí, kteří v obci o jejich situaci věděli. Být totiž neustále litován bylo pro paní Boženu posléze poněkud stresující.

Paní Božena také vzpomíná na pomoc v podobě bezplatného zapůjčení auta na prázdniny od úplně cizích lidí, kteří se o jejich situaci dozvěděli od společných známých.

Největší změnou v kvalitě života od tornáda bylo pro paní Boženu to, že ztratila určitý pocit bezpečí, který dříve měla. Neprojevuje se to ale v nějakých patologických úzkostech nebo úbytkem fyzického zdraví. Nejnáročnější bylo překonat období, kdy byl dům již vyklizen od největších škod, zároveň však stále nebyl opraven a ukončení prací bylo v nedohlednu. Toto období bylo pro paní Boženu nejnáročnější. Paní Božena byla krátce v kontaktu s kamarádkou, která je terapeutka. Co se rozhodně změnilo, je to, že paní Božena od té doby častěji než dříve sleduje na mobilu aplikace na předpověď počasí, a to zejména, když se blíží nějaká bouřka. Tuto obsesi si přitom podle ní s sebou nese spousta jejích známých z okolí. Kdyby přišlo nějaké tornádo znovu a dům paní Boženy byl opět zničen, tak už by se rodina odstěhovala: *„Nebudu tady bydlet v Tornadowalley!“* Myšlenkou přestěhovat se na jiné místo, kde je pravděpodobnost tornáda nižší, se paní Božena nějakou chvíli zaobírala. Později však zjistila, že žádná adresa v Česku by nebyla lepší, protože pravděpodobnost tornáda je na našem území všude stejná – malá.

Tornádo vytvořilo extrémní nápor i na manželství, ve kterém paní Božena žije. Bezprostředně po neštěstí se sice manželé velmi semkli a podpořili, rekonstrukce domu, která ale bezprostředně navázala na jeho výstavbu, manžela velmi unavovala. Únava manžela se pak neustále střetávala se snahou paní Boženy co nejdříve bydlet ve vlastním: *„Pro nás s manželem to byla velká zkouška a doufám, že se nic podobného, jako to tornádo, už nebude v našem*

soužití opakovat.“ Širší rodina jinak ale byla pro paní Boženu velkou pomocí, i když vůči některým, určitě dobře míněným, radám se člověk musel umět vymezit.

Dalším dopadem tornáda bylo určité zlepšení vztahů mezi sousedy. Vztahy byly i před tím dobré, protože na místě, kde paní Božena bydlí, jsou sousedé podobně staří a vesměs místní, znají se ze školy apod. Tornádo však přineslo určité ještě větší semknutí vztahů. Vztahy v obci tornádo také zasáhlo. Pomohlo třeba překonat některé letité spory, kdy si najednou pomáhali lidé, kteří se před tím roky nebavili a už možná ani nevěděli proč. Poskytovaná pomoc však některé lidi nakonec postavila proti sobě. Podle paní Boženy jde prostě o obyčejnou lidskou závist. Nejvíce zla se odehrávalo na sociálních sítích, kde někteří lidé ochotněji popustí uzdu svému vzteku. Bohužel změna ve vedení obce podle paní Boženy vztahy mezi obyvateli ještě zhoršila. Nové vedení obce podle paní Boženy totiž hlavně usiluje o očerňování původního vedení, na což staré vedení reaguje vice versa.

Tornádo nemělo podle paní Boženy velký dopad na kulturní akce v obci. Samozřejmě v prvních měsících po něm se mnoho akcí zrušilo nebo omezilo, brzy však došlo k obnově kulturního života. Bylo nutné opravit některé obecní prostory pro konání akcí. Na jaře 2022 už se většina tradičních akcí konala.

Problémem bylo napojení obce na hromadnou dopravu. Autobus nějakou dobu nejezdil, stejně jako vlak, protože tornádo zničilo část trati. Doprava byla po tornádu vůbec problematická, protože byla obec plná těžké techniky, sutí, stavebního materiálu apod. Podle zkušeností paní Boženy bylo v té době vlastně nejrychlejší jezdit na kole nebo chodit pěšky.

V obci tornádo také zasáhlo dvě hospody, lékárnu i ordinaci lékařky i dětského lékaře, obecní úřad, kulturní a sportovní zázemí, knihovnu, kavárnu i některé obchody. *„S těmi lékaři se to řešilo tak, že se chodilo k ošetření do k tomu účelu určených přistavených sanitek a později do ‚polní‘ ordinace. Později byli myslím i v nějakém tom kontejneru. Obvodní lékař si potom udělal novou ordinaci ve vedlejší obci, v naší obci začal ordinovat až někdy v zimě, ne-li déle, možná i rok. To byla asi komplikace pro lidi bez auta, seniory.“* Dětskou paní doktorku má pro děti paní Božena zajištěnu jinde. Místní pediatrička využívala nějakou dobu školku, ale teď už je v té budově, kde je i obvodní lékař pro dospělé, tam ale původně nebyla. I otevření lékárny trvalo snad rok. Tornádo také hodně poničilo faru a kostel. V obci je ale hodně aktivní farář, který dovedl zajistit finance, dobrovolníky i firmy na opravu kostela. Mše se sloužila provizorně venku nebo online z jedné místnosti z fary, kdy místní farář využil zkušeností z doby covidu. Hodně poničený byl i hřbitov.

6.3.3 Jindřich

Pan Jindřich bydlel s rodinou, ženou a dětmi, ve starším domě. Ten postupně opravoval asi pět let. Opravy se táhly, protože rodina je financovala čistě ze svých úspor, nikoliv z půjček nebo z úvěrů. Když přišlo tornádo, na domě už chyběla jen fasáda. Jinak už bylo na domě vše hotové,

elektřina, střecha, okna, i chodník kolem domu. „*No a pak přišel průvan a bylo to v prdeli.*“ Dům pojištěn bohužel ještě nebyl, pan Jindřich plánoval nemovitost pojistit až po její opravě.

Na neštěstí vzpomíná pan Jindřich takto: „*Stál jsem tu u branky našeho domu a povídal si s kamarádem, když přišla moje a řekla mi, abychom raději schovali auto do garáže, protože prý mají přijít kroupy.*“ Když pan Jindřich auto zaparkoval a vyšel z garáže ven, střecha domu byla pryč. Z mohutných stromů za jeho domem lítaly větve: „*Kdybyste vzala hrst sirek a vyhodila je do luftu, tak to tam lítalo.*“ Tornádo mělo takovou sílu, že vytáhlo ven pana Jindřicha i jeho manželku. Pan Jindřich se octnul v kůlně, kde ho zasypalo dřevo. Viděl manželku s hlavou od krve, jak běžela domů zkontrolovat děti. Dcera se synem byli mezitím schovaní v kuchyni. Jenže syn chtěl potom jít za rodiči, a když odcházel, těžce ho zranily střepiny z oken a dveří, které se pod náparem tornáda roztrhly. S následky tohoto zranění se syn potýkal ještě asi rok. „*Když jsem se vyhrabal z těch sutin a viděl ten zbořený barák, stál jsem tam jen v trenkách, tak šel nějaký borec okolo a já mu říkám: ‚Dej mi cigáro.‘ A tak jsem tam stál s tím cigárem a koukám na tu hrůzu. A moje mi říká: ‚Jindro, ty kouříš?‘ a já říkám: ‚Ne,‘ a odhodil jsem to. No byl jsem úplně mimo.*“ Pan Jindřich byl později odvezen i se synem do nemocnice, jeho zranění však na rozdíl od synova nebyla vážná. Rodina se pak soustředila hlavně na řešení bydlení, protože dům byl zcela neobyvatelný. Několik dní rodina pobývala u přátel, manželé se potom nastěhovali k sestře pana Jindřicha, děti k babičkám. Manželům v začátku prací hodně pomohlo, že se nemuseli starat ještě o děti. Vzhledem k rozsahu škod na domě bylo nutné stavbu z větší části strhnout a začít stavět nový dům. Bylo tedy jasné, že rodina nemůže tak dlouho bydlet odděleně. Naštěstí se naskytla příležitost nastěhovat se do volného domu v blízkosti nadřazeného pana Jindřicha. V tomto domě rodina bydlela asi rok. Štěstí bylo, že stavební firma, ve které je pan Jindřich zaměstnaný, mu nabídla, že dům postaví. Pan Jindřich totiž původně předpokládal, že bude z finančních důvodů stavět sám, což by ale pochopitelně zabralo daleko více času. „*Štěstí bylo, že my jsme vůbec nepotřebovali řešit vyjádření statika, to bylo prostě jasné, že to musí k zemi.*“ Vyřízení všech povolení trvalo zhruba půl roku. Pak se začalo stavět. A zhruba za rok a čtvrt byla novostavba k nastěhování. Rodina nyní již v domě bydlí, ačkoliv kolaudace zatím neproběhla. Pan Jindřich situaci nicméně zhodnocuje spíše jako „*šťěstí v neštěstí*“. Stavět nový dům bylo podle něj kolikrát jednodušší, než opravovat poničený.

Nepříjemnou zkušeností bylo, že poničený dům byl poté ještě někým vykraden. Panu Jindřichovi se ztratilo nějaké kvalitnější oblečení, jeho manželce zase šperky. Pan Jindřich má od známých informace, že se kradlo i v jiných domech.

Vztahy mezi sousedy pan Jindřich hodnotí jako dobré i v průběhu řešení následků katastrofy. Sousedi si mezi sebou půjčovali náradí, nástroje apod. Určitá změna ve vztazích nastala až později. Panu Jindřichovi připadá, jako by si lidé více záviděli.

Velké pomoci se rodině pana Jindřich dostalo hlavně od firmy, ve které je zaměstnaný, a to nejen ve formě výstavby domu, který byl realizován jen za náklady. Díky tomu vyšel nový dům asi na 4 miliony korun, navíc pan Jindřich si hodně věcí kolem domu dělal a dělá sám, nebo

se synem. „*Dělám si hodně věcí sám. Jednak mě to baví, jednak nemám tolik peněz, abych všechny poplatil, a na dluh nechci.*“ Ve firmě byla uspořádána sbírka na zaměstnance postižené katastrofou, vybralo se celkem 2 miliony korun, které byly rozděleny mezi všech 9 zaměstnanců, jejichž domovy byly zasaženy tornádem. Pan Jindřich dostal od firmy asi 350 tisíc. S finanční pomocí to bylo u rodiny pana Jindřicha následovně. Na začátku rodina peníze nepotřebovala, protože se řešila demolice starého domu a stavební povolení na nový dům. Různými částkami finančně rodině pomohli kamarádi, někteří 5 tisíce, jiní 20 tisíc. Člověk v tísní poskytl rodině asi 700 tisíc, Diecézní charita Brno asi 100 tisíc. Jinak ale rodina využila k pomoci hodně vlastní úspory a peníze z prodeje volného pozemku. Manželka pana Jindřicha dostala z firmy, ve které je zaměstnána, asi 200 tisíc. Obec přispěla asi 50 tisíc. Hodně sbírek, ze kterých se rodině dostalo pomoci, bylo církevních. Pojištěný dům bohužel nebyl, takže bohužel rodina nedostala vyplacenu žádnou pojistku. S finanční pomocí je ale rodina spokojená. Pan Jindřich si ale současně nemyslí, že by na sbírkách jeho rodina nějak zbohatla. Připouští ale, že se setkal s případy lidí, kteří se nepřiměřeným způsobem obohacovali, zejména na materiální pomoci.

Poněkud problematická však byla situace okolo čerpání programu Živel: „*V září 2021 nám poslali 500 000 bez jakýchkoli podmínek, neměli jsme ani náhled budoucí smlouvy, ani jsme nevěděli, že jde o zálohovou částku: bylo uvedeno, že částka je na demolici a pořízení technické dokumentace. Smlouvu jsme dostali v červnu 2022, kde bylo stanoveno, že musím být majitel pozemku pod domem.*“ Jako více lidí v sousedství ale rodina pana Jindřicha pozemek pod domem nevlastnila, jen si ho pronajímala. „*O prodeji jsme jednali ihned po tornádu, ale pozemkový fond prodej odmítal, protože na parcele nestál dům, i když sklep a původní základová deska ano. Odkup se nám podařil až v prosinci 2023, ale díky těmto průtahům jsme nezačali čerpat dotaci, protože jsme prostě měli strach, že nedodržíme podmínky SFPI a dostaneme se do problémů, a proto jsme museli částku 500 000 Kč vrátit. Takže nejenže nám vlastně stát vnutil koupi pozemku, který jsme nepotřebovali, za 100 000 Kč, které jsme mohli investovat do zařízení domu, protože podle nájemní smlouvy jsem platil 800 Kč nájem za pozemek, ale ještě jsme se museli zadlužit, abych těch 500 000 korun mohl vrátit.*“

Nový dům sice stojí na místě starého, ale jsou v něm určité změny. Nový dům je o něco větší. Návrh si pan Jindřich zpracoval sám se ženou, na projekt ho přepracovali ve firmě, kde je pan Jindřich zaměstnán.

Nikdo v rodině pana Jindřicha se naštěstí nepotýká s psychickými problémy, jen doted', když přijde bouřka, tak s ní i obavy, jestli nepřijde i něco horšího. Pan Jindřich připouští, že s podobnými pocity bojují.

Až bude dům po kolaudaci, chystá se pan Jindřich vyřídit na něj pojistku. „*Víme ale, jaké ty pojišťovny jsou, na všechno se pojistit nedá.*“

(v lednu 2024 byl tento text na žádost respondenta aktualizován)

6.3.4 Laura

Paní Laura s manželem zdědili po prarodičích starší domek, poblíž rodinného domku jejích rodičů, který se rozhodli rekonstruovat. Na tuto opravu si manželé vzali hypotéku. Domek postupně opravovali a v den, kdy přišlo do obce tornádo, opravy už byly téměř u konce.

„Ten den nám zrovna chlapi dodělávali fasádu a manžel montoval okap,“ vzpomíná paní Laura. Paní Laura byla v domě se svými malými dětmi, když najednou zaslechla, že se venku něco děje. Šla se tedy podívat, co to je. *„To už jsem viděla, že střecha domu naproti našemu se roluje jako koberec. Takže jsem honem vytáhla mladší dítě z postýlky a utíkala pro to starší, abych ho vzala od okna, kde se dívalo na televizi. Naštěstí odešel ale chvíli před tím na záchod, což je u nás v domě taková větší místnost bez oken, kde je i prádelna. Zůstali jsme tedy všichni tři tam a brzy na to tam za námi přiskočil i manžel. No, a takhle jsme to celé přečkali.“* Když se tornádo přehnalo, vyšla rodina ven z domu. Paní Laura ani její manžel nemohli uvěřit vlastním očím. Okolo bylo všechno zničené, všude suť, sklo, popadané stromy. Dům sice stál, ale spadly štítové stěny, střecha byla pryč, okna byla rozbitá. Celý dům navíc protekl kvůli přívalovým dešťům, které se brzy po tornádu přihnaly. Téměř veškeré vybavení domu se proto muselo vyhodit. *„Jediné, co nám z původního nábytku zůstalo, je knihovna v ložnici.“* Paní Laura ale připouští, že s manželem vlastně měli štěstí v neštěstí. Jejich rodiče, kteří bydleli vedle, totiž museli svůj dům po tornádu nechat zdemolovat. Rodiče paní Laury si sehnali po tornádu v obci náhradní ubytování. Společně s nimi tam bydlely i děti paní Laury. Ona a její manžel totiž dál obývali poničený dům, protože se báli, že budou vykradeni.

Brzy po tornádu, maximálně týden po něm, přišel statik, který rozhodl o tom, že dům může být opravován, není nutné jej demolovat. *„Měli jsme velké štěstí, že máme spoustu ochotných kamarádů, příbuzných a známých, kteří nám celou dobu pomáhali.“* Na část prací měla ale paní Laura a její rodina najaté firmy, ne všechno totiž udělat uměli. Například dlažbu, fasádu, podlahu dělala na domě firma. Střechu si rodina paní Laury dělala sama s pomocí přátel. Přátelé jim pomohli také sehnat velkou část materiálu, který byl po tornádu velmi drahý a často nesehnatelný. *„Bohužel jsme se ale setkávali s tím, že práce firem byly velmi předražené, násobně dražší, než obvykle. Některé firmy toho prostě zneužily.“* Paní Laura také přiznává úplatek, který poskytli jedné z firem, aby přišla udělat práci na jejich domě dříve, než na jiných. Jednalo se přitom o firmu, kterou vlastní jeden z jejich přátel.

Co se týče financí, rodině paní Laury byl velmi nápomocný kamarád, který je finanční poradce. Zajišťoval tedy komunikaci s bankou, u které měla rodina dům pojištěn. Díky pojistce se podařilo pokrýt většinu výdajů na opravu domu. Rodina dále ale také dosáhla na státní finanční pomoc Živel, a to v plné výši 2 milionů korun. Dále jim vypomohly Lesy ČR, od nichž získali 100 tisíc. Diecézní charita Brno poskytla rodině dvakrát pomoc 170 tisíc. Od obce získala rodina také finanční pomoc, na její výši si ale paní Laura nevzpomíná. Ví ale, že škoda na jejich domě byla v rámci ratingu obce vyhodnocena jako nejzávažnější. Další finanční částkou, kterou rodina přijala, bylo 10 tisíc na nákup nábytku do dětského pokoje. Rodina odmítla udělat si profil na Doniu, protože měla pocit, že na tom nejsou až tak špatně a tato pomoc by měla být

vyhrazena pro potřebnější. V obci nabízela pomoc i farnost, ale tu rodina paní Laury také nevyužila, stejně jako materiální pomoc organizovanou v obci prostřednictvím skladu potravin, náradí, hygienických potřeb. *„Tam jsem byla snad jen jednou pro plínky. Jinak jsme měli všechno posháněné od kamarádů, naštěstí.“* Finanční situace rodiny byla ale po opravách složitá, což bylo jedním z důvodů dřívějšího ukončení rodičovské dovolené a uspíšení návratu paní Laury do zaměstnání.

Organizaci pomoci si paní Laura velmi pochvaluje. Dokonce si myslí, že v jejich obci byla pomoc zorganizována vůbec nejlépe. Příčinou je podle ní zejména schopné vedení obce a zainteresování armády ČR, která byla obci velmi nápomocná při odklizení sutin, popadané zeleně, veškerého nepořádku. Závist mezi lidmi v obci, nebo vnímání nespravedlnosti v poskytnuté pomoci paní Laura sice zaznamenala, ale ona ani její manžel osobně žádnou takovou zkušenost nemají.

Co se týče opravy domu, rodina se rozhodla, že některé opravy budou realizovat směrem k vyšší energetické úspornosti domu. Rádi by měli na domě fotovoltaiku, zatím se to ale nepodařilo zrealizovat. Paní Laura si to vysvětluje více příčinami. *„Jednak je to asi špatná komunikace s tou firmou. Pak, u nás v obci není možné se připojit k nějakým sítím... já tomu úplně nerozumím. Ale ta technologie, kterou jsme požadovali, prostě zatím u nás v obci není možná.“* Rodina jinak ale úsporné technologie na domě nemá. *„Rozumějte, já jsem měla tenkrát dvě malé děti, a tak jsem chtěla hlavně co nejrychleji bydlet, bylo nám jedno, jak moc jsou třeba ta nová okna úsporná, a tak podobně. Díky tomu jsme ale už v září bydleli celá rodina v opraveném domě.“*

Celkově však paní Laura hodnotí nové bydlení následovně: *„Ano, máme všichni všechno nové a mnohdy je to i hezčí, než původně bylo (protože když máte příležitost něco postavit znovu, poučíte se z chyb při stavbě/rekonstrukci minulých), ale za jakou je to cenu. Myslím, že většina z nás by si ráda klidně pořád žila jako před červnem 2021, ve svých domcích a bez možnosti to teď postavit znovu a lépe.“*

Zkušenost s tornádem přineslo do života paní Laury bohužel více obav o zdraví, fyzické i psychické. *„Moje maminka umřela teď nedávno na rakovinu a lékaři to přisuzovali i psychickému vypětí, které na ni celé neštěstí s tornádem vyvinulo.“* Starší dítě paní Laury se doteď bojí bouřek, část se ptá, jestli se takové neštěstí může opakovat. Neštěstí také ukázalo, jak důležitá byla v životě lidí zeleň. Přestože jí bylo po neštěstí vysázeno mnoho, není jí stále dost. V obci i na zahradě paní Laury je tedy nedostatek stínu, větší hluk, sucho, teplo a prašnost. *„To umyjete okna, a za týden můžete znovu.“* Vztahy v rodině, se sousedy nebo s přáteli ale zkušenost s tornádem nezměnila. *„Spíše si více uvědomuji význam těchto vztahů, ale jejich kvalita je asi stále stejná.“* Život v obci se už podle paní Laury vrátil zpět do původních kolejí, paní Laura se ale s rodinou příliš moc akcí v obci neúčastní a ani před tornádem neúčastnila. Paní Lauře tornádo ale určitě přineslo vyšší důvěru v pomoc druhých lidí i státu. *„Víte co, kdo z nás má tak najednou peníze a lidi na to, aby v podstatě postavil dům od znova? A to jsme nežili od výplaty k výplatě. To bylo pro mě neuvěřitelné, kolik ochotných lidí se našlo*

a přišli pomoci nebo přispěli.“ Společenská solidarita je přitom podle paní Laury stále stejná, Covid ani válka na Ukrajině ji podle ní nesnížili. „Podívejte se, teď se zase vybíralo na nějakého toho kluka, Martínek, nebo jak se jmenoval, a zase se to vybralo.“

6.3.5 Lucie

Před tornádem žila v domě paní Lucie se svým čtrnáctiletým synem a s matkou, která ale naštěstí v době příchodu tornáda pobývala mimo obec. V době, kdy se tornádo do obce přihnalo, byla paní Lucie se synem v obývacím pokoji. Nejvíce ze všeho se bála, že oba zůstanou v domě zavaleni: *„Čupli jsme si na zem, objali se a kolem to zatím všechno lítalo. Nedokážu říct, jak dlouho to trvalo.“* Když se tornádo přehnalo, vyšla paní Lucie se synem ven na dvorek. Zatímco si prohlížela tu spoušť kolem domu, zeptal se jí syn: *„Mami, dívala ses nahoru? Nemáme střechu!“ – Já jsem zvedla hlavu a vidím, že střecha je celá pryč.“* Po příchodu tornáda paní Lucie zprvu zvažovala, že zničený dům i s pozemky prodá. Jelikož ale tento majetek vlastní její rodina už několik generací, rozhodla se nakonec, že budou rekonstruovat: *„To jsem ještě nevěděla, co mě čeká. Ty komplikace jsem si vůbec neuměla představit... Kdyby mě to potkalo podruhé, tak si nechám přistavit mobilheim do zahrady a končím.“*

Rozsah škod na domě paní Lucie byl obrovský. S výjimkou přístavby, kterou stavěl otec paní Lucie, bylo nutné celou stavbu strhnout. Paní Lucie se domnívá, že zásadním problémem předchozí stavby byla skutečnost, že neměla betonové stropy. Domy v okolí, které tornádo ustály, měly stropy betonové. V době výstavby domu bydlela paní Lucie i se synem v bytě u své dospělé dcery v nedaleké obci. Nejprve bylo nutné vše zastřešit, dům i hospodářské budovy. Tím, že je dům v řadové zástavbě a na náměstí, tak bylo nutno dodržet určité normy. Opravy šly v režimu „obnova“ a nikoliv „novostavba“, proto bylo také nutné držet se předchozího půdorysu. Nové základy a sklepy se začaly stavět v březnu 2022. Začátky byly složité, protože se čekalo dlouho na projektanta, jelikož po nich byla v důsledku rozsahu škod po tornádu v okolí velká poptávka. Projektanta nakonec sehnala paní Lucie zdarma z řad dobrovolníků. Projekt byl narýsován tak, aby v domě vznikly dvě bytové jednotky, přízemní pro paní Lucii a horní patro pro syna paní Lucie. Dům by měl být hotov na konci září 2023. Paní Lucie doufá, že se tento termín podaří splnit, protože všechny opravy jsou pro ni už velmi psychicky vyčerpávající. Jako samoživitelka se o vše kolem výstavby domu stará sama, pečuje o dospívajícího syna a samozřejmě také chodí do práce.

Podle paní Lucie je velkým problémem, že po tornádu letěly všechny ceny prudce nahoru. To se negativně promítlo třeba do výše pojistky, která jí byla na zničený dům vyplacena. Částka, na kterou dům pojistila, se totiž ukázala být nedostatečně vysoká na pokrytí výdajů na opravu zničeného domu. Na pojistce dostala paní Lucie vyplaceno 4 miliony Kč. Naštěstí se nabídl stát i celá řada organizací a dobrovolníků, díky čemuž bylo možné dům zrekonstruovat.

Obec, kde bydlí paní Lucie, peníze z transparentního účtu, na rozdíl od okolních obcí, nepřerozdělovala mezi obyvatele. Obec argumentovala tím, že v jejím případě je více zasažen obecní majetek. Paní Lucie se ale domnívá, že obecní majetek měl být pojištěn tak, aby pojistka pokryla celou částku.

Paní Lucie se domnívá, že obec neměla možnost úplně se připravit na takovou událost, jakou bylo tornádo. *„Já nechci říct, že to obec nezvládla, ano, některé věci se mohly dělat jinak, ale po bitvě je každý generál. Jednou jsem si tady na obci ale taky pořádně zanádal, přímo na úřadě. Když mi po týdnu stále nebyli schopni odpojit plyn, abych mohla nechat zdemolovat zničený dům, tak to už muselo ven.“* Podle paní Lucie mohla být v obci lepší koordinace rozdělování materiální pomoci. Také by přivítala nějakou službu „patronátu“ nad probíhajícími opravami. V domě jí totiž chyběl muž, který by dohlédl na dělníky a firmy, zda práce probíhají tak, jak mají. Rovněž paní Lucie, tak jako mnozí jiní lidé z obcí zasažených tornádem, zažila situace, kdy se pomoci dožadovali i ti, kteří nebyli tornádem poškozeni.

Co se pomoci týče, jako první a nejlépe podle paní Lucie zareagovala Diecézní charita Brno. Ta měla hned v pondělí po tornádu postavený stánek s pomocí přímo na náměstí, kde pomáhali lidem jak finančně, tak organizačně. Vzhledem k tomu, že hodně lidí přišlo o auta, byla pomoc přímo v místě bydliště naprosto nezbytná. Celkem dostala paní Lucie od Diecézní charity Brno ve 2 vlnách 600 tisíc Kč, od ADRA dostala ve dvou vlnách přibližně 80 tisíc Kč. Párkrát také paní Lucie dostala obálku s několika desítkami tisíc, od úplně cizích lidí. Lesy ČR přivezly paní Lucii dřevo na střechu nařezané přímo podle projektu jejího domu. Dále v obci pomáhal Český červený kříž, který nabízel i psychologickou pomoc. Paní Lucie vzpomíná, že z počátku nechápala, proč by se měla bavit s nějakým psychologem, ale při pohledu zpět je za tuto pomoc velmi ráda. Psychologům se totiž podařilo pomoci jí se s celou situací vyrovnat. Hodně lidí podle paní Lucie doted' bere prášky. Od obce paní Lucie dostala nejprve plachty na zakrytí střechy, později také latě na zalaťování střechy. Z obecní pomoci párkrát také využila nabídku hotových jídel od obce. Většinou ale vařila, jak pro sebe, tak pro syna a veškeré dobrovolníky pracující na jejím domě: *„To jsem dala na pánev třeba padesát vajíček a dělala jim snídani.“* Paní Lucie přijala také od státní pomoci Živel nevratnou pomoc 2 miliony Kč a půjčku 1,5 milionu Kč, a to na výstavbu bytu v horní části domu, kde se jedná o byt, který bude v budoucnu sloužit synovi. Splácení má paní Lucie rozpočítané na 10 let s tím, že až syn začne vydělávat, bude jí na splátky přispívat. Vyřízení státní pomoci Živel, jak nevratné pomoci, tak i půjčky, bylo podle paní Lucie velmi jednoduché, všechny podklady bylo možné doložit jen elektronicky.

Velký dík podle paní Lucie patří hasičům, kteří pomáhali zejména s odklízecími pracemi. Při této práci ale pomáhali také mnozí dobrovolníci. Suť se odvážela na dočasný sběrný dvůr ustanovený v obci, a to zdarma. To považuje paní Lucie za velkou pomoc, protože si neumí představit, že by měla platit za likvidaci veškeré suť ze svého zničeného domu.

Paní Lucii přišli hned druhý den pomoci kolegové i přátelé. Společně vyklidili dům a odvezli pryč nábytek i vybavení, které bylo možné zachránit, ale při demolici starého a výstavbě

nového domu by tyto věci byly na obtíž. Jelikož dům stále není hotov, velká část těchto věcí je stále v garážích jejich kolegů a přátel. Se smíchem teď paní Lucie vzpomíná na moment, když ji její matka, o kterou chodí pečovat do nedalekého města, žádala, aby jí z domu přivezla klobouk. Paní Lucie ho sice zachránila, ale vůbec nebyla schopna matce říct, kde se momentálně nachází.

Výhodou domu paní Lucie je jeho poloha na náměstí. Vzhledem k tomu, že je na dohled od obecního úřadu, kde se organizovala pomoc dobrovolníků i organizací, tak u ní bylo stále dost lidí ochotných pomoci. Někteří dobrovolníci jezdí paní Lucii pomáhat doteď. Zvláště se třemi z nich se po čase stali přáteli, jezdí spolu na výlety a dovolené. Naopak vztahy paní Lucie s některými lidmi z obce po tornádu velmi ochladly, zejména pak s nejbližším sousedem, z jehož strany cítí paní Lucie velkou závist. Nevýhodou polohy domu byl nesouhlas stavebního odboru s některými změnami v projektu, které si paní Lucie prosadila. Vzhledem k tomu, že tyto změny byly provedeny bez povolení (šířka schodiště, světlá výška místností a podoba oken), byla paní Lucie nucena tyto změny uvést do stavu dle projektu, pro který bylo vydáno stavební povolení. Paní Lucie považuje toto jednání úřadu za příliš přísné, protože se podle ní jednalo jen o malé změny, v řádu jednotek centimetrů. Paní Lucie se domnívá, že spouštěčem celé kontroly bylo udání některého ze sousedů, který jí záviděl, s jakou činorodostí se pustila do stavby domu, byť žije sama, bez muže. Paní Lucie přitom potřebovala vyhovět požadavkům stavebního odboru co nejdříve i proto, že pro výplatu 2 milionů Kč ze státní pomoci Živel bylo nezbytné mít dům co nejdříve zkolaudován. Zájem okolí na tom, aby nedostavěla dům, ilustruje paní Lucie také na tomto příběhu: *„Představte si, když jsme měli vylítat beton, tak kluci nachystali stojky na podpěru. Když se pak ráno mělo vylítat, tak všechny ty stojky byly povolené.“*

Paní Lucie se domnívá, že tornádo jí pomohlo sestavit si životní priority. *„Uvědomila jsem si, že všechny ty domy nejsou tak důležité jako to, že máme jeden druhého. Moje největší štěstí by bylo, kdybychom tu zvládli i v budoucnu žít obě generace a já bych denně viděla svoje děti a vnoučata.“* Paní Lucie se domnívá, že celá událost ji velmi sblížila se synem. Její syn, podle ní, díky výstavbě domu velmi dospěl, protože získal celou řadu cenných zkušeností. Paní Lucie se domnívá, že události kolem tornáda a nutných rekonstrukcí se však negativně podepsaly na jejím fyzickém zdraví. Výrazně se jí zhoršil zrak, dále také vnímá, že je ze všeho už velmi unavená.

6.3.6 Mirek

„Já, manželka i děti jsme byli v ten večer doma. Viděli jsme, že se žene nějaká bouřka, a tak jsme se stáhli všichni domů. Dívali jsme se z okna do zahrady na to, co k nám přichází. Že je to tornádo, jsme nezpozorovali, protože ten tubus byl už tak velký a tak blízko, že to nebylo možné rozlišit.“ Takto vzpomíná na příchod tornáda do obce pan Mirek. Když se tornádo přiblížilo, začal se otřásat celý dům a pan Mirek jasně slyšel, jak vítr trhá tašky ze střechy. Vzápětí se pod

náporem tlaku začala rozbíjet okna a dveře. To už se celá rodina běžela schovat do koupelny. Když za sebou ale zavřeli dveře, uvědomili si, že v podkroví může být babička. Pak Mirek tedy utíkal i se synem do podkroví, kde zjistili, že celá střecha už je pryč a babička leží více méně v bezvědomí v prolomené posteli. Po nějakém čase celá rodina přeběhla přes garáž do sklepa, aby byla v ještě větším bezpečí. Při průchodu garáží zjistili, že garáž už je zcela zničená. Po asi 20 minutách, které rodina strávila ve sklepě, začalo být slyšet houkání hasičů. Rodina proto vyšla ven a sháněla se po pomoci. *„Když jsme vyšli před barák ven, zjistili jsme, že celá ulice je jedna velká suť. Nejdřív jsem si říkal, že máme asi špatně postavený dům, ale když jsem viděl tu spoušť okolo, tak mi došlo, že se přes nás přehnalo asi něco hodně velkého. Ten pohled byl hororový.“* Manželka pana Mirka je zdravotní sestra, takže když ošetřila babičku, ihned se vydala pomáhat sousedům. Někteří sousedé totiž byli pořezaní.

Brzy po odchodu tornáda přijel rodině na pomoc bratr pana Mirka, který je odvezl k sobě domů. *„Byli jsme tam i s rodinou švagra, jehož dům byl tornádem taky zcela zdemolovaný. Z domu jsme si vzali jen doklady a nějaké písemnosti. Jinak v domě vše zůstalo, přičemž nebylo vůbec možné dům zamknout, protože dveře byly vyvalené.“* V domě bratra přečkala rodina pana Mirka příchod bouřky, která se přihnala krátce po tornádu. Poté se pan Mirek s manželkou vrátili zpátky do domu. Jejich i okolní ulice se mezitím zcela zaplnily hasičskými jednotkami.

Pan Mirek pracuje pro společnost, která se věnuje energetice. Hned v den neštěstí se proto setkal s kolegy a vedoucím, kteří přijeli do obce řešit vzniklé problémy. Možná i proto se hned následující den sjeli do obce kolegové pana Mirka a pomáhali mu s odklízecími pracemi. Pan Mirek vzpomíná, že bylo hodně lidí ochotných pomáhat, ale zpočátku bylo velmi obtížné se do obce vůbec dostat. *„V pátek jsem šel na obec a byl jsem se domluvit co a jak. To už se tam zakládal krizový stan.“*

Co se týče domu pana Mirka, jednalo se o zděnou stavbu z roku 2005, která byla tornádem vážně poškozena. Bylo tedy nutné sehnat statika, který by posoudil, zda je vůbec možné dům opravit. Ve vesnici se pohybovalo statiků více, přesto ale bylo nutné na posudek čekat. Poničených domů bylo totiž hodně. Na základě vyhotoveného posudku bylo nakonec nutné strhnout celou střechu domu, včetně krovů. Přestože byl dům zakryt plachtami, byl velmi poškozen nejen tornádem, ale i vydatnými dešti, které přicházely v dnech následujících po tornádu.

Pomoc dobrovolníků byla v prvních dnech poněkud chaotická, později vešlo v platnost pravidlo, aby se přicházející dobrovolníci registrovali na obci, která je pak posílala na konkrétní místo, dle potřeb.

V průběhu oprav rodina pana Mirka bydlela u tchýně, která má dvougenerační dům a bydlí v něm sama. Vzhledem k tomu, že do tohoto domu se ale musela nastěhovat i rodina švagra, bydlelo v domě nakonec 11 lidí. Přestože to bylo náročné, je pan Mirek rád, že rodina měla kde bydlet.

Pan Mirek měl naštěstí celý dům pojištěn, zaměstnanci pojišťoven navíc přicházeli přímo na místo, kde na vlastní oči viděli rozsah neštěstí stejně jako následné škody způsobené vydatnými dešti. Jednání s pojišťovnou považuje pan Mirek za velmi dobré. V prvním kole, aniž by pojišťovna vůbec stihla celou věc pořádně posoudit, poslala na účet pana Mirka 400 až 500 tisíc Kč. V tu chvíli sice nebylo ještě možné peníze na nic použít, protože nejprve bylo nutné odklidit suť a zničené části domu, tak rychlý výsledek jednání s pojišťovnou byl ale pro pana Mirka velmi povzbuzující. V září pak pojišťovna vyplatila i další část pojistky. Pan Mirek měl přitom dům pojištěný na částku přesahující 4 miliony, s pojišťovnou se ale dohodli, že rodině vyplatí jen 3 miliony, na oplátku však po něm pojišťovna nebude vyžadovat dokládání faktur.

Po obci se pohybovalo také mnoho lidí z humanitárních organizací, a to hned v následujících dnech po neštěstí. Tito lidé si evidovali škody a žadatele o pomoc. Pomoc, kterou dostala rodina pana Mirka vyplacenou, chodila postupně v částkách od desetitísiců do statisíců. Finanční pomoci se rodině pana Mirka dostalo i od zaměstnavatele. Pan Mirek a jeho rodina také dostali, tak jako všichni, od úřadu práce dávku hmotné nouze. Peníze rodina dostala také od Lesů ČR. O dřevo zájem neměla, protože v době, kdy se tato pomoc poskytovala, se ještě nevědělo, jaké trámy budou přesně potřeba. Peněžní pomoc rozdělovala mezi postižené také obec, které zřídila pro tyto účely transparentní účet. Rodina využila také státní pomoc Živel, nevyužila ji však v plné výši, celkově na Živlu rodina získala 1,4 milionu Kč. Pan Mirek dostal ještě asi 30 tisíc Kč z programu Kutilství na opravu garáže, která byla po tornádu zcela zničena. Finančních prostředků bylo nakonec tolik, že se podařilo domek bez větších problémů opravit. Pan Mirek se domnívá, že obdobně na tom byli i ostatní lidé. *„Já jsem vždycky naštvaný na ty lidi, kteří byli zasaženi tím tornádem a stěžují si, že nemají peníze. Já si myslím, že to není pravda. Pokud samozřejmě místo zničeného malého domku nestaví nový mnohem větší.“* Finanční pomoc na obnovu zeleně pan Mirek nečerpal, protože v době, kdy se poskytovala, neměl vůbec prostor na to promýšlet rekonstrukci zahrady, navíc v té době ani nebylo možné na zahradě vyčlenit prostor pro zeleň, jelikož dům byl stále ve výstavbě. Velkou pomocí byla pro pana Mirka 14denní dovolená, kterou dostal od svého zaměstnavatele, aby si mohl dát alespoň část věcí kolem domu do pořádku.

V obci fungovala také materiální pomoc. Dostupné byly plachty, stavební materiál, nářadí. Pan Mirek ale tuto pomoc využíval jen velmi málo, protože to nebylo nutné. Rodina krátce využívala i možnosti stravování od obce.

Pan Mirek s rodinou se nastěhoval do opraveného domu na přelomu října a listopadu 2021 s tím, že opraveny byly jen základní místnosti, práce na domě a jeho okolí pokračují doteď. Pan Mirek odhaduje délku oprav na zhruba další 2 roky.

Co se týče výtek vůči poskytnuté pomoci, pan Mirek říká: *„Já svým způsobem jsem i proti té pomoci státu, protože si myslím, že je povinností člověka chránit svůj majetek, například pojištěním nemovitosti. Finančně to není tak náročné, aby na to člověk neměl.“* Poskytnuté

pomoci si ale pan Mirek váží a případné procesní problémy a chaos podle něj nemohou převážit fakt, že pro mnoho lidí to byla pomoc, bez níž by se zkrátka neobešli.

Co se týče změn na kvalitě života, pan Mirek nemá nějaké fyzické nebo psychické následky po tornádu, určitou úzkost, obavu o svou nemovitost ale pociťuje: „*Ted' už vidím, že ty jistoty nejsou nikdy v ničem.*“ Přiznává, že po rekonstrukci umístili některé místnosti, které byly dříve v podkroví, do přízemí. Jedná se například o ložnici a pokoj dcery. Více než neštěstí, které se jim stalo, pana Mirka spíše mrzí zjištění, že někteří lidé v okolí, kteří se zdáli být charakterní, se ukázali jako sobečtí a hamižní. Pravdou ale je, že toto zjištění se odehrálo i naopak, kdy pan Mirek zjistil, že někteří lidé jsou velmi dobří, i když si to o nich prve nemyslel, nebo na ně už zcela zapomněl. „*Mně se tu třeba objevil spolužák ze střední školy, se kterým jsem se dvacet let neviděl, najednou stál mezi dveřmi i s kamarády a že mi přišli pomoci. To bylo úplně úžasné.*“

Pan Mirek se snažil při rekonstrukci domu vyhledávat technologie, které zvýší úspornost domu. V současné době má objednané termické panely na vodu, dešťovou vodu má svedenou do nádrže, fasádu má zateplenou novou, více funkční technologií, pro vytápění bude využívat tepelné čerpadlo. Fotovoltaice pan Mirek příliš nedůvěřuje.

Co se týče změn v krajině v okolí, pan Mirek upozorňuje, že se zelení odešlo i ptactvo, které se vrací postupně až teď, špačkové na vinohradu ale zůstali.

„*Byl tu reportér z nějaké televize a ptal se nás, co nám to tornádo přineslo dobrého. Já myslím, že to obrovsky posílilo ducha těch lidí. I to, že člověk zjistil, kdo jaký je. Taky je dobře, že nám ta příroda ukázala, kdo je tady pánem. Že si z ní nemůžeme jen brát. Jinak vnímám i různé tragické události, které se dějí kolem nás. Více si uvědomuji, jak to postihne toho člověka.*“

6.3.7 Ondřej

Pan Ondřej provozoval dva penziony. Po covidových omezeních nebylo jeho podnikání v nejlepší finanční situaci. „*Bylo to zrovna po tom covidu, takže jsme byli omezeni jak v té ubytovací, tak v té hostinské činnosti, a to přes rok. Když se konečně všechno začalo rozvolňovat, konečně jsme se mohli nadechnout, tak přišlo tornádo.*“ Tornádo zasáhlo objekty obou jeho penzionů. Bydlení pana Ondřeje naštěstí nebylo tornádem výrazně poškozeno, ačkoliv má dům ve stejné obci, kde jsou jeho penziony.

Ve chvíli, kdy přišlo tornádo, byl pan Ondřej zrovna doma. Když se smršť prohnala obcí, vyrazil se pan Ondřej podívat, v jakém stavu jsou objekty jeho penzionů. Priorita byla dána objektu penzionu, který pan Ondřej vlastní. Druhý objekt má totiž v pronájmu od obce. Oprava tohoto objektu tedy byla primárně v režii obce, ale vzhledem k tomu, že obec toho měla hodně na starost, oprava tohoto objektu musela počkat. Objekt, který pan Ondřej vlastní, měl po tornádu kompletně stržené střechy, uvnitř byl tedy velmi promočený. Pan Ondřej už měl určitou zkušenost s řešením následků katastrof. Čtyři roky před tornádem mu totiž tento

objekt částečně poškodila vichřice. Druhou výhodou byla skutečnost, že objekt penzionu byl pojištěn, takže prvním krokem bylo nahlášení pojistných událostí a samozřejmě zakrytí objektu, aby do něj dále nepršelo. Počasí totiž bohužel nepřálo a v následujících dnech a týdnech přišlo ještě několik dešťů a bouřek. Statik naštěstí vyhodnotil stav budovy jako vhodný k opravě. Jednání s pojišťovnou bylo podle pana Ondřeje také bezproblémové.

Štěstí bylo, že v době tornáda nebyl v penzionu nikdo ubytovaný, byl totiž čtvrtek a mimo prázdniny bývá tento penzion naplněný obvykle jen o víkendech. V druhém penzionu hosté ubytováni byli, naštěstí zde nedošlo k žádnému úrazu, jen ke škodám na majetku.

Pomoc obce poskytovanou bezprostředně po události pan Ondřej hodnotí jako chaotickou. Ve své podstatě si myslí, že si opravy škod řešil hlavně sám. Podle pana Ondřeje si na pomoc obce stěžuje v obci téměř každý, zejména pomoc poskytovanou starším občanům. Chování pana starosty hodnotí pan Ondřej jako arogantní. Na rozdíl od jiných poškozených obcí ta jejich nežádala o pomoc armádu, která by přitom přišla vhod. I krizový štáb zřízený státem, který v obci pomáhal, fungoval podle pana Ondřeje chaoticky. Naopak výborně hodnotí pan Ondřej pomoc poskytnutou hasiči. V obci byla přítomna speciální jednotka hasičů. Pan Ondřej si také pochvaluje pomoc dobrovolníků – stavebních firem: *„Přijeli mi tu lidi s technikou, bagrem, a to šlo vidět, že to byli lidi ze stavebnictví. Vyklidili mi to tu komplet od té popadané střechy, to nádvoří celé. Třeba za dva dny.“* Panu Ondřejovi také pomáhala firma, která mu na penzionu v minulosti dělala elektřinu, takže měla dobrou znalost objektu. Druhá skupina dobrovolníků, která neměla technické a řemeslné zkušenosti ze stavebnictví, nebyla panem Ondřejem využita. Pomoc od dobrovolníků si podle zkušeností pana Ondřeje musel člověk poptávat hlavně sám. *„Člověk si je musel odchyťovat sám.“* Firmy přijížděly naštěstí do obce samy a bylo možné je oslovit napřímo. O pomoc dobrovolníků se dalo zažádat i na obci, ale tato cesta byla podle pana Ondřeje velmi zdoluhavá, protože obec zprostředkovávala pomoc pomalu. Dobrovolníci zprostředkovaní obcí přišli i po týdnu od podání žádosti. K panu Ondřejovi se sice donesly zprávy o neochotě nebo špatné práci některých dobrovolníků, domnívá se však, že se jednalo jen o velmi ojedinělé případy. Co se potravinové pomoci týče, tu pan Ondřej využíval. Odebíral obědy z blízké restaurace pro sebe a dobrovolníky – dělníky, kteří pracovali na objektu jeho penzionu.

V době rozhovoru s panem Ondřejem byl už penzion v provozu. Provoz byl zahájen zhruba po roce od tornáda. Pan Ondřej si ale myslí, že se to stihlo tak rychle hlavně díky jeho kontaktům mezi stavebními firmami a dělníky. Tyto kontakty byly velmi přínosné i vzhledem ke komplikacím s nedostatkem materiálu a neustálému zdražování materiálů.

Co se finanční pomoci týče, pomoc přijal pan Ondřej od nadace Via, od Lesů ČR, od kterých si pan Ondřej vzal dřevo, a z finančního programu Živel. Pan Ondřej by ale tuto pomoc dnes využil jinak, než tehdy, kdy mu chyběly některé zkušenosti a zejména informace. Vzhledem k tomu, že pan Ondřej má budovu k podnikání, nevztahovala se na něj celá řada finančních pomoci, které byly určeny na obnovu zničených rodinných domů. Od státu dostal Pan Ondřej příspěvek od úřadu práce, a to několik desítek tisíc korun. Většinu nákladů spojených

s opravou objektu tedy pokryla pojistka. Množství prací bylo nicméně nutno udělat svépomocí.

Provedené opravy v penzionu respektovaly předchozí stav objektu. K výrazným změnám na objektu nedošlo.

Co se mezilidských vztahů týče, tornádo podle pana Ondřeje vztahy v obci moc nepoškodilo. „*Dobří lidé jsou dobří stále a špatní lidé jsou také špatní stále.*“ Někteří lidé začali podle pana Ondřeje závidět těm, kterým bylo podle nich poskytnuto více pomoci. Byli i tací, kteří využívali materiální pomoci ze skladů více, než potřebovali. Obecně ale zavládla mezi lidmi velká sounáležitost, vstřícnost a ochota pomáhat si. Pan Ondřej ale přiznává, že se soustředil hlavně na obnovu objektu svého penzionu, náladu v obci ani chování lidí moc nesledoval.

Širší rodina pana Ondřeje byla také zasažena tornádem. Jeho rodiče přišli o střechu na domě. Naštěstí však sestřin dům nebyl nijak zasažen. Proto se na pomoc rodičům soustředila hlavně sestra pana Ondřeje a on sám se mohl věnovat obnově svého podnikání.

Celé neštěstí zasáhlo život pana Ondřeje hlavně fyzicky, práce na objektu byly náročné, navíc stále trvají. „*Bolí mě hlavně kolena, jak člověk furt klečel na těch střeších. Navíc už mám taky svůj věk.*“

Pan Ondřej odhaduje, že vnitřek objektu penzionu bude již brzy zcela obnoven. Oprava venkovních prostor ještě bude vyžadovat nějaký čas. Mimo jiné i proto, že už je nutné hradit ji z výdělku penzionu, tyto výdaje už totiž žádná další finanční pomoc nepokryje. Dotace na tyto účely sice vypsané byly, pan Ondřej ale promeškal termín podání žádosti, navíc měl problém se zorientovat v náležitostech této žádosti.

6.3.8 Pavel

„*Na den 24. 6. 2021 nikdy nezapomenu. Bydlím v bytovce, panelákové, se 16 byty. Zničehonic přišel vítr, kroupy, obloha byla škaředá, zatažená.*“ Takto začínají vzpomínky pana Pavla na tornádo. Pan Pavel si zpočátku myslel, že hukot, který slyší zvenku, je vlak. Protože bydlí nedaleko železničního koridoru, je na takový hluk zvyklý. Vždycky však trvá pouze krátce, než souprava projede. „*Ale když už ten vlak jel asi 10 minut, tak jsem si říkal, že to snad není možné.*“ Když vyšel pan Pavel s manželkou na balkon, aby se podívali, co to je za dlouhý vlak, viděl směrem k Mikulčicím něco jako dým. Zprvu se domnívali, že hoří. Nerozuměl však tomu, proč nehoukají sirény. Po chvíli už však s manželkou jasně viděli, že to, co se k nim blíží, je tornádo. Přesto však tomu, co viděli, nemohli uvěřit. Divili se, že okolo víru poletují ptáci. Jak se ale tornádo přibližovalo, ukázalo se, že se nejedná o ptáky, ale o různé plechy, dveře a jiné velké věci, které tornádo sebralo. „*Potom zničehonic lehly duby, co tu máme, některé měly průměr i 80 centimetrů. Pak k nám začaly lítat první desky a trámy, které tornádo neslo, a když se přiblížilo k vedlejší bytovce a začalo z ní strhávat střešní tašky, tak to už bylo, jako kdyby vás bombardovali. Tašky lítaly všude.*“ Pan Pavel rychle s manželkou i dvěma syny začali

zavírat okna, ale ta se vzápětí pod tlakem tornáda rozletěla. Do ložnice vletěl asi 1,5 metru dlouhý trám. Celá rodina se proto raději schovala do chodby v zadní, ne návětrné straně bytu. Nejhorší část trvala asi 5 minut. Celou tu dobu byl dům bombardován větvemi, deskami, trámy a střešními taškami. Dům se navíc znatelně třásl. Když tornádo přeletělo, byl dům beze střechy, s rozbitými okny a zničenými balkony. Zkáza byla dokonána prudkým deštěm, který přišel vzápětí a dům bez střechy a oken zcela vytopil. Pan Pavel rychle telefonoval svojí matce, která bydlí směrem, jímž se tornádo ubíralo, aby se schovala do sklepa. *„To nemyslíš vážně, jsi opilý!“* reagovala matka pana Pavla na jeho varování před blížícím se tornádem. Vzápětí přišel zraněný soused a prosil o pomoc. Když zavíral okno, tak oknem přiletěl ocelový trám a ten ho sekl do hlavy, *„Vypadal, jak by se osprchoval vlastní krví.“* Vzápětí mu telefonoval příbuzný od jeho matky, že k nim tornádo nepřišlo, ale že se podle radaru vrací zpátky na obec, kde pan Pavel bydlí. Proto se šel pan Pavel s rodinou i sousedy zase schovat. Později, když se odvážili vyjít ven, spěchal pan Pavel zkontrolovat rodiče, kteří bydlí opodál. Tornádo se jim ale naštěstí vyhnulo.

Už po hodině začali do obce najíždět sanitky, hasiči a dělníci s pilami a rozbrušovačkami, kteří se snažili vyčistit cestu tak, aby byla průjezdná pro techniku. Pan Pavel vzpomíná, že mezi pomáhajícími byla spousta Slováků. *„Já jsem si myslel, že to postihlo celou republiku, až později mi došlo, že to zasáhlo jen nás a blízké okolí.“*

Co se týče škod, kromě bytovek byly v okolí velmi poničená auta, infrastruktura, veřejné stavby jako zastávky, dětská hřiště, dále popelnice. *„Tu byly auta i popelnice naváté na jedné obrovské hromadě.“* Nejvíce zasažená byla ale zeleň, která de facto úplně zmizela. V okolí byly vzrostlé lesy, po kterých zůstala jen spousta nepořádku. Naštěstí ale nikdo z bezprostředního okolí nepřišel o život. Pan Pavel ještě večer zakryl plachtami své auto a díky známému, který má autoservis, se podařilo auto velice brzy opravit, takže mohl vozit materiál a pomoc pro sebe i sousedy.

Nejdůležitější ze všeho bylo opravit střechu na bytovce. Zničená střecha byla shozena hlavně díky sousedské svépomoci. *„Co jsme měli nějaké sousedské spory, tak to šlo najednou všechno stranou a více méně nás to spojilo, až na jednu sousedku, která nepomáhala vůbec nijak, ta u mě teda skončila.“* Nová střecha byla postavena už za 5 dní, nicméně asi z jedné třetiny byla sestavena ze starých, ale nezničených střešních tašek. Výsledná podoba je tedy velmi neestetická, nicméně funkční. Jak pan Pavel vzpomíná: *„Sice ta střecha, když jdu tady od lesa, vypadá strašně, ale zase jsme byli první, kdo tu v okolí měl zastřešeno, už za 5 dní jsme mohli vyvěsit vlajku.“* Naštěstí byla bytovka pojištěná. Od firmy, která střechu stavěla, dostalo SVJ navíc slevu 40 %.

Co se týče pomoci, využívala rodina pana Pavla i SVJ materiální pomoc svezanou do nedalekého kulturního domu. Bylo tam nejen náčiní a materiál, ale také hygienické potřeby, jídlo, voda, na druhý den se tam vařila i polévka, na třetí den už bylo jídlo i rozváženo. Byly nabízeny také hračky pro děti, kojenecká strava a žrádlo pro psy. *„Tím jídlem jsme byli úplně zavaleni, bagety, řízky, koláče, polévky. Ale to bylo důležité, protože bylo potřeba*

nakrmit všechny ty dobrovolníky, hasiče a tak.“ Po pár dnech už také začali obcí chodit lidé z různých humanitárních organizací, kteří nabízeli finanční pomoc. Pan Pavel měl pojištěný i vlastní byt, pojišťovna mu tedy proplatila i poničený nábytek, dvě okna a nějaké další vybavení. Pojišťovně stačilo jen nafotit škody a asi po deseti dnech vyplatila pojistku do výše pořizovací ceny poničených věcí. Složitější to bylo s náhradou škod na garáži, kterou měl pan Pavel pojištěnou u jiné pojišťovny. Likvidátor chtěl škody na garáži vidět osobně, ale přijel až po třech týdnech. Člověk v tísní přispěl rodině asi 70 tisíc Kč. Dále rodina dostala asi 50 tisíc Kč od úřadu práce, které, stejně jako ostatní rodiny v SVJ, dala do fondu oprav. „My jsme uplatňovali náhrady škody vždycky buď na pojišťovně, nebo na těch organizacích. Byli ale i tací, kteří uplatňovali na všech stranách, a kolikrát jsem i viděl, že někteří se na tom nabalili strašně. Někteří lidé jsou takové hyeny.“

SVJ ještě dostalo kromě výplaty pojištění, které bylo vyplaceno jen do výše pojistky, také dotace od obce a státu a pomoc od Českého červeného kříže. Tyto peníze byly využity na opravy oken a schodiště ve společných prostorách domu, opravy balkonů apod. SVJ nevyužilo státní pomoc Živel, ani nevratnou pomoc, ani zvýhodněnou půjčku. Z obce ale SVJ nedávno dostalo ještě dalších 600 tisíc Kč, díky čemuž mohou vymalovat vnitřní prostory, natřít zábradlí a vyměnit zvonky a komunikační systém na otvírání dveří, který byl tornádem také zasažen. Peníze budou využity i na výměnu některých okapů.

Zeleň v okolí se řeší centrálně, prostřednictvím nadace Karla Komárka, který dal na opravu 150 milionů Kč. V současné době už je na poničených místech vysázena nová lesní školka. Dělají se také lavičky a parkové úpravy. V bezprostřední blízkosti bytovky pana Pavla se však zatím výsadba nezrealizovala, protože vyžaduje opravu kanalizace, vybudování nových komunikací, parkovacích stání a vůbec více zásahů. Plány už hotové jsou, ale termín realizace zatím není stanoven. Kvalita života se v tomto smyslu tedy v místě bydliště pana Pavla velmi zhoršila. V okolí je velmi větrno, prašno, horko, také je v okolí větší hluk z okolních cest a z vlakového koridoru. „Ale žijeme.“

Nové technologie, v rámci nabízené pomoci, jako například solární panely, SVJ nikdo nenabízel. V minulosti však SVJ poptávalo cenovou nabídku na pořízení a instalaci solárních panelů, přičemž byla celá věc uzavřena s tím, že náklady by převažovaly nad zisky.

Pan Pavel si velmi pochvaluje pomoc záchranného systému, hasičů a zdravotníků. „Myslím si, že to tady u nás funguje na světové úrovni.“ SVJ se snažilo shromáždit i nějaké peníze, aby se mohlo alespoň trochu odvděčit dobrovolníkům. Pořádali také děkovný táborák s promítáním. Událost ale podle pana Pavla ukázala, kdo z jeho přátel jsou skutečně přátelé, najdou si čas pomoci, a kdo ne.

Co se slabých stránek pomoci týče, pan Pavel nenachází na poskytnuté pomoci žádnou slabou stránku. Naopak byl příjemně překvapen, jak dobře všechno fungovalo. Zlepšily se také vztahy v ulici, které byly dříve spíše anonymní. Nyní se všichni zdraví, usmívají se na sebe a jsou ochotni se pozdravit.

Pan Pavel ani jeho rodina nemají po události žádné vážné psychické újmy. Při každé větší bouřce nebo větru má ale pan Pavel obavu, co z toho bude. Panu Pavlovi velmi pomohlo zhlédnutí filmu „Tornádo, rok poté“, kdy si znovu uvědomil, že v tomto problému nebyli a nejsou sami. Také opět zjistil, že někteří lidé v okolí byli zasaženi ještě daleko více, než on, jeho rodina a SVJ.

6.3.9 Tomáš

Pana Tomáše zasáhlo tornádo ve všech oblastech jeho života, jak v té rodinné, tak v té pracovní. Byl poničen jeho dům, domy bratra a rodičů. Tornádo ale zasáhlo také oba rodinné vinné sklepy, které slouží jako vinárna a výroba vína. Kromě toho byly také poničeny některé vinohrady pana Tomáše a jeho rodiny. Rodina tedy přišla nejen o bydlení, ale částečně i o zdroj obživy.

Život v obci před tornádem si pan Tomáš velmi pochvaloval: *„Kdyby se mi tu nelíbilo, tak tu nebydlím.“* Do obce se jeho rodina nastěhovala z blízkého města, když byl ještě v dětském věku. Později si s manželkou postavili dům, který byl kolaudován v roce 2018. Právě proto možná Tomáš nese proměnu obce a kraje po tornádu s těžkým srdcem. *„Ubyla zeleň, půda je vyprahlá, všude černé střechy a betonové ploty. Samé nejlevnější a nejjednodušší materiály. Lidi potřebovali rychle oplotit, protože měli psy.“*

Na den neštěstí vzpomíná pan Tomáš jako na nejhorší událost ve svém životě. *„Bylo to hotové peklo. Mě to chytlo, když jsem byl na terase. Nevím vlastně, co se se mnou všechno stalo, jestli jsem dostal šutrama nebo deskama, ale najednou jsem byl pod sutinami. Z těch mě pak vytahoval můj bratr, ale první člověk, který mě viděl, byl můj malý syn, ten plakal, ať neumírám, protože všude byla krev. Manželka ho naštěstí rychle vzala pryč. Měl jsem obrovské bolesti, řval jsem a nadával.“* Pan Tomáš měl velmi vážná zranění – otevřenou zlomeninu pánve a nadvrát zloženou ruku. Ruka mu v důsledku zranění ochrnula, takže musel následně pobývat dlouhou dobu v rehabilitačním ústavu v Kladruzech a později ještě na rehabilitačním oddělení blízké nemocnice. Dodnes není hybnost jeho ruky v pořádku. Rovněž syn a manželka pana Tomáše byli zraněni, ačkoliv ne tak vážně. Celá událost navíc pana Tomáše zasáhla i psychicky. Nějakou dobu musel brát prášky na spaní a na uklidnění. Manželka s dětmi se po neštěstí odstěhovala ke svým rodičům, protože dům byl zcela neobyvatelný. Pan Tomáš celou tu dobu pobýval v nemocnicích a na rehabilitacích, takže komunikace s úřady, pojišťovnou a organizacemi ohledně výplaty pojištění a finanční pomoci byla převážně na jeho manželce.

Škody na domě popisuje pan Tomáš slovy: *„No, tři roky po kolaudaci došel ‚větr‘, jak já říkám, a vzalo nám to střechu. Podkroví bylo zničené celé. Škoda na domě byla likvidátorem vyčíslena na 4 miliony Kč... Z domu zůstalo vlastně jen obvodové zdivo a stropy.“* Bohužel dům byl pojištěn jen na hrubou stavbu, takže z pojistky dostala rodina jen přibližně 1,5 milionu Kč. Naštěstí se panu Tomášovi dostalo velké finanční pomoci od organizací a od státu. Rodina

vyčerpala státní finanční pomoc Živel – dostala maximální možnou částku, a to 2 miliony Kč. Zbýlý milion dostala rodina v několika vlnách od organizace Diecézní charita Brno, Člověk v tísni a také od různých nadací. Rodina dostala mimo to nějaké věcné dary, například televizi a pračku od Diecézní charity Brno. Pan Tomáš žádal dále také nadaci Via o příspěvek na zahradu, na sazeničky nebo i náradí na zahradu. Na vinných sklepech byly škody vyčísleny na 1 milion Kč a na 1,5 milionu Kč. Výhodou bylo, že na podnikatelské aktivity bylo možné získat další příspěvky od státu a od různých nadací a organizací. Silnou stránkou pomoci poskytované organizacemi a nadacemi bylo podle pana Tomáše to, že nebylo moc administrativně složité se o pomoc ucházet. *„Od odeslání žádosti po to, kdy jsme měli peníze na účtu, uběhlo maximálně třeba 14 dnů nebo 3 týdny, víc ne.“* Nevýhodou bylo neustálé zdražování materiálu i práce, které ještě nabralo na rychlosti po začátku války na Ukrajině. Následně už začalo být těžké se při rekonstrukci domu vejít do nějaké rozumné ceny. Rodině naštěstí hodně pomáhali známí. Někaké peníze rozdělávala mezi lidi i obec, která výši pomoci odstupňovala podle velikosti škod. Rodina pana Tomáše přitom obdržela jeden z nejvyšších darů, protože škody na jejich domě byly velmi výrazné: *„Hůře na tom byli už jen ti, co měli nařízenou demolici.“* V rámci oprav domu nebyly instalovány ani nádrže na dešťovou vodu, ani solární panely, protože když přišly nabídky od firem, které tyto věci instalují, tak už měl téměř hotovou střechu i fasádu a neměl sílu dále protahovat opravy.

Nabídnutou pomoc pan Tomáš hodnotí slovy: *„Poskytl jsem nějaký rozhovor do toho filmu Rok poté a klidně to tu zopakuji. Nevěřil jsem, že budu vůbec někdy chopen ten dům takto opravit. Žili jsme normální život, platili hypotéku, nežili jsme si na žádné vysoké noze, nevím, kde bychom sami vzali na rekonstrukci toho domu.“*

Vztahy v obci se podle pana Tomáše vlivem tornáda velmi změnily. Prvních 14 dní po neštěstí si všichni pomáhali, i ti, co se před tím celé roky nebavili. Později se ale celá věc změnila. Závist byla hlavně směrem od těch, co poškození nebyli, k těm, co poškození byli. *„Třeba tu byly případy, kdy se chodili stravovat i lidi, kteří nebyli poškození. Pak tam večer chodili unavení z celodenní práce na domech ti poškození a ono tam na ně zbylo jen pečivo... Pak tu jsou také lidé, které teď vidíte projíždět se na elektrokolech, co se rozdávaly, a přitom víte, že ani neměli žádnou pořádnou škodu.“* Někteří lidé také vyčítali poškozeným, že mohou vyvážet odpad na sběrný dvůr zadarmo. Na druhou stranu pan Tomáš připouští, že s větším časovým odstupem se vztahy více méně vrátily do předchozího stavu. Pan Tomáš má ale pocit, že tornádo zaktivizovalo spolky v obci, které se teď snaží více dělat něco pro lidi, pro obec. V obci se v roce 2021 po tornádu nepořádala celá řada pravidelných akcí, jako například hody. V roce 2022 už se akce pořádaly, ale s různou návštěvností. Rok 2023 se ale zatím jeví jako hodně úspěšný. Podle pana Tomáše někteří lidé až lynčovali paní starostku, která svou pozici bohužel neustála. Nového starostu si pan Tomáš pochvaluje, jeho práce je efektivnější a i on jako osoba mu připadá důvěryhodnější. Bezprostředně po neštěstí byl v obci samozřejmě dostupný také sklad materiální pomoci a stavebních materiálů, kdy bylo možné opatřit si fólie, plechy, latě, montážní pěny a další materiál nezbytný hlavně k zajištění domů před tím, než na nich započaly rekonstrukce.

Pan Tomáš sice po tornádu nežije s manželkou, ale jinak si myslí, že vztahy v rodině se po tornádu spíše ještě více posílily. Navíc celou událost vnímá jako příležitost začít dělat některé věci v životě znovu a lépe, a to i když ruku už nikdy nebude mít zcela v pořádku: „*Pán Bůh mně dal asi druhou šanci, a to i když jsem nikdy nebyl ten kluk, co sedí v koutě, ale od malička jsem byl po našem tátovi takový ten ‚razoň‘, různých průserů jsem měl naděláno. Ale dostal jsem šanci tu zůstat.*“ Stejně jako spousta jiných zasažených lidí je pan Tomáš rád, že alespoň bylo tak málo obětí na životech. „*Baráky se dají dohromady. Mrzí to. Bolí to. Ale na to, jakou vzdálenost tady to tornádo ujelo, bylo těch obětí vlastně strašně málo.*“

6.4 Shrnutí kvalitativní části

Cílem kvalitativní části výzkumu bylo: **zmapovat systém a proces pomoci**, a to z několika úrovní – z úrovně krajského krizového štábu, z úrovně krizového štábu ORP, z úrovně vedení obcí a v neposlední řadě z úrovně neziskových organizací; **zjistit, jak proces pomoci hodnotí místní aktéři a jaké byly a jsou dopady pomoci na samotné domácnosti**. Celkem bylo realizováno 37 individuálních rozhovorů a dvě fokusní skupiny. V rozhovorech i fokusních skupinách se objevilo několik témat, která byla zmiňována participanty na různých úrovních. Cílem tohoto shrnutí tak bude upozornit na témata, která se napříč rozhovory ukazovala jako důležitá, a popsat, jak tato témata vnímají jednotliví participanti.

Naprostá většina participantů se shodla na tom, že zvládnout první hodiny a dny po tornádu bylo velmi náročné zejména z hlediska **komunikace a koordinace**. Oceňována byla zejména práce hasičského záchranného sboru, který do systému pomoci (zejména v některých obcích) vnesl koordinaci a řád. Jako zcela stěžejní se ukázala **pozice velitele zásahu hasičského záchranného sboru**, přes kterého šlo velké množství schvalovacích procesů (např. možnosti objednání těžké techniky na odklízecí práce apod.). S touto pozicí se však podle některých participantů pojí také jedno ze slabších míst celého systému pomoci – velitel zásahu je pouze jeden na několik zasažených lokalit. Z logiky věci pak vyplývá, že velitel zásahu je velmi vytížený, je těžké ho kontaktovat či zastihnout osobně, jelikož se pohybuje v terénu. Zároveň bez jeho (ideálně písemného) souhlasu nemohla být objednána např. další těžká technika na odklízecí práce apod.

Dalším velkým tématem, které mezi participanty rezonovalo, bylo **zajišťování stravy**, a to jak pro členy IZS, tak pro armádu a později i pro dobrovolníky. Participanti se shodli na tom, že zajistit dostatek stravy byl problém zejména během první noci po tornádu, v dalších dnech se situace zlepšila a v obcích vznikly provizorní kuchyně a výdejny jídla. Největším problémem, se kterým se participanti v této oblasti potýkali, bylo to, že nikdy předem nevěděli, kolik jídel mají připravit. Nejprve se počítalo se zajištěním stravy pro členy IZS a armádu, případně pro místní obyvatele, nakonec však byla strava připravována i pro dobrovolníky. A právě díky velkému počtu nekoordinovaných dobrovolníků se v reálu stávalo, že porcí jídla bylo málo a nedostalo se na všechny.

Právě **dobrovolníci** byli dalším velkým tématem, které během výzkumu participantů často zmiňovali. Pomoci dobrovolníků si všichni velice vážili, nejvíce ji oceňovali samotní zasažení tornádem. Podle nich by situaci v zasažených obcích bez pomoci dobrovolníků šlo zvládnout jen velmi obtížně. S dobrovolníky se však podle dalších aktérů pomoci pojilo také několik problémů, které si zasažené domácnosti nemusely ani uvědomovat. Jedním z těchto problémů bylo to, že dobrovolníci chtěli do zasažených lokalit najíždět hned druhý den po tornádu, podle hasičů a dalších aktérů pomoci však obce nebyly v prvních dnech po tornádu pro dobrovolníky bezpečné a hrozilo jejich zranění. Zároveň bylo třeba řešit, kde budou dobrovolníci ubytováni a kde a jak se budou stravovat, jelikož spousta z nich přijela do zasažených lokalit bez nějakého plánu, zajištěného ubytování či dostatku potravin. Problém způsobovali také ti dobrovolníci, kteří do zasažené oblasti přijeli auty, která pak parkovala prakticky všude a zbytečně blokovala pozemní komunikace, které bylo nutné udržovat průjezdné, např. pro odvoz sutí či pro pohyb těžké techniky. V Mikulčicích a Hruškách, kde byli dobrovolníci ubytováni, došlo v několika případech k rušení nočního klidu, v Mikulčicích pak došlo také ke škodě na majetku v budově, kde byli dobrovolníci ubytováni. Tato situace vyústila až k zavření ubytování pro dobrovolníky, za což sklidilo vedení obce negativní reakce ze strany místních obyvatel. Během rozhovorů bylo rovněž uvedeno, že pomoc dobrovolníků byla nedocenitelná, v některých případech však dobrovolníkům chyběly potřebné znalosti a dovednosti, aby jejich pomoc byla také efektivní – např. při opravách střech.

S tématem dobrovolnictví souvisí také **téma sociálních sítí**. Bezprostředně po tornádu vzniklo velké množství facebookových skupin, kde se mezi sebou organizovali nejen dobrovolníci, kteří chtěli do zasažených lokalit vyrazit pomáhat osobně, ale organizovaly se také nejrozličnější finanční a materiální sbírky pro zasažené obce. Největším problémem na sociálních sítích bylo sdílení již neaktuálních příspěvků o tom, jaká (zejména materiální) pomoc je v zasažených lokalitách potřebná. Participantů na různých úrovních se tak často setkávali s tím, že lidé posílali či vozili do zasažených lokalit pomoc, která v té chvíli už potřebná nebyla, a aktérům pomoci to tak přidělovalo další práci. Na sociálních sítích se také často šířily dezinformace či poplašné a nepřesné zprávy o tom, co se v zasažených lokalitách děje.

Dalším velkým tématem, které bylo částečně nastíněno výše, byla **materiální pomoc**. Participantů na všech úrovních se shodovali na tom, že materiální pomoc pro zasažené obce a jejich obyvatele byla potřebná, mnozí však tuto formu pomoci využili k úklidu svých domácností a do zasažených lokalit tak proudila materiální pomoc, která byla zcela nevyužitelná. Jednalo se např. o staré, špinavé či roztrhané oblečení, poničený nábytek, staré a špinavé hračky pro děti a další. Třídění takovéto materiální pomoci pak přidělovalo problémy těm, kteří měli materiální pomoc na starosti, a ubíralo jim čas, který mohli věnovat dalším aktivitám.

S materiální a humanitární pomocí souvisí i **téma vydávání této pomoci**, případně **správa humanitárních a materiálních skladů**. Toto téma řešili zejména participantů ve vedení obcí. Jako problematické se v některých obcích jeví zejména vydávání materiální a humanitární

pomoci. V prvních dnech po tornádu byla pomoc vydávána všem, kteří si na výdejní místo přišli. Pomoc se vydávala bez podrobnější evidence toho, co bylo vydáno, či toho, komu to bylo vydáno. Podle participantů tak docházelo k tomu, že pomoc byla vydávána i těm, které tornádo nezasáhlo nebo jim nezpůsobilo téměř žádné škody. V některých obcích pak podle místních docházelo ke kšeftování s humanitární a materiální pomocí, pomoc se ze skladů ztrácela nebo do skladu ani nedorazila.

To podle některých participantů přispělo ke **změnám nálad v zasažených obcích** včetně **proměn vztahů v obcích**. Participantů se shodovali na tom, že bezprostředně po tornádu byla v zasažených obcích znát obrovská sounáležitost mezi obyvateli. Sousedské spory byly zapomenuty, lidé v sousedstvích k sobě byli vstřícní, ochotní, pomáhali si, vzájemně si vyměňovali informace a komunikovali spolu více, než tomu bylo před tornádem. Postupem času však v některých obcích začalo docházet ke zhoršení vztahů, např. mezi zasaženými a nezasaženými obyvateli. Začala se objevovat závist a šířit se informace o zneužívání humanitární, materiální i finanční pomoci. V některých obcích se vztahy postupem času začaly vracet do normálu, v některých obcích však nikoli.

Téma, které spojovalo příběhy konkrétních zasažených domácností, byla **vděčnost za poskytnutou pomoc**. Z rozhovorů s domácnostmi jasně vyplynulo, že domácnosti jsou vděčné za ohromnou vlnu solidarity, která se bezprostředně po tornádu v celé České republice zvedla. Domácnosti byly vděčné dobrovolníkům na pomoc s odklizením škod po tornádu, řemeslníkům za pomoc s opravami, hasičům za bezprostřední pomoc, obyvatelům ČR za finanční pomoc i neziskovým organizacím a nadacím na organizování finančních sbírek, bez kterých by si mnozí zasažení nemohli dovolit opravit své domovy (zejména ti, kteří neměli žádné pojištění nebo byli podpojištěni). Participantů ve většině případů vyjadřovali vděčnost za poskytnutou pomoc také obci, která spoustu druhů pomoci organizovala či spoluorganizovala. Některé obce to podle svých obyvatel zvládaly lépe, jiné hůře. Ale ani horší hodnocení činnosti obce podle místních nemění nic na tom, že obce v koordinaci pomoci po tornádu hrály stěžejní roli, a i když spousta činností a úkonů by se dala udělat jinak, jejich role byla nezastupitelná.

7 MEDIÁLNÍ ANALÝZA

7.1 Mediální analýza tištěných deníků

Kromě analýzy nových médií (sociálních sítí) byla provedena i analýza tradičních médií, v tomto případě vybraných tištěných deníků. Do analýzy bylo celkem **zahrnuto pět vybraných deníků**. Deníky byly vybírány na základě následující logiky: první dva nejčtenější deníky v České republice – *deníky Blesk* a *MF DNES* a dále tři regionální deníky podle zasaženého regionu, tedy *Hodonínský deník*, *Břeclavský deník* a *Brněnský deník*. Články ve výše uvedených denících byly vyhledávány pomocí **databáze Anopress**, **období vyhledávání** bylo zvoleno od 24. 6. 2021 do 24. 12. 2021. Jednotlivé články byly pro každý výše uvedený deník vyhledávány samostatně podle předem definovaných klíčových slov. Jednalo se o následující **klíčová slova**: *tornádo*; *jižní Morava, tornádo*; *Hrušky, tornádo*; *Lužice, tornádo*; *Mikulčice, tornádo*; *Moravská Nová Ves, tornádo*; *Hodonín, tornádo*; *tornádo, humanitární pomoc*; *tornádo, dobrovolníci*; *tornádo, dobrovolnická pomoc*. Počet článků podle jednotlivých klíčových slov v konkrétních denících je uveden v následující tabulce.

Tabulka 14: Přehled počtu článků ve sledovaných denících podle klíčových slov.

Období 24. 6. – 24. 12. 2021					
Klíčová slova	Blesk	MF DNES	Hodonínský deník	Břeclavský deník	Brněnský deník
Tornádo	135	345	404	414	347
Jižní Morava, tornádo	21	131	160	162	138
Hrušky, tornádo	31	79	90	91	71
Lužice, tornádo	30	55	63	64	51
Mikulčice, tornádo	29	73	90	90	73
Moravská Nová Ves, tornádo	40	113	107	109	88
Hodonín, tornádo	32	80	121	124	99
Tornádo, humanitární pomoc	1	6	6	7	6
Tornádo, dobrovolníci	20	57	50	49	41
Tornádo, dobrovolnická pomoc	0	2	1	1	1

Celkem bylo ve sledovaných denících za sledované období podle předem vybraných klíčových slov **uveřejněno 4 398 článků**. Následující tabulka zobrazuje rozložení článků podle deníků, ve kterých byly články publikovány.

Tabulka 15: Počty publikovaných článků podle jednotlivých deníků pro všechna klíčová slova dohromady

Období 24. 6. – 24. 12. 2021	
Deník	Počet publikovaných článků (pro všechna sledovaná klíčová slova dohromady)
Blesk	339
MF DNES	941
Hodonínský deník	1 092
Břeclavský deník	1 111
Brněnský deník	915
Celkem	4 398

Z tabulky je patrné, že **nejvíce článků bylo publikováno v Břeclavském deníku** (1 111 článků), **nejméně článků bylo publikováno v Blesku** (339 článků). Celkově můžeme konstatovat, že více článků na téma tornádo (včetně dalších klíčových slov) bylo ve sledovaném období publikováno v lokálních denících než v celostátních denících. Tento výsledek není příliš překvapivý, jelikož lokální deníky mají větší vazbu na území, které bylo tornádem zasaženo.

V následující tabulce se podrobněji zaměříme na **počty článků podle jednotlivých klíčových slov**.

Tabulka 16: Počty publikovaných článků podle jednotlivých klíčových slov pro všechny sledované deníky dohromady.

Období 24. 6. – 24. 12. 2021	
Klíčová slova	Počet publikovaných článků (pro všechny sledované deníky dohromady)
Tornádo	1 645
Jižní Morava, tornádo	612
Hrušky, tornádo	362
Lužice, tornádo	263
Mikulčice, tornádo	355
Moravská Nová Ves, tornádo	457
Hodonín, tornádo	456
Tornádo, humanitární pomoc	26
Tornádo, dobrovolníci	217
Tornádo, dobrovolnická pomoc	5
Celkem	4 398

Z tabulky je patrné, že **nejvíce článků bylo publikováno pod klíčovým slovem tornádo** (1 646 článků). Co se týká kombinací klíčových slov, nejvíce článků bylo publikováno pod kombinací *jižní Morava, tornádo* (612 článků). Ze zasažených obcí bylo nejvíce článků publikováno pod klíčovými slovy *Moravská Nová Ves, tornádo* (457 článků), dále pak *Hodonín, tornádo* (456 článků), následovala kombinace *Hrušky, tornádo* (362 článků), *Mikulčice tornádo* (355 článků) a nejméně článků podle zasažených obcí bylo publikováno pro klíčová slova *Lužice, tornádo* (263 článků). Významnou část článků tvořila i kombinace klíčových slov *tornádo, dobrovolníci* (217 článků).

V následující části textu se podíváme na to, jak sledovaná média o tématu tornáda informovala. Sledované **články byly tematickou analýzou roztřizeny na jednotlivá témata**, která budou v následující části textu podrobněji popsána. Témat bylo identifikováno velké množství, **pro podrobnější analýzu jsme zvolili pouze několik témat, kterým byla v médiích věnována největší pozornost**. Jedná se o témata První hodiny a dny po tornádu; Osobní příběhy zasažených tornádem; Informování o obětech tornáda; První odhady škod; Vlna solidarity; Rozdělování financí; Dobrovolníci, dobrovolnická pomoc; Nedostatek materiálu a řemeslníků; S-centrum; Obnova kostelů a hřbitovů; Podvody, krádeže a desinformace.

7.1.1 Téma č. 1 – První hodiny a dny po tornádu

Již první den po tornádu (pátek 25. 6. 2021) se začaly v denících vyskytovat informace o tom, že na jižní Moravě s největší pravděpodobností udeřilo tornádo. Nejvíce citovaným se okamžitě stalo **vyjádření místostarosty Hrušek Marka Babisze** o tom, jaké škody tornádo v Hruškách napáchalo: „*Obcí se prohnalo tornádo, půl obce je srovnáno se zemí, zůstaly jen obvodové zdi bez střech, bez oken. Kostel nemá střechu, je bez věže, auta byla mrštěná na rodinné domy, lidé se neměli kam schovat. Obec od kostela dolů prakticky neexistuje. Škola je bez fasády, bez střechy, ke školce jsem se ani nedostal. Vyvrácené jsou stoleté lípy, smrky, je to šílené.*“ Začala se rovněž objevovat **první čísla o počtu zraněných** a informace o tom, že ještě v noci **zasedl krizový štáb Jihomoravského kraje**. Objevovaly se rovněž informace o tom, že **bez elektrické energie** je zhruba dvaatřicet tisíc odběratelů.

Nejvíce informací však začaly deníky přinášet až ve svých vydáních **z 26. 6. 2021**. Např. MF DNES uveřejnila článek s názvem *Řádění živlů na Moravě minutu po minutě*, ve kterém první okamžiky po tornádu přehledně popisuje. Novináři ve svých článcích často opakovali, že v 19:25 se v Moravské Nové Vsi **zastavily hodiny na kostele**, kterému navíc ulétla střecha i krov. Další často zmiňovanou událostí byly **záchranářské práce na převráceném autobusu** a transport raněných do nemocnic v okolí, včetně zahraničních nemocnic. Mezi **nejcitovanější osoby toho dne patřil jednoznačně hejtman Jihomoravského kraje Jan Grolich**. Objevovaly se rovněž informace, že na místo zasažené tornádem míří političtí představitelé země, konkrétně premiér Andrej Babiš a vicepremiéři Jan Hamáček a Alena Schillerová. Deníky rovněž informovaly o **prvních obětech tornáda, o prvotních odhadech škod, o situacích**

v jednotlivých obcích a začaly přinášet **konkrétní příběhy lidí** zasažených tornádem (těmto tématům bude podrobnější pozornost věnována v následující části textu). Dalším často zmiňovaným tématem byla evakuace S-centra: „*Vypadla elektřina, všechny jsme museli přemísťovat po schodech. Snášeli jsme je na vozících a v dekách,*“ popsal situaci ředitel S-centra Václav Polách. Pro články uveřejněné v prvních dnech po tornádu bylo typické, že **obsahovaly velké množství fotografií** (v některých případech měly články pouze pár řádků textu a velké množství různých fotografií, což bylo typické zejména pro Blesk), **emotivní názvy článků** jako např. *Armageddon; Zoufalství; Byli jsme si jistí, že nás to zabije; Bolest a zmar* apod. či **faktické informace** o tom, **kam mohou občané posílat finanční dary** a jakými formami pomoci mohou přispět. Kromě toho se ve větším počtu objevovaly články, které se věnovaly tomu, **co je tornádo, jak vzniká**, jaké jsou kategorie a stupnice větru, jak se měří, zda se dá předpovědět, kolik bylo v historii v Česku tornád apod. Typické pro toto téma byly **rozhovory s meteorology** a dalšími **odborníky** na výskyt tornád.

7.1.2 Téma č. 2 – Osobní příběhy zasažených tornádem

Již v prvních hodinách a dnech po události začaly všechny deníky přinášet osobní příběhy lidí zasažených tornádem. Nejvíce se na osobní příběhy zasažených zaměřoval Blesk, ale i ostatní deníky přinášely velké množství osobních příběhů ze všech zasažených oblastí. Asi **nejvíce medializovaným příběhem** prvních dní po tornádu **se stal příběh čtrnáctileté Silvy Mackové**, která cestovala v autobuse, který ze silnice odfouklo tornádo. Dívka byla letecky transportována do Vídně, kde podstoupila několik operací. Média však nepřinášela informace pouze o jejím zdravotním stavu, ale informovala o příběhu celé rodiny – rodina přišla o dům, ve kterém byl i obchod, který pro rodinu představoval zdroj příjmu. Viktorie, starší sestra Silvy, se navíc léčí s rakovinou. Z příběhu této rodiny média vytvořila symbol, který zvedl ohromnou vlnu sounáležitosti. Jak bylo v denících uvedeno, „*za pouhé dva dny poslalo rodině více než devět tisíc dobrodinců přesně 8 349 592 korun*“. Sbírka byla vypsána na Donio a původně měla trvat 60 dnů, ale pro nevídaný úspěch byla po pár dnech ukončena. Deníky se k tomuto příběhu vracely i v dalších týdnech a měsících po tornádu, kdy pravidelně informovaly o zdravotním stavu Silvy i o tom, jak se mají další členové rodiny. Nejvíce rozhovorů bylo vedeno s matkou Silvy.

Další příběhy zasažených tornádem už **neměly takovou mediální sílu**, aby se v denících objevovaly opakovaně a ještě byly uveřejněny ve všech sledovaných denících. Šlo tak spíše o to, že jednotlivé deníky si vybíraly jednotlivé příběhy zasažených podle toho, s kým se jim zrovna podařilo udělat v zasažené lokalitě rozhovor. Následuje pouze **několik příkladů toho, jak média o osobních příbězích zasažených informovala**. Ze zasažených **Lužic** byl např. uveřejněn příběh pana Martina: „*Díval jsem se právě z okna. Přestalo pršet, nastalo naprosté ticho. Změnila se barva okolí, všechno bylo šedozelené. Najednou bylo slyšet zvuk, jakoby se na vás řítila stíhačka. To se stupňovalo, zaléhalo nám v uších.*“ V článku nechybí ani informace o tom, že pan Martin teprve rok před tornádem doplatil hypotéku, nyní mu z domu zbyly jen

trosky. Z **Moravské Nové Vsi** byl zase uveřejněn příběh majitele penzionu Břetislava Hřebačky, který se nejdříve musel potýkat s následky proticovidových opatření, které do jeho podnikání negativně zasáhly a posléze i s následky tornáda. Tornádo zastihlo jeho i jeho hosty venku pod pergolou: „*Objal jsem hosty, seděli jsme těsně u sebe a modlili se, abychom to přečkali. Jsem šťastný, že jsme neměli penzion plně obsazený, protože jinak by to určitě někoho zabilo. O tom jsem přesvědčený.*“ V **Mikulčicích** byl např. uveřejněn příběh pana Daniela: „*Vešel jsem do kuchyně podívat se z okna, co to venku tak strašně hučí. V tu chvíli se celý roh domu i s kuchyňskou linku utrhł, vzduchem létaly kusy tašek, dříví, před domem to zvedlo auto a mrštilo jím o barák. Popadl jsem ženu za ruku, zatáhl ji přes chodbu do dětského pokoje, kde si hrály dvě dcery. Jen jsem křikl, ať si lehnou na zem k posteli, a zalehl je. V tu chvíli se rozletěla okna a místností prolétly střepy, začal se trhat palubkový strop a všechno na nás padat. Modlil jsem se, ať to hlavně přežijeme. Myslel jsem, že je konec.*“ V **Hodoníně** byl např. uveřejněn příběh pana Antonína, který byl jedním ze seniorů žijících v S-centru: „*Tma, najednou začalo něco lítat. Pak se trojdílné okno nafouklo a prdlo. Stačil jsem si jen dát deku přes hlavu a modlit se. Električka nešla, pokoj vzhůru nohama. Pak se objevil hasič a řekl, že se chystá evakuace.*“ Doplnil ještě, že si nejdříve myslel, že spadlo letadlo. Na to, co se stalo, prý myslí i několik týdnů po události a nemá klidné spaní. Jeden z příběhů uveřejněných v Blesku z obce **Hrušky** začínal slovy: *Jen s igelitkou s léky a rohlíkem s máslem seděla na bobku uprostřed trosek svého domu v ulici Rybníček v Hruškách jeho zdrcená majitelka. Čekala na statika. "Ten šílený vítr přišel z ničeho nic. Ještě jsem stačila v poslední vteřině naházet na devadesátiletou nepohyblivou maminku duchny, schoulila se u ní a modlila se růženec. Pak už všechno lítalo."*

Toto byly jen některé z příběhů, které byly v denících uveřejněny v prvních dnech po události. Asi nejvíce příběhů zasažených bylo publikováno z Mikulčic a z Moravské Nové Vsi. Kromě příběhů samotných zasažených se často objevovaly i články, které obsahovaly **rozhovory s těmi, kteří pomáhali zasaženým přímo v terénu** – nejčastěji se jednalo o hasiče a zdravotníky, později o terapeuty a další osoby, které v terénu nabízely psychologickou pomoc. I pro toto téma bylo typické, že deníky články doplňovaly velkým množstvím fotografií, které buď dokreslovaly škody na majetku osob, s nimiž byly dělány rozhovory, nebo zobrazovaly další zasažená místa v obci.

7.1.3 Téma č. 3 – Informování o obětech tornáda

Informace o tom, že tornádo má na svědomí i několik obětí, se začaly v denících objevovat hned druhý den po tornádu. V té době však **deníky nesdělovaly žádná jména ani osobní příběhy** obětí. K situaci se několikrát vyjadřoval také **hejtman Grolich**, jehož vyjádření deníky často citovaly. Ten uvedl, že nechce, aby se z lidských tragédií "*dělaly titulky*". Nejdříve se tak v denících o obětech hovořilo jako o *známém vinaři, učitelce místního gymnázia, těhotné ženě, mladé ženě z Mikulčic a chalupáři s vnučkou.*

To, co hejtman Grolich nechtěl – aby se z lidských tragédií dělaly titulky, se ovšem začalo dít o několik dní později, kdy zejména **deník Blesk začal přinášet konkrétní jména a příběhy obětí tornáda**. Ve svém článku z 26. 6. 2021 s názvem *Zemřela těhotná Martina* uvádí, že „*těhotná Martina i s očekávaným dítětkem zemřela v Lužici na Hodonínsku. (...) Pocházela ze slovenského Prešova. (...) Nastávající maminka byla dcerou známého slovenského hudebníka Františka Cmara ze skupiny Mloci.*“

Další článek o obětech tornáda s názvem *Šestá oběť tornáda: Děvčátko (+2,5) odešlo do nebe za dědečkem (+64)* byl v Blesku uveřejněn 28. 6. 2021. V tomto článku Blesk na úvod informuje o tom, že „*v troskách domu v Hodoníně Pánově, který si opravoval na důchod, zemřel muž (+64). Za dědečkem odešla i jeho vnučka (+2,5), která se vážně zranila při sesutí stavby.*“ K příběhu těchto obětí se deník vrací ještě ve vydání z 2. 7. 2021, kdy přináší o obětech mnohem podrobnější informace – „*spekulovalo se, že oběť nalezená v hájovně pochází z Valašska, ale nevědělo se, o koho jde. Nyní už je jasné, že o Milana P., který v osadě Pánov bohužel zemřel i se svou vnučkou (+2,5). Nemovitost po svém dědovi si zveleboval na důchod. (...) Milan P. pracoval léta v rožnovské firmě JANEK, kde šijí především pánské košile a obleky. Byl ekonomickým a výrobním ředitelem.*“ Kromě podrobnějších informací o životě oběti obsahoval článek i fotografie domu, ve kterém oběť zemřela.

Dne 30. 6. 2021 byl v Blesku uveden článek s názvem *Paní profesorko, díky za ty pětky*. Tento článek přináší podrobnosti o další oběti tornáda, kantorce Marii, jejíž tělo bylo nalezeno den po tornádu v troskách v zahrádkářské kolonii. Článek uvádí, že „*o smrti své bývalé kolegyně ve škole několik dnů neměli tušení, od pozůstalých se tragickou zprávu dozvěděli až v pondělí.*“ V článku je rovněž uvedeno velké množství vzkazů, které studenti i kolegové zesnulé kantorce posílali. Článek byl opět doplněn několika fotografiemi vztahujícími se k oběti.

O životě a dalších podrobnostech jedné z dalších obětí deník Blesk informoval např. v titulku s názvem *Pája milovala Mikulčice*, který byl publikován 1. 7. 2021. Článek začíná slovy: „*Byla mladá, krásná a milovala Mikulčice.*“ V článku je uvedeno, že žena byla nalezena bez známek života v pátek ráno, tedy den po tornádu. V článku jsou rovněž uveřejněny výpovědi jejich spolužáků z mikulčické základní školy i hodonínského gymnázia. Článek končí tím, že spolužáci na Pavlu organizují sbírku, jejíž výtěžek poputuje na opravu poničeného hřbitova v Mikulčicích.

Podrobnější příběhy obětí byly postupně uveřejňovány i v dalších denících, jejich příběhy se objevovaly např. i na serveru Donio, kde na ně byly pořádány finanční sbírky pro pozůstalé.

7.1.4 Téma č. 4 – Odhady škod

Jeden z prvních článků, který **komplexně shrnuje prvotní odhady škod** po tornádu, uveřejnila dne 30. 6. 2021 MF DNES. Článek nese příhodný titulek *Tornádo v číslech*. V článku je mimo uvedeno, že tornádo poničilo přibližně 1 200 domů; 114 domů je určeno k demolici; odhadovaná výše škod je 15 miliard korun a stále roste a lidé v nejrůznějších sbírkách vybrali

na pomoc již 850 milionů korun. Výše uvedeným odhadům škod se nyní budeme věnovat podrobněji po jednotlivých tématech – demolice; celková škoda a škoda podle pojišťoven.

Demolice

Brněnský deník přinesl ve svém vydání z 30. 6. 2021 prvotní **odhad počtu domů, které budou určeny k demolici**. Podle hejtmana Grolicha bylo toto číslo 115 domů. V článku se vyjadřuje i ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová, která uvedla, že na demolici domů přispěje zasaženým stát, každému částkou půl milionu korun. V pozdějších dnech a týdnech číslo počtu domů určených k demolici narůstalo, deníky se shodují na konečném čísle okolo dvou set.

Celková škoda

Jihomoravský hejtman Grolich v rozhovoru, který byl 4. 9. 2021 uveřejněn v Brněnském deníku, uvedl, že **celková škoda po tornádu je necelých sedm miliard korun**. Z toho asi jeden a půl miliardy jsou škody na obecním a krajském majetku. Zároveň uvedl, že stát připravuje dotační titul pro obce i pro kraj, přičemž obcím má být proplaceno 90 % nákladů, kraji pak 50 % nákladů.

Pojišťovny

Prvotní odhady pojišťoven byly podle Brněnského deníku takové, že na pojistném plnění bude vyplaceno **přibližně 10 miliard korun**. Podle pojišťoven se jedná o třetí nejdražší pojistnou událost v novodobé historii České republiky (po povodních v roce 1997 a 2021). Deník Blesk ve svém vydání z 30. 6. 2021 uvedl, že po silných bouřkách a tornádu již klienti pojišťovnam nahlásili přes 10 tisíc škod za téměř dvě miliardy korun. Čísla podle deníku nejsou konečná. Ve stejném článku je ještě uvedeno, **pojišťovny považují za problematický přístup státu:** „Je určitě dobře, že stát pomáhá, ale měl by pomoci každému stejně, a nikoli krátit ty, kteří jsou pojištěni. Vždy by mělo platit, že nesmí být znevýhodněn ten, kdo se pojistil a o svůj majetek se zodpovědně stará,“ zdůraznil generální ředitel Kooperativy Martin Diviš.

Deníky postupně přinášely **rozhovory se zástupci jednotlivých pojišťoven** a průběžně informovaly o změnách ve výši odhadovaných škod. Hodonínský deník přinesl ve svém vydání z 29. 6. 2021 rozhovor s Ivanou Buriánkovou z **Generali Česká pojišťovna** o tom, jak mají lidé zasažení tornádem řešit škody s pojišťovnou. K odhadu škody se vyjádřila následovně: „Odhadujeme, že samotné tornádo způsobilo našim klientům na jihu Moravy asi pět tisíc škod za několik set milionů korun. Na účty klientů jsme jen za tři dny po úderu tornáda odeslali už více než 25 milionů.“ Brněnský deník přinesl ve vydání ze dne 30. 6. 2021 rozhovor s Martinem Divišem, který je generálním ředitelem **pojišťovny Kooperativa**. Ten v rozhovoru uvedl, že „Po pěti dnech už Kooperativa zaevidovala ze čtvrtetní bouřky přes 2 500 pojistných událostí za 400 milionů korun. Jedná se zejména o škody z krupobití a řádění vichřice. Z toho 750 případů za 250 milionů korun způsobilo tornádo v oblasti mezi Břeclaví a Hodonínem.“

S odstupem času pak MF DNES ve svém vydání z 30. 10. 2021 informovala o tom, že pojišťovny mají nahlášeno z bouřek, vichřic a tornáda, které zasáhly Česko v červnu a v červenci, přes

42 600 škod za 5,14 miliardy korun. Klientům zatím vyplatily 3,1 miliardy. Celkem podle odhadu pojišťoven bouře, vichřice a tornádo způsobily 44 900 škod za 5,6 miliardy korun.

7.1.5 Téma č. 5 – Vlna solidarity

Jedním z nejčastějších spojení slov, která se ve sledovaných denících bezprostředně po tornádu objevovala, bylo spojení vlna solidarity. Zasaženým obcím i konkrétním obyvatelům chtěla pomoci celá Česká republika. Jednalo se jak o finanční, tak materiální pomoc či pomoc se zajištěním náhradního ubytování. Kromě toho deníky informovaly o desítkách nejrůznějších akcí, které byly na podporu zasažených tornádem organizovány. Začneme finanční pomocí.

Finanční pomoc

O obrovské vlně solidarity svědčí to, že podle informací deníku Blesk z 26. 6. 2021 vybrala **Nadace Via** na pomoc zpusťšeným jihomoravským obcím během celých 24 hodin po tornádu částku přesahující 100 milionů korun. V dalším článku z 1. 7. 2021 deník Blesk uvedl, že během prvních pár dní po tornádu bylo na webové platformě **Donio** pod projektem Společně pro Moravu zřizeno 142 sbírek, jejichž celková částka v té době dosahovala více než 42 milionů korun. Deníky zejména v prvních dnech po tornádu informovaly o možnostech, **jak mohou lidé finančně přispívat** přes nejrůznější nadace a neziskové organizace. Ve svých článcích uveřejňovaly čísla účtů těchto nadací a organizací, přinášely informace o možnostech dárcovských SMS apod. Kromě neziskových organizací a nadací byla v článcích uveřejňována čísla transparentních účtů zasažených obcí, ale také Jihomoravského kraje. Deníky pravidelně informovaly také o tom, jak se daří finance vybírat, i o tom, zda už nadace a neziskové organizace vybrané finanční prostředky distribuují směrem k zasaženým.

Kromě fyzických osob se do nejrůznějších finančních sbírek **zapojovala také města, obce a kraje po celé České republice**. Velké množství článků bylo v denících věnováno tomu, jak pomáhají konkrétní kraje, kolik a kam posílají financí, jak se přidávají i jednotlivá města či městské části.

Do finančních sbírek se zapojovaly také **soukromé subjekty ve formě nejrůznějších firem a podniků**. Některé z nich pořádaly mezi svými zaměstnanci finanční sbírky, které následně několikrát znásobily a vybrané finance posílaly na transparentní účty zasažených obcí či kraje. Jiné z firem, zejména ty v okolí zasažených obcí, pořádaly sbírky přímo na své konkrétní zaměstnance, pokud byli tornádem nějak zasaženi.

Materiální pomoc

Kromě finanční pomoci se vlna solidarity týkala také materiální pomoci. Do té se opět zapojili jak samotní občané v Česku, tak firmy, obce, města kraje i soukromé subjekty. **Mezi materiální pomocí, kterou deníky nejčastěji zmiňovaly, patřilo následující:** plachty na zaplachtování střech; dřevo na latě a trámy; stavební materiál; náradí typu lopaty, hrábě, kolečka; tašky

na střechy; beton; cihly apod. Kromě toho byly organizovány potravinové sbírky, které byly určeny jak zasaženým obyvatelům, tak dobrovolníkům, hasičům, policistům a vůbec všem, kteří v terénu pomáhali. Deníky často zmiňovaly, že do zasažených oblastí přijíždějí kamiony s nejrůznějším nákladem, např. s oblečením či hračkami pro zasažené domácnosti. V tomto kontextu některé deníky uváděly, že takováto pomoc však nebyla vždy zcela efektivní, jelikož **lidé si humanitární sbírku oblečení pletou s úklidem domácností** a do zasažených oblastí posílají spousty věcí, které se nadají využít. Dobrovolníci je tak na místě musí třídit, což přiděluje další práci a zvyšuje množství odpadu, který na místech vzniká. Další vítanou pomocí pak byla zejména odklízecí technika, elektrocentrály či pohonné hmoty.

Nabídka náhradního ubytování

Kromě finanční a materiální pomoci byla pro zasažené domácnosti velmi důležitá také **nabídka náhradního ubytování**. Deníky přinášely příběhy rodin i jednotlivců, kteří přišli kvůli tornádu o střechu nad hlavou. Do nabídky náhradního ubytování se ihned zapojily nejen hotely a penziony v okolí, ale také obce a městské části, které nabízely zasaženým k dispozici městské a obecní byty. S nabídkou přicházeli i jednotliví majitelé domů či bytů, kteří měli zrovna volný byt k pronájmu. Ti podle deníků nabízeli pronájem v prvních měsících většinou zdarma, následně za symbolickou částku např. nákladů na energie.

Akce na podporu zasažených tornádem

Ve sledovaném období deníky informovaly o desítkách akcí, které byly organizovány za účelem podpory zasažených tornádem. Jednalo se o nejrůznější benefiční koncerty, sportovní akce, festivaly, kulinařské akce, náboženské sbírky či vinařské akce. Do akcí se zapojovaly známé osobnosti ze světa sportu či z nejrůznějších oblastí kultury. Nejčastější formou příspěvku bylo předání výtěžku se vstupného na transparentní účet některé ze zasažených obcí či neziskové organizace nebo nadace.

7.1.6 Téma č. 6 – Rozdělování financí

Téma financí a jejich rozdělování bylo ve všech sledovaných denících velkým tématem. Právě kvůli značné rozsáhlosti a množství publikovaných článků jsme se rozhodli téma rozdělit na několik dílčích částí. V následující části textu se tak budeme věnovat tomu, jak sledované deníky informovaly o tématech *vyplácení financí lidem v exekucích; problematika vyplácení pomoci pro nez kolaudované nemovitosti; jak rozdělovaly finance neziskové organizace a nadace; jak probíhalo rozdělování pomoci od státu a jak probíhalo rozdělování financí z transparentních účtů obcí*.

Lidé v exekucích

Jak budou vypláceny finance zasaženým, kteří mají exekuce nebo jsou v insolventi? I toto téma byla v médiích poměrně dost řešeno. Přehledné informace přinesla ve svém vydání ze 7. 7. 2021 MF DNES. Deník uvedl, že „*lidí, kterým na jižní Moravě tornádo zničilo dům a jsou v exekuci, je zhruba 430, což znamená téměř tři sta domácností.*“ K situaci se vyjadřoval

hejtman Grolich, který uvedl, že i takovýmto lidem **bude možné vyplatit dotaci** i přes to, že na dary se exekuce vztahuje. Vysvětlil, že „*aby se lidem pomohlo, je potřeba, aby podali žádost o odložení exekuce. Pokud ji podají, i když ještě není vyřízená, peníze jim exekutor vzít nemůže.*“ Zároveň zdůraznil, že lidé nemají exekuce zamlčovat ze strachu, že by jim finance vyplaceny nebyly. Svým prohlášením se hejtman snažil přispět k uklidnění chaosu, který se mezi lidmi v exekuci po tornádu šířil. To dokládá vyjádření prezidentky České asociace povinných Denisy Rohanové, která reagovala na konkrétní situaci jednoho ze zasažených tornádem: „*Když si představil, že by mu exekutoři vzali dar ze sbírky, z něhož by mohl obnovit svůj dům, ještě minulý týden zvažoval, že si sáhne na život.*“

Lidé s nezkolaudovanými nemovitostmi

Dalším tématem, které médií rezonovalo v souvislosti s vyplácením finanční pomoci domácnostem zasaženým tornádem, bylo téma nezkolaudovaných nemovitostí. Ve sledovaných denících se začaly objevovat příběhy domácností, kterým tornádo zničilo nemovitost, která byla těsně před kolaudací. Podle informací MF DNES ze dne 16. 7. 2021 bylo **nezkolaudovaných nemovitostí zasaženo celkem dvacet**. Nejvíce z nich – deset – stálo v Moravské Nové Vsi. Problémem pro majitele nezkolaudovaných nemovitostí bylo hlavně to, že **nemají nárok na dotaci od státu**. Mluvčí Státního fondu podpory investic Karolína Smetanová pro MF DNES uvedla, že „*ten dotační titul je určený na obnovu obydlí do původního stavu. Nezkolaudovaný dům dle zákona obydlím není, neboť v něm nesmíte bydlet. Podmínka tady není splněna, dotaci nelze udělit. Vypadá to nefér, ale porušením tohoto pravidla bychom se dostali do konfliktu se stavebními úřady.*“ K situaci se vyjadřoval starosta Moravské Nové Vsi Marek Košut, který situaci vnímá jako nespravedlivou: „*Mně vadí, že tady je spousta domů, kde fyzicky nikdo nebydlel a jejich majitelé na podporu nárok mají. A někdo jiný, kdo v domě bydlel, ale chybělo mu jen kulaté razítko, o podporu přijde. To je až neuvěřitelná tvrdost, nevidím v tom ani logiku.*“ K situaci se opět vyjadřovala ministryně Dostálová, v tomto případě však **ke změně dotačního titulu nedošlo a podmínka zkolaudované nemovitosti pro černání dotace zůstala neměnná**. Majitelům nezkolaudovaných nemovitostí tak podle deníků nezbývá nic jiného, než obrátit se na neziskové a charitativní organizace, případně banky, u kterých mají hypotéky. K situaci se vyjadřoval i ředitel mezinárodní humanitární organizace ADRA, který uvedl, že organizace již jedná s prvními třemi rodinami, kterým finančně vypomůže ze svých sbírek. MF DNES v článku ještě uvedla vyjádření hejtmana Grolicha, že pokud by majitelé nezkolaudovaných domů v postižených obcích měli problém dohodnout se s bankami nebo jim podpora neziskovek nestačila, chce jim chybějící peníze darovat i Jihomoravský kraj.

Rozdělování financí neziskovými organizacemi a nadacemi

Podle údajů deníku Blesk, které publikoval ve svém článku ze 14. 8. 2021 se neziskovým organizacím a nadacím od vzniku tornáda podařilo vybrat následující finance: 336,5 milionu Diecézní charita Brno; 230 milionů Nadace Via; 173 milionů Člověk v tísni a 120 milionů Český červený kříž. Podle informací uvedených v článku rozděluje **Diecézní charita Brno** finance následujícím způsobem: „*Přispíváme prostřednictvím darovacích smluv na obnovu obydlí. Kritériem pomoci není jen stupeň poškození, ale i sociální znevýhodnění poškozených, které*

Diecézní charita Brno zjišťuje sociálním šetřením.“ Nadace Via pak podle informací v článku vyplatila v první vlně 600 domácnostem po 150 tisících. Celkem se jednalo o vyplacenou sumu 90 milionů. K vyplacení se v polovině srpna chystalo dalších 90 milionů. Na podporu obcí pak nadace vyplatila 25 milionů korun. **Člověk v tísni** vyplatil do poloviny srpna finance v první vlně, připravovala se druhá plošná vlna vyplácení. Třetí vlna podpory by pak měla být zaměřená na individualizovanou pomoc těm nejohroženějším. **Český červený kříž** vyplácel zasaženým finanční prostředky průběžně.

Pomoc od státu

Stát na situaci po tornádu reagoval velmi rychle a již v prvních dnech po tornádu slíbil, že pro všechny zasažené bude vypsán dotační titul. Ovšem ještě předtím, než byla chválena finální podoba dotačního titulu, se mezi lidmi začala rychle šířit **nevole k návrhu znění dotačního titulu, ve kterém bylo uvedeno, že z dotace se budou odečítat dary, které zasaženým vyplátily neziskové organizace a nadace.** Ve sledovaných denících se k tématu nejvíce vyjadřovala ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová, jejíž vyjádření otiskla např. MF DNES ve svém vydání ze 7. 7. 2021: *„Ta formulace je opravdu nešťastná. Omlouvám se lidem postiženým katastrofou za nejistotu, kterou v nich mohl vyvolat úřednický dokument. Nařízení změníme, abyste se mohli bez obav soustředit na obnovu svých domů a nic vám to nekomplikovalo.“*

Podle informací Brněnského deníku bylo **do 23. 9. 2021 přijato 840 žádostí o dotaci Živel.** S více než polovinou žadatelů byla k tomuto datu již uzavřena smlouva o dotaci, konkrétně se jednalo o 468 smluv. Uzavřené smlouvy byly podle informací deníku v hodnotě 600 milionů korun. K výše uvedenému datu bylo vyplaceno 70 záloh v hodnotě 35 milionů korun. Deník uvedl i rozložení žádostí o dotaci podle jednotlivých obcí: Moravská Nová Ves: 322 žádostí; Mikulčice: 206 žádostí; Hrušky: 156 žádostí; Lužice: 96 žádostí; Hodonín: 62 žádostí; Týnec: 2 žádosti; Břeclav: 2 žádosti.

Kromě výše uvedeného radily deníky do státní pomoci také **pomoc od Lesů České republiky.** Ty darovaly zasaženým domácnostem až 50 metrů krychlových dřevěné kulatiny na nový krov nebo finanční dar ve výši sto tisíc korun. Kromě toho se mohli zasažení lidé přihlásit o dar ve formě palivového dřeva.

Rozdělování financí z transparentního účtu obcí

Deník Blesk přinesl dne 14. 8. 2021 informace o tom, že vedení obce **Lužice** rozhodlo, jakým způsobem budou rozdělovány finance z transparentního účtu obce, na kterém se sešlo 58 milionů korun. K rozdělování financí se vyjádřil starosta obce Tomáš Klásek: *„Největší část, 30 milionů korun, využijeme na opravu obecního majetku. Škody tam dosáhly částky asi 70 milionů korun.“* Zbýlé finance se rozdělí mezi zasažené občany podle následujícího klíče – ti, kdo přišli kvůli tornádu o dům, dostanou 300 tisíc, u částečných demolicí vyplatí obec z účtu 150 tisíc, za zničené střechy 100 tisíc a u méně poškozených domů 50 tisíc korun. Obec bude peníze rozdělovat i těm, kteří měli škody na legálních stavbách rekreačních objektů. Tito zasažení dostanou 50 tisíc za demolici a 25 tisíc jim bude vyplaceno v případě částečných škod.

O rozdělování financí z transparentního účtu obce **Mikulčice** informoval např. Hodonínský deník ve svém článku ze dne 2. 10. 2021. Na úvod článku je uvedeno, že lidé poslali do tornádem zasažených Mikulčic na sbírkový účet 45 milionů korun. Mezi obyvatele obce se v prvním kole rozdělí 35 milionů korun. O finance mohli žádat všichni občané Mikulčic, kterým tornádo způsobilo škodu větší než 150 tisíc korun. Finance se budou vyplácet formou daru, nikoli dotace. Darovací smlouvy by měly být podle informací deníku schvalovány v prosinci, peníze se začnou vyplácet po Novém roce. Klíč k rozdělování financí byl následující: úplná demolice – 250 tisíc korun; částečná demolice – 150 tisíc korun; škody nad 150 tisíc – 50 tisíc korun. Článek ještě shrnuje, že v Mikulčicích bylo celkem poškozeno 372 domů, k demolici jich pak bylo určeno 44.

Jak informoval Hodonínský deník v článku ze dne 17. 8. 2021, **Moravská Nová Ves** se rozhodla částku vybranou na transparentním účtu použít na obnovu obecního majetku. Toto rozhodnutí vyvolalo podle informací v deníku velkou nevoli u místních obyvatel, kteří vedení obce obviňují z bezcitného způsobu, nezájmu a špatného chování s lidmi. K situaci se vyjádřil i starosta Moravské Nové Vsi Marek Košut: *„Účet jsme založili na pomoc našeho městyse s tím, že peníze pod variabilním symbolem jedna poputují městyse, pod číslem dva základní škole a pod číslem tři školce. Takto jsme se o tom bavili i na posledním jednání zastupitelstva.“* Výjimkou jsou pouze částky, které mají v poznámce, že jsou darem konkrétním lidem. Podle informací deníku bylo v polovině srpna na transparentním účtu obce necelých 35 milionů korun. Škody na majetku obce jsou ještě skoro pětinasobně vyšší. K situaci na obci se skrze deník vyjadřovala např. místní občanka Zlata Maděřičová: *„Po dlouhé době jsem se vydala na zastupitelstvo. Odcházela jsem zhnusená. Jednání zástupců radnice mě asi ale nepřekvapuje. Všeobecně se ví, že je lidé nikdy moc nezajímali, že jsou špatní manažeři, a že jejich kontakt s veřejností je prakticky nulový.“*

O poznání rychlejší byli při rozdělování financí z transparentního účtu města v **Hodoníně**. Radnice se rozhodla finance z transparentního účtu vyplácet ve více kolech. Jak informoval např. Břeclavský deník, v prvním kole byla finanční pomoc zacílena na všechny zasažené občany Hodonína. Každému byla vyplacena okamžitá pomoc ve výši 50 tisíc korun, což z transparentního účtu odčerpalo zhruba šest milionů korun. Dále pak šlo dvě stě tisíc majitelům sedmi domů, které musely podstoupit demolici. Kromě toho bylo z účtu odesláno 12 milionů korun na transparentní účty obcí Lužice, Mikulčice, Hrušky a Moravská Nová Ves. Později, jak informoval Břeclavský i Hodonínský deník ze dne 20. 8. 2021, bylo v druhém kole rozdělování financí umožněno žádat o finance z transparentního účtu města také majitelům aut zničených tornádem. Podle vedoucího ekonomické odboru hodonínské radnice Mariána Maňáka místní o tuto pomoc zájem mají. Pořízený vůz může být jak zcela nový, tak i zánovní. Výše této peněžní pomoci se bude odvíjet od počtu žádosti. Celkem už dárce poslali na transparentní účet města Hodonína zhruba 60,5 milionu korun (údaj k 20. 8. 2021). Článek ještě shrnuje, že v Hodoníně bylo celkem zasaženo 59 bytových a 88 rodinných domů. K demolici bylo určeno sedm rodinných domů.

7.1.7 Téma č. 7 – Dobrovolníci, dobrovolnická pomoc

Téma dobrovolníků bylo sledovanými deníky řešeno v různých souvislostech po celé monitorované období. **Nejvíce článků se týkalo toho, jak místní dobrovolníky chválí a také osobních zkušeností a příběhu samotných dobrovolníků.** V prvních dnech po tornádu se řešil např. očekávaný nápor dobrovolníků o prodlouženém víkendu 3. až 6. 7. 2021. Hejtman Grolich tak na dobrovolníky skrze deníky apeloval, aby nejezdili přímo do zasažených obcí, ale parkovali na letišti v Břeclavi, odkud pro ně budou připraveny transportní autobusy do zasažených oblastí. **Zasažení občané**, jejichž výpovědi deníky často v článcích uváděli, **si dobrovolníky ve velké míře chválili** a často uváděli, že bez pomoci dobrovolníků by jim odklizení následků tornáda trvalo mnohem delší dobu nebo by ho nebylo možné zvládnout vůbec. Deníky se k práci dobrovolníků ve svých článcích vyjadřovaly velmi pozitivně, často také publikovaly rozhovory se samotnými dobrovolníky o tom, jak situaci na místě zvládají a jaké jsou jejich osobní zkušenosti.

Jistou kontroverzi vyvolalo **prohlášení hejtmána Groliche**, které MF DNES uveřejnila 28. 6. 2021. Deník uvádí výrok hejtmána směrem k dobrovolníkům, aby do zasažených lokalit živelně nepřijížděli: *„Když už sem jedete, jedte parta lidí a ne jeden člověk v dodávce. Zkontaktujte se třeba přes známé s lidmi, kteří potřebují pomoc, ať víte, kam konkrétně jedete. Krizové štáby mají plné ruce práce a nemají prostor k tomu, aby vám řekli, kam máte jít.“* Na tento výrok následně v denících reagovali někteří místní, kteří se slovy hejtmána nesouhlasili a dobrovolníky vyzvali, aby i přes to do zasažených lokalit přijeli: *„Lidi jsou úžasní. Nechápu, proč jim úřady brání, aby přijeli. Potřebujeme je, čím víc lidí, tím lépe. Místo aby tu byly tisíce vojáků, je jich tu pár, hasiči to všechno sami nezvládnou. Kdo můžete a chcete, přijďte a neptejte se úřadů,“* uvedl pro MF DNES jeden z obyvatel Moravské Nové Vsi.

Téma, které se v souvislosti s dobrovolníky ve sledovaných denících dále objevovalo, bylo **uzavření sportovní haly v Mikulčicích**. Sportovní hala byla využívána pro ubytování dobrovolníků, kteří v Mikulčicích i okolí pomáhali. Starostka Mikulčic Marta Otáhalová však v červenci nechala sportovní halu pro dobrovolníky uzavřít. Podle Brněnského deníku důvodem uzavření mělo být například rušení nočního klidu. Brněnský deník v článku ze dne 29. 7. 2021 uvádí mimo jiné i nesouhlasné reakce místních na toto rozhodnutí starostky: *„Byla to největší blbost, kterou mohla udělat. Každý totiž nemá podmínky pro ubytování dobrovolníků, kteří jsou tady potřeba.“* Podle vyjádření starostky, které je v článku uvedeno, však někteří dobrovolníci rušili noční klid v obci, v samotné sportovní hale pak mělo dojít k poškození majetku, konkrétně toalet. K rušení nočního klidu dobrovolníky mělo podle MF DNES docházet i v Hruškách, kde dobrovolníci přespávají ve speciálním vlaku.

K výročí **dvou měsíců po tornádu** pak sledované deníky informovaly o tom, že největší nápor dobrovolníků v obcích již opadl, dobrovolníci jsou však na místě stále třeba a pro mnohé z místních jsou nepostradatelnými pomocníky.

7.1.8 Téma č. 8 – Nedostatek materiálu a řemeslníků, řemeslnické podvody

Od července se ve sledovaných denících stal velkým tématem **nedostatek materiálu a řemeslníků**. Poté, co byly obce s pomocí armády, hasičů i dobrovolníků uklizeny od sutí, lidé se začali ve velkém potýkat s nedostatkem trámů, fošen, střešních tašek a dalším stavebním materiálem. Kromě toho ale chyběli i řemeslníci, zejména klempíři, pokrývači či tesaři. Mnoho domácností mělo rovněž problém sehnat projektanta, některé z nich se tak rozhodly začít stavět až na jaře 2022.

Jeden z prvních článků upozorňujících na nedostatek kvalifikovaných řemeslníků i stavebního materiálu se objevil již 1. 7. 2021 v Blesku. Podle článku **chybí lidem v zasažených oblastech** cihly, písek, cement, tašky, ale i krovy a další stavební materiál. Dodavatelské firmy podle deníku nestíhají uspokojovat poptávku zasažených tornádem. Co deník vyzdvihuje, jsou slevy, které dodavatelské firmy zasaženým nabízejí. Některé dodávají materiál zdarma, jiné se slevou i 80 % oproti obvyklým cenám. Zdarma pracují i někteří zedníci či tesaři, do zasažených obcí míří party řemeslníků z celé České republiky. Ani to ale podle deníku **nestačí pokrýt obrovskou poptávku**. Podle deníku nyní Česko doplácí na systémové zrušení stavebních učilišť v minulosti.

Nedostatek materiálu a řemeslníků v denících **komentovali i starostové obcí**, např. starosta Lužic Tomáš Klásek či starosta Moravské Nové Vsi Marek Košut. Starostové se shodují, že chybějící materiál či řemeslníky nemohou nijak ovlivnit. Z obecních stavebnin, kam dárce navázejí stavební materiál, vydávají zdarma vše, co mají a co obyvatelé obcí potřebují. Kromě toho některé z deníků, např. Brněnský deník ze dne 2. 7. 2021, přinášely **rozhovory se samotnými řemeslníky**: „*Lidé ze zasažené oblasti volají pořád. Denně mám deset až patnáct poptávek. A ještě to bude stoupat, protože dosud byl hlavně úklid. Materiál není, lidé budou rádi, když tam do zimy stihnou zakrýt všechny domy.*“

Téma bylo řešeno i v dalších měsících po tornádu, nejčastěji ve spojitosti s tím, že přijde zima a je třeba, aby zasažené domy měly opravené střechy, byly zateplené a měly vyměněná okna. Problém představují i komíny, které jsou na mnoha stavbách stále poškozené, domácnosti tak s nastupujícím chladným počasím stále nemohou topit. V Mikulčicích se proto rozhodli **využít i pomoci učňů** z brněnské střední školy, kde se učni učí na klempíře, zedníky, tesaře či pokrývače. Studenti i vyučující se domnívají, že je to dobrá praxe, která učně připraví na budoucí výkon tohoto povolání. I v tomto článku je upozorněno na alarmující úbytek řemeslníků na školách – *Například obor pokrývač, který ještě v nedávné době vyučovalo běžně 12 škol v republice, mají dnes ve vzdělávací nabídce pouze tři školy.*

7.1.9 Téma č. 9 – S-centrum

Téma S-centra rezonovalo sledovanými deníky po celé sledované období. První články se začaly v denících objevovat hned v prvních dnech po tornádu. MF DNES ve svém vydání

z 26. 6. 2021 popisovala, **jak vypadala evakuace S-centra** bezprostředně po tornádu – *Utržená střecha, dveře vyrvané z pantů, poničený nábytek a hlavně 141 většinou nemohoucích lidí, kteří během chvilky přišli o bydlení.* Situaci pro deník popisoval i ředitel S-centra Václav Polách: *„Vypadla elektřina, všechny jsme museli přemísťovat po schodech. Snášeli jsme je na vozících a v dekách.“* Deník rovněž informoval, že nikdo z klientů nebyl vážně zraněn. Největší počet klientů, celkem 112, byl přemístěn do hotelu Krystal, zbylí senioři byli umístěni po Hodoníně.

Přibližně měsíc a půl po tornádu se v denících objevila informace, že **náklady na obnovu S-centra se budou pohybovat v přibližné výši půl miliardy korun.** Např. Brněnský deník ve svém vydání ze dne 13. 8. 2021 uvádí, že zástupci kraje chtějí při zajišťování financí na opravu S-centra využít dotace a že **obnovení S-centra je předběžně plánováno na duben 2024.**

Další informace o tom, co bude s S-centrem dále, přinesla např. MF DNES z 22. 9. 2021. Článek se zaměřuje na to, zda se S-centrum ještě někdy otevře a **co se v současné době děje s jeho klienty.** K situaci se opět vyjadřuje ředitel S-centra Václav Polách: *„Klienty teď máme rozmístěné ve 28 zařízeních po kraji. Naši pracovníci působí v obdobných zařízeních ve Strážnici, v Kyjově či Břeclavi. Někteří našli uplatnění u charity nebo firmy, která zajišťuje sociální služby v terénu.“* Podle ředitele by se do konce září mělo rozhodnout o tom, co bude s S-centrem dál. V článku dále navrhuje, že by klienti mohli být po dobu rekonstrukce S-centra umístěni v náhradních prostorách na ubytovně Kubra v Hodoníně, která má kapacitu 75 lůžek. S tím ale podle článku nesouhlasí vedení kraje, podle kterého není ubytovna vhodné místo, protože nesplňuje všechny zákonné povinnosti pro provoz služby.

V říjnu pak deníky informovaly o tom, že **S-centrum končí a všichni jeho zaměstnanci dostanou výpověď.** O situaci podrobněji informuje např. Hodonínský deník ze dne 15. 10. 2021. V článku jsou uvedeny citace některých zaměstnanců: *„Myslím si, že jen čekali, až bude po volbách. Nejdřív nám totiž říkali, že se sem vrátíme do konce roku, poté že to bude za tři roky a nyní to vypadá, že domov zboří.“* Jihomoravský kraj informoval o tom, že se rozloučí s 95 lidmi pracujícími na plný úvazek a jedním na poloviční úvazek. Výpověď dostali sociální pracovníci, zdravotní sestry, uklízečky i kuchařky. Podle deníku však stále není jasné, co se s budovou stane – bude se opravovat, nebo se postaví nová moderní budova?

K této otázce se Hodonínský deník vrací opět v listopadu, **pět měsíců po tornádu.** V článku z 24. 11. 2021 přináší vyjádření hejtmana Grolicha o tom, co bude S-centrem dále: *„Zřejmě se přikloníme k nové stavbě na zelené louce.“* V článku se vyjadřuje i ředitel domova důchodců v Břeclavi David Malinkovič, který upozorňuje na to, že místa, která S-centrum jako sociální služba poskytovalo, v kraji chybí: *„Před tornádem jsme evidovali sedmdesát žádostí s okamžitým nástupem, nyní je to asi o sto více. Poslední dobou chodí dvě ze tří žádostí z Hodonínska.“* Podotýká ještě, že breclavský domov převzal ze zničeného S-centra 30 obyvatel.

V prosinci přinesl Brněnský deník informaci o tom, že **S-centrum bude službu domova se zvláštním režimem od začátku roku 2022 poskytovat na odloučeném pracovišti v Kyjově.** Podle článku ze dne 8. 12. 2021 je v Kyjově připraveno 20 lůžek. K tématu se opět vyjadřuje ředitel S-centra: „*Finišujeme. Potřebujeme tam rozšířit vstup a dovybavit protipožárními dveřmi. Nedostatek místností vyřešíme novou buňkou pro sklad a kancelář. Věřím, že se nám všechno potřebné podaří do konce roku předložit registrátorkám tak, aby nám nezanikla služba a mohli jsme pokračovat dál.*“ Podle krajského radního pro investice a majetek Vladimíra Šmerdy to vypadá, že pro S-centrum by se měla postavit nová budova, která by lépe vyhovovala současným požadavkům. Podle něj má kraj vytipované pozemky v Hodoníně a blízkém okolí, kde by se dal postavit nový objekt s kapacitou 100-130 míst. Stávající poničenou budovu S-centra by pak podle něj kraj mohl prodat nebo přenechat Hodonínu. Ten by mohl budovu upravit a využít např. pro startovací byty. Článek ještě shrnuje, **kolik financí na obnovu** budovy S-centra je k dispozici: pojistné plnění: 72,2 milionu korun; krajská sbírka: 2 miliony korun; dary přímo S-centru: 1,5 milionu korun; na první následky tornáda z ministerstva financí: 4,2 milionu korun; dotace z ministerstva práce: 26,4 milionu korun.

7.1.10 Téma č. 10 – Obnova kostelů a hřbitovů

Téma obnovy kostelů bylo nejvíce řešeno pro oblasti Moravská Nová Ves a Hrušky, téma poničených hřbitovů se pak týkalo Moravské Nové Vsi, Hrušek a Mikulčic. Pro podrobnější analýzu mediálního obrazu se v tomto tématu nejdříve zaměříme na obnovu kostelů, v další části pak na obnovu hřbitovů.

Obnova kostelů

O poškození kostela v Moravské Nové Vsi se informovalo již v prvních hodinách po tornádu, stejně jako o poničení kostela v Hruškách. Obě dvě stavby se v prvních hodinách pro média staly ukázkou toho, jakou sílu tornádo mělo a jaké škody napáchalo. Kostel v Moravské Nové Vsi se stal mediálně známým zejména díky tomu, že hodiny umístěné na věži se zastavily přesně v 19:25, tedy v době, kdy do obce vtrhlo tornádo. Kostel v sousedních Hruškách se stal zase známý zejména díky výroku místostarosty Babisze o tom, že od kostela dolů vesnice po řádění tornáda prakticky neexistuje. Ve sledovaných denících se k poničenému kostelu v Moravské Nové Vsi nejvíce vyjadřoval farář Kalina, k poničenému kostelu v Hruškách se v denících nejčastěji vyjadřoval místostarosta Hrušek Babisz. **Farář Kalina se stal nejviditelnější a nejčastěji citovanou osobností tohoto tématu.**

Právě s **farářem Kalinou** přinesla v prvních dnech po tornádu **rozhovor** MF DNES. Ve vydání z 3. 7. 2021 farář popisuje, jak prožíval příchod tornáda, jaké jsou škody na kostele a jak slouží provizorní mše. Kromě toho se rozhovor zaměřil i na **duchovní a psychologickou pomoc** obyvatel obce. Farář uvedl, že mají k dispozici tým, kde je zapojeno několik armádních kaplanů a psychologů z hasičského záchranného sboru, z Červeného kříže a několik dalších duchovních

z řad katolíků i protestantů. Kromě toho každý den slouží mše na faře, kde je zřízena provizorní kaple.

Podle informací z druhé poloviny července byly **škody na kostele v Moravské Nové Vsi** vyčísleny na 18 milionů korun. Zničen byl krov, fasáda, poškozena byla věž kostela, okna či osvětlení. Kostel v Hruškách byl poškozen méně, i přes to ale dělníci museli zbourat jeho věž. Škody na tomto kostele byly vyčísleny na statisíce.

Velkým tématem se ve sledovaných denících stala **dražba křížů**, které vznikly z trámů poničeného kostela v Moravské Nové Vsi. Dražba probíhala na webu Donio.cz a její výtěžek byl určen na opravy kostela. V denících bylo rovněž informováno o tom, že přibližně padesát křížů určených pro aukci posvětil ve Vatikánu sám papež František, který jeden z křížů dostal na památku.

Obnova hřbitovů

Tornádo se v zasažených obcích nevyhnulo ani hřbitovům, tedy s výjimkou hřbitova v Lužicích, který tornádem zasažen nebyl. Brněnský deník ze dne 2. 7. 2021 v úvodu článku nejprve přináší výpovědi obyvatel z **Moravské Nové Vsi**: „*Nic horšího jsem nikdy neviděla. Celý život jsem byla ateistkou, ale teď mám pocit, že nám někdo tam nahoře chce něco vzkázat,*“ uvedla jedna z návštěvnic hřbitova. Další návštěvnice se pro deník vyjádřila následovně: „*Kdy se tohle dá do pořádku, to tedy nevím. A kdo bude pomáhat starým lidem s obnovou? Vždyť kameníků je tak málo. Doufám, že vypomůžou obce. A že se k nim na to dostanou peníze.*“ Za obec **Hrušky** se k tématu poničeného hřbitova vyjadřoval místostarosta Marek Babisz: „*Náš hřbitov je hodně poškozený. Prostor jsme vyčistili. Spadla tam zeď a také stromy. Nyní je místo zajištěné a zabezpečené. Teď budeme řešit, jak vůbec hřbitov obnovit.*“ K situaci se vyjadřoval i šéf hasičů na jižní Moravě Jiří Pelikán. Podle něj se o obnovu hřbitovů mají postarat především obce a pozůstalí. Hasiči se věnují pouze odstraňování stromů, případně zničeným obvodovým zdem. Toto potvrdil i hejtman Jan Grolich, který podle deníku ještě dodal, že obcím by měl pomoci i stát.

S poničenými hřbitovy souvisí i téma **pohřbívání**. O nutnosti odkladu některých pohřbů informuje např. MF DNES v článku ze dne 3. 7. 2021. Podle článku poničené hroby představují problémy pro pozůstalé, kteří by chtěli uložit zemřelé právě tam, kde spočinuly generace jejich předků. Kvůli dezolátnímu stavu hřbitovů nyní nejsou obřady ani piety na místě možné. „*U nás je teď jedinou variantou zpopelnění těla. Až se opraví hřbitovy, tak si pozůstalí uloží urnu do hrobu. Pro ty, kteří chtějí uložit tělo přímo do hrobu, momentálně variantu nemáme. Je to nemožné. Rádi uděláme pro lidi kdekoliv cokoliv, ale když nás obec na hřbitov nepustí a nepovolí kopání, tak bohužel,*“ vysvětluje zástupce hodonínské pohřební služby Pieta.

MF DNES ze 14. 8. 2021 informuje o tom, že **součástí vládního programu** na pomoc jihomoravským obcím, které zasáhlo tornádo, **bude i obnova poničených hřbitovů**. Lidé dodají faktury za opravu náhrobku vedením obcí, obce jim následně proplatí fakturu v plné výši a tyto částky si mohou poté zahrnout do nákladů. Na toto téma navazuje článek z 23. 9. 2021

v Brněnském deníku, který informuje o tom, že **vyplacení financí za obnovu náhrobků se zpozdí**. Původně mělo k proplácení docházet do září, podle informací v deníku k tomu však určitě nedojde. Podle starosty Moravské Nové Vsi totiž nejsou jasné dané podmínky, jak mají obce ministerstvu opravu hrobů obyvatel účtovat. Článek ještě uvádí informaci o tom, že **obyvatelé obce Mikulčice by nemuseli na státní dotaci k opravě hrobů dosáhnout** – mezi zatím jasně potvrzenými dotačními podmínkami je ta, aby pozemek pohřebiště vlastnila obec. V Mikulčicích však pozemek, kde je hřbitov, vlastní římsko-katolická farnost. Obec jej má pouze ve výpůjčce na dvacet let. Vedení radnice se tak snaží s biskupstvím vyjednat směnu parcel.

Posledním obdobím, kdy sledovanými deníky téma poničených hřbitovů rezonovalo, bylo **období dušiček**. Např. Břeclavský deník přinesl 3. 11. 2021 reportáž ze hřbitova v Mikulčicích: *Rachot brusky uhlazující poškozený pomník, bagr ve lžíci vyvážející kusy betonu a další odpad. Ještě odpoledne na Dušičky panuje na hřbitově v Mikulčicích na Hodonínsku čilý pracovní ruch*. V článku jsou uvedeny výpovědi několika místních, kteří si velmi cení práce kameníků, kteří už několik týdnů opravují jednotlivé hroby. Nejvíce se tak k tématu vyjadřují samotní místní, ale i kameníci, kteří hroby opravují. Všichni doufají, že opravy hrobů budou dokončeny ještě před zimou.

7.1.11 Téma č. 11 – Podvody, krádeže a dezinformace

Poslední téma, které je do analýzy mediálního obrazu zařazeno, je téma podvodů, krádeží a dezinformací. Média začala o podvodných praktikách podvodníků informovat hned v prvních dnech a týdnech po tornádu. Jedním z prvních podvodů, na které upozornil např. deník Blesk 8. 7. 2021, jsou **obchodníci s nemovitostmi**. Starostka Hrušek Jana Filipovičová na webových stránkách obce zveřejnila podle deníku následující varování: *Upozorňujeme občany, že po obci se pohybují falešní statici, developeři a realitní makléři, kteří nabízejí odkup pozemku*. V článku je uveden příběh konkrétního občana, který se s podobnými obchodníky s nemovitostmi setkal. Blesk cituje jeho vyjádření: *„Přibližně týden po tornádu jsem dostal nabídku od realitní společnosti, že odkoupí můj podíl na nemovitosti. Hodně mě to zaskočilo.“* Policie však proti neetickému chování nemá možnost zasáhnout. Podvodníci si dávají velký pozor, aby nespáchali trestný čin.

Deníky dále informovaly také o tom, že v obcích se pohybují **falešní statici**. Ti podle informací Blesku lidem zasaženým tornádem řeknou, že jejich dům se musí zbourat. Hned ale dodají, že mohou být tak velkorysí, že jsou ochotni pozemek od dotyčného koupit. Nedodají ale, že pouze za zlomek jeho skutečné ceny.

Kromě toho např. MF DNES z 9. 7. 2021 uveřejnila informace o množících se **podvodech se zálohami pro řemeslníky a firmy**. V článku uvádí příklad jednoho z poškozených, který si najal firmu na opravu poškozeného domu, zaplatil jí 27 tisíc korun předem, firma ale práci nikdy nevykonala. S podobnými podvody se podle MF DNES setkali i lidé v Mikulčicích: *„Bohužel*

i u nás v Mikulčicích se objevili rádobý dobrovolníci. Po sousedovi chtěli zálohu, nám chodili po pozemku, a když jsme je vykázali, začali na nás křičet, že oni můžou, že jsou dobrovolníci.“ Situaci na místě řešila podle deníku policie.

V zasažených obcích docházelo podle deníků také ke **krádežím stavebního materiálu, náradí**, policisté řešili také **krádež elektrocentrál**. V zasažených obcích hlídali nepřetržitě policisté, kteří se snažili předejít rabování a krádežím z nezabezpečených domů, které byly tornádem zasaženy. Kromě výše uvedených podvodů a krádeží na místě se policisté podle deníků setkávali také **s podvodnými sbírkami**. O jednom takovém případě informovala např. MF DNES ze dne 28. 6. 2021. Podle informací deníku policisté dopadli podvodníka, který **pozměnil QR kód** Diecézní charity Brno, aby peníze posílané lidmi na pomoc zasaženým tornádem mířily na jeho účet. Policie proto i skrze MF DNES apelovala na veřejnost, aby lidé bez přemýšlení neposílali finance na všechny QR kódy, které se šíří zejména na sociálních sítích.

Podle sledovaných deníků docházelo během tornáda také k **šíření dezinformací**. Jednu takovou dezinformaci se ve svém vydání z 28. 6. 2021 snažila vyvrátit např. MF DNES. Ta v článku reagovala na tvrzení některých obyvatel o tom, že armáda v zasažených lokalitách nepomáhá vůbec, nebo zcela minimálně. Podle zástupců armády jsou tato tvrzení lživá: „Množí se účelově lživé zprávy, že vojáci nepomáhají, nebo že pomáhají málo. Máme nasazených 175 vojáků v obci Hrušky a mnohem více v pohotovosti okamžitě vyrazit. Dalším příkladem dezinformace, která se mezi lidmi šířila, se týkala starostky Mikulčic Martiny Otáhalové. Ta byla obviněna z toho, že utekla do zahraničí i s penězi z transparentního účtu obce. Tuto dezinformaci, o níž informovala rovněž MF DNES, vyvracel sám hejtman Grolich. Další dezinformace se šířila v Moravské Nové Vsi, kde se podle MF DNES šířily nepravdivé informace o starostovi Marku Košutovi. Ten byl obviněn z toho, že odjel na dovolenou do Chorvatska a o lidi v obci se ani v nejmenším nezajímá. Tyto dezinformace sám Košut popřel a uvedl, že se mu nešlo dovolat kvůli špatnému signálu a nikoliv proto, že by byl na dovolené v Chorvatsku.

U tématu bývalé starostky Mikulčič Martiny Otáhalové ještě zůstaneme. Je totiž spojena s dalším tématem, kterému se sledované deníky ve větší míře věnovaly. Starostka několik týdnů po tornádu na svou funkci rezignovala. Jedním z důvodů bylo podle deníku MF DNES i to, že starostka **čelila osobním útokům a výhružným SMS**, ve kterých jí odesílatel hrozil smrtí. Starostka se v článku z 29. 7. 2021 vyjádřila následovně: „Vyhrožoval mi, že mi zničí dům, že bych si měla dávat pozor, že mi půjde o život.“ Starostky se zastal i hejtman Grolich, který řekl, že toto jednání některých občanů je za hranou. Výhružnou SMS se zabývala policie, které se odesílatele podařilo vypátrat.

7.1.12 Shrnutí

V rámci tematické analýzy vybraných tištěných deníků bylo identifikováno velké množství nejruznějších témat, o kterých deníky ve spojitosti s tornádem informovaly. Pro potřeby této

zprávy byly vybráno jedenáct témat, kterým byla napříč sledovanými deníky věnována největší pozornost. **Jednalo se o témata:** První hodiny a dny po tornádu; Osobní příběhy zasažených tornádem; Informování o obětech tornáda; První odhady škod; Vlna solidarity; Rozdělování financí; Dobrovolníci, dobrovolnická pomoc; Nedostatek materiálu a řemeslníků; S-centrum; Obnova kostelů a hřbitovů; Podvody, krádeže a desinformace. Obsahy jednotlivých témat zde shrnovat nebudeme, místo toho se zaměříme na to, co měly jednotlivé deníky společného a v čem se naopak lišily. **Pro Brněnský, Břeclavský a Hodonínský deník** bylo typické, že stejné články se často opakovaly napříč jednotlivými deníky, což je ovšem pro toto médium typické. Všechny tři deníky se snažily informovat o dění ve všech tornádem zasažených lokalitách rovnoměrně, nejméně článků však bylo v porovnání s ostatními obcemi věnováno Lužicím, což platilo i pro MF DNES. Obsah článků byl vyváženě tvořen textem a fotografiemi, což se nedá říci např. o deníku **Blesk**. Ten sázel na strategii méně textu a více fotografií, jak je u tohoto média typické. Oproti tomu MF DNES se vyznačovala spíše delšími texty doplněnými nižším počtem obrazového materiálu.

Nejčastěji citovanými osobami byli ve sledovaném období jednoznačně **místní obyvatelé zasažených obcí**. Deníky se v článcích často odvolávaly na svědectví konkrétních místních obyvatel, v pozdějších dnech a týdnech deníky přidávaly i **svědectví pomáhajících dobrovolníků** či dalších osob přímo z terénu. Svědectví místních k různým tématům tak tvořilo velkou část obsahu článků. V některých případech se jednalo o články poskytující více krátkých svědectví zasažených, v dalších případech byl celý článek věnován příběhu jedné konkrétní osoby či domácnosti. V takovýchto článcích se nejčastěji hovořilo o okamžicích těsně před tornádem, následně o tom, jak lidé prožili průchod tornáda, jaké jim tornádo způsobilo škody a co budou dělat dále. Články byly často plné děkovného vyjádření k IZS, k dobrovolníkům i k celému národu na ohromnou vlnu solidarity, které si zasažení velmi váží.

Kromě místních obyvatel a dobrovolníků byl v médiích **velký prostor poskytován hejtmanu Grolichovi**. Ten se ve sledovaných denících vyjadřoval jako autorita k velkému množství témat, často uváděl informace na pravou míru. Z vrcholných politiků byla nejčastěji citována **ministřyně pro místní rozvoj Klára Dostálová**. Na **komunální úrovni** pak byli nejčastěji citováni starostové zasažených obcí, v případě Hrušek to byl místostarosta Marek Babisz. Mezi aktéry místních komunit byl nejčastěji citován **farář Kalina**. Prostor, zejména v prvních dnech po tornádu, byl ve sledovaných denících poskytován i **zástupcům IZS**. Ti často přinášeli faktické informace přímo z terénu, např. o tom, kolik domů je v které obci poškozeno či určeno k demolici, jak postupují odklízecí práce či jaké jsou výhledy prací na následující dny. Kromě toho byli i oni v některých případech stavěni do rolí svědků a v článcích se vyskytovaly jejich příběhy o tom, jak oni vnímali bezprostřední pomoc po tornádu apod.

7.2 Analýza obsahu sociálních sítí

Pro zpracování analýzy mediálního obsahu na sociálních sítích byla zvolena **metoda kvalitativní obsahové analýzy**, která klade důraz především na interpretaci obsahu sdělení. Texty byly vyhledávány především ve skupinách na **sociální síti Facebook**, konkrétně se jednalo o **skupiny Pomoc po tornádu – Hodonínsko a Břeclavsko** a **Dobrovolnická pomoc po břeclavském tornádu**. Výběr výše uvedených FB skupin byl proveden na základě počtu členů (tyto dvě skupiny měly nejvíce členů) a také podle mediální známosti (tyto dvě skupiny byly velmi často zmiňovány v celostátních médiích). Do analýzy byly zahrnuty všechny příspěvky a komentáře v těchto skupinách za období **od 24. června 2021 do 24. prosince 2021**.

Jednotlivé příspěvky byly analyzovány po vzoru studie *Information, Community, and Action: How Nonprofit Organizations Use Social Media*, která příspěvky na sociálních sítích rozděluje na *informativní*, *komunitní* a *aktivní*. **Informativní styl** příspěvků podává základní zprávy, novinky či informace, kdy hlavním cílem je jejich výměna. Do této kategorie byly v naší analýze řazeny např. jednotlivé nabídky a poptávky jak dobrovolníků, tak občanů pocházejících ze zasažené oblasti. **Komunitně zaměřené příspěvky** mají za cíl posílení vazeb v rámci komunity, a to buď prostřednictvím uznání, poděkování a podpory nebo upozornění na místní události. Poslední kategorií jsou **příspěvky vyzývající k akci**, jejichž cílem jsou výzvy k pomoci (ať už se jedná o pomoc finanční, či účast na zapojení se do určitých místních akcí).

7.2.1 Facebooková skupina „Pomoc po tornádu – Hodonínsko, Břeclavsko“

Tato FB skupina měla k 21. 9. 2023 celkem 2 274 členů. **Komunikace ve skupině je řízena správkyní skupiny**, která vytvářela příspěvky/sekce s určitými žádostmi o pomoc, pod které mohli uživatelé zavěšovat své nabídky pomoci. Následuje shrnutí výsledků podle výše uvedených kategorií.

1. Informativní příspěvky

Informativní příspěvky se v tomto případě zaměřovaly především na předávání aktuálních informací směrem k dobrovolníkům. Primárně se jednalo o organizační pokyny, tedy kam se mají dobrovolníci v případě nabídky pomoci obrátit, s čím je zapotřebí pomoci a jaká pravidla musí během pobytu v poškozených obcích dobrovolníci dodržovat. Příspěvky byly dále členěny podle nabídky a poptávky potřebné pomoci na následující oblasti: finanční podpora a sbírky; nabídky občerstvení a potravin; nabídka ubytování; pomoc zvířatům, zajištění krmiva a azylu; akutní poptávky a potřeby; nabídka pomoci ze strany firem, nabídka finanční pomoci, pojištění a právní servis; nabídka zapůjčení obsluhy, opravy těžké techniky a zapůjčení elektrocentrály; nabídka přepravy osob a materiálu; nabídka manuální dobrovolnické činnosti v terénu; nabídka hlídání dětí včetně nabídky táborů, kroužků a volnočasových aktivit; nabídka darování kočárků a dětských postýlek; nabídka darování nábytku,

elektra a jiných potřeb pro domácnost; nabídka řemeslných prací; nabídka darování automobilu).

2. Komunitně zaměřené příspěvky

Příspěvky zařazené do této kategorie měly jako hlavní cíl vyjádření díky sledujícím či členům skupiny za pomoc a angažovanost v souvislosti s pomocí potřebným. Slova díky, která byla ve skupině uveřejněna, tak představovala podporu komunity, jejíž společný cíl byla dobrovolnická pomoc směřovaná k domácnostem zasaženým tornádem. V komentářích byly děkovné řeči adresovány především směrem k dobrovolníkům, ale také například k záchranné hasičské službě či dalším aktérům, kteří na místě podali pomocnou ruku.

3. Příspěvky vyzívající k pomoci zasaženým domácnostem

Třetí, a zároveň poslední, kategorií jsou facebookové příspěvky vyzívající dobrovolníky k pomoci, která měla několik různorodých podob. Mezi takové příspěvky patřily především jednotlivé sekce, v rámci kterých správci vyzývali a žádali ostatní členy skupiny o to, aby zasaženým obcím jakkoli pomohli či poskytli potřebné informace. Mezi takovéto příspěvky patřily například prosby týkající se darování finančního obnosu potřebným, materiální pomoci nebo manuální pomoci při opravách přímo v terénu.

7.2.2 Facebooková skupina „Dobrovolnická pomoc po břeclovském tornádu“

Tato FB skupina měla k 21. 9. 2023 necelých 30 tisíc členů, což z ní v České republice činí **nejpočetnější facebookovou skupinu zaměřenou na téma tornádo**. Na rozdíl od první zkoumané skupiny nebyla komunikace v této skupině řízena prostřednictvím správce, ale jednotliví **členové sami zveřejňovali konkrétní informace** a nabídky či prosby týkající se koordinované dobrovolnické pomoci. Zatímco první zmíněná skupina byla aktivní pouze určitou dobu po zasažení tornáda, tato skupina zůstala aktivní ještě nyní, tedy více než dva roky po přírodní katastrofě.

1. Informativní příspěvky

Prvních pár měsíců po tornádu se v této skupině vyskytovaly především příspěvky, ve kterých lidé pomoc poptávali nebo ji naopak v roli dobrovolníků nabízeli. Právě skrze příspěvky ve facebookové skupině lidé zjišťovali, jaký druh pomoci je na místě nejvíce zapotřebí. Řada příspěvků informovala o aktuální situaci a potřebách poškozených domácností. V neposlední řadě se tato skupina stala místem, kde mezi sebou navazovali kontakt nejen dobrovolníci s lidmi ze zasažených oblastí, ale také dobrovolníci mezi sebou. Ve skupině se objevovalo velké množství příspěvků nabízející stavební a materiální pomoc, např. postele, křesla, sedačky, stoly, police či obývací stěny, dětské oblečení, kočárky, autosedačky, hračky, knížky, školní aktovky, dětská kola, nábytek do dětských pokojů, domácí spotřebiče, trvanlivé potraviny, hygienické potřeby, krmiva pro domácí mazlíčky apod. Kromě materiální pomoci byla nabízena

rovněž pomoc manuální, kdy se ozývali řemeslníci a nabízeli zasaženým bezplatné zednické práce, elektroinstalace, klempířské práce, malířské práce, výkopové práce či pomoc s pokýváním střech. Kromě toho svou pomoc nabízely nejrůznější firmy. Ve skupině se ve velké míře objevovaly také příspěvky týkající se poptávky pomoci ze strany zasažených domácností. Lidé z poškozených obcí nejčastěji poptávali dobrovolnickou pomoc, a to zejména při úklidu a opravách. Jednalo se o prosby týkající se pomoci při podávání střešních tašek, vývozu sutě a odpadu, úklidu zahrad či vinohradů nebo převozu stavebního materiálu. Co se týče služeb, členové skupiny poptávali především bezplatnou právní pomoc nebo prostřednictvím skupiny hledali služby projektanta.

2. Komunitní příspěvky

Zhruba půl roku po tornádu se ve skupině objevovaly příspěvky, které měly za úkol posílit vazby v komunitě. Prostřednictvím těchto příspěvků členové skupiny vyjadřovali díky všem dobrovolníkům za jejich pomoc a angažovanost při opravách a rekonstrukcích zasažených oblastí. Posílení vazeb v rámci komunity probíhalo v případě této skupiny prostřednictvím děkovných příspěvků, sdílení místních událostí na podporu zasažených domácností, sdílení příběhů a finančních sbírek pro lidi ze zasažených obcí nebo také skrze vzpomínková videa či fotografie dokončených rekonstrukcí a oprav.

3. Příspěvky vyzývající k akci

Třetí kategorii tvořily příspěvky vyzývající ostatní členy k angažovanosti v rámci pomoci po ničivém tornádu. Autory takto mířených příspěvků byly především neziskové organizace, hnutí či sdružení, která prostřednictvím skupiny vyzývala ostatní členy k tomu, aby společně s nimi vyrazili pomáhat do oblasti zasažené tornádem. Ve většině případů se jednalo o organizované výjezdy, takzvané dobrovolnické víkendy, kdy skupiny dobrovolníků vyjížděly zasaženým domácnostem pomáhat přímo do terénu.

7.2.3 Shrnutí a doporučení

Obě analyzované facebookové skupiny měly **velký vliv na bezprostřední pomoc** poskytnutou zasaženým obcím po tornádu v roce 2021. První z analyzovaných skupin měla během velmi krátké doby přibližně tři tisíce členů, druhá analyzovaná skupina jich měla ještě téměř desetkrát více, tedy přibližně třicet tisíc členů. Co se týče **fungování obou skupin**, menší skupina byla řízena správcí, větší skupina žádné správce neměla. Z toho vychází i strukturovanost a přehlednost obou skupin – zatímco první skupina měla příspěvky a komentáře řazené přehledně k jednotlivým tématům s důrazem na aktualizaci informací, ve druhé skupině vládl bezbřehý a neorganizovaný příval příspěvků, což vedlo k tomu, že aktuálnost příspěvků nebyla ve většině případů hlídána. Právě toto se později v terénu ukázalo jako poměrně problematické – občané i dobrovolníci viděli na skupině spoustu příspěvků s žádostmi o konkrétní druh pomoci, ne vždy se však jednalo o stále aktuální potřebu pomoci, což však obyvatelé a dobrovolníci netušili, a do zasažených oblastí proudila i nadále

pomoc, která již nebyla aktuálně potřebná. Síla sociálních sítí byla obrovská, nicméně **potenciál těchto sítí nebyl podle našeho názoru zcela efektivně využit**. V následujících odstavcích se pokusíme **formulovat několik jasných doporučení**, jak by nejen neziskové organizace mohly sociální sítě v budoucnu lépe využívat, např. ke koordinaci jednotlivých druhů pomoci v zasažených lokalitách či ke koordinaci dobrovolnických prací.

Co nám analýza sociálních sítí ukázala, je **nutnost mít ve skupinách správce**. Pokud má být skupina na sociálních sítích efektivní a opravdu užitečná, musí být **obsah jasně strukturovaný, moderovaný a aktualizovaný**. Je jasné, že toto bude problematické ve velkých skupinách, které mají desítky tisíc členů. Proto navrhujeme vytvoření systému jednotlivých provázaných a na sebe se odkazujících skupin, které umožní pomoc lépe koordinovat a do koordinace zapojí neziskový sektor. Ideálně by mělo vzniknout několik skupin podle konkrétního druhu pomoci – v praxi by tak vznikly např. skupiny: Bezprostřední pomoc (pomoc se zajištěním základních potřeb, jako je ubytování, strava či ošacení); Pomoc při odklizení/opravách/rekonstrukcích (manuální pomoc včetně organizace dobrovolníků, kteří tuto pomoc chtějí poskytovat); Materiální pomoc; Nabídka finanční pomoci/sbírky; Psychologická pomoc; Pomoc se zajištěním hlídání dětí (včetně nabídky volnočasových aktivit, táborů, kroužků apod.). Každá z těchto skupin by byla následně rozdělena na jednotlivé sekce podle konkrétního poddruhu pomoci. V těchto sekcích by byl prostor jak pro uveřejnění nabídky, tak pro uveřejnění poptávky ze strany zasažených obyvatel. Správu skupin by mohly mít na starosti neziskové organizace působící v místě události. **Každá skupina by měla svého správce či několik správců**, kteří by spolu pravidelně komunikovali a příspěvky ve svých sekcích aktualizovali/promazávali. Domníváme se, že takovéto členění by přispělo k větší efektivnosti pomoci, lepší orientaci v tom, jaká pomoc je v kterém okamžiku potřebná a která už tolik potřebná není. Skupiny by na sebe navzájem odkazovaly, zároveň by informace o nich byla dostupná zasaženým obyvatelům, aby i oni sami mohli různé druhy pomoci poptávat. Tím, že by správci skupin byli přímo v terénu, bude zaručena provázanost aktuálních potřeb místních obyvatel s nabídkou ze strany neziskových organizací a dobrovolnickou pomocí proudící do oblastí ze zbytku republiky. O tomto systému je samozřejmě nutné informovat celostátní média, aby informace o existenci skupin doputovala k široké veřejnosti.

8 ZÁVĚRY VÝZKUMU A DOPORUČENÍ

Hodnocení dopadů koordinované pomoci v obcích zasažených tornádem mělo čtyři dílčí cíle:

- a) Jednak popsat, **jak docházelo k distribuci forem pomoci** (finanční, materiální, manuální, psychosociální a další) v zasažených obcích, **jak probíhala distribuce pomoci směrem k jedincům a domácnostem**.
- b) Dále zjistit, **jak je s odstupem času pomoc přijímána a hodnocena jedinci a domácnostmi**.
- c) Třetím cílem bylo zjistit **dopady pomoci na vývoj kvality života jedinců**.
- d) Posledním cílem výzkumu bylo zjistit, **jaké měla pomoc dopady na úrovni jedinců a domácností a dále zda byla pomoc zasaženými vnímána jako účelná, efektivní, transparentní, srozumitelná a spravedlivá**.

Pro dosažení výzkumných cílů byl využit kvantitativní i kvalitativní design výzkumu. Tuto kombinaci metodologických přístupů jsme dále doplnili o mediální analýzu. Výše uvedená kombinace metodologických přístupů nám umožnila komplexně popsat a zhodnotit dopady pomoci na zasažené jedince či domácnosti.

Samotný výzkum hodnocení pomoci po tornádu byl rozdělen do několika fází. **V první fázi** výzkumu jsme se zaměřili na samotný systém pomoci. V této fázi byla provedena i mediální analýza, která umožnila identifikovat klíčová témata spojená s živelní katastrofou a následnou humanitární pomocí. **Ve druhé fázi** evaluace byl realizován kvantitativní a kvalitativní výzkum, který vycházel z předchozích výzkumných zjištění a tato zjištění rozšiřoval a validizoval. V zasažených oblastech byl realizován sběr dotazníků a dále individuální a skupinové rozhovory napříč širokým spektrem aktérů, kterých se tornádo na jižní Moravě dotklo. **V poslední fázi** evaluace byla získaná data zpracována a analyzována.

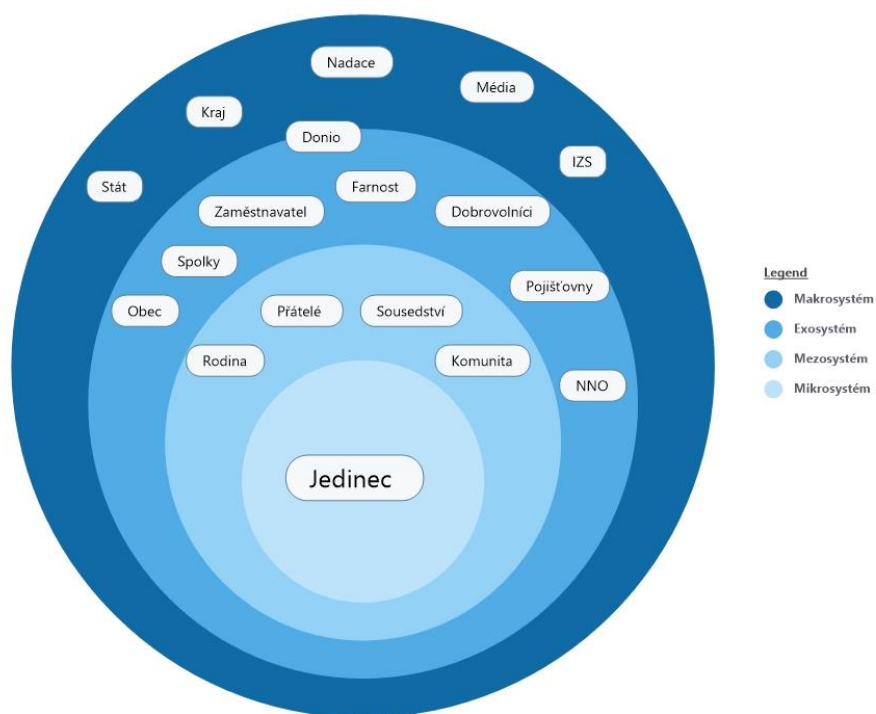
V rámci **kvantitativního šetření** bylo realizováno dotazníkové šetření, jehož návratnost byla 296 respondentů zastupujících stejné množství domácností napříč nejvíce zasaženým územím. Jedná se o reprezentativní vzorek cca 20 % všech zasažených domácností. V rámci **kvalitativního výzkumu** bylo realizováno 37 individuálních rozhovorů a dvě fokusní skupiny. Do **analýzy médií** bylo zahrnuto pět vybraných deníků, přičemž dva deníky byly celostátní a tři lokální. Kromě analýzy tradičních médií byla provedena analýza nových médií, konkrétně vybraných facebookových skupin, které byly bezprostředně po tornádu nejaktivnější.

Následující text bude pro větší přehlednost strukturován dle jednotlivých dílčích cílů výzkumu.

Distribuce forem pomoci v zasažených obcích, distribuce pomoci směrem k jedincům a domácnostem

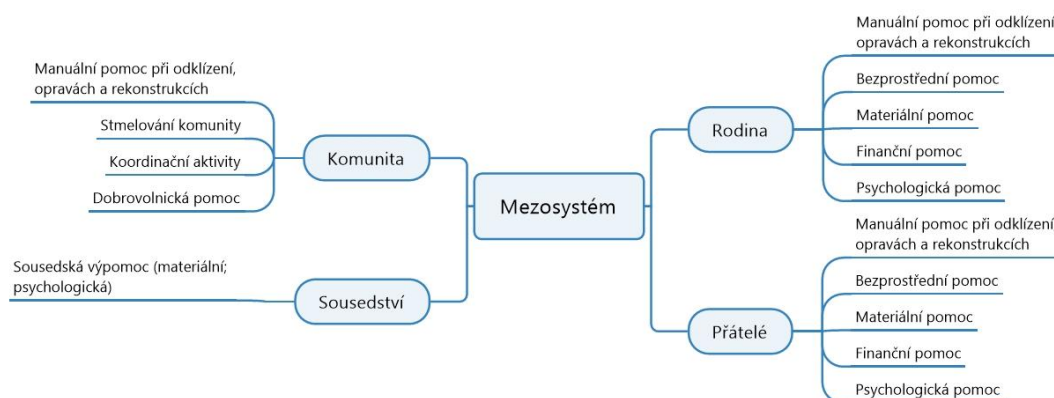
Pro dosažení tohoto výzkumného cíle jsme vytvořili sociálně ekologický model systému pomoci, který zachycuje jak formy pomoci, tak blízkost subjektů poskytujících pomoc v terénu ve vztahu k jedinci.

Obrázek 5: Sociálně ekologický model pomoci po tornádu

Ve středu **mikrosystému** stojí jedinec, kterému byla po tornádu z vnějšího prostředí poskytována pomoc od různých subjektů. Na úrovni **mezosystému**, který je jedinci nejbliže, řadíme mezi poskytovatele pomoci jeho rodinu, přátele, sousedství a komunitu. Každý z těchto subjektů mohl jedinci poskytovat pomoc v různé formě, jak je patrné na následujícím obrázku.

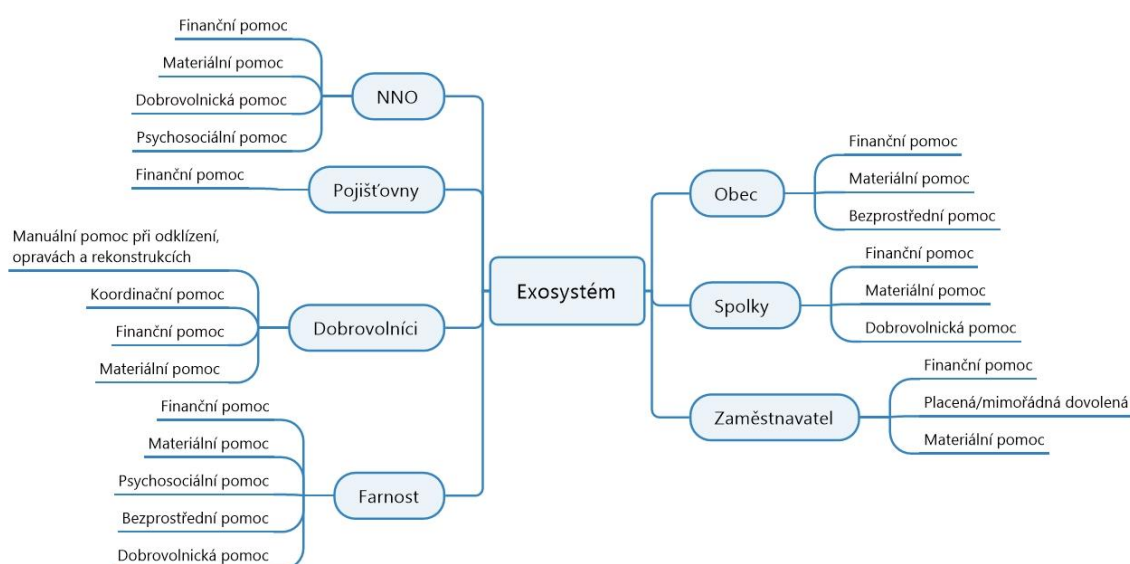
Obrázek 6: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v mezosystému

Pomoc **rodiny** využilo 92 % zasažených domácností, pomoc od přátel pak 88 % zasažených domácností. Jednalo se především o pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukcích a v neposlední řadě i o bezprostřední pomoc spojenou například s nouzovým ubytováním.

Po úrovni jedincova nejbližšího systému (mezosystému) následuje pomoc ze vzdálenějšího **exosystému**. Na základě analýzy dat jsme do exosystému zařadili následující poskytovatele pomoci: obec, spolky, zaměstnavatel, nestátní neziskové organizace (NNO), pojišťovny, dobrovolníci a farnost. Na následujícím obrázku je opět zobrazeno, jakou pomoc mohli jednotliví aktéři jedinci poskytovat.

Obrázek 7: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v exosystému.

Nestátní neziskové organizace reprezentované pěti aktéry (ADRA, Český červený kříž, Člověk v tísni, Diakonie ČCE a Diecézní charita Brno) se zaměřovaly hlavně na poskytování finanční pomoci, kterou od nich využilo 95 % dotazovaných. Výhradně finanční pomoc poskytovaly

pojišťovny. Zasažených, kteří finanční pomoc od pojišťoven využili, bylo 79 %, přičemž téměř pětina z nich hodnotila pomoc pojišťoven jako nedostatečnou.

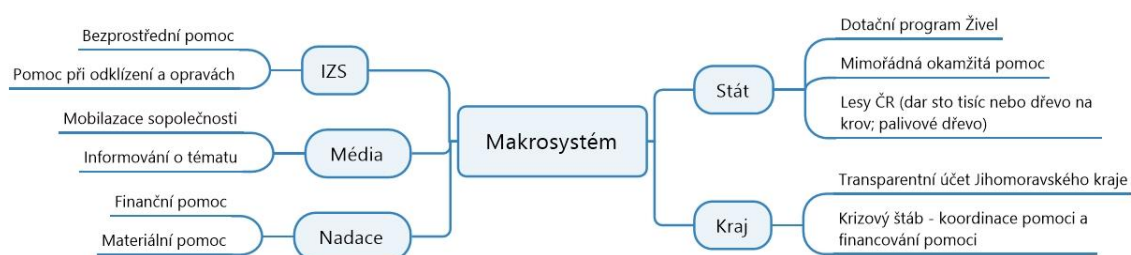
Pomoc ze strany **obcí** byla velmi komplexní. Nějakou formu obecní pomoci přijalo 71 % domácností, přičemž se jednalo především o finanční pomoc, která však nebyla poskytována všude, dále pak materiální pomoc a významný podíl (cca pětinový) pak zaujímal bezprostřední pomoc a pomoc při odklizení, opravách a rekonstrukcích.

Dobrovolníci poskytovali zejména manuální pomoc při odklizech a rekonstrukčních pracích, přičemž tuto pomoc využilo 82 % zasažených.

Mezi další zdroje pomoci pak lze zařadit především **zaměstnavatele** zasažených, kteří jim poskytovali podporu velmi různorodým způsobem (finanční dary, neplacené volno, půjčení auta atp.), nebo **farní pomoc** a **spolky** (např. zahrádkáři, kteří organizovali sbírky na obnovu zahrad).

Po úrovni exostému následuje úroveň **makrosystému**, která je jedinci z jeho pohledu nejvzdálenější, přesto však má na celkový výsledek poskytované pomoci obrovský vliv. Jedná se o pomoc ze strany státu, kraje, IZS, médií a v neposlední řadě také nadací. Následující obrázek opět zobrazuje, také formy pomoci mohly jednotlivé subjekty jedinci poskytovat.

Obrázek 8: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v makrosystému

Nějakou formu pomoci od **státu** využilo 86 % zasažených domácností. Nejčastěji se jednalo o finanční pomoc (zejména program Živel, dotace Lesů ČR a dávky MOP), kterou využily dvě třetiny respondentů. Více než polovina pak využila pomoc při odklizení sutě a popadaných stromů ze strany IZS a AČR.

Nadace pomohly 63 % zasaženým, a to zejména finančně. Své aktivity v terénu koordinovaly s některými NNO v rámci konsorcia (ADRA, Člověk v tísni, Diakonie ČCE), které jim zprostředkovávaly kontakt se zasaženými.

Kromě sociálně ekonomického modelu pomoci přinesl výzkum i několik zajímavých témat. Jedním z těchto témat bylo téma **dobrovolníků a jejich pomoci**. Dobrovolníci a jejich pomoc byla velmi dobře hodnocena zejména na úrovni konkrétních jedinců a domácností. Celkem 91 % zasažených je toho mínění, že **bez dobrovolníků by situaci na místě nebylo možné**

zvládnout a dvě třetiny respondentů si myslí, že dobrovolnická pomoc byla dobře koordinovaná. Z kvantitativního hodnocení vyplynulo, že relativně nejhůře byla hodnocena komunikace s dobrovolníky. Z kvalitativních rozhovorů posléze vyplynulo, že na vzdálenějších úrovních od jedince (exosystém a makrosystém) bylo spatřováno **několik problémů**, jež se na místě s dobrovolnickou pomocí pojily a které si zasažené domácnosti nemusely ani uvědomovat. Jedním z těchto problémů bylo to, že dobrovolníci chtěli do zasažených lokalit najíždět hned druhý den po tornádu, podle hasičů a dalších aktérů pomoci však obce nebyly v prvních dnech po tornádu pro dobrovolníky bezpečné a hrozilo jejich zranění. Zároveň bylo třeba řešit, **kde budou dobrovolníci ubytováni a kde a jak se budou stravovat**, jelikož spousta z nich přijela do zasažených lokalit bez nějakého plánu, zajištěného ubytování či dostatku potravin. Problém způsobovali také ti dobrovolníci, kteří do zasažené oblasti přijeli auty, která pak parkovala prakticky všude a zbytečně blokovala pozemní komunikace, které bylo nutné udržovat průjezdné, např. pro odvoz sutí či pro pohyb těžké techniky. V Mikulčicích a Hruškách, kde byli dobrovolníci ubytováni, došlo v několika případech k rušení nočního klidu, v Mikulčicích pak došlo také ke škodě na majetku v budově, kde byli dobrovolníci ubytováni. Během rozhovorů bylo rovněž uvedeno, že pomoc dobrovolníků byla nedoceníitelná, **v některých případech však dobrovolníkům chyběly potřebné znalosti a dovednosti**, aby jejich pomoc byla také efektivní – např. při opravách střech.

Další velké téma, které se v kvantitativním a kvalitativním výzkumu často objevovalo, byla **materiální a humanitární pomoc**. Podle dotazníkového šetření ji využilo 76 % zasažených. Participantů na všech úrovních se pak v rozhovorech shodovali na tom, že materiální pomoc pro zasažené obce a jejich obyvatele byla potřebná, mnozí dárci však tuto formu pomoci využili k úklidu svých domácností a do zasažených lokalit tak proudila materiální pomoc, která byla zcela nevyužitelná. Jednalo se např. o staré, špinavé či roztrhané oblečení, poničený nábytek, staré a špinavé hračky pro děti a další. Třídění takovéto materiální pomoci pak přidělovalo problémy těm, kteří měli materiální pomoc na starosti, a ubíralo jim čas, který mohli věnovat dalším aktivitám. S materiální a humanitární pomocí souvisí i téma **vydávání této pomoci**, případně **správa humanitárních a materiálních skladů**. Toto téma řešili zejména participantů ve vedení obcí. Jako problematické se v některých obcích jeví zejména vydávání materiální a humanitární pomoci. V prvních dnech po tornádu byla pomoc vydávána všem, kteří si na výdejní místo přišli. Pomoc se vydávala bez podrobnější evidence toho, co bylo vydáno, či toho, komu to bylo vydáno. Podle participantů tak docházelo k tomu, že pomoc byla vydávána i těm, které tornádo nezasáhlo nebo jim nezpůsobilo téměř žádné škody. V některých obcích pak podle místních docházelo ke kšeftování s humanitární a materiální pomocí, pomoc se ze skladů ztrácela nebo do skladu ani nedorazila.

Třetím velkým tématem byla pomoc ze strany **pojišťoven**, kterou využilo 79 % zasažených. V tomto tématu se ukázala jako problematická otázka nepojištěných a podpojištěných domácností. V jedné z provedených fokusních skupin se tomuto tématu věnovali i místní aktéři, kteří upozorňovali, že současný systém pojištění není v České republice nastaven dobře a pojištění nemovitosti by mělo být ze zákona povinné. Zároveň se domnívají, že pokud

by tomu tak bylo a zákonné pojištění by bylo pravidelně aktualizováno podle ceny nemovitosti na trhu, nedošlo by k takovým problémům v oblasti financování rekonstrukcí. Nadace, NNO a stát by tím pádem nemusely vynakládat tolik finančních prostředků, protože velkou část škod by pokryly finance z pojištění. Jedním z důsledků přírodní katastrofy takového rozsahu bylo **prudké zvýšení cen stavebního materiálu a stavebních prací**. Řada participantů se setkávala s tím, že přes dobré pojištění domácností a nemovitostí jim částka vyplacená pojišťovnou nepokryla reálné náklady na stavební materiál a práce z důvodu nedostatku materiálu a zvýšení jeho ceny.

Přijímání pomoci a její hodnocení jedinci a domácnostmi

Při **hodnocení kvality pomoci** jsme se zaměřili na koordinovanou pomoc konsorcia, pomoc státu, obce, pojišťoven a dobrovolníků. Obecně nejlépe byli hodnoceni dobrovolníci, následovaly NNO a nadace v rámci koordinované pomoci. Zde patrně hraje významnou roli skutečnost, že na pomoc od těchto aktérů zasažení nečekali příliš dlouho a tím více tuto včasnou pomoc vítali. Nejhůře byla hodnocena pomoc pojišťoven a obcí. U pojišťoven se jednalo zejména o nedostatečnou pomoc, danou hlavně neaktualizovanými pojistnými smlouvami, případně rychlým růstem cen materiálu. U obcí byla nejhůře hodnocena finanční pomoc, a to především z hlediska její včasnosti. Z kvalitativních rozhovorů vyplynulo, že obce ze svých transparentních účtů rozdělovaly peníze až po několika měsících od tornáda, ne všechny obce se pak rozhodly svým občanům finance z transparentních účtů vyplácet. Hodnocení činnosti obcí se navíc velmi lišilo obec od obce. Z kvalitativního výzkumu víme, že s fungováním obce nebyli spokojeni např. obyvatelé Moravské Nové Vsi, velmi pozitivně pak byla hodnocena činnost obce např. v Hruškách. Ze strany státu byla pozitivně hodnocena manuální pomoc při sanačních pracích, hůře byla hodnocena finanční pomoc. Z kvalitativních rozhovorů pak vyplynulo, že zasažení hodnotí finanční pomoc od státu hůře, jelikož se pravidla pro čerpání finanční pomoci v průběhu času měnila, a i přes to, že média o těchto změnách pravidelně informovala, mnozí zasažení považovali změny a nejasnost dotačních titulů za problematické.

Dopady pomoci na vývoj kvality života jedinců

Oblastí, které byl v dotazníkovém šetření věnován velký prostor, byla oblast **vývoje kvality života**. Kvalita života byla hodnocena v 25 ukazatelích sdružených do celkem devíti oblastí: fyzické zdraví, psychické zdraví, finanční situace, kvalita okolí, energetická soběstačnost nemovitosti, hodnocení vztahů v rodině, hodnocení vztahů v sousedství, hodnocení vztahů v obci, hodnocení míry celospolečenské solidarity. Všechny aspekty kvality života pak respondenti hodnotili ve čtyřech časových obdobích: stav před tornádem, stav bezprostředně po tornádu, stav cca po jednom roce a stav cca po dvou letech (de facto v současnosti).

Po razantním poklesu **fyzického i psychického zdraví, finanční situace, energetické soběstačnosti** a zejména **kvality okolí** ihned po události se hodnocení všech těchto aspektů

postupně vrací na původní hodnoty, kterých však dosud nedosáhlo. Dosud největší ztrátu na původní hodnoty má kvalita okolí, naproti tomu hodnocení **finanční situace** nezaznamenalo s odstupem dvou let takovou ztrátu na původní hodnoty, jako například otázky zdraví, což je patrně zapříčiněno dobrou kvalitou finanční pomoci. Oproti tomu **energetická soběstačnost nemovitostí** celkově stoupla, což značí snahu zasažených alespoň v tomto ohledu zkvalitnit své bydlení.

Poněkud jiný vývoj byl zaznamenán v oblasti vztahů. **Kvalita vztahů v rodině** stagnovala a v dnešní době je mírně pod původní hodnotou. **Kvalita vztahů v sousedství** stoupla a mírně nad původní úroveň se drží dosud. Zde je třeba zmínit případ obyvatel bytových domů, kteří uvedli, že se kvalita vztahů v sousedství výrazně zlepšila z původně anonymního soužití. To stejné platí i v případě částí obcí, které jsou tvořeny novostavbami. **Vztahy v obcích** se těsně po události mírně zlepšily, avšak s delším odstupem se propadly a v současnosti jsou podle respondentů pod původní úrovní. Výsledky kvalitativního šetření rovněž ukazují, že tornádo přispělo ke **změnám nálad v zasažených obcích** včetně **proměn vztahů v obcích**. Participanti se shodovali na tom, že bezprostředně po tornádu byla v zasažených obcích znát obrovská sounáležitost mezi obyvateli. Sousedské spory byly zapomenuty, lidé v sousedstvích k sobě byli vstřícní, ochotní, pomáhali si, vzájemně si vyměňovali informace a komunikovali spolu více, než tomu bylo před tornádem. Postupem času však v některých obcích začalo docházet ke zhoršení vztahů, např. mezi zasaženými a nezasaženými obyvateli. Začala se objevovat závist a šířit se informace o zneužívání humanitární, materiální i finanční pomoci. V některých obcích se vztahy postupem času začaly vracet do normálu, v některých obcích však nikoli.

Samostatnou kapitolou je **míra celospolečenské solidarity**, která těsně po události stoupla nejvíce ze všech ukazatelů. Od té doby soustavně klesá, ale stále je nad původní hodnotou. Právě vděčnost za poskytnutou pomoc a za ohromnou vlnu solidarity ze strany veřejnosti bylo téma, které spojovalo příběhy konkrétních zasažených domácností. Domácnosti byly vděčné dobrovolníkům za pomoc s odklizením škod po tornádu, řemeslníkům za pomoc s opravami, hasičům za bezprostřední pomoc, obyvatelům ČR za finanční pomoc i neziskovým organizacím a nadacím za organizování finančních sbírek, bez kterých by si mnozí zasažení nemohli dovolit opravit své domovy. Participanti ve většině případů vyjadřovali vděčnost za poskytnutou pomoc také obci, která spoustu druhů pomoci organizovala či spoluorganizovala.

Ve výše zmíněných ukazatelích lze vyzorovat i jisté vzorce spojené s **demografickými charakteristikami respondentů**. Ženy jsou zpravidla kritičtější, jak co se týče vlastního zdraví, tak co se týče vztahů. Z hlediska věku lze říci, že u starších osob nedocházelo k takovým změnám v kvalitě života jako u osob v ostatních věkových kategoriích. Celkem lze také říci, že starší lidé neměli tak bouřlivé výkyvy kvality života jako ostatní věkové kategorie. Velmi pozitivně vnímají kvalitu vztahů v komunitě respondenti v bytových domech, na které neměla událost tak výrazný dopad ani v případě zdraví a finanční situace. Důležitým určujícím faktorem kvality života je pak míra poškození nemovitosti. Nejhuře hodnotící jsou téměř ve

všech ukazatelích respondenti s demolicí a na druhé straně ti s nejmírnějším poškozením, které nevyžadovalo výrazné opravy.

Dopady a účelnost pomoci na úrovni jedinců a domácností

V rámci dotazníků jsme se zaměřili na celkové hodnocení systému pomoci pohledem respondentů. Konkrétně se jednalo o organizaci pomoci, srozumitelnost poskytování pomoci, transparentnost pomoci a spravedlnost poskytnuté pomoci.

Z dat vyplynulo, že nejlépe hodnocena byla **organizace pomoci**. Někteří respondenti by přesto uvítali, kdyby byl na místě někdo, kdo by jim lépe pomohl se získáním finanční i materiální pomoci. Respondenti také uváděli, že koordinace pomoci mohla být z jejich pohledu lepší. Koordinace pomoci byla velkým tématem také v kvalitativních rozhovorech. Naprostá většina participantů se shodla na tom, že zvládnout první hodiny a dny po tornádu bylo velmi náročné zejména z hlediska **komunikace a koordinace**. Oceňována byla zejména práce hasičského záchranného sboru, který do systému pomoci (zejména na některých obcích) vnesl koordinaci a řád. Jako zcela stěžejní se ukázala **pozice velitele zásahu hasičského záchranného sboru**, přes kterého šlo velké množství schvalovacích procesů (např. možnosti objednání těžké techniky na odklízecí práce apod.). S touto pozicí se však podle některých participantů pojí také jedno ze slabších míst celého systému pomoci – velitel zásahu je pouze jeden na několik zasažených lokalit. Z logiky věci pak vyplývá, že velitel zásahu je velmi vytížený, je těžké ho kontaktovat či zastihnout osobně, jelikož se pohybuje v terénu. Zároveň bez jeho (ideálně písemného) souhlasu nemohla být objednána např. další těžká technika na odklízecí práce apod.

Pozitivně byla hodnocena i **srozumitelnost poskytování pomoci**, kdy jako velmi, nebo spíše dobrou jí označilo 79 % respondentů. Dotazovaní uvedli, že by uvítali celkové zlepšení komunikace a pravidelný tok informací směrem k respondentům ohledně celé řady aktuálně důležitých záležitostí. Jako příklad byly zmiňovány informace o probíhajících schůzkách nebo seznamy živnostníků. Z hloubkových rozhovorů vyplynulo, že zasažení se nepotřebovali v systému orientovat zcela, jelikož pro ně nehrálo roli, od koho danou pomoc dostanou, v dané chvíli pro ně ale bylo podstatné, jestli ji dostanou a v jakém čase. Jako zatěžující hodnotili opakovaná šetření neziskových organizací v terénu (šetření o tom, co zasažené domácnosti potřebují), která se často dublovala. Systém koordinované pomoci pro respondenty byl však srozumitelný, jelikož si dle rozhovorů uvědomovali, že finanční pomoc je danými organizacemi a nadacemi vyplácena koordinovaně.

S tématem srozumitelnosti souvisí i téma **transparentnosti pomoci**, která byla hodnocena o něco hůře než právě předchozí organizace pomoci či její srozumitelnost. Jako velmi, nebo spíše dobrou označilo transparentnost pomoci 64 % dotazovaných. Naopak za spíše, nebo velmi špatnou jí označilo 12 % dotazovaných. Více než desetina respondentů pak uvedla, že se necítí dostatečně informovaně na to, aby mohla tento aspekt posoudit. Z kvalitativních

dat nevyplývalo, že by téma transparentnosti bylo nějakým způsobem problematické. Neziskové organizace, obce i stát měly jasně stanovená kritéria, na základě kterých byla pomoc vyplácena. Jedinou obcí, kde místní aktéři i další participantů zmiňovali horší transparentnost, byla Moravská Nová Ves – obec nevyplácela svým obyvatelům peníze z transparentního účtu obce a lidé měli pocit, že nemají dobré informace o tom, za co byly vybrané finance utraceny. Jediné, co respondenti z hlediska transparentnosti uvedli jako problematické, bylo to, že neziskové organizace a nadace nezveřejňovaly, kolik peněz jim z vybraných částek zbylo. Možným důvodem bylo vyplácení pomoci v různých vlnách, což způsobovalo, že informace o výši zůstatku se neustále měnila, což respondenti již neregistrovali.

Nejhůře hodnocená pak byla **spravedlnost poskytování pomoci**, u které 18 % dotazovaných uvedlo, že byla spíše, nebo velmi špatná. Pozitivně spravedlnost hodnotilo jen 48 % respondentů. Na tuto otázku však také přímo odpovědělo nejméně respondentů, jelikož téměř pětina z nich se necítila spravedlnost objektivně hodnotit. Často zmiňovali, že nemají potřebný odstup. Jako důvod nespokojenosti respondenti uváděli, že vnímali nerovnost v rozdělování pomoci, kdy čelili nerovným podmínkám při obnově svého bydlení. Respondenty bylo dále zmiňováno, že se pomoc zneužívala a že ji čerpali i ti lidé, kteří tuto pomoc nepotřebovali. A právě poslední zmiňovaný problém byl často akcentován v kvalitativních rozhovorech. Patrné to bylo například u tématu vydávání humanitární pomoci, kdy podle participantů docházelo k tomu, že pomoc byla vydávána i těm, které tornádo nezasáhlo, nebo jim nezpůsobilo téměř žádné škody. Dalším tématem, které bylo vnímáno jako nespravedlivé, bylo například zneužívání hromadného vydávání stravy v obcích, kdy si pro ni chodili i lidé, kteří nebyli přímo zasaženi. S vnímáním nespravedlivého rozdělování pomoci souvisí i téma změn nálad v zasažených obcích, včetně proměn vztahů v obcích.

Při podrobném pohledu na **strukturu hodnocení pomoci** lze konstatovat, že z hlediska genderu všechny aspekty pomoci hodnotily hůře ženy, přičemž zvláště výrazné byly tyto rozdíly u srozumitelnosti a spravedlnosti pomoci. U věku byla patrná vyšší pozitivní zpětná vazba společně se stoupajícím věkem. Nejvyšší podíly pozitivních hodnocení jsou patrné u nejvyšší věkové kategorie nad 70 let. Naopak nejvíce kritických hodnocení udávali respondenti v obou nejmladších věkových skupinách, pokrývajících věkové rozmezí mezi 18 a 49 lety. Velmi zajímavé je v tomto ohledu rozdělení pozitivních hodnocení z pohledu míry poškození majetku. Téměř ve všech aspektech totiž nejmenší podíly pozitivních hodnocení obsahují dvě krajní kategorie – demolice a naproti tomu lehké poškození nemovitosti. Ve druhém případě klesl podíl osob pozitivně hodnotících spravedlnost pomoci na 41 %, což je vůbec nejnižší hodnota v rámci tohoto výzkumu. Středové kategorie různých druhů poškození pak vykazují navzájem relativně vyrovnané hodnoty. Posledním zkoumaným kritériem bylo hodnocení podle obce respondentů. Z hlediska organizace a spravedlnosti pomoci byla nejvíce pozitivně hodnocená pomoc v Mikulčicích, a to velmi vysokým podílem pozitivních hodnocení. Na druhé straně nejméně pozitivních hodnotících bylo v Moravské Nové Vsi a Hodoníně. Hodnocení všech aspektů pomoci pravděpodobně přímo souvisí s přístupem jednotlivých obcí k pomoci vůči zasaženým občanům.

8.1 Doporučení

Následovat bude výčet doporučení, která byla na základě výsledků evaluace formulována. Jako první se budeme věnovat **doporučením, která se týkají zapojování a činnosti dobrovolníků**. Aby mohla být koordinace dobrovolníků opravdu efektivní, je třeba připravit, nebo propojit stávající dostupné nástroje, které jsou už využívány, a vytvořit tak **registrační platformu**, skrze kterou budou registrováni všichni dobrovolníci působící v zasažených lokalitách. Samotnou **koordinaci dobrovolníků** pak doporučujeme zastřešit prostřednictvím NNO, které mají s koordinací dobrovolníků dlouhodobé zkušenosti. Je důležitá dohoda se zástupci obcí v místě, kde dobrovolníci budou působit, a přesně definovat očekávání a možnosti. Pokud to bude možné na území zasažené obce/oblasti **zajistit ubytování** dobrovolníků, případně jejich **dopravu na místo** a podle možností **stravování**. Doporučujeme rovněž, aby všichni **dobrovolníci byli řádně označeni**, ideálně páskou na zápěstí, reflexní vestou či tričkem s nápisem dobrovolník apod. Dobrovolníkům by na místě měli být k dispozici také **pracovní a ochranné pomůcky**, jako např. rukavice, respirátory apod. Doporučujeme také zvážit pojištění pro dobrovolníky – pojištění pro výkon dobrovolnické služby doporučujeme vzhledem k možnému riziku úrazů a zranění v oblasti zasažené mimořádnou událostí. Pojištění obvykle zahrnuje i možné škody na majetku a vybavení domácností vyplývající z dobrovolnické činnosti v zasažených domácnostech. V neposlední řadě naše doporučení směřují k **edukaci dobrovolníků a široké veřejnosti o podmínkách pomoci**, situaci na místě, rizicích nebo omezeních, které vyplývají jak z celkového rozsahu události a také na základě legislativních opatření. Ideální forma by byl např. informační leták.

Druhý balík doporučení směřuje ke koordinaci NNO, nadacím, HZS a samosprávě. První z doporučení směřuje k tomu, aby v případě události podobného rozsahu došlo ke společné dohodě zástupců pomáhajících NNO, HZS a starostů **na rozdělení území**, nebo realizovaných činností na daném území. Součástí rozdělení území by měla být také realizace terénního šetření a sběru dat o zasažených domácnostech a distribuce informací a informačních materiálů zasaženým obyvatelům. Je důležité se v rámci spolupráce dohodnout na pravidelných koordinačních schůzkách zástupců pomáhajících, starostů, nebo pověřených zástupců obcí, a v případě, že na území stále probíhají záchranné a likvidační práce, také s velitelem zásahu. S výše uvedeným souvisí také **ohraničení spolupráce** (dohody s HZS, MoU mezi NNO a dalšími partnery). Důležité je nastavení metodiky pro poskytování materiální a zejména finanční pomoci zasaženým a její správná komunikace. Z hlediska dopadů pomoci a jejího vnímání je to jeden z klíčových faktorů.

Další doporučení směřuje k **evidenci a distribuci materiální pomoci**. Doporučujeme ve výdejních místech v jednotlivých obcích kombinovat pracovníky pomáhajících organizací se zástupci místní komunity, kteří mají místní znalost a mohou někdy „redukovat nadužívání pomoci“ nebo případně i její zneužívání obyvateli, kteří nebyli zasaženi mimořádnou událostí. Právě místní komunita je z hlediska psychosociální práce a pomoci jedním z klíčových partnerů v procesu pomáhání. Proto naše další doporučení směřuje k **větší podpoře a větší spolupráci**

s místní komunitou. Posledním obecným doporučením je to, aby realizace finanční podpory z veřejných sbírek, ale i dalších zdrojů (dotační tituly MMR, MPSV atd.), **měla jasnou a srozumitelnou metodiku** a je důležité možnosti a postup rozdělování co nejsrozumitelněji komunikovat veřejnosti a především zasaženým.

SEZNAM GRAFŮ, TABULEK A OBRÁZKŮ

Graf 1: Pohlaví respondentů (N=286)	14
Graf 2: Respondenti dle věku a pohlaví (N=286)	14
Graf 3: Respondenti podle typu bydlení (N=286)	15
Graf 4: Respondenti podle typu domácnosti (N=286)	15
Graf 5: Respondenti podle míry škod na soukromém majetku (N=295)	16
Graf 6: Rozložení respondentů dle obce (N=286)	16
Graf 7: Nestátní neziskové organizace podle míry využití jejich pomoci zasaženými (N=296)	17
Graf 8: Struktura využití pomoci poskytované nestátními neziskovými organizacemi (N=296)	19
Graf 9: Nadace podle míry využití jejich pomoci zasaženými (N=296)	20
Graf 10: Struktura využití pomoci poskytované nadacemi (N=296)	21
Graf 11: Struktura využití koordinované pomoci poskytované konsorciem (N=296)	22
Graf 12: Příjemci finanční pomoci podle počtu zdrojů financí koordinované pomoci konsorcia (N=296)	23
Graf 13: Využití pomoci pojišťoven (N=296)	23
Graf 14: Struktura využití pomoci poskytované státními subjekty (N=296)	24
Graf 15: Struktura využití pomoci poskytované obcemi (N=296)	25
Graf 16: Struktura využití pomoci poskytované rodinnými příslušníky (N=296)	26
Graf 17: Struktura využití pomoci poskytované přáteli a známými (N=296)	27
Graf 18: Struktura využití pomoci poskytované dobrovolníky (N=296)	28
Graf 19: Celková struktura využití pomoci zasaženými (N=296)	28
Graf 20: Celkové využití jednotlivých aktérů zasaženými (N=296)	29
Graf 21: Struktura poskytnuté pomoci z hlediska poskytovatelů pomoci (N=296)	30
Graf 22: Celkové hodnocení systému pomoci (N=296)	35
Graf 23: Orientace v systému pomoci (N=296)	39
Graf 24: Postojové otázky na téma dobrovolníků (N=296)	40
Graf 25: Zdroj čerpání informací v prvních dnech po události (N=296)	41
Graf 26: Dostatečnost informací v prvních dnech po události (N=296)	42
Graf 27: Poskytování informací směrem k veřejnosti (N=296)	42
Graf 28: Média využívaná k poskytování informací (N=103)	43
Graf 29: Vývoj kvality života z perspektivy zasažených, průměrná hodnocení	45
Graf 30: Vývoj kvality vztahů na různých úrovních z perspektivy zasažených, průměrná hodnocení	46
Tabulka 1: Využití nestátních neziskových organizací v jednotlivých obcích	18
Tabulka 2: Využití nadací v jednotlivých obcích	20

Tabulka 3: Využití finanční pomoci koordinovaných subjektů sdružených v konsorciu	22
Tabulka 4: Využití finanční pomoci od pojišťoven v jednotlivých obcích	23
Tabulka 5: Využití finanční pomoci a pomoci při odklizení, opravách nebo rekonstrukci od státních subjektů	25
Tabulka 6: Využití finanční a materiální pomoci od obce v jednotlivých obcích	26
Tabulka 7: Hodnocení koordinované pomoci konsorcia (průměrné hodnoty).....	31
Tabulka 8: Hodnocení pomoci státu (průměrné hodnoty)	32
Tabulka 9: Hodnocení pomoci obcí (průměrné hodnoty).....	32
Tabulka 10: Hodnocení pomoci pojišťoven (průměrné hodnoty)	33
Tabulka 11: Hodnocení pomoci dobrovolníků (průměrné hodnoty)	34
Tabulka 12: Podíly pozitivních hodnocení (velmi dobrá a spíše dobrá) pomoci podle různých skupin příjemců pomoci	37
Tabulka 13: Rozdíly v hodnocení kvality života mezi výchozím stavem před událostí a v současnosti (rozdíl průměrných hodnocení)	48
Tabulka 14: Přehled počtu článků ve sledovaných denících podle klíčových slov.....	95
Tabulka 15: Počty publikovaných článků podle jednotlivých deníků pro všechna klíčová slova dohromady	96
Tabulka 16: Počty publikovaných článků podle jednotlivých klíčových slov pro všechny sledované deníky dohromady.	96
Obrázek 1: Sociálně ekologický model pomoci po tornádu	63
Obrázek 2: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v mezosystému	64
Obrázek 3: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v exosystému.	64
Obrázek 4: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v makrosystému.....	65
Obrázek 5: Sociálně ekologický model pomoci po tornádu	120
Obrázek 6: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v mezosystému	121
Obrázek 7: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v exosystému.	121
Obrázek 8: Formy pomoci, které byly jedinci poskytovány v makrosystému.....	122

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha 1: Vývoj kvality života – fyzické zdraví	133
Příloha 2: Vývoj kvality života – psychické zdraví.....	134
Příloha 3: Vývoj kvality života – finanční situace	135
Příloha 4: Vývoj kvality života – kvalita okolí	136
Příloha 5: Vývoj kvality života – energetická soběstačnost	137
Příloha 6: Vývoj kvality života – vztahy v rodině	138
Příloha 7: Vývoj kvality života – vztahy v komunitě – sousedství	139
Příloha 8: Vývoj kvality života – vztahy v komunitě – obec	140
Příloha 9: Vývoj kvality života – vnímání celospolečenské solidarity.....	141

